

Porvoon seudun lintuyhdistys ry. toteutti alueellaan vuosina 2003–2005 lintuatlashankkeen, jonka tuloksena on saatu runsaasti uutta tietoa pesimälinnuston nykytilanteesta Itä-Uudellamaalla. Atlastulokset kertovat, millaisia lintuja pesii maakunnan eri osissa, mitkä linnut ovat yleisiä ja mitkä harvalukuisia, mitkä lajit pesivät sisämaassa ja mitkä saaristossa, mitä uusia tulokkaita tänne on ilmaantunut ja mitä täältä on hävinnyt.

Kertyneen atlasaineiston avulla on voitu myös arvioida, millaisia muutoksia maakunnan lintukannoissa on tapahtunut viimeisten 20–30 vuoden aikana. Mitkä lajit ovat kärsineet eniten ihmisen aiheuttamista elinympäristömuutoksista, mitkä lajit ovat pärjänneet parhaiten muuttuneessa maailmassa, ja millaiselta näyttää eri lintulajien tulevaisuus Porvoon seudulla?

Tässä raportissa esitellään yksityiskohtaisesti Porvoon seudun lintuatlashankkeen tulokset. Raportti on samalla kautta aikojen ensimmäinen maakunnan linnustoa koskeva yleisesitys. Raportti sisältää paljon graafista aineistoa, ja miltei jokaisesta Porvoon seudulla pesivästä lintulajista lajista esitetään nykylevinneyttä ilmentävä kartta. Kaikkiaan raportissa esitelty atlasaineisto käsittää lähes 20 000 lintuhavaintoa!

Vuonna 1962 perustettu Porvoon seudun lintuyhdistys – Borgå nejdens fågelförening ry. on Suomen toiseksi vanhin alueellinen lintuyhdistys. Yhdistyksen toimialueena on Itä-Uudenmaan maakunta pois lukien Sipoon kunta. Yhdistyksen toiminnassa keskeisiä asioita ovat lintuharrastuksen ja linnustonsuojelun edistäminen ja niistä tiedottaminen, havaintojen kokoaminen ja julkaiseminen, kokoukset, retket sekä lintulaskennat. Yhdistys julkaisee *Corvus*-nimistä lehteä, joka ilmestyy kerran vuodessa. Yhdistyksen kotisivujen osoite on www.saunalahti.fi/~pslybnff.

Porvoon seudun lintuatlas 2003-2005

Mauri Leivo

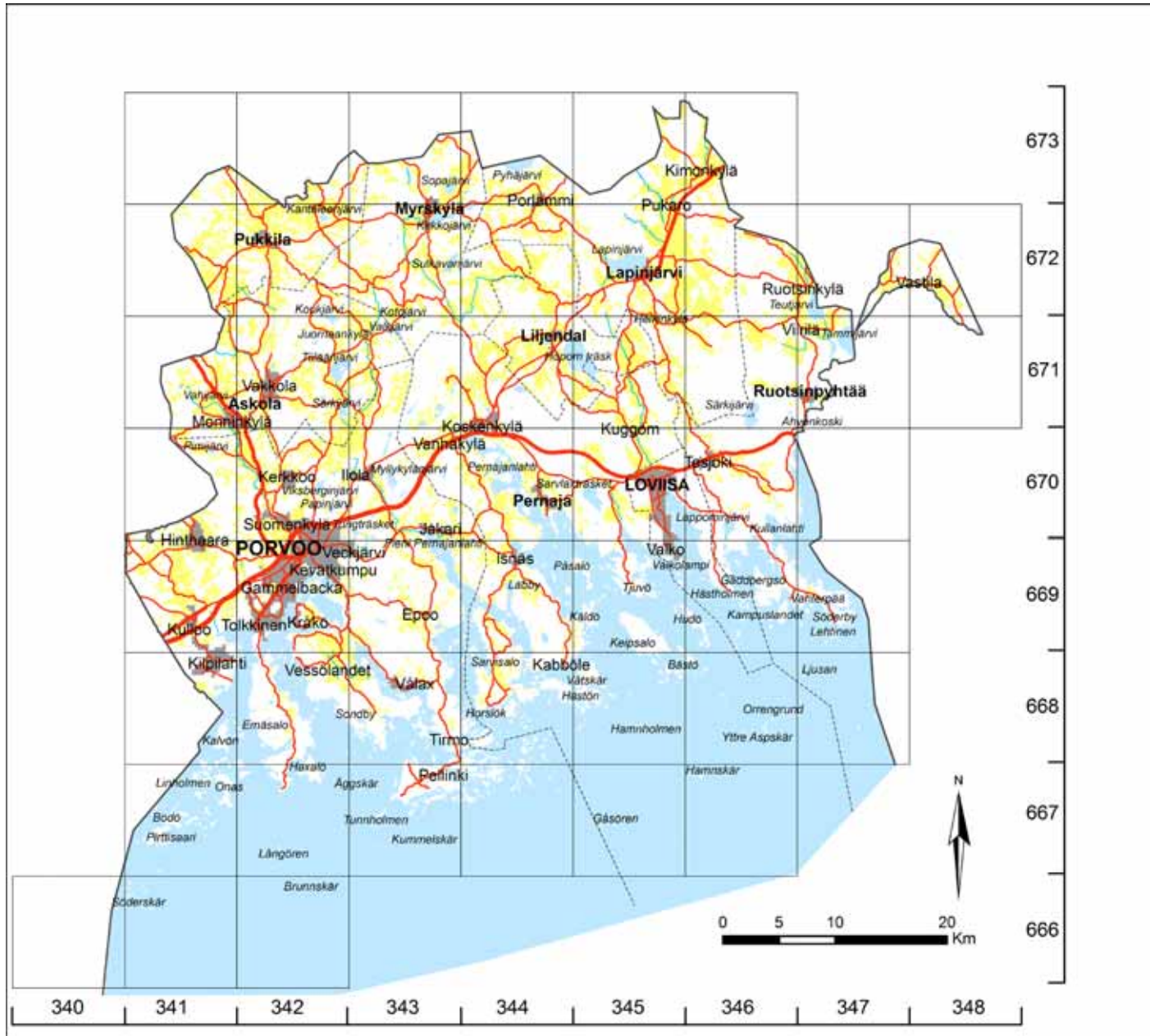

PORVOON SEUDUN LINTUATLAS 2003-2005

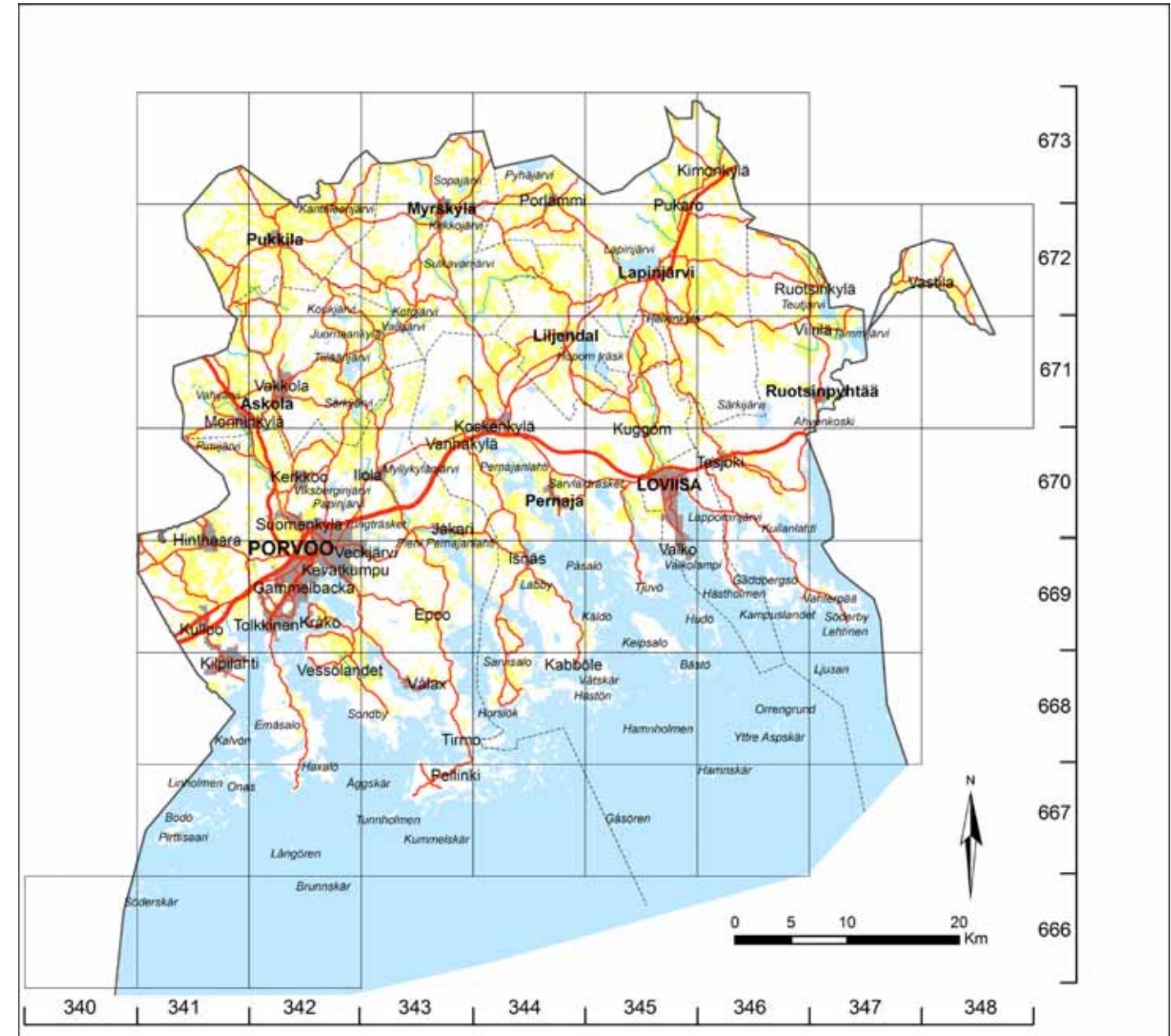

Porvoon seudun lintuyhdistys ry.

Kartta 1. Porvoon seudun atlasruudut

Kartta 1. Porvoon seudun atlasruudut

Ruutu Sisältää muiden muassa:

- 666:340 muutamia Söderskärin saariston ulkoluotoja. Vain ruudun itäreuna kuuluu alueeseemme.
 341 suurimman osan Söderskärin saaristosta. Valtaosa ruudusta saaretonta avomerta.
 342 joitakin Långörenin saariston ulkoluotoja sekä Ytterbådanin luodon.
- 667:341 pohjoisimman osan Söderskärin saaristoa sekä Pirttisaaren saariston. Ruudun luoteisosa alueemme ulkopuolella.
 342 pääosan Långörenin saaristosta sekä Emäsalon eteläkärjen.
 343 Pellingin ulkosaariston, mm. Tunholmenin ja Kummelskärin, sekä pääosan Pellingin saaresta.
 344 Pellingin pääsaaren itäpuolisen saariston, mm. Sandön luonnonsuojelualueen.
 345 Gäsörenin ja Tiiskerin ulkoluodot.
 346 Hamnskärin ulkoluodon.
- 668:341 Kilpilahden eteläosat ja Kalvönin sisäsaaren. Ruudun länsipuolisko alueemme ulkopuolella.
 342 pääosan Emäsaloa sekä Vessön länsiosan.
 343 Vessön itäosan, suurimman osan Seitlaxfjärdeniä sekä Tirmon ja Vålaxin alueet.
 344 Sarvisalon eteläosan sekä Pellingin koillisen sisäsaariston.
 345 Hamnholmenin linnustonsuojelualueen sekä joitakin sisäsaaria.
 346 Aspskärin sekä joitakin muita ulkosaaria.
 347 harvaa ulkosaaristoa Lehtisen ulkopuolella. Ruudun itäreuna alueemme ulkopuolella.
- 669:341 Kullon ja Ali-Vekkosken alueet. Ruudun lounaisnurkka alueemme ulkopuolella.
 342 Porvoon kaupungin, Porvoonjoensuiston, Kråköns sekä Tolkkisen.
 343 Seitlaxfjärdenin pohjoisosan, Seitlaxin, Epoon ja Yliken alueet, Åbyn - Piirlaxin sekä suuren osan Pikkupernajanlahtea.
 344 Isnäsin ja Malmsbyn alueet, Labbyträsketin sekä Sarvisalon pohjoisosat.
 345 Keipsalon ja muuta Pernajan sisäsaaristoa.
 346 Loviisan ja Ruotsinpyhtään sisäsaaristoa, mm. Hästholmenin.
 347 Vahterpään ja Lehtisen. Ruudun itäpuolisko alueemme ulkopuolella.
- 670:341 Mäntsäläntien länsipuolisia alueita Hinthaarasta Monnikylään, mm. Pimijärven. Ruudun länsipuolisko alueemme ulkopuolella.
 342 Porvoon pohjoiset osat Suomenkylästä Henttalaan, mm. Viksbergin- ja Eriksdalinjärven.
 343 Porvoon luoteiset osat Ilolasta itään, mm. Pikkupernajanlahden pohjukan, sekä Pernajan länsiosia.
 344 Pernajanlahden, Sjögårdin ja Pernajan kirkonkylän alueet.
 345 Loviisan keskeiset osat, mm. kaupungin ja Loviisanlahden.
 346 Ruotsinpyhtään lounaiset osat, mm. Kullafjärdenin.
 347 Loviisan itäreunan merialueen Abborsfjärdenillä. Valtaosa ruudusta alueemme ulkopuolella.
- 671:341 Askolan länsiosan, mm. Luhdin - Viljamaan alueen. Ruudun länsipuolisko alueemme ulkopuolella.
 342 pääosan Askolaa, mm. Kylänpäänjärven, Tiiläänjärven sekä Onkimaan alueen Porvoonjoen varrella.
 343 Juornaankylän - Malmgårdin välisen alueen As - Po - Pe - My kuntien risteyksessä.
 344 Pernajan pohjoisia osia, mm. Koskenkylän, sekä Liljendalin länsiosat, mm. Sävträskin.
 345 Loviisan pohjoiset osat sekä osia Liljendalista, mm. Hopomin alueen.
 346 Lapinjärven eteläiset osat sekä Ruotsinpyhtään länsiosia.
 347 Ruotsinpyhtään itäosia, mm. kk:n sekä osan Teutjärveä ja Tammijärveä. Ruudun itäpuolisko alueemme ulkopuolella.
 348 pienen osan Ruotsinpyhtään itäistä sakaraa. Valtaosa ruudusta alueemme ulkopuolella.
- 672:341 Pukkilan länsiosia. Ruudun länsipuolisko alueemme ulkopuolella.
 342 Pukkilan itäosat, mm. Kanteleen alueen.
 343 Myrskylän keskeiset osat, mm. kk:n ja Kankkilan alueet sekä Kirkkojärven.
 344 Liljendalin kk:n pohjoispuoliset alueet Porlammille asti.
 345 Lapinjärven keskeiset osat, mm. kk:n ja Pukaron alueet, Ilveskallion sekä Lapinjärven.
 346 Lapinjärven itäosat, mm. Heikinkylän, sekä Ruotsinpyhtään pohjoisia osia
 347 pienen kaistaleen Ruotsinpyhtään pohjoisia osia, mm. osat Teutjärveä ja itäistä sakaraa. Suurin osa ruudusta alueemme ulkopuolella.
 348 pienen osa Ruotsinpyhtään itäistä sakaraa. Valtaosa ruudusta alueemme ulkopuolella.
- 673:341 Pukkilan luoteisnurkan. Valtaosa ruudusta alueemme ulkopuolella.
 342 Pukkilan pohjoisia osia. Valtaosa ruudusta alueemme ulkopuolella.
 343 Myrskylän pohjoisia osia, mm. Sopajärven. Ruudun pohjoispuolisko alueemme ulkopuolella.
 344 Lapinjärven pohjoisia osia, mm. Porlammin ja Pyhjärven eteläosan. Ruudun pohjoispuolisko alueemme ulkopuolella.
 345 Lapinjärven pohjoisia osia, mm. Pukaron kylän pohjoisosat. Valtaosa ruudusta alueemme ulkopuolella.
 346 Lapinjärven koillisnurkan, mm. Kimonkylän. Valtaosa ruudusta alueemme ulkopuolella.

Raportissa käytetyt kuntalyhenteet:

As = Askola	Pe = Pernaja
La = Lapinjärvi	Po = Porvoo
Li = Liljendal	Pu = Pukkila
Lo = Loviisa	Ru = Ruotsinpyhtää
My = Myrskylä	

Tämän raportin valmistusta ovat tukeneet:

ITÄ-UUSIMAA
ÖSTRA NYLAND

UUDENMAAN
YMPÄRISTÖKESKUS
NYLANDS
MILJÖCENTRAL

HELSINGIN
YLIOPISTON
BIOLOGIAN
AINEJÄRJESTÖ
SYMBIOOSI

Tekstit, graafinen ja muu aineisto, yleissuunnittelu: Mauri Leivo

Taitto: Antti Korpi & Timo Rinne/Wiresidos

Kartat: Henri Jutila/Itä-Uudenmaan liitto

Atlasaineisto: Porvoon seudun lintuyhdistys ry. sekä atlakseen havaintojaan ilmoittaneet 32 henkilöä.

Atlasprojekti: Mauri Leivo (vastuullinen vetäjä ja koordinaattori), Arto Juvonen (atk-vastaava)

Suosittelava viittaustapa: Leivo, M. 2007: Porvoon seudun lintuatlas 2003-2005. Porvoon seudun lintuyhdistys ry., Porvoo.

Julkaisija: Porvoon seudun lintuyhdistys – Borgå nejdens fågelförening ry.

Tilaukset: Porvoon seudun lintuyhdistys ry. c/o Risto Suksi, risto.suksi@nesteoil.com

Painopaikka: Wiresidos, Helsinki.

ISBN 978-952-92-1786-1

Copyright: tekijät ja Porvoon seudun lintuyhdistys ry.

Pohjakartta-aineisto: © Maanmittauslaitos lupanro 207/MYY/07.

Kansikuva: Suomen suurin merimetsokolonia pesii Pernajan Havernörmillä. © Arno Rautavaara.

Atlasi tietoja voi tarkastella myös internetosoitteessa: www.saunalahti.fi/~pslybnff.

PORVOON SEUDUN LINTUATLAS 2003–2005

TIIVISTELMÄ	4
YLEISTÄ	7
Atlaksen perusajatus ja keskeiset tavoitteet	7
Vertailuaineistot	7
Atlaksen maakunnallinen merkitys	7
Atlasanke osana PSLYN toimintaa	8
Suojelullisia näkökulmia	8
ATLASALUE	8
Porvoon seudun luonnon yleispiirteet	8
ATLASKARTOITUSMENETELMÄT	9
Kartoituksen toteuttaminen	9
Tietoverkko atlaksen apuna	10
Pesimisvarmuusindeksit	10
Laskentateho	11
Erityisseurantalajit	13
Parimääräarviot	13
Linnustomuutosten arviointi	14
ATLASTULOKSET	14
Lintujen levinneisyys Porvoon seudulla	14
Porvoon seudun pesimälinnusto	15
Västäräkki on Porvoon seudun yleisin lintulaji	16
Räkättirastas näkyvin	16
Sisämaaruuduissa eniten lajeja	16
LINNUSTOMUUTOKSET	17
Linnusto elinympäristönmuutosten indikaattorina	17
Linnuston yleismuutokset Porvoon seudulla	18
Monenlaisia muutostrendejä	18
Itä-Uusimaa sai uusia pesimälintuja	20
Isoja ja pieniä voittajia	20
Pakkasherkkien lajien aaltoilua	21
Häviäjiä ja hävinneitä	21
Muutoksia eri elinympäristöissä	22
Metsät	22
Suot	23
Pellot	24
Kulttuuriympäristöt	24
Lintuvedet	24
Saaristo	25
Uhanalaisten lajien esiintyminen ja kannanmuutos Porvoon seudulla	25
Miten Porvoon seudun linnuston suojelutilannetta voitaisiin parantaa?	26
LAJIKATSAUS	28
KIRJALLISUUS	95
KIITOKSET	97
LIITETAULUKKO: Porvoon seudun pesimälajit 1974-2005	98

TIIVISTELMÄ

Porvoon seudun lintuyhdistys (PSLY) toteutti alueellaan vuosina 2003-2005 lintuatlashankkeen, jonka tarkoituksena oli selvittää pesimälinnuston esiintyminen eri puolilla yhdistyksen toimialuetta. Tätä varten yhdistyksen alue jaettiin 10 x 10 km ruutuihin, joiden kaikkien pesimälajit pyrittiin kartoittamaan mahdollisimman tarkasti. Kussakin ruudussa pyrittiin retkeilemään kattavasti ja kaikki eri biotoopeja läpi käyden.

Lintuatlaksen avulla tutkittiin ennen kaikkea lintujen levinneisyyttä Porvoon seudulla. Tieto siitä, kuinka mones-
sa atlasruudussa kukin laji pesi, antoi ainakin suuntaa-antavan vastauksen kysymykseen: kuinka laajalle levinneitä (eli tavallisessa kielenkäytössä: kuinka yleisiä) eri lintulajit ovat Porvoon seudulla? Lintujen runsaudella (yksilö-
tai parimäärällä) atlasruudun sisällä ei sen sijaan ollut merkitystä. Yksittäinen naurulokin pesintä tuotti atlassessa saman tuloksen kuin satapäinen kolonia.

Toinen keskeinen tavoite oli selvittää Porvoon seudun lintukannoissa tapahtuneita muutoksia. Hankkeen tuloksena kertynyttä atlasaineistoa voitiin vertailla Porvoon seudulla 1970- ja 1980-luvuilla toteutettujen valtakunnallisten atlasien tietoihin, minkä johdosta voitiin tarkastella eri lajien kannankehitystä viimeisten 20–30 vuoden aikana.

Tämä raportti esittelee atlashankkeen tulokset ja johtopäätökset. Se on samalla ensimmäinen yhteenveto Porvoon seudulla kolmen viime vuosikymmenen aikana kerätystä lintuatlasaineistoista sekä ylipäätään kautta aikojen ensimmäinen maakunnan linnustoa koskeva yleisesitys.

Atlaskartoitus perustui kokonaisuudessaan vapaaehtoisten lintuharrastajien työpanokseen. Valtaosan atlasavainnoista ja -ilmoituksista tehtiin muutamat innokkaat atlassamoilijat, jotka ehtivät kolmen vuoden aikana kolme suurta atlasruuduista. Paljon tyypillisempi tapa osallistua atlakseen oli kuitenkin seuralla oman asuinympäristön lintuja ja niiden pesimäpuuhia. Kaikkiaan atlakseen ilmoitti havaintojaan 32 henkilöä.

Useimmissa ruuduissa retkeili korkeintaan muutama lintuharrastaja, mutta Porvoon keskustan ruudusta saatiin atlasilmoituksia peräti 12 eri henkilöltä. Vähiten retkeillyt ruudut sijaitsivat maakunnan reunoilla. Joka toisen atlasruudun laskentateho oli tyydyttävä, kun taas hyvin ja toisaalta heikosti tutkittuja ruutuja oli kumpiakin noin neljäsosa kaikista. Olennaista kuitenkin oli, että kaikista ruuduista saatiin ainakin välttämätön määrä havaintoja.

Kaikkiaan raportissa esiteltävä atlasaineisto käsittää lähes 20 000 Porvoon seudulla tehtyä lintuhavaintoa!

Porvoon seudulla pesi atlasvuosina 2003–2005 kaikkiaan 180 lintulajia. Useimmat niistä ovat yleislintuja, jotka kuuluvat pohjoisen havumetsävyöhykkeen peruslajistoon ja jotka pesivät yleisenä miltei kaikkialla Suomessa.

Maakunnan yleisin lintulaji on västäräkki. Se oli atlaskartoituksessa ainoa laji, joka tavattiin kaikissa atlasruuduissa. Seuraavaksi yleisimpiä lintuja olivat kalalokki, varis, pajulintu, peippo, viherpeippo, sinisorsa, rantasipi ja haarapääsky.

Valtakunnan mitassa harvinaisimpia lajeja olivat kyhmyhaahka, heinäkurppa, lampiviklo, mustatiira, sitruunavästäräkki, mustaleppälintu, ruokosirkkalintu ja pussitiainen, joista useimmat pesivät alueella vain satunnaisesti, eivätkä siten kuulu maakunnan vakituiseen pesimälajistoon.

Porvoon seudun merkittävin pesimälaji on ruokkilintuihin kuuluva etelänkiisla, jonka Suomen kanta (n. 50 paria) pesii likimain kokonaisuudessaan Itä-Uudenmaan saaristossa, yhdessä koloniassa Pernajan Aspskäriellä. Siellä pesii lisäksi maamme suurin merimetsoyhdyksunta (830 paria) sekä maamme toiseksi suurin ruokkiyhdyksunta (605 paria).

Eniten lintulajeja löydettiin kahdessa Pernajan kirkonkylän ruudussa, Porvoon keskustan ruudussa sekä Pu Kantaleen ruudussa. Kussakin niistä tavattiin atlasvuosien aikana yhteensä 120–130 varmasti tai todennäköisesti pesivää lajia.

Pääsääntöisesti sisämaassa pesii enemmän lintulajeja kuin saaristossa. Tämän selittää sisämaa-alueiden laajempi elinympäristövalikoima. Huolella tutkituissakin ulkosaaristoruuduissa jäätiin alle 50 pesimälajiin, mikä on selvästi alle puolet parhaiden sisämaaruutujen lajimäärästä.

Lintuatlasaineisto osoitti, että Porvoon seudun linnustossa on tapahtunut melkoisia muutoksia viimeisten 20–30 vuoden aikana. Useita uusia lajeja on ilmaantunut pesimälinnustoon, jotkut ovat täältä hävinneet. Monet lajit ovat runsastuneet huomattavasti ja toiset vähentyneet. Joillakin kanta on heilahdellut melkoisesti ylös ja alas, joidenkin muiden kanta on pysynyt vakaana jo kauan.

Kaiken kaikkiaan Porvoon seudun lintukannat ovat runsastuneet 1980-luvun jälkeen. Uusimmassa atlassessa havaittiin yhtä ruutua kohti keskimäärin noin kolmanneksen enemmän lajeja kuin 1970- ja 1980-luvun atlassissa. Runsastuneita tai vakaina pysyneitä lajeja oli kumpiakin reilu kolmannes kaikista lajeista, mutta vähentyneitä vain neljännes. Lisäksi Porvoon seudulle on ilmaantunut 1980-luvun jälkeen kahdeksan uutta pesimälajia, mutta hävinnyt vain yksi.

Porvoon seudun linnustomuutokset ovat vastanneet huomattavan hyvin muualla maassa havaittuja muutoksia. Kun Porvoon seutua verrattiin Rauman seutuun ja toisaalta koko maahan, voitiin havaita, että havaitut kannankehitykset olivat suurelta osin samanlaisia. Koko maan aineistoon verrattuna kahdella lajilla kolmesta kannankehityksistä oli samanlainen.

Tällä perusteella voidaan sanoa, että Porvoon seudun lintuatlasaineisto kuvastaa uskottavasti ja muuhun maahan verrattuna jokseenkin yhdenmukaisesti maakunnassa viimeisten 20–30 vuoden aikana tapahtuneita linnustomuutoksia.

Viimeisten 20–30 vuoden aikana Porvoon seudulle on ilmaantunut peräti kahdeksan uutta pesimälintulajia, mm. laulujoutsen, valkopskikhanhi ja merimetso. Myös merikotka on palannut takaisin Porvoon seudun linnustoon hävittyään alueelta 1800-luvun lopulla silmittömän vainon takia. Olosuhteet ja ihmisten asenteet ovat viimeisen sadan vuoden aikana muuttuneet.

Monen Porvoon seudun pesimälinnustoon kuuluvan lajin kanta on lähtenyt 1980-luvun jälkeen suorastaan draamaattiseen kasvuun. Tähän ryhmään kuuluu pääasiassa suurikokoisia lajeja, mm. kyhmyjoutsen ja kanadanhanhi.

Myös monet eteläiset lajit (mm. viitasirkkalintu, rytikerttunen ja mustapääkerttu) ovat runsastuneet selvästi viime vuosikymmeninä. Eteläiset lajit ovat hyötäneet ilmaston lämpenemisestä ja kasvillisuuden ja vesien yleisestä rehevöitymisestä.

Osa lajeista koki selvän aallonpohjan 1980-luvulla, sillä tuon vuosikymmenen useat peräkkäiset ankarat talvet romahduttivat varsinkin monen meillä talvehtivan pikkulinnun (mm. hippiäisen, hömötiaisen ja tiklin) kannan aallonpohjaan. Myös monien Euroopassa talvehtivien lajien (mm. kaulushaikaran, nokikanan ja niittykirvisen) kanta notkahti, sillä 1980-luvun puolivälin paukkupakkaset vavisuttivat koko maanosaa. Kaukomaiden lämmössä talvehtivien lajien kannassa samanlaista notkahdusta ei näy.

Kaikilla Porvoon seudun linnuilla ei ole mennyt yhtä hyvin. Riekko ja kiljukotka hävisivät lopullisesti jo 1970-luvulla, merikihu poistui pesimälinnustosta 1990-luvulle tultaessa. Myös turturikyhkyn ja pohjansirkun häviäminen on hiuskarvan varassa, eikä sellaisten pohjoisten lajien kuin ampuhaukka, suokukko, liro ja valkoviklo häviäminen ole paljosta kiinni.

Häviäjien joukkoon kuuluvat myös ne lajit, jotka ovat vähentyneet kaiken aikaa 1970-luvulta alkaen. Tähän ryhmään kuuluvat muiden muassa teeri, keltavästäräkki ja tuulihaukka, joiden kaikkien alamäen taustalla ovat epäedulliset elinympäristömuutokset Porvoon seudulla ja muualla Suomessa. Teerellä taantuma liittyy elinympäristön vähenemiseen ja pirstoutumiseen, tuulihaukalla ja keltavästäräkillä sen muuttumiseen yksipuolisemmaksi. Näiden toistaiseksi vielä melko tavallisten, mutta alati taantuvien lajien kohtalosta pitäisi olla kaikkein eniten huolissaan, sillä ne päätyvät uhanalaisuuden kurimukseen, ellei mitään tehdä.

Kun vertaillaan linnustomuutoksia eri elinympäristöissä, nähdään, että kaikkein voimakkaimmin ovat runsastuneet isot saaristolajit, kulttuurilajit sekä lehtimetsälajit. Voittajiin kuuluvat myös lintuvesien pienet hyönteissyöjät. Huonommin menee sen sijaan vanhan metsän lajeilla ja isoilla lintuvesilajeilla sekä ennen kaikkea pienillä saaristolajeilla ja peltolajeilla, joiden kanta on vähentynyt tasaisesti 1970-luvulta alkaen. Vanhan metsän ja peltojen linnuilla alamäki liittyy kiistatta ihmisen aiheuttamaan elinympäristön heikentymiseen, kun taas muilla taantujilla syyt liittyvät myös lajien väliin suhteisiin (lähinnä saalistuksen voimistumiseen).

Ottaen huomioon, että Suomen luonnossa suurin yksittäinen uhanalaisuuden syy viimeisten 50 vuoden aikana on ollut laajojen metsänhakkuiden aiheuttama metsäluonnon yksipuolistuminen ja pirstoutuminen, ja että metsäverotuksen uudistaminen 2000-luvulla on silmin nähten kiihdyttänyt hakkuita varsinkin yksityismetsissä, metsälinnuston muutokset Porvoon seudulla ovat olleet yllättävän vähäiset ja monin osin ristiriitaiset. Vain muutamat lajit (teeri, metso, kanahaukka, pikkusieppo ja idänuunilintu) ovat kaikesta päätellen kärsineet selvästi laajojen hakkuiden seurauksista. Sen sijaan joidenkin muiden vanhojen elinympäristöjen lajeina pidettyjen tai niitä ainakin suosivien lajien (mm. palokärjen, pohjantikan, kulorastaan ja puukiipijän) kannat ovat jopa runsastuneet viimeisten 20–30 vuoden aikana. Tikoilla syyksi on epäilty 2000-luvun myrskyjä, tulvia ja leutoja talvia, jotka ovat ilmeisesti lisänneet talousmetsissä lahopuiden määrää selvästi.

Lehtimetsien lajit ovat sitä vastoin runsastuneet miltei kautta linjan. Tähän ryhmään kuuluu useiden eteläisten pikkulintujen lisäksi myös mustarastas ja sinitäinen, joiden selviytymistä Suomen talvessa ilmaston lämpeneminen ja talviruokinnan lisääntyminen ovat auttaneet selvästi.

Itäusmaalaisten soiden tarina on nopeasti kerrottu, sillä maakunnassa ei ole enää jäljellä yhtään todellista lintusuota. Viimeinen Porvoon seudun laajempi avosuolaue Pe Röisuo (aikoinaan yli 900 ha) ojitettiin 1970-luvulta alkaen metsätalouksmaaksi, ja sieltä hävisivät vähitellen kaikki valkoviklon ja liron kaltaiset suolajit.

Peltolinnusto on taantunut selvästi viimeisten 20–30 vuoden aikana. Kaikkein eniten peltolinnuista ovat vähentyneet isokuovi, keltavästäräkki, peltosirkku sekä tuulihaukka, joka samalla on yksi kaikkein voimakkaimmin taantuneista lajeista Porvoon seudulla. Tuulihaukan kanta on pienentynyt 60 % viimeisen 30 vuoden aikana, ja se on luultavasti hävinnyt Porvoon kunnan alueelta kokonaan.

Kulttuurilajien voimakas runsastuminen on yksi viime aikojen selvimmistä linnustomuutoksista. Syytä havaittuun kehitykseen lienevät ainakin vainon väheneminen ja toisaalta lintujen ruokinnan lisääntyminen. Kaikkein hurjimmin on runsastunut pikkuarvonen, joka vielä 1980-luvulla oli Porvoon seudulla harvinaisuus pesimälajina. Nyt sitä tavataan kaikkialla maakunnassa. Kulttuurilajeista myös harakka, naakka, viherpeippo ja tikli ovat runsastuneet selvästi viimeisten 20 vuoden aikana.

Monien lintuvesilajien (mm. mustakurkku-uikon, heinätavin, punasotkan, luhtahutin ja pikkulokin) kanta on hiipunut tasaisesti 1970-luvulta lähtien. Todennäköistä on, että ainakin osa näistä lajeista on kärsinyt pienpetojen runsastumisesta. Tähän viittaisi sekin, että kaksi selvästi kookkainta lintuvesilajia, kaulushaikara ja ruskosuohaukka, ovat samaan aikaan runsastuneet selvästi. Ne pystyvät pitämään puoliaan pienpetoja vastaan.

Myös pienikokoisten saaristolintujen vähenemisen taustalla on hyvin todennäköisesti saalistuksen lisääntyminen. Eniten sorsien, kahlaajien ja ruokkilintujen kantaa verottavat minkki ja harmaalokki, joiden saalistus ei kuitenkaan vaikuta isokokoisiin ja samalla puolustuskykyisiin saaristolajeihin, kuten hanhiin, kyhmyjoutseneen ja merimetsoon. Kaikkein eniten pienistä saaristolajeista ovat vähentyneet pilkkasiipi, karikukko ja riskilä, joiden kanta on pienentynyt useilla kymmenillä prosenteilla viimeisten 30 vuoden aikana.

Porvoon seudulla pesii yhteensä 18 uhanalaista ja 24 silmälläpidettävää lajia. Toisin sanoen joka kymmenes Porvoon seudun pesimälinnuston laji on uhanalainen ja useampi kuin viides on vähintäänkin silmälläpidettävä.

Uhanalaisten lajien kannankehitys viimeisten 20–30 vuoden aikana ei ole Porvoon seudulla niin synkkä kuin saattaisi kuvitella. Peräti kolmanneksella uheks-lajeista kanta on kasvanut. Toisaalta kaksi uheks-lajia viidestä on vähentynyt Porvoon seudulla viimeisten 20–30 vuoden aikana, joka viides vielä selvästi. Silmälläpidettävistä lajeista selvästi vähentyneitä on 17 %, mutta uhanalaisista niitä oli peräti 28 % eli useampi kuin joka neljäs laji.

Kaiken kaikkiaan Porvoon seudulla pesivistä lintulajeista joka neljännen kanta on vähentynyt viimeisten 20–30 vuoden aikana. Taantumisen syytä on monia: elinympäristömuutokset kotimaan pesimäalueilla sekä ulkomaiden

muutto- ja talvehtimisalueilla, lajien väliset konfliktit (kilpailu ja ennen kaikkea saalistus), häirintä (veneily yms.), vaino ja liikametsästys ja niin edelleen. Joidenkin lajien kohtalo näyttää sinetöidyltä, toisten tulevaisuuteen voidaan vielä vaikuttaa muiden muassa aktiivisin suojelutoimin.

Pahimmalta näyttää niiden lajien tilanne (mm. turturikyöyhkyn ja pohjansirkun), jotka ovat vähentyneet Suomen rajojen ulkopuolella tapahtuneiden muutosten takia. Kansainvälisten sopimusten voima esimerkiksi kehitysmaissa on vähäinen.

Monen Itä-Uudenmaan saaristossa pesivän vesilintu-, kahlaaja-, lorkkilintu- ja ruokkilintulajin kantaa ovat viime vuosina verottaneet voimakkaasti minkki, merilokki ja harmaalokki. Kaikki nämä saalistajat ovat runsastuneet merialueilla, eikä niiden aiheuttaman saalistuksen vähenemiseen ole selvää ratkaisua näkyvissä.

Porvoon seudun linnuista eniten ihmisen aiheuttamista elinympäristömuutoksista ovat kärsineet peltolajit (kuten tuulihaukka ja keltävästäräkki) ja vanhan metsän lajit (kuten kanahaukka ja pikkusieppo), joista useimpien kanta on vähentynyt tasaisesti 1970-luvulta alkaen. Näissä elinympäristöissä yhteiskunnan rakennemuutos ja osittain myös arvokysymykset näkyvät selvimmin. Pienimuotoisen maanviljelyn ja metsänkasvatuksen tilalle ovat tulleet suurmaatalous ja tehometsätalous.

Viljelysmaiden linnustoarvon palauttaminen ei aina vaadi suuria uhrauksia, vaan yksittäisetkin maanviljelijät voivat parantaa lintujen elinoloja monin tavoin. Lintujen kannalta myönteisiä toimenpiteitä ovat muiden muassa puinti ja niitto keskeltä reunoille eikä päinvastoin, kynnon siirtäminen syksystä kevääseen ja riittävän leveiden pientareiden jättäminen pellonreunoille. Taantuneiden metsälajien tilannetta voidaan parantaa mm. säästämällä laajempia metsäalueita metsätaloustalouden ulkopuolelle, jättämällä talousmetsiin monimuotoisuuden kannalta tärkeitä pienkohteita ja perustamalla uusia metsänsuojelualueita.

Vedenlaadun heikkeneminen, vesialueen umpeenkasvu, rantalaidunnuksen loppuminen ja rantaniittyjen pensoittuminen ovat vähentäneet tai heikentäneet monien lintuvesilajien elinoloja esimerkiksi maakunnan parhailla lintuvesillä. Valtion, kuntien ja EU:n varoin on kuitenkin viime vuosina ryhdytty laajoihin kunnostustöihin, joiden ansiosta näiden kohteiden linnustoarvo on alkanut parantua.

Yksi tärkeimmistä tehtävistä olisi selvittää viranomaistyönä, mikä on eri elinympäristöjen määrä ja laatu tänä päivänä Porvoon seudulla. Porvoon seudun lintuatlas on hyvä alku tälle työlle, mutta se vaatii tuekseen myös muita selvityksiä. Eri elinympäristöjen ja eliölajien tulevaisuuden turvaamiseksi olisi laadittava toimenpideohjelma, jossa määriteltäisiin selkeä tavoite, kuinka paljon kutakin elinympäristötyyppiä ja eliölajia pitäisi maakunnan alueella säilyttää ja miten tuohon tavoitteeseen voitaisiin päästä. Monipuolinen, elinvoimainen luonnonmaisema on rikkaus ja voimavara, ja se on samalla parasta perintöä tuleville sukupolville.

YLEISTÄ

Atlaksen perusajatus ja keskeiset tavoitteet

Porvoon seudun lintuyhdistys ry. (PSLY) toteutti vuosina 2003–2005 lintuatlashankkeen, jonka tarkoituksena oli selvittää pesimälinnuston nykyesiintymisen eri puolilla yhdistyksen toimialuetta. Tätä varten alue jaettiin 10 x 10 km ruutuihin, joiden kaikkien pesimälajit pyrittiin kartoittamaan mahdollisimman tarkasti. Lisäksi jokaisen lajin kohdalla selvitettiin, millä varmuudella laji pesi ruudussa.

Atlasmenetelmän avulla tutkitaan ensisijaisesti lintujen levinneisyyttä – siis sitä, pesiikö laji jollakin alueella (tässä tapauksessa: jossakin ruudussa) vai ei. Lajin runsaudella (pesivien parien määrällä) atlasruudun sisällä ei ollut merkitystä. Yksittäinen naurulokin pesintä ruudussa tuottaa atlaksessa saman tuloksen kuin satapäinen kolonia. Harvalukuisten lajien osalta atlas antaa kuitenkin kohtalaisen hyvän kuvan myös tutkittavan alueen kokonaiskannasta.

PSLYn toimialueella, joka on sama kuin Itä-Uudenmaan maakunta pois lukien Sipoon kunta, on kaikkiaan 52 atlasruutua (kartta 1). Näistä 21 sijaitsee toimialueen reunalla, ja niiden pinta-ala on vain osa täyden atlasruudun sadasta neliökilometristä. Reunaruuduista mukaan atlakseen kelpuutettiin vain toimialueella sijaitseva osa, mikä luonnollisesti vaikuttaa näissä ruuduissa tavattujen lajien määrään.

Päämotiivina atlaksen toteuttamiseen oli kerätä tuoreta perustietoa Porvoon seudun linnustosta. Yksi lintuyhdistyksen toiminnan keskeisistä tavoitteista tulee olla oman toimialueensa linnuston mahdollisimman hyvä tuntemus, joka on arvo sinänsä ja jonka avulla voidaan myös edistää linnuston ja lintupaikkojen suojelua. Lisäksi luonnonmaiseman ja elinympäristöjen muuttuessa tarvitaan koko ajan uutta tietoa linnuston esiintymisestä. Näihin haasteisiin atlas tutkimus vastasi onnistuneesti. Atlas tutkimuksen avulla kokonaiskäsitys linnuston esiintymisestä ja suojelun kannalta tärkeiden lajien nykytilanteesta Porvoon seudulla on parantunut selvästi.

Toinen keskeinen tavoite oli selvittää Porvoon seudun lintukannoissa tapahtuneita muutoksia. Hankkeen tuloksena kertynyttä aineistoa voitiin vertailla kahden aikaisemmin Porvoon seudulla toteutetun lintuatlaksen tietoihin (valtakunnalliset atlakset 1974–1979 ja 1986–1989⁵³), mikä mahdollisti eri lajien kannankehityksen arvioinnin viimeisten 20–30 vuoden aikana. Aineistot ovat vertailukelpoisia, sillä kaikissa kolmessa atlaksessa käytettiin samoja menetelmiä ja laskennat toteutettiin osapuilleen samalla tehokkuudella.

Tämä raportti on ensimmäinen yhteenveto Porvoon seudulla kolmen viime vuosikymmenen aikana kerätystä lintuatlasaineistoista ja samalla kautta aikojen ensimmäinen maakunnan linnustoa koskeva yleisesitys. Porvoon seudun parhaita lintupaikkoja ja niiden linnustoa on esitelty 2000-luvun alussa julkaistussa Uudenmaan lintupaikkaoppaassa²⁰.

Vertailuaineistot

Koska Porvoon seudun atlasaineistoon sisältyy tiettyjä puutteita (laskentatehon suuri vaihtelu eri ruuduissa, useita heikosti tutkittuja ruutuja, suhteellisen lyhyt atlasjakso sekä atlasmenetelmän sangen heikko soveltuvuus monien lajien runsauden arviointiin), atlantulosten laatua ja luotettavuutta on pyritty arvioimaan vertaamalla niitä muihin olemassa oleviin lintuaineistoihin. Näin voitiin tarkastella sitä, kuinka yhdenmukaisen kuvan muualta saatujen tulosten kanssa oma atlasaineistomme antaa eri lajien esiintymisestä ja kannankehityksestä.

Muiden maakuntien ja yksittäisten alueiden osalta verraten tuoreita tietoja oli saatavissa esimerkiksi Helsingistä (lintuatlas 1996–1997³⁷), Varsinais-Suomesta (vuonna 2003 ilmestynyt Varsinais-Suomen linnut -teos²⁹), Rauman seudulta (lintuatlas 2002–2004⁵²) sekä Keski-Suomesta (lintuatlas 1995–1998¹⁹).

Myös valtakunnallisia lintuaineistoja ja -tutkimuksia^{9,13,25,26,30,36,38,41,46,54,55} hyödynnettiin verrattaessa Porvoon seudun atlantuloksia muun maan tietoihin. Erityisen tärkeitä aineistoja ovat olleet kahden valtakunnallisen atlaksen pohjalta laadittu *Muuttuva pesimälinnusto* -teos⁵³ sekä tuoreet talvilinnuston ja pesimälinnuston seurantaraportit^{54,55}.

Kaikkein mielekkäintä Porvoon seudun atlasaineistoa on ollut verrata muiden eteläisten rannikkoalueiden linnustotietoihin, koska näillä alueilla linnusto ja sen muutokset vastaavat parhaiten Porvoon seutua. Kaikkein vertailukelpoisinta tietoa saatiin Rauman seudun atlaksesta, joka toteutettiin osapuilleen samaan aikaan kuin Porvoon seudun lintuatlas.

Atlasaineiston vertaaminen kaukaisempien seutujen (esimerkiksi Pohjois-Suomen) tuloksiin on hankalampaa. Näillä alueilla saattaa pesiä hyvinkin erilainen linnusto ja yhteisistäkin lajeista eri muuttoreittejä tai talvehtimisalueita käyttävät populaatiot. Myös luonnonmaisemat ja lintujen elinympäristöt saattavat poiketa merkittävästi etelärannikon oloista. Tämä voi johtaa erilaisiin kannankehityksiin maan eri osissa, mistä esimerkkejä on nähtävissä muiden muassa valtakunnallisista talvilinnuston ja pesimälinnuston seurantaraporteista; niiden mukaan monien lajien kannankehitys on poikennut Etelä- ja Pohjois-Suomessa huomattavasti toisistaan^{54,55}.

Porvoon seudun yksittäisistä lintupaikoista tarkkoja linnustoseelvitystietoja oli käytettävissä muiden muassa Pe Pernajanlahdelta³⁵, Po Porvoonjoensuistoista^{10,24,28,35} sekä Pu Kanteleenjärveltä²⁷. Myös näitä aineistoja voitiin käyttää atlaksessa havaittujen kannanmuutosten tukena. Lisäksi PSLYn jäsenlehdessä Corvuksessa vuodesta 1978 alkaen julkaistut havainnot⁴ täydensivät monelta osin atlasaineistoa.

Atlaksen maakunnallinen merkitys

Porvoon seudun lintuatlaksen tulokset ovat osa luonnontieteellistä perusaineistoa, jota voidaan käyttää pohjana kaikenlaiselle yleiselle ja yksityiskohtaiselle maankäytön suunnittelulle, kuten maakunta- ja seutukaavoille. Maa-

kuntatasolla on tiedettävä, mitä luonnonarvoja maakunnassa on ja missä osissa maakuntaa ne sijaitsevat – siis esimerkiksi missä ovat linnustollisesti arvokkaimmat kohteet tai alueet. Lisäksi on tiedettävä, tapahtuuko luonnonoloissa muutoksia, ja jos tapahtuu, niin millaisia ja missä elinympäristöissä. Ilman erityisiä luonnontieteellisiä mittareita elinympäristömuutoksia on vaikea havaita ja arvioida luotettavasti.

Ihminen ja luonto kulkevat käsi kädessä. Luonto tarjoaa ihmisille asuin- ja vapaa-ajan ympäristön, monille myös elinkeinon suorasti tai epäsuorasti. Toisaalta ihmisen toiminta vaikuttaa miltei kaikkialla merkittävästi luonnon ja sen eliölajien toimintaan. Kun tiedetään, mitä seurauksia luonnolle ihmistoiminnasta aiheutuu, maankäyttöä ja sen vastapainona luonnonsuojelutoimia on helpompi kohdistaa oikeisiin kohteisiin ja elinympäristöihin. Tämän takia lintuatlaksen kaltaiset hankkeet ovat tärkeitä.

Itä-Uudenmaan liitossa ymmärrettiin lintuatlashankkeen maakunnallinen hyöty, ja siltä taholta saatiinkin tämän raportin päärahoitus. Loppuosasta rahoitusta vastasivat PSLY, Helsingin yliopiston biologian ainejärjestö Symbioosi sekä Uudenmaan ympäristökeskus.

Atlaslanke osana PSLYn toimintaa

Paitsi lintututkimusta atlaslanke edisti merkittävästi myös tärkeitä lintuharrastusta. PSLY nimesi atlaksen tärkeimmäksi meneillään olevaksi hankkeekseen ja kannusti mahdollisimman monia jäseniään osallistumaan siihen. Atlaksesta tiedotettiin ahkerasti yhdistyksen internetkeskusteluverkossa, kokouksissa sekä jäsenlehdessä Corvuksessa.

Lintuatlas on ollut hyvin mielekäs tapa lisätä lintuharrastajien kesäretkeilyä. Atlaksessa havainnot aivan tavallisistakin lajeista ovat arvokkaita, joten harrastajat saattoivat tehdä tuloksekkaita retkiä myös kotinurkilla ja muilla normaaliretkeilyn kannalta toisarvoisilla alueilla. Atlakseen osallistuminen ei siis edellyttänyt laajaa retkeilyä ympäri maakuntaa. Atlasta varten ei myöskään tarvittu mitään erityisiä määrittäjän taitoja, riitti kunhan tunsin hyvin tavalliset lajit, joihin atlas ensisijaisesti keskittyi.

Atlasretkeilyyn sisältyy tavallista enemmän pesien etsintää ja lintujen pesimätouhujen havainnointia, mikä monipuolistaa jäsenistön retkeilyä ja tietämystä linnuista. Monien huonosti tunnettujen kuntien linnustosta ja lintupaikoista saatiin atlaksen avulla uutta tietoa.

Suojelullisia näkökulmia

Niin tärkeä hanke kuin lintuatlas olikin, korostettiin kuitenkin kaikessa atlasretkeilyssä lintujen hyvinvoinnin asettamista etusijalle. Edes atlaksen nimissä ei saa mennä munapesueensa herkästi hylkäävien lintujen pesille haudonta-aikana, eikä lintuja saa muutenkaan häiritä kohtuuttomasti. Kanahaukka, huuhkaja, sepelkyyhky ja laulurastas ovat esimerkkejä herkkähipiäisistä, rauhaa vaativista lajeista haudonta-aikana.

Kaikkiin lajeihin soveltuvana perussääntönä esitettiin, että pesinnät pyrittäisiin varmistamaan ensisijaisesti poikasaikana, jolloin aratkaan lajit eivät yleensä hätkähdä satunnaista kulkijaa pesänsä liepeillä. Sitä paitsi pesinnän varmistaminen tähän aikaan on yleensä helpointa, kun emot kantavat poikasille ruokaa nokassaan tai kynsissään kaukanakin pesältä, ja poikasten ääntely pesältä kuuluu jo hyvän matkan päähän.

Kaikkien uhanalaisimpien lajien pesän löytymisestä pyydettiin pitämään mahdollisimman pientä meteliä, jotta lajin pesintä ei vahingossakaan häiriytyisi. Havainnon julkistamisesta pyydettiin neuvottelemaan esimerkiksi atlaksen vetäjien kanssa.

Aina pesinnän varmistaminen ei ole muistakaan syistä järkevää. Monien lajien pesää on vaikea löytää, jolloin pesän etsiminen vie myös paljon aikaa. Koska aika on miltei aina rajallinen tekijä vapaaehtoisvoimin tehtävässä atlasprojektissa, ehdotettiin, että pesien etsimiseen käytetyt tunnit suunnattaisiin mieluummin laajojen alueiden läpikäyntiin kohtuullisella tarkkuudella. Atlasaineiston arvioinnissa varmoja, todennäköisiä ja mahdollisia pesintähavaintoja käsitellään kuitenkin suurelta osin yhdessä.

ATLASALUE

Porvoon seudun luonnon yleispiirteet

Atlasalueena oli PSLYn toimialue eli Itä-Uudenmaan maakunta ilman Sipoon kuntaa (kartta 1). Tässä raportissa jäljempänä käytetty termit ”Porvoon seutu”, ”Itä-Uusimaa” ja ”maakunta” tarkoittavat juuri tätä PSLYn toimialuetta. Atlasalueen maapinta-ala on 2 400 km² eli melko tarkalleen prosentti koko Suomen maapinta-alasta.

Yleismaisemiltaan Porvoon seudun manneralueet ovat varsin vaihtelevia. Miltei jokaiseen sisämaan atlasruutuun sisältyy niin peltoja ja kulttuurialueita kuin metsiä ja erilaisia pienvesiä (järviä, lampia ja jokia), jotka vuorottelevat yleensä melko pienialaisina laikkuina toistensa lomassa. Ainoastaan avosuot loistavat poissaolollaan.

Maakunnan suot ovat valtaosin pienipiirteisiä korpi-, räme- ja nevuotteja metsien ja kalliöylänköjen painanteissa tai vesien rannoilla. Yhtään todellista lintusuota ei maakunnassa enää ole, toisin kuin heti itäpuolella Kymenlaaksossa, jossa hienoa suoluontoa voi ihailla muiden muassa Valkmusan kansallispuistossa ja Munasuon soidensuojelualueella. Siksi maakunnastamme puuttuvat esimerkiksi riekon ja kapustarinnan tapaiset suolajit.

Laajimmat yhtenäiset metsäalueet sijaitsevat maakunnan pohjois- ja varsinkin luoteisosissa sekä toisaalta sisäsaariston kalliöylängöillä. Viime vuosikymmenien laajojen metsänhakkuiden takia Porvoon seudun metsäluonto on voimakkaasti yksipuolistunut ja metsäalueet ovat pirstaloituneet. Tämä on vaikeuttanut esimerkiksi teeren ja metson sekä monen petolintulajin elämää. Vanhoja luonnontilaisia metsiä on jäljellä vain jokunen harva hehtaari muutamalla pienellä suojelualueella (La Ilveskallio, Po Stensböle ja Pu Venunmetsä).

Suurin osa metsäpeitteestä on havupuuvaltaista ja melko karua, kuten muuallakin maassa. Vähäiset, mutta linnustollisesti tärkeät lehti- ja jalopuumetsiköt sijaitsevat usein kulttuurialueiden ja rannikon viljavassa maaperässä. Monet parhaat tikkametsät löytyvät tätä nykyä vesien rannoilta, missä ne ovat säästyneet hakkuilta ja missä tulvat lahottavat niiden puustoa tikkojen nokalle sopivaksi.

Peltoja on miltei kaikkialla, ja niitä on laadultaan ja kooltaan hyvin monenlaisia. Laajimmat viljelylakeudet levittäytyvät Porvoon ja Lapinjärven seuduilla. Isoimmat tilukset ovat usein myös tehokkaimmin viljeltyjä, joten lintujen elinympäristönä ne ovat kaukana optimaalisesta. Maatalouden tehokkuusvaatimusten takia pientilat ovat autoituneet yksi toisensa perään, mikä on johtanut peltöjen ja niittyjen pensoittumiseen. Monille yleislinnuille (kuten pajulinnulle, pensaskertulle ja punavarpuselle) se luo lisää pesimäbiotooppia, kun taas toisilta se vie sitä (esimerkiksi ruisrääkältä, niittykirviseltä ja peltosirkulta).

Pienvesiä on hyvin runsaasti. Tästä kertoo muun muassa projektilajitutkimus, jonka tiimoilta oli kolttavana peräti 98 järveä tai lampea (ks. tuonempana). Erityinen pienvesien keskittymä osuu kaakkoisesta Porvoosta suoraan pohjoiseen aina Myrskylään asti kulkevalle kumpuilevalle ylänköalueelle, jonka notkelmiin on syntynyt lukemattomia karuja pikkujärviä ja lampia. Pienvesistä rehevät järvet ovat linnustollisesti tärkeimpiä, sillä niillä pesii monia vähälukuisia, vaateliaita lajeja (kuten heinätavi, kaulushaikara, ruskosuohaukka ja luhtakana). Parhaimpia lintujärviä ovat As Kylänpäänjärvi, Li Sävträsket, My Sopajärvi, Pe Niinijärvi, Pu Kanteleenjärvi sekä Ru Teutjärvi.

Merkittävimmät joet ovat alueen länsiosaa pohjoisesta etelään halkova Porvoonjoki sekä itärajaa hipova Kymi-joen läntisin haara, joka laskee Ru Ahvenkoskenlahteen. Näiden välissä useat keskikokoiset joet (Ilolan-, Koskenkylän-, Loviisan- ja Taasianjoki) päättävät matkansa merenlahtiin, joista kaikista on jokien tuoman ravinnekuorman seurauksena kehkeytnyt mainioita lintuvesiä. Eniten retkeiltyjä ja linnustollisesti tärkeimpiä merenlahtia ovat Pe Gammelbyviken sekä Po Porvoonjooensuisto ja Pikkupermajanlahti.

Seudun luonnonmaiseman ylivoimaisesti hallitsevin kokonaisuus on kuitenkin hyvin laaja saaristo- ja merialue, joka kattaa linnuntietä mitaten noin 60 kilometriä keskistä Suomenlahtea Porvoosta Ruotsinpyhtäälle. Saaristo, varsinkin ulkosaaristo, on myös linnustollisesti maakunnan tärkein elinympäristö. Lukemattomilla saarilla ja ulkoluo-doilla pesivien lajin suuri yksilömäärä sekä laaja lajikirjo monine vähälukuisine lajeineen tekevät Itä-Uudenmaan saaristosta jopa valtakunnallisesti merkittävän. Merellisten lajien aatelina ovat merimetso, merikotka, räyskä ja varsinkin etelänkiisla, jonka Suomen kanta pesii miltei kokonaisuudessaan Itä-Uudenmaan saaristossa. Suurin osa ulkosaaristosta kuuluu virallisen suojelun piiriin, mikä turvaa linnuston pesimismahdollisuudet jatkossakin.

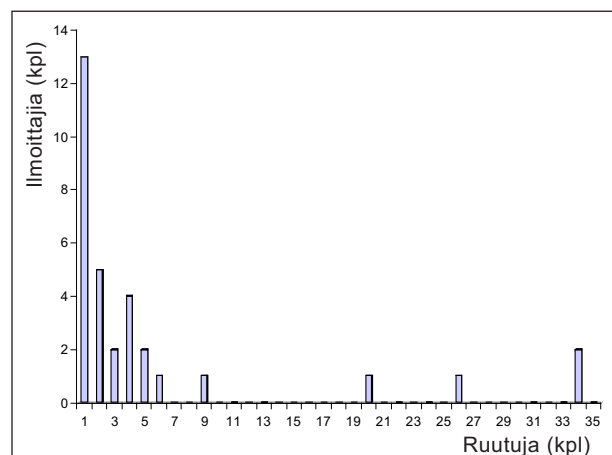
ATLASKARTOITUS-MENETELMÄT

Kartoituksen toteuttaminen

Porvoon seudun lintuatlaksessa käytettiin monille lintuharrastajille tuttuja valtakunnallisten atlasien menetelmiä. Kussakin ruudussa pyrittiin retkeilemään mahdollisimman kattavasti ja kaikkia eri maastotyyppisiä läpi käyden. Paikallistuntemus auttoi kartoituksissa, sillä ruudun hyvin tunteva henkilö saattoi painottaa retkeilyä sopivalla tavalla eri biotooppien määrän ja laadun mukaan. Monet lajit edellyttivät erikoisretkeilyä esimerkiksi varhaiskevällä (käpylinnut), keskikesällä (petolinnut, jotkut rantakanat ja hyönteissyöjät) tai yöllä (pöllöt, kehrääjä, yölaulajat).

Atlaksessa edettiin kuta kuinkin seuraavasti. Ensimmäinen vuosi oli vapaata retkeilyä kunkin oman innostuksen ja aktiivisuuden mukaan. Kaikki ruudut olivat kaikkien retkeiltävissä, eikä erityisiä ruutuvastaavia nimetty toisin kuin aiemmissa atlaksissa. Avajaisvuoden jälkeen tarkasteltiin kertynyttä atlasaineistoa ja kiinnitettiin erityistä huomiota niihin ruutuihin, joilta havaintoja ilmoitettiin vähän tai ei lainkaan. Näille puutteellisesti kartoitetuille ruuduille suunnattiin lisää retkeilyä toisena ja kolmantena atlasvuotena niin, että yhtäkään nollaruutua ei atlaskartalle jäänyt.

Atlaskartoitus perustui kokonaisuudessaan vapaaehtoisten lintuharrastajien työpanokseen. Kaikkiaan atlakseen osallistui 32 henkilöä, joista kaksi viidestä ilmoitti havaintojaan vain yhdestä ruudusta ja useimmat korkeintaan muutamasta (kuva 1). Tyypillisin tapa osallistua atlakseen olikin seurailta oman asuin ympäristön lintuja ja niiden pesimäpuuhia.

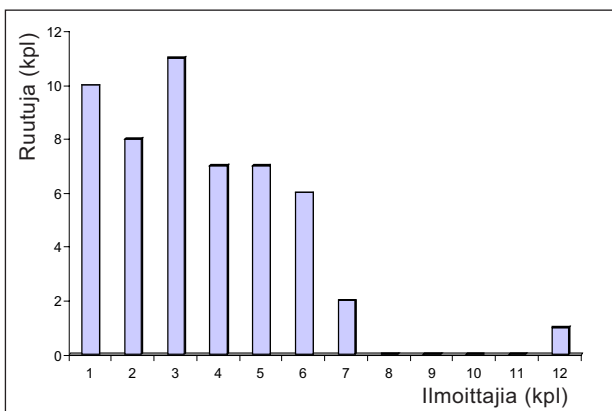
Kuva 1. Ruutujen määrä ilmoittajaa kohti.

Mutta atlaksessa oli myös ”raskas sarja”. Valtaosan atlashavainnoista ja -ilmoituksista tuotti neljä innokkainta atlassamoilijaa, jotka ehtivät kolmen vuoden aikana koluta suuren osan atlasruuduista (taulukko 1).

Toisin päin tarkasteltuna joka viidennestä ruudusta ilmoituksia tuli vain yhdeltä henkilöltä ja yli puolella ruuduista korkeintaan kolmelta henkilöltä (kuva 2). Nämä vähän retkeillyt ruudut sijaitsivat yleensä maakunnan

reunoilla, jonne harvoilla oli asiaa. Porvoon keskustan ruudusta tuli ylivoimaisesti eniten atlasilmoituksia (13 henkilöltä).

Todellisuudessa atlas-havaintoja teki vähän useampi henkilö kuin edellä esitettiin, sillä muutamissa tapauksissa yksi henkilö ilmoitti usean henkilön yhteishavainnot. Lisäksi varsinkin hyvin tutkutuissa ruuduissa jotkut henkilöt saattoivat jättää tekemänsä atlas-havainnot ilmoittamatta, kun heidän näkemistään lajeista saattoi jo olla korkeampi pesimisvarmuusindeksi ilmoitettuna ennestään (asian saattoi tarkistaa miltei reaaliajassa internetistä PSLYn atlasivuilta, ks. alla).

Kuva 2. Ilmoittajien määrä ruutua kohti.

Kaikkiaan Porvoon seudun lintuatlaksessa 2003–2005 tehtiin yli 6 000 lintuhavaintoa. Kun lasketaan yhteen kaikkien kolmen atlaksen kaikki ilmoitetut havainnot Porvoon seudulta, päästään lähelle 20 000 lintuhavaintoa!

Toisaalta on myös syytä todeta se seikka, että atlasaineisto ei ole millään muotoa täydellinen edes tehtyjen havaintojen osalta. Monilla PSLYn jäsenillä lienee havaintoja, jotka eivät syystä tai toisesta päätyneet atlasetietokantaan. Lisäksi havainnot jäivät hyvin luultavasti ilmoittamatta monelta maakunnan ulkopuoliselta lintuharrastajalta, jotka eivät kokeneet PSLYn atlasia omakseen tai jotka eivät ehkä edes tienneet koko projektista. Näin kävi ilmeisesti muiden muassa joillekin länsi-uusimaalaisille petolintumiehille, joiden pesimätietoja ei saatu atlasprojektin käyttöön.

Tietoverkko atlaksen apuna

Palaute atlasprojektiin osallistuvilla pyrittiin saamaan nopeasti ja selkeästi, sillä sen katsottiin motivoivan osallistujia ja tehostavan retkeilyä erityisesti puutteellisesti kartoitetuissa ruuduissa. Muistissa oli valtakunnallisen atlasen kiusallisen hidas palaute, joka oli omiaan latistamaan retki-intoa ja aiheutti lisäksi epätietoisuutta laskentojen suunnittelussa. Tästä haluttiin ottaa opiksi.

Taulukko 1.
Aktiivisimmat atlaskartoittajat ja heidän kartoittamiensa ruutujen lukumäärä.

Arto Juvonen	34
Mauri Leivo	34
Lasse Härö	26
Joni Sundström	20

Hankkeen suunnitteluvaiheessa päädyttiin ratkaisuun, jossa voitiin hyödyntää internetin mahdollisuuksia. Yhdistyksen kotisivuille tehtiin atlasetietokanta, johon jokaisen osallistujan oli mahdollista ilmoittaa havaintojaan internetin välityksellä. Havainnot kierrätettiin kuitenkin aina atlasvastaavan kautta, jotta mahdolliset virheet saatiin eliminoidua ennen havaintojen päättämistä atlasivuille. Kunkin ruudun ja lintulajin tilanne pyrittiin päivittämään yhdistyksen kotisivuille mahdollisimman pikaisesti, jotta atlasretkiä suunnittelevat lintuharrastajat saattoivat käydä milloin tahansa tarkistamassa, mitä havaintoja kustakin ruudusta oli jo ilmoitettu ja millä seudulla kaivattiin eniten lisäretkeilyä.

Atlasivuilta saa jokaisesta lajista näkyviin kartan, josta ilmenee ilmoitetut pesimisvarmuudet ruuduittain. Jokaisesta ruudusta saa puolestaan näkyviin taulukon, jossa esitetään kaikkien lajien suurimmat ilmoitetut pesimisvarmuusindeksit. Sivuilta on myös paljon yleistä tietoa lintuatlaksesta ja sen toteuttamisesta.

Yleisesti verkon apu atlasvuosina todettiin erittäin tärkeäksi ennen kaikkea tietojen nopean päivittämisen ja havaintojen vaivattoman selailun kannalta. Osin nettimahdollisuuden ansiosta yhtään nollaruutua ei atlaskartalle jäänyt, ja retkeily painottui tavallista laajemmalle alueelle. Havaintoja saattoi palauttaa myös paperilla, minkä jotkut harrastajat myös tekivät.

Pesimisvarmuusindeksit

Atlaskartoitusten lähtökohtana oli selvittää, pesiikö laji ruudussa vai ei, ja millä varmuudella laji pesii. Tätä varten havainnot ilmoitettiin käyttäen neliportaista pesimisvarmuusindeksiä. Periaate oli aiemmista atlaksista tuttu, mutta luokituksen yksinkertaistamiseksi pääindeksien määrä tiputettiin neljään (ensimmäisessä valtakunnallisessa atlaksessa oli 20 ja toisessa 9 pääindeksiä): varma, todennäköinen, mahdollinen ja epätodennäköinen pesintä (taulukko 2).

Harvinaisten lajien pesimisvarmuusindeksin määrittäminen oli hieman ongelmallista. Atlaksen avulla pyritään nimittäin tutkimaan yhtä aikaa kahta keskenään hieman ristiriitaista asiaa, joiden painottamisesta riippuen harvinaisuuksille oli useissa tapauksissa mahdollista merkitä toisistaan poikkeavat pesimisvarmuusindeksit. Yhtäältä atlaksella pyritään selvittämään sitä, miten monipuolinen ja runsas linnusto kussakin ruudussa pesii, ja toisaalta sitä, millä varmuudella lajin pesintä on todettu ruudussa. Näistä kahdesta tavoitteesta päätettiin PSLYn atlaksessa painottaa ensin mainittua teemaa – joka mittaa ruudun maastotyyppien monimuotoisuutta ja laatua – eikä niinkään jälkimmäistä – joka taas mittaa ensisijaisesti pesintän onnistumista ja havainnoijan aktiivisuutta pesimätouhujen seuraamisessa.

Mitä tämä sitten merkitsi käytännössä? Esimerkiksi Pu Kanteleenjärvellä selvästi reviirollä oleskelevalle ja ohikulkevia ihmisiä varoittellevalle lampiviklolle merkittiin pesimisvarmuudeksi ”2”, vaikka se lopulta häipyi paikalta eikä siis pesinyt lainkaan paikalla. Merkinnällä haluttiin korostaa sitä, että järvi näyttää soveltuvan hyvin

Taulukko 2. Atlaskartoituksessa käytetyt pesimisvarmuusindeksit.

1. Epätodennäköinen pesintä

Havaittu laji pesimäaikana paikallisena, mutta todennäköisesti ei pesi ruudussa.

2. Mahdollinen pesintä

- Havaittu yksinäinen lintu (esimerkiksi laulava tai soidinääntelevä koiras) kerran lajin tyypillisessä pesimäympäristössä, ja lajin pesintä ruudussa on mahdollista.
- Havaittu pari kerran lajin tyypillisessä pesimäympäristössä, ja lajin pesintä ruudussa on mahdollista.

3. Todennäköinen pesintä

- Havaittu pesimäaikaan laulava, soidinmenoja esittävä tai muuten samalla paikalla (eli pysyvällä reviirillä) oleskeleva koiras useampana kuin yhtenä päivänä.
- Havaittu samalla paikalla oleskeleva naaras tai pari useampana kuin yhtenä päivänä, tai linnun käyvän useasti todennäköisellä pesäpaikalla (esimerkiksi laskeutuvan säännöllisesti samaan paikkaan ruoikkoon).
- Havaittu lintu tai pari
  - rakentamassa pesää (kaivamassa tai hakkaamassa pesäkoloa, kuljettamassa pesänrakennusmateriaalia tms.)
  - varoittelemassa, pesä tai poikue ilmeisesti lähistöllä
  - näyttellessä siipirikkoa tai muulla tavoin houkuttelemassa havainnoijaa pois ilmeisen pesän tai poikueen luota
  - hyökkäilemässä tai muulla tavoin käyttäytymässä uhkaavasti havainnoijaa kohtaan (esimerkiksi pöllöt ja tiirat).
- Nähty pesä, jossa samanvuotista rakennusmateriaalia (esimerkiksi petolintujen koristellut pesät) tai ravintojätettä (esimerkiksi varpuspöllön pesäkolon alla). Ei kuitenkaan varmaa todistetta munista tai poikasista.
- Havaittu hautomalaikku (pyydystetyllä) linnulla, joka todennäköisesti pesii ruudussa.

4. Varma pesintä

- Havaittu epäsuora todiste varmasta pesinnästä:
  - nähty pesä, jossa on pesitty samana vuonna. Esimerkiksi löydetty pesä, jossa on munia tai niiden kuoria, jätteitä poikasista tms.
  - havaittu linnun menevän pesään tai lähtevän pesästä tavalla, joka selvästi viittaa pesintään (ei kuitenkaan nähty munia tai poikasia; esimerkiksi koloissa tai korkealla pesivät lajit)
  - havaittu juuri lentokykyiset poikaset tai untuvikot, jotka voidaan katsoa syntyneiksi ruudun alueella
  - havaittu emon kantamassa ruokaa poikasille tai poikasten ulosteita, pesän voidaan katsoa olevan ruudun alueella
- Havaittu suora todiste pesinnästä
  - kuultu poikasten ääntelevän pesässä (esimerkiksi koloihin tai korkealle pesivät lajit)

lajin pesimäpaikaksi, vaikka se ei puolisoa löytänytkään. Se tieto katsottiin tärkeämmäksi kuin se, ettei laji saanut tuotettua kyseisessä ruudussa munia tai poikasia. Ja kun atlasien avulla tarkastellaan linnuston levinneisyyden ja runsauden muutoksia, kysymys kuuluu: onko uusilla alueilla soveliaista pesimäympäristöä lajille vai ei? Se, että itse lampiviklon pesintä ei tällä kertaa toteutunut, oli varmastikin enemmän seurausta lajin harvinaisuudesta kuin olosuhteiden huonoudesta. Samaa periaatetta noudattaen merkittiin As Kylänpäänjärvellä pesän melkein valmiiksi rakentaneelle pussitiaisen pesimisvarmuusindeksiksi ”3”.

Pesimisvarmuusindeksi ”1” jätettiin käytännössä huomiotta. Kesähavainnot satunnaislajeista (kuten pikkukiljukotkasta, mustaviklosta ja pikkutiirasta), saattavat tietenkin olla sinänsä mielenkiintoisia, mutta atlasen kannalta ne ovat sittenkin toisarvoisia. Niiden paikka on enemmänkin faunistisissa ja harvinaisuuskatsauksissa.

Laskentateho

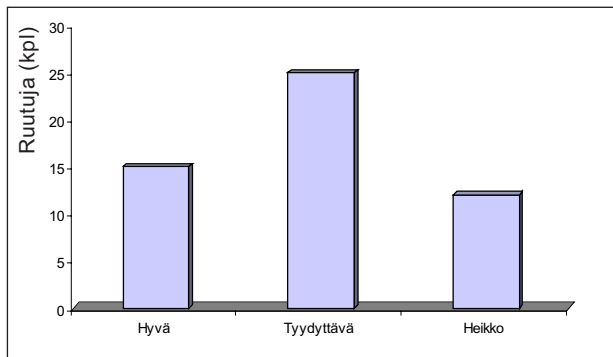
Atlasruutujen laskentatehon arvioinnilla pyrittiin osoittamaan sitä, kuinka kattavasti kukin ruutu saatiin kartoitettua. Arviointi osoittautui kuitenkin hyvin hankalaksi ja pakostakin varsin subjektiiviseksi. Alkujaan yhdeksi tärkeäksi kriteeriksi laskentatehon arviointiin kaavailtiin ruudussa vietettyjen tuntien määrää, mutta se tyssäsi siihen yksinkertaiseen tosiasiaan, ettei tuntimääriä ilmoittanut juuri kukaan. Näin ollen laskentatehoa jouduttiin arvioimaan jälkikäteen muiden muassa ruudusta ilmoitettujen lajien, havaintoilmoitusten lukumäärän, ruudun elinympäristökirjon sekä ruudussa sijaitsevien hyvien lintupaikkojen perusteella (taulukko 3). Lisäksi arvioitiin, kuinka paljon uusia lajeja tai suurempia pesimisvarmuuksia lisäretkeily ruudussa todennäköisesti tuottaisi. Lopuksi kaikkea verrattiin silmämääräisesti alueen muihin ruutuihin.

Edellä kuvatulla karkean arvion mukaan osapuileen joka toisen atlasruudun laskentateho oli tyydyttävä

Taulukko 3. Eri laskentateholuokat ja niiden arvioinnissa käytetyt tunnuspiirteet.

Hyvä	Ruudussa havaittu vähintään noin sata varmasti tai todennäköisesti pesivää lajia. Moni havainnoitsija retkeilyt aktiivisesti ruudussa. Kaikilla maastotyypeillä ja hyvillä lintupaikoilla on retkeilyt lähes koko ruudussa läpi pesimäkauden. Ruudulla on paljon erilaisia habitaatteja ja vähintään yksi todella hyvä lintupaikka. Muihin samantapaisiin ja läheisiin ruutuihin verrattuna korkea lajimäärä. Lisäretkeilylläkin mahdollisuus löytää uusia pesimälajeja on melko vähäinen.
Tyydyttävä	Ruudussa havaittu vähintään noin viisikymmentä, yleensä liki sata varmasti tai todennäköisesti pesivää lajia. Usein vain yksi havainnoitsija retkeilyt ruudussa. Ruudulla on normaali valikoima maakunnalle tyypillisiä habitaatteja, mutta ei yhtään todella hyvää lintupaikkaa (joitakin poikkeuksia tästä on). Muihin samantapaisiin ja läheisiin ruutuihin verrattuna tavanomainen lajimäärä. Lisäretkeily paljastaisi vielä uusia lintulajeja ja parantaisi pesimisvarmuusindeksejä.
Heikko	Ruudussa havaittu alle viisikymmentä varmasti tai todennäköisesti pesivää lajia. Yleensä tehty vain yksi tai muutama atlasretki. Ruutu sijaitsee tyypillisesti maakunnan reunoilla tai ulkosaaristossa, ja ruudun koko selvästi alle normaalin (10 x 10 km). Ruudulla on normaalia vähäisempi valikoima maakunnalle tyypillisiä habitaatteja eikä yhtään todella hyvää lintupaikkaa. Muihin samantapaisiin ja läheisiin ruutuihin verrattuna selvästi pienempi lajimäärä. Lisäretkeily paljastaisi vielä suuren joukon useita lintulajeja ja parantaisi pesimisvarmuusindeksejä.

(kuva 3). Laskentateho oli hyvä reilussa neljänneksessä ruuduista, heikko vajaassa neljänneksessä. Laskentatehon vaihtelu näkyy melko hyvin myös kartasta 2 (ks. tuonnempana), jossa on esitetty varmasti tai todennäköisesti pesivien lajien määrä kussakin uusimman atlaksen ruudussa. Yhtälö on ilmeinen: hyvin tutkituissa ruuduissa havaittiin myös paljon lajeja. Ruutujen laatueroista tulokset eivät kerro niinkään paljon, sillä ruudut eri puolilla maakuntaa olivat kuitenkin suurelta osin suhteellisen samankaltaisia.

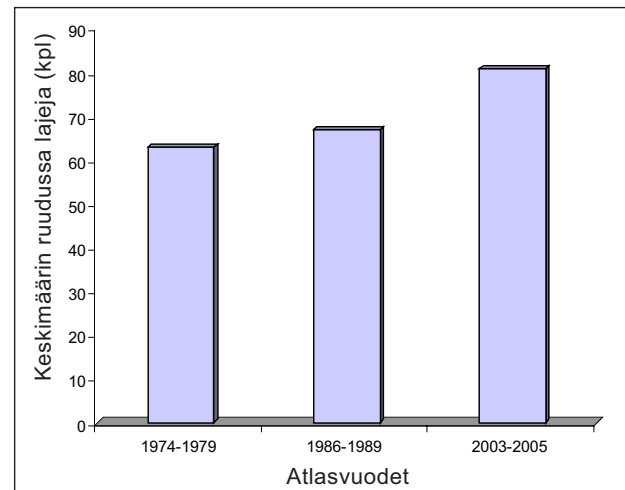
Kuva 3. Ruutujen laskentateho.

Yleisesti laskentateho on ollut kaikissa kolmessa atlaksessa suhteellisen samanlainen. Kaikissa atlaksissa eniten havaintoja on tullut samoilta normaalistikin eniten retkeilyiltä seuduilta (ulkosaaristo, rannikon merenlahdet, Porvoon seutu, Askola–Pukkila sekä Lapinjärven seutu), kun taas maakunnan pohjois- ja itäosissa atlaskartoitus on jäänyt vähäiseksi. Pernajan keskiosista saatiin uusimmasa atlaksessa huomattavasti aiempaa enemmän havaintoja, mikä johtui kahden lintuharrastajan aktiivisesta retkeilystä 2000-luvulla tuolla seudulla.

Keskimäärin uusimmasa atlaksessa havaittiin varmasti tai todennäköisesti pesiviä lajeja yhdessä ruudussa oli noin kolmanneksen enemmän kuin kahdessa aiemmassa (kuva 4), mikä periaatteessa voisi kertoa parantuneesta laskentatehosta. Todennäköisemmin se on kuitenkin merkki runsastuneista lintukannoista (atlasaineiston mu-

kaan runsastuneita lajeja näyttäisi olevan selvästi enemmän kuin taantuneita, ks. tuonnempana), joten lajimäärä on todennäköisesti melko huono mittari laskentatehon vertailuun.

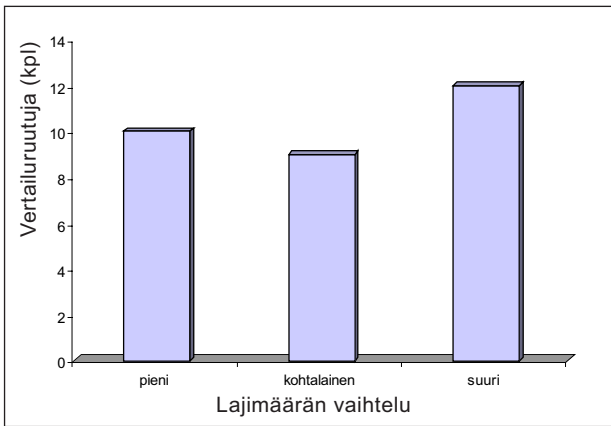
Yksittäisten ruutujen laskentateho eri atlaksissa on vaihdellut varsin paljon, kun sitä mitataan ruudussa pesivien lajien lukumäärällä. Yli kolmanneksessa ruuduista vaihtelu yksittäisen ruudun varmasti tai todennäköisesti pesivien lajien lukumäärässä oli suuri (kolmen eri atlaksen suurin havaittu lajimäärä ruudussa oli yli kaksi kertaa

Kuva 4. Varmasti tai todennäköisesti pesivien lajien määrä keskimäärin ruutua kohti eri atlaksissa.

niin suuri kuin pienin), vajaassa kolmanneksessa vaihtelu oli kohtalaista ja yhtä monessa se oli pientä (kaikissa kolmessa atlaksessa varmasti tai todennäköisesti pesiviä lajeja havaittiin samassa ruudussa jokseenkin sama määrä) (kuva 5).

Miten laskentatehon vaihtelu sitten pitäisi ottaa huomioon atlaksen tuloksia arvioitaessa? Ainakin niin, ettei pikkutarkkoihin ruutukohtaisiin vertailuihin eri atlasien välillä kannata ryhtyä. Vain ilmiselvät muutokset on syytä noteerata, sillä pienet ”muutokset” selittyvät useimmiten laskentatehon vaihteluilla ja puutteellisilla kartoituksilla.

Kuva 5. Varmasti tai todennäköisesti pesivien lajien määrän vaihtelu samassa ruudussa eri atlaaksissa.

Atlastuloksia on tässä raportissa pyritty kaikkien lajien osalta vertaamaan muun maan tietoihin, ja tämän pohjalta on atlastulosten (esiintymiskuva, runsaus- ja levinneisyysmuutokset) luotettavuutta pystytty jossakin määrin arvioimaan.

Erityisseurantalajit

Varsinaisen ruutukartoituksen ohessa pyrittiin selvittämään tarkemmin muutamien harvalukuisten, suojelun kannalta tärkeiden lajien esiintymistä maakunnassa. Erityisseurantalajeiksi valittiin seuraavat lajit:

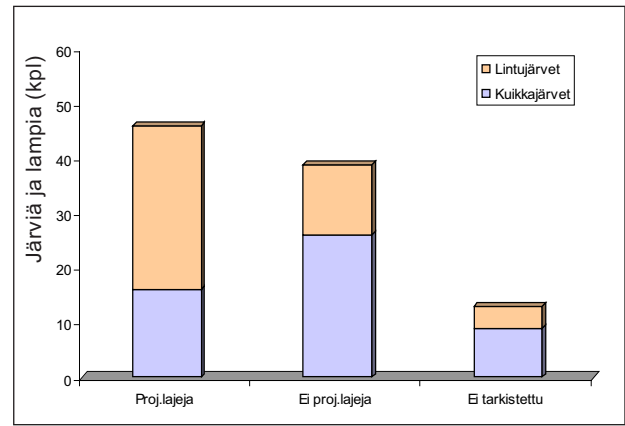
kaakkuri, kuikka, härkälintu, mustakurkku-uikku, kaulushaikara, laulujoutsen, ruskosuohaukka, pikkulokki ja naurulokki.

Ne ovat kaikki näkyviä, harrastajia kiinnostavia lajeja, jotka (kuikkalintuja lukuun ottamatta) pesivät kaikkein retkeilyimmällä maastotyypillä – lintuvesillä. Niiden parimäärä oli näin ollen mahdollista selvittää suhteellisen luotettavasti, toisin kuin esimerkiksi monien metsissä elävien arvolajien kuten metson, pohjantikan ja pikkusiepon, joiden kannan selvittäminen edes karkealla tarkkuudella olisi ollut käytettävissä olevilla kartoitusresursseilla mahdollista.

Erityisseurantalajien kannat pyrittiin selvittämään yksinkertaisesti käymällä läpi kaikki pesimäpaikoiksi soveliaat vesialueet maakunnassa. Järvistä ja lammista (yhteensä 98) tehtiin nettiin atlassivuille luettelo, jota päivitettiin muun atlasaineiston tapaan koko ajan sitä mukaa, kun ilmoituksia vesien tarkistuksista tuli. Pienten ja karujen lampienkin tarkistukseen kannustettiin mahdollisten pesivien kaakkurien toivossa.

Merenlahtien suhteen jätettiin vapaammat kädet, sillä niiden kattava läpikäynti yhdistyksen harrastajavoimin vaikutti mahdolltomalta. Merenlahdist ei tehty erillistä kohdetarkistusluetteloa.

Projekti onnistui sängen hyvin. Valtaosa erityisseurantalajien potentiaalisista pesimäpaikoista käytiin läpi ja pesivien parien lukumäärät niillä selvitettiin (kuva 6). Ainoastaan merenlahtia tarkistettiin jossain määrin puutteel-

Kuva 6. Tarkistettujen projektilajivesien lukumäärä ja kartoitustulos.

lisesti, joten muutamien myös merialueilla pesivien lajien (lähinnä härkälintu, pikkulokki ja naurulokki) kannanarvio saattaa olla hieman todellista alhaisempi.

Kaikkiaan käytiin läpi 86 järveä ja lampea, joista reilut puolet oli reheviä vesiä ("lintujärviä"). Useimmilla lintujärvillä pesi vähintään yksi projektilaji, kun taas karuista vesistä ("kuikkajärvistä") huomattavan monet olivat tyhjiä. Suuri osa tarkistamattomista vesistä oli pieniä ja karuja lampia, joilla erityisseurantalajien pesintä oli hyvin epätodennäköistä ja joiden tarkistukseen ei löytynyt samanlaista intoa kuin lintujärvien.

Kunkin erityisseurantalajin kannanarvio on esitetty lajikohtaisessa katsauksessa. Samassa yhteydessä on käsitelty tarkemmin niiden esiintymistä ja pesimäpaikkoja.

Parimääräarviot

Vaikka atlaskartoitus antoi ensisijaisesti osviittaa lintujen levinneisyydestä ja sen muutoksista Porvoon seudulla, se tarkensi myös käsityksiä monien lajien runsaudesta. Varsinkin aktiivisimmille atlasretkeilijöille muodostui lukemattomien retkien aikana vähintäänkin suuntaa-antava käsitys monen lajin runsaudesta Porvoon seudulla, mitä tietoa käytettiin hyväksi lajikohtaisia parimääräarvioita tehtäessä. Karkeaan levinneisyystietoon verrattuna parimäärätiedot ovat käyttökelpoisempia muiden muassa suojelutyössä.

Atlshavaintojen ja kartoituksessa kertyneiden reviiiritietojen lisäksi kannanarvioissa on käytetty hyväksi yhdistyksen jäsenlehdessä Corvuksessa julkaistuja havainnot⁴, jotka monelta osin ovat olennaisesti täydentäneet atlasaineistoa ja antaneet lisäksi perspektiiviä pitemmältä ajanjaksolta. Lisätietoja saaristolajien kannoista saatiin varsinkin Pe Aspskärin^{33,44} ja Po Söderskärin tutkimusalueilta⁸, jotka ovat tärkeimmät ja pisimpään seuratut linnuston pesimäalueet Itä-Uudenmaan saaristossa. Lisäksi monilla maakunnan lintuvesillä oli atlasvuosina meneillään laajat linnustolaskennat, joiden tiedot saatiin atlasprojektimme käyttöön^{27,35}.

Tässä raportissa on pyritty tekemään kannanarvio kaikista niistä Porvoon seudulla pesivistä lintulajeista, joiden osalta se on voitu tehdä vähintäänkin suhteellisen luotet-

tavasti. Edellä mainittujen erityisseurantalajien osalta päästiin varsin tarkkaan parimääräarvioon, mutta myös useimpien muidenkin harvalukuisten lajien runsaudesta syntyi kohtalaisen tarkka kuva. Harvalukuisia lajeja seurataan tarkimmin ilman atlastakin, ja monien harvalukuisten lajien esiintymisestä on vuosien saatossa muodostunut melko selvä kuva, jota tuoreilla atlastiedoilla on voitu tarkentaa entisestään. Suosituimpien retkeilyalueiden (kuten saariston, lintuvesien ja kulttuurialueiden) pesimälajeista on olemassa selvästi parempi käsitys kuin esimerkiksi vähän retkeilyjen metsien.

Mikä on sitten harvalukuinen laji? Useimmissa tapauksissa kannanarvio on voitu tehdä vain lajeista, joiden oletettu pesimäkanta Porvoon seudulla on korkeintaan 50 paria, yleensä selvästi tätäkin vähemmän. Poikkeustapauksissa joidenkin lajien jopa liki tuhannen parin kanta on voitu arvioida luotettavasti (esimerkiksi tarkasti seuratus merimetson).

Lajikatsauksessa esitetyt kannanarviot kuvastavat tilannetta atlaskaudella 2003–2005, painopisteen ollessa viimeisessä atlasvuodessa. Esimerkiksi merimetson kanta kasvaa jatkuvasti liki main eksponentiaalisesti, joten sen parimäärä oli vuonna 2005 selvästi suurempi kuin vuonna 2003.

Kannanarvioissa esiintyvä parimäärähaitari kuvastaa lajista riippuen joko suurta vuosittaista vaihtelua tai kannanarvion epävarmuutta. Esimerkkinä ensimmäisestä tapauksesta on pikkusieppo (kannanarvio 5–20 paria), jonka kanta vaihteli atlasvuosinakin melkoisesti kevään lämpötilasta ja ilmavirtausten suunnasta riippuen. Jälkimmäisestä tapauksesta esimerkkinä on varpushaukka (kannanarvio 40–80 paria), jonka todellista kannan koosta ei ole aivan selvää kuvaa. Helmipöllön kannanarvioon (20–100 paria) sisältyivät molemmat hankaluudet.

Ylipäätään on syytä huomata, että monet harvalukuiset lajit esiintyvät täällä levinneisyysalueensa reunalla. Niiden luontainen vuosivaihtelu on suurta, eikä yksittäisten vuosien tiedot anna välttämättä oikeaa kuvaa lajin esiintymisestä. Sattumallakin on sormensa pelissä. Ajatellaanpa vaikka kesää 2006 eli vuotta jälkeen atlastuksen päättymisen. Porvoon seudulla pesi hyvän myyrävuoden siivittämänä sekä lapin- että hiiripöllö, mutta atlasvuosina 2003–2005 näistä lajeista ei tehty yhtään havaintoa.

Linnustomuutosten arviointi

Yksi Porvoon seudun lintuatlashankkeen perusmotiiveista oli hankkia tietoa maakunnan lintukannoissa ja niiden elinympäristöissä tapahtuneista muutoksista. Vaikka atlas antaa ensisijaisesti tietoa lintujen levinneisyydestä, voidaan atlastietoja käyttää tietyssä määrin myös runsaudentvaihtelujen arvioinnissa, sillä levinneisyyden ja runsauden muutosten on todettu korreloivan varsin hyvin keskenään⁵³. Myös Porvoon seudulla atlasaineisto ja lintuharrastajien muutoin keräämä runsausaineisto⁴ ovat antaneet miltei poikkeuksetta samankaltaisia tuloksia eri lajien kannanmuutoksista.

Mahdollisia levinneisyysmuutoksia on tutkittu vertaamalla atlasvuosien 2003–2005 tuloksia kahteen aikai-

sempaan Porvoon seudulla tehtyyn atlastukseen (1974–1979 ja 1986–1989). Tässä raportissa esitetty vertailuaineisto pohjautuu niiden kaikkiaan 31 atlasruudun lintutietoihin, jotka kuuluvat kokonaisuudessaan PSLYN toimialueeseen. Koska valtakunnallisissa atlastuksissa kahden vierekäisen yhdistyksen alueelle ulottuvien ruutujen (eli tässä atlastuksessa ns. reunaruu- tujen) aineistoa ei ole eritelty yhdistyksittäin, ei näiden ruutujen tietoja ollut mahdollista käyttää atlasvertailussa. Porvoon seudun 52 atlasruudusta kelpuutettiin vertailuaineistoon siis osapuilleen 60 %.

Atlasaineiston ohella linnustomuutoksien arvioinnissa on käytetty hyväksi myös PSLYN jäsenlehdessä Corvuk- sessa vuosina 1978–2006 julkaistua runsausaineistoa⁴. Tämä aineisto kattaa siis kuta kuinkin saman ajanjakson kuin kolme eri atlastarkoitustakin. Arvokasta ja yksityiskohtaista lisätietoa monien saaristo- ja lintuvesilajien pitkäaikaisista kannanvaihteluista saatiin aiemmin mainituista lähteistä^{8,10,24,27,33,35,44}. Vanhimmat vertailutiedot ovat Po Ruskikselta vuodelta 1940¹⁰.

ATLASTULOKSET

Lintujen levinneisyys Porvoon seudulla

Lintuatlastella tutkitaan ennen kaikkea lintujen levinneisyyttä. Täsmällisesti ottaen sitä, kuinka monessa atlasruudussa kukin laji pesii tarkastelualueella. Atlas vastaa siis ainakin suuntaa antavasti kysymykseen: kuinka laajalle levinnyt laji x on Porvoon seudulla?

Tavallisessa kielenkäytössä termiä ”yleisyys” käytetään levinneisyyden synonyyminä. Yksinkertaistettuna Porvoon seudun lintuatlas siis kertoo, kuinka yleisiä eri lajit ovat tällä alueella.

Varsinkin harvalukuisempien lajien kohdalla atlastarkartta näyttää hetkessä, kuinka yleisestä lajista on kyse eli kuinka monessa ruudussa kaikista mahdollisista ruuduista laji on havaittu. Ongelmallisempia ovat hyvin yleiset lajit, joita on havaittu miltei joka ruudussa. Tällöin kaksi eri lajia (esimerkiksi sinisorsa ja peippo) saattaa antaa atlastuksessa yhtä hyvän tuloksen (eli niitä on havaittu yhtä monessa ruudussa), vaikka toinen niistä (peippo) on todellisuudessa monin verroin toista tavallisempi.

Eri lintulajien runsaudesta (yksilö- tai parimäärästä) atlastulokset eivät kerro välttämättä paljoakaan. Esimerkiksi parhailla kosteikoilla pesivää naurulokkia ei voi luonnehtia yleiseksi lajiksi, vaikka se yhdyskuntalintuna voi paikoin olla yksilömäärällä mitattuna hyvinkin runsas. Naurulokki tavattiin varmasti tai todennäköisesti pesivänä vain 38 %:lla ruuduista – toisin sanoen laji on Porvoon seudulla melko harvalukuinen – mutta sen parimäärä on varsin korkea, 700–800 (eli 35–40 paria asuttua ruutua kohti). Atlastulosten mukaan yhtä ”yleisen” – siis osapuilleen yhtä monessa ruudussa pesineen – laulujoutsenen parimäärän tiedetään olevan vain 25–30 eli vaivainen kahdeskymmenesosa naurulokin runsaudesta!?

Vastaavasti varis ja pajulintu havaittiin pesivänä kuta kuinkin yhtä monessa ruudussa, mutta silti pajulinnun pesimäkanta Porvoon seudulla on monikymmenkertainen

varikseen verrattuna. Pajulintu on huomattavasti pienempikokoinen, sillä on paljon pienemmät reviiirit ja sille sopivaa pesimäbiotooppia on monin verroin enemmän.

Nämä seikat on syytä pitää koko ajan mielessä atlastuloksia lukiessaan ja atlaskarttoja silmäillessään.

Porvoon seudun pesimälinnusto

Porvoon seudulla pesi atlasvuosina 2003–2005 kaikkiaan 180 lintulajia. Useimmat niistä ovat yleislintuja, jotka kuuluvat pohjoisen havumetsävyöhykkeen peruslajistoon ja jotka pesivät yleisenä miltei kaikkialla Suomessa.

Valtakunnallisesti mitaten alueen arvokkaimpia pesimälajeja ovat ne muuttamat lajit, joiden pesimäkanta Suomessa on hyvin pieni tai joiden pesimäkannasta huomattavan suuri osa pesii Porvoon seudulla.

Alueen merkittävin pesimälaji on ruokkilintuihin kuuluva etelänkiisla, jonka Suomen kanta (n. 50 paria) pesii likimain kokonaisuudessaan Itä-Uudenmaan saaristossa, yhdessä koloniassa Pe Aspskärillä. Siellä pesii lisäksi maamme suurin merimetsoyhdykskunta (830 paria) sekä maamme toiseksi suurin ruokkiyhdykskunta (605 paria). Myös Porvoon seudun harmaahaikara-, räyskä-, sitruunavästäräkki-, mustaleppälintu- ja rastaskertuskanta on valtakunnan mitassa suhteellisen suuri, vaikka monella edellä mainituista lajeista kyseessä ovatkin vain yksittäisparit.

Samaan kategoriaan etelänkiislan kanssa voisi periaatteessa laskea myös heinäkurpan, jonka pesintä varmistettiin atlasvuosina koko maassa vain Liljendalissa. Koska kyseessä oli vain yksi pariskunta, josta ei kahden pesimävuoden jälkeen tehty enää havaintoja, jää kurpan pesintä sittenkin satunnaisilmiöksi.

Taulukko 4. Porvoon seudun harvinaisimmat pesimälajit.

Laji	Pesintään viittaavia havaintoja n:ssä ruudussa
Lapasotka	2
Ampuhaukka	2
Suokukko	2
Heinäkurppa	2
Liro	2
Valkoselkätikka	2
Sitruunavästäräkki	2
Ruokosirkkalintu	2
Pähkinähakki	2
Kyhmyhaahka	1
Merikotka	1
Lampiviklo	1
Valkoviklo	1
Mustatiira	1
Etelänkiisla	1
Turkinkyhky	1
Turturikyhky	1
Mustaleppälintu	1
Viiksitimali	1
Pussitiainen	1
Urpiaainen	1

Porvoon seudun pesimälinnuston harvinaisimmat pesimälajit on koottu taulukkoon 4. Valtakunnan mitassa harvinaisimpia atlaksessa havaittuja lajeja olivat muuttamien edellä mainittujen lajien lisäksi kyhmyhaahka, lampiviklo, mustatiira, ruokosirkkalintu ja pussitiainen, joista yhtäkään ei voida lukea maakunnan (eikä kaikkia edes Suomen) vakituiseen pesimälajistoon. Samalle listalle mahtuvat myös lapasotkan, merikotkan, suokukon ja pähkinähakin tapaiset, muualla maassa jo vähän tavalliset lajit.

Toisin päin tarkasteltuna Porvoon seudun linnustosta puuttuu 45 maassamme vakituisesti pesivää lintulajia (taulukko 5). Valtaosa puuttuvista suomalaislinnuista on pohjoisia lajeja, jotka pesivät Suomessa pääasiassa Lapissa (mm. sinirinta, taviokuurna ja lapinsirkku) tai yksinomaan Pohjois-Lapissa (mm. kiiruna, keräkurmitsa, tunturikihi ja pulmunen). Useimmat muut puutoslistan

Taulukko 5. Suomen pesimälinnustoon kuuluvat lajit, jotka eivät pesi Porvoon seudulla. Parimääräarviot^{1,53}.

Laji	Suomen parimäärä	Pääasiallinen pesimisalue
Metsähanhi	1 700	Pohjois- ja Itä-Suomi
Kiljuhanhi	15	Tunturi-Lappi
Riekko	80 000	Pohjois-Suomi
Kiiruna	2 500	Tunturi-Lappi
Pikku-uikku	10	Etelä-Suomi
Piekana	2 000	Tunturi-Lappi
Maakotka	250	Pohjois-Suomi
Tunturihaukka	30	Tunturi-Lappi
Muuttohaukka	120	Pohjois-Suomi
Pikkuhuitti	5	Etelä-Suomi
Kapustarinta	60 000	Pohjois- ja Keski-Suomi
Keräkurmitsa	2 000	Tunturi-Lappi
Lapinsirri	2 000	Pohjois-Suomi, rannikko
Merisirri	10	Tunturi-Lappi
Suosirri	500	Pohjois-Suomi, rannikko
Jänkäsiirriäinen	15 000	Pohjois-Suomi
Jänkäkurppa	12 000	Pohjois-Suomi
Mustapyrstökuiri	30	Perämeren rannikko
Punakuiri	300	Tunturi-Lappi
Pikkukuovi	40 000	Pohjois- ja Itä-Suomi
Mustaviklo	17 000	Pohjois-Suomi
Rantakurvi	20	Perämeren rannikko
Vesipääsky	15 000	Pohjois-Suomi
Merikihi	500	Rannikko
Tunturikihi	500	Tunturi-Lappi
Pikkutiira	50	Perämeren rannikko
Tunturipöllö	0	Tunturi-Lappi
Lapinkirvinen	3 000	Tunturi-Lappi
Virtävästäräkki	5	Pohjois-Suomi
Tilhi	20 000	Pohjois-Suomi
Koskikara	300	Pohjois-Suomi
Sinirinta	130 000	Lappi
Sinipyrstö	100	Pohjois- ja Itä-Suomi
Sepelrastas	150	Tunturi-Lappi
Pikkukultarinta	10	Itä-Suomi
Lapinuunilintu	3 000	Pohjois- ja Itä-Suomi
Lapintiaainen	40 000	Lappi
Kuukkeli	40 000	Pohjois-Suomi
Vuorihemppo	5	Tunturi-Lappi
Kirjosiiipikäpylintu	1 000	Pohjois- ja Itä-Suomi
Taviokuurna	34 000	Lappi
Lapinsirkku	40 000	Lappi
Pulmunen	4 000	Tunturi-Lappi
Pikkusirkku	5 000	Pohjois-Suomi
Kultasirkku	0	Perämeren rannikko, Itä-Suomi

lajit pesivät Pohjois- ja Itä-Suomessa, muutamat myös muualla rannikkoalueilla. Sen sijaan riekko, pikku-uikku, pikkuhuitti, kapustarinta, merikihu, koskikara ja kuukke-li pesivät kaikki jossakin päin Etelä-Suomea, jotkut jopa naapurimaakunnissa.

Västäräkki on Porvoon seudun yleisin lintulaji

Västäräkki on atlantulosten mukaan Porvoon seudun yleisin lintulaji. Se oli ainoa laji, joka tavattiin vähintään mahdollisesti pesivänä kaikissa maakunnan atlasruuduissa (taulukko 6). Tulos on siis sama kuin toisessa valtakunnallisessa atlaksessa 1986–1989, jonka mukaan västäräkki on maamme yleisin lintulaji⁵³. Se päihittää yleisyydessä jopa pajulinnun, joka sentään on Suomen selvästi runsain lintulaji (15 miljoonaa paria). Myös Helsingin lintuatlaksessa 1996–1997 västäräkki oli yleisin laji³⁷. Sen sijaan Rauman seudun atlaksessa ykköspaikan nappasi peippo, ja västäräkki ylsi vasta sijalle kymmenen⁵².

Taulukko 6. Porvoon seudun yleisimmät pesimälajit.

Laji	Pesintään viittaavia havaintoja n %:ssa ruuduista
Västäräkki	100
Kalalokki	94
Varis	94
Pajulintu	92
Peippo	92
Viherpeippo	88
Sinisorsa	87
Rantasipi	87
Haarapääsky	87
Pensaskerttu	87
Talitiainen	87
Telkkä	85
Kalatiira	85
Metsäkirvinen	85
Mustarastas	85
Räkättirastas	85
Hernekerttu	85
Lehtokerttu	85

Porvoon seudun neljänneksi yleisin laji pajulintu puuttui metsälajina kaikkein uloimmasta saaristosta, jossa västäräkki taas viihtyy kirjaimellisesti kuin kotonaan. Västäräkin kärkisijoituksen taustalla lienee myös pajulintuun verrattuna helpompi havaittavuus ja kulttuurisidonnaisempi esiintyminen.

Kalalokin sijoittuminen yleisyydessä kakkoseksi (variksen ohella) kertoo Porvoon seudun vesivaltaisuudesta. Kalalokki vaatii pesimäpaikaltaan yksiselitteisesti vettä, joten tästä päätellen maakunnassa ei vedettömiä seutuja juuri ole. Ja karttaan vilkaisu vahvistaa päätelmän: Porvoon seudulla on tasaisen paljon järviä ja isoja jokia sekä valtava merialue, kun taas hyvin vähävetisiä ruutuja on vain muutamia siellä täällä.

Muita hyvin yleisiä, miltei kaikkialla Porvoon seudulla pesiviä lajeja ovat muiden muassa sinisorsa, rantasipi, haarapääsky, peippo ja viherpeippo. Useimmat näistä ovat ekologialtaan ja elinympäristövaatimuksiltaan sangen erilaisia, mikä viittaa luonnonmaiseman pienipiirteisyyteen ja maastotyyppien monimuotoisuuteen maakunnassa. Miltei kaikissa ruuduissa on ollut tarjolla niin metsää, vettä ja peltoa kuin kulttuuriympäristöä, muuten ei noin sekalainen lajijoukko voi kuulua yleisyyslistan kärkipäähän.

Rauman seudulla yleisyyslistan kärkipää oli tuttua luettavaa. Seitsemän yleisimmän lajin joukossa on viisi samaa kuin Porvoon seudulla⁵².

Räkättirastas näkyvin

Pesimäaikaista näkyvyyttä voidaan jossain määrin arvioida varmojen pesintöjen määrällä. Mitä näkyvämpi laji pesimäaikaan, sitä helpompi sen pesintä on varmistaa. Ja kääntäen: mitä piilottelevampi laji, sitä vaikeampi sen pesintä on varmistaa.

Tällä tavoin mitattuna räkättirastas on näkyvin lintulaji Porvoon seudulla. Se on kulttuurilaji, joka pesii hyvin yleisenä pihossa, puistoissa ja peltojen reunoilla – siis siellä missä on helppo liikkua ja havainnoida ja missä myös lintuharrastajat paljon retkeilevät. Räkättirastas on lisäksi äänekäs ja peloton, ja sen räklättäviä poikueita on erittäin helppo löytää kesällä kaikkialla, missä laji pesii. Eli jos räksä pesii ruudussa, sen pesintä on helppo varmistaa vähäiselläkin retkeilyllä.

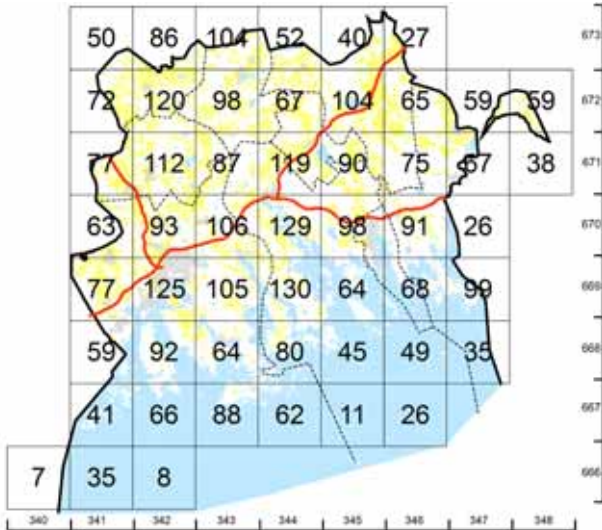
Muita näkyviä lajeja ovat atlasaineiston valossa muiden muassa telkkä, kalalokki, haarapääsky, västäräkki, talitiainen, varis ja viherpeippo. Useimmat niistä pesivät kulttuuriympäristössä tai vesien äärellä.

Hyvin yleisten lajien joukossa on useita kähmyreitäkin. Pesimäpaikoilla hiirimäisen piilottelevasti liikkuvien herne- ja lehtokertun pesintä varmistettiin vain muutamalla ruudulla; useimmat kerttuhavainnot koskivat pysyvää reviiiriä (siis todennäköistä pesintää). Samaan ryhmään lukeutuvat myös varsin runsaslukuiset, mutta pesänsä tarko- in kätkevät uunilinnut. Pajulinnun pesintä varmistettiin vain joka neljännessä ruudussa, siritäjän vain muutamassa, tilitin ei yhdessäkään.

Sisämaaruuduissa eniten lajeja

Missä atlasruudussa pesii eniten lintuja? Se on kysymys, mikä tulee atlaksesta helposti mieleen. Kartta 2 antaa tähän vastauksen. Ruudut, joissa on mahdollisimman monipuolinen valikoima erilaisia maastotyyppisiä, yksi tai useampi todella hyvä lintupaikka, siivu rannikkokaistaletta sekä runsaasti retkeilyä, erottuvat kartalta hyvin.

Tässä ei ole kuitenkaan koko totuus. Kaikkein tärkeimmäksi tekijäksi ruutujen välisiin eroihin nousi – mikäli ruudut olivat muuten monipuolisia ja ”tasavahvoja” – laskentateho, joka kaikkesta päätellen vaihteli ruudusta toiseen melkoisesti. Käytännössä muutaman kaikkein ak-

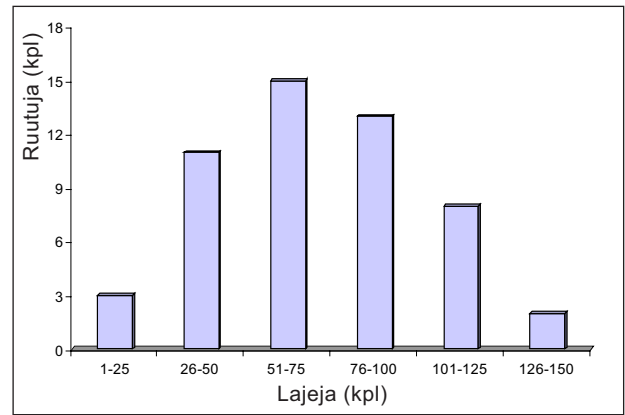
Kartta 2. Varmasti tai todennäköisesti pesivien lajien yhteismäärä atlasruuduissa.

tiivisimmän atlaskartoittajan pääretkeilyalueelle osuneet ruudut nousevat tässä vertailussa ylitse muiden.

Eniten lajeja löydettiin kahdessa Pernajan kirkonkylän ruudussa (669:344 ja 670:344), Porvoon keskustan ruudussa (669:342) sekä Pu Kanteleen ruudussa (672:342). Kaikissa tavattiin yhteensä 120–130 varmasti tai todennäköisesti pesivää lajia. Kanteleen alueella oli kaikki edellytykset nousta kärkisijalle hyvin runsaan retkeilyn ja laajan elinympäristökirjon vuoksi, mutta puhtaana sisämaakohteena sieltä jäivät puuttumaan kaikki merilajit. Porvoon keskustan ruutu vaikutti sen sijaan jääneen mahdollisuuksiinsa nähden lievästi alikartoitetuksi, vaikka siellä asui valtaosa psyläisistä. Ilmeisesti se, että ruuduille ei nimetty ruutuvastaavaa, johti joissakin ruuduissa kartoitusvastuun siirtämiseen ”jonkun muun” kontrolle.

Yleisesti atlasruutukartta osoittaa, että sisämaassa pesii enemmän lintulajeja kuin saaristossa. Tämän selittää tietenkin sisämaa-alueiden laajempi elinympäristövalikoima. Huolella tutkituissakin ulkosaaristoruuduissa jäätin alle 50 pesimälajiin, mikä on selvästi alle puolet parhaiden sisämaaruutujen lajimäärästä. Niillä muutamilla ulkosaaristoruuduilla, joille sijoittui vain joitakin avokallioluotoja, lajimäärä jäi noin kymmeneen. Mantereisten pääsaarien ja niemimaiden (Pe Sarvisalo, Po Emäsalo, Vessö ja Pellinki sekä Ru Vahterpää) ruuduissa päästiin verraten suurin lajimääriin, koska saarissa oli tarjolla paitsi monipuolista metsämaastoa, myös peltoja ja taajama-asustustakin. Kolmen parhaimman atlasruudun sijoittuminen rannikkolinjalle ei ole yllätys.

Tavallisimmin yhdessä atlasruudussa havaittiin 51–75 varmasti tai todennäköisesti pesivää lajia, ja useammassa kuin joka toisessa ruudussa lajimäärä osui 51–100 lajin välille (kuva 7). Rauman seudulla, jossa laskentateho oli kautta linjan selvästi parempi, useimmissa 10 x 10 km:n ruuduissa havaittiin yli sata lajia⁵². Helsingissä, jossa atlasruutujen koko oli vain 1 x 1 km, tavallisimmin yhden ruudun lajimäärä (mukana myös mahdollisesti pesivät) oli 45–60 lajia, parhaissa enemmän kuin 75 lajia³⁷.

Kuva 7. Varmasti tai todennäköisesti pesivien lajien määrä ruuduissa.

LINNUSTOMUUTOKSET

Linnusto elinympäristömuutosten indikaattorina

Lintukantoja tutkimalla voidaan seurata epäsuorasti niiden elinympäristöissä tapahtuvia muutoksia, sillä linnut reagoivat näihin yleensä varsin herkästi ja selkeällä tavalla²³. Perustiedot maamme eri osien linnustosta ovat muihin eliöryhmiin ja toisaalta useimpiin muihin maihin verrattuna poikkeuksellisen hyvät ja ajantasaiset, ja lintujen ekologia ja muu biologia tunnetaan myös hyvin johtopäätösten tekemiseen. Hyvinä esimerkkeinä laajoista, erinomaisen käyttökelpoisista linnustoaineistoista ovat Helsingin yliopiston eläinmuseon koordinoimat talvi- ja pesimälinnuston seurantatutkimukset^{54,55}. Linnustoa laskemalla ja muuten tutkimalla Suomessa onkin jo usean vuosikymmenen ajan pystytty seuraamaan niiden elinympäristöissä tapahtuneita muutoksia.

Elinympäristömuutokset, joita varsinkin ihmisen aiheuttaa jatkuvasti niin maalla kuin merellä, voivat olla paikallisia (esimerkiksi jonkin järven kuivatus), valtakunnallisia (elinkeinorakenteissa tapahtuvat muutokset, jotka ovat johtaneet esimerkiksi karjatilojen vähenemisen) tai globaaleja (esimerkiksi ilmastonmuutokset). Muutosten aikaskaala vaihtelee sekun: muutokset voivat olla äkillisiä (usein ihmisen aiheuttamat) tai vähittäisiä (tyypillisesti luonnolliset muutokset).

Eri lintulajit sopeutuvat elinympäristömuutoksiin eri tavoin, mikä on toisaalta etu, toisaalta haitta. Joskus yksittäisen lintulajin kannassa tapahtuneita muutoksia voi olla helppo selittää, jos laji on esimerkiksi ravinto- tai elinympäristöspesialisti (kuten valkoselkätikka tai pikkusieppo). Joskus taas syiden etsiminen voi olla hankalaa, jos laji on esimerkiksi vähään tyytyvä yleislintu, joka kaiken lisäksi muuttaa talveksi kauas etelän maille (kuten metsäkivinen tai tiltatti). Tällöin syyt voivat löytyä mistä tahansa muuttoreitin varrelta, ja ne voivat liittyä moniin lajin ekologian piirteisiin.

On myös lajeja, joiden huomattavankin kannanmuutoksen syyt ovat jääneet meillä hämärän peittoon. Yhtenä esimerkkinä tästä on lajipari varpunen ja pikkugarpunen. Varpunen on vähentynyt selvästi viimeisten 20 vuoden aikana, kun taas pikkugarpuskanta on kasvanut suorastaan räjähdysmäisesti. Näiden lähisukulaisten ekologia näyttää päällisin puolin hyvin samanlaiselta, mutta jostakin syystä niiden kannat ovat kehittyneet aivan päinvastaisiin suuntiin.

Yleisesti voidaan sanoa, että lintukannat muuttuvat koko ajan, sillä lintujen elinympäristössä, saalis- ja petosuhteissa, muuttoreiteissä ja -käyttäytymisessä, lajin yleislevinneydessä sekä monissa muissa lajiin vaikuttavissa tekijöissä tapahtuu niissäkin alati muutoksia. Tämä tosiasia liittyy luonnon ja evoluution yleisolemukseen: luonto ei pysy koskaan paikallaan, se on aina matkalla johonkin uuteen. Ihminen omalta osaltaan on vauhdittanut tätä prosessia ennenaikaisella tavalla ja nopeudella.

Linnuston yleismuutokset Porvoon seudulla

Tuore 2000-luvulla kerätty atlasaineisto osoitti, että Porvoon seudun linnustossa on tapahtunut melkoisia muutoksia viimeisten 20–30 vuoden aikana. Useita uusia lajeja on ilmaantunut pesimälinnustoon, jotkut ovat täältä hävinneet. Monet lajit ovat runsastuneet huomattavasti ja toiset vähentyneet. Joillakin kanta on heilahdellut melkoisesti ylös ja alas, joidenkin muiden kanta on pysynyt vakaana jo kauan.

Kaiken kaikkiaan Porvoon seudun lintukannat ovat runsastuneet 1980-luvun jälkeen. Tämä näkyy kuvan 4 esittämässä vertailuaineistossa, jonka mukaan uusimmassa atlasissa havaittiin yhtä ruutua kohti keskimäärin noin kolmanneksen enemmän varmasti tai todennäköisesti pesiviä lajeja kuin kahdessa edellisessä atlasissa.

Samasta Porvoon seudun lintukantojen yleisestä runsastumisesta kertovat myös taulukoiden 7 ja 8 sekä kuvan 8 tiedot. Niiden mukaan 1980-luvun jälkeen Porvoon seudulle on ilmaantunut kahdeksan uutta pesimälajia, mutta hävinnyt vain yksi. Runsastuneita ja vakaina pysyneitä lajeja oli kumpiakkin reilu kolmannes kaikista Porvoon seudulla viimeisten 30 vuoden aikana pesineistä lajeista, mutta vähentyneitä lajeja vain neljännes. Lisäksi taulukosta 9 ja 10 nähdään, että huomattavasti tai kohtalaisesti runsastuneita lajeja on selvästi enemmän kuin vastaavasti vähentyneitä, ja että runsastuneiden lajien kannanmuutos

Taulukko 7. Porvoon seudun uudet pesimälajit.

* Viiksitimali pesi alueellamme vuosittain 1991–2001, mutta hävisi talven 2001/02 jälkeen.

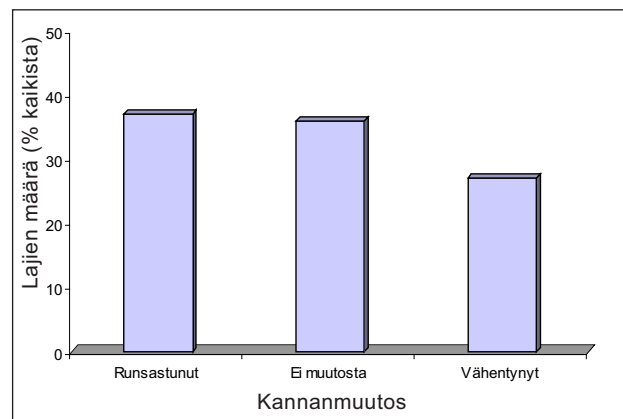
Laji	Ensimmäinen pesimisvuosi	Nykyinen pesimäkanta (paria)
Laulujoutsen	1997	25-30
Valkoposkihanhi	1997	30-70
Merimetso	1997	830
Merikotka	2002	1(-3?)
Valkoselkätikka	2002	0-2
Sitruunavästäräkki	2003	0-2
Mustaleppälintu	2000	1-2
Viiksitimali	1990	0*

on ollut suhteessa selvästi voimakkaampi kuin vähentyneiden.

Porvoon seudun linnustomuutokset viimeisten 20–30 vuoden aikana ovat vastanneet hämmästyttävän hyvin muualla maassa havaittuja muutoksia. Kun Porvoon seutua verrattiin Rauman seutuun⁵² (kuva 9a) ja toisaalta koko maahan^{53,54,55} (kuva 9b), voitiin havaita, että havaitut linnustomuutokset olivat suurelta osin samanlaisia. Koko maan aineistoon verrattuna peräti kahdella lajilla kolmesta kannankehitys oli samanlainen, ja vähemmän kuin joka kymmenennellä ero oli suuri. Rauman seutuun ero oli hieman suurempi, mutta silti yli puolella lajeista kannankehitys oli samanlainen näillä kahdella alueella.

Taulukko 8. Porvoon seudulta hävinneet pesimälajit.

Laji	Viimeinen pesimisvuosi
Riekko	1976
Kiljukotka	1975
Merikihu	1989

Kuva 8. Porvoon seudulla pesivien lintulajien kannankehitys viimeisten 20-30 vuoden aikana.

Tällä perusteella voidaan sanoa, että Porvoon seudun lintuatlasaineisto kuvastaa uskottavasti ja muuhun maahan verrattuna jokseenkin yhdenmukaisesti maakunnassa viimeisten 20–30 vuoden aikana tapahtuneita linnustomuutoksia. Vähäiset erot johtunevat yleensä Porvoon seudun lintuatlaksen puutteista, mutta osalla lajeista erilainen kannankehitys on todellinen ja paikallisista tekijöistä johtuva (esim. valkoviklo, merikihu ja urpiainen).

Monenlaisia muutostrendejä

Eri lajien kannat ovat saattaneet vaihdella hyvin eri tavalla. Kuviin 10a-d on koottu muutamia esimerkkejä Porvoon seudun linnustossa havaituista muutostrendeistä. Lajit näihin kuviin on valittu melko satunnaisesti eri linturyhmistä, ja syyt havaittuun trendiin ovat saattaneet vaihdella hyvin paljon lajien ekologiasta ja esiintymishistoriasta riippuen.

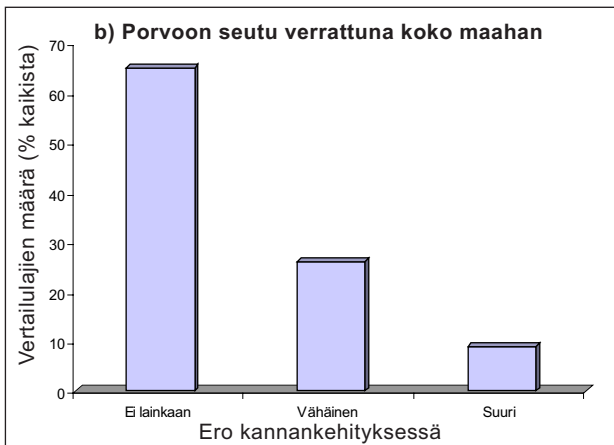
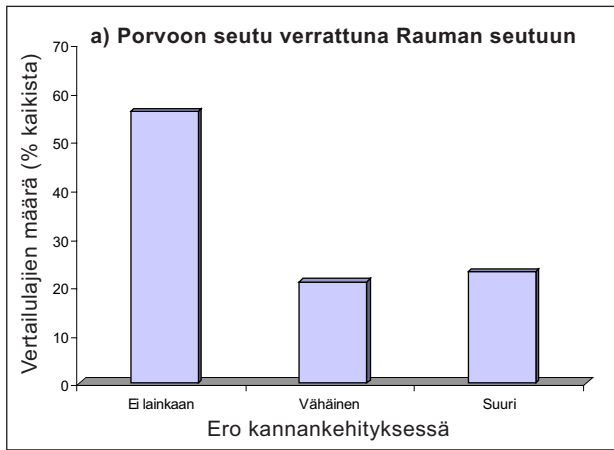

Taulukko 9. Atlasaineiston mukaan Porvoon seudulla eniten runsastuneet pesimälajit. Aineisto sisältää vain vertailuruudut (yhteensä 31 kpl) ja pesimisvarmuusindeksit 2-4. Ks. tarkemmin teksti.

	Laji	Muutoksen suuruus (ruutua)		Pesimäruutujen määrä eri atlaaksissa		
		1980-l. -> 2000-l.	1970-l. -> 2000-l.	2003-05	1986-89	1974-79
Huomattavasti runsastuneet	Kanadanhanhi	+19	+19	24	5	5
	Pikkuvarpunen	+16	+16	18	2	2
	Kyhmyjoutsen	+15	+16	20	5	4
	Laulujoutsen	+15	+15	15	0	0
	Pyrstötiainen	+13	+10	13	0	3
	Valkoposkihanhi	+9	+9	9	0	0
	Kangaskiuru	+9	+8	9	0	1
	Merihanhi	+7	+7	9	2	2
Kohtalaisesti runsastuneet	Tikli	+11	+7	12	1	5
	Ruisräikkä	+10	+7	15	5	8
	Töyhtötiainen	+9	+5	26	17	21
	Kaulushaikara	+9	+2	13	4	11
	Kuusitiainen	+8	+7	22	14	15
	Viherpeippo	+8	+6	27	19	21
	Harmaahaikara	+8	+5	11	3	6
	Harmaalokki	+7	+7	27	20	20
	Harmaapäätikka	+7	+7	14	7	7
	Tukkakoskelo	+7	+6	20	13	14
	Pohjantikka	+7	+6	7	0	1
	Sinitiaainen	+7	+5	26	19	21
	Härkälintu	+7	+3	8	1	5
	Varpuspöllö	+7	+3	8	1	5
	Kuikka	+5	+5	13	8	8
	Ruskosuohaukka	+5	+5	16	11	11

Taulukko 10. Atlasaineiston mukaan Porvoon seudulla eniten vähentyneet pesimälajit. Aineisto sisältää vain vertailuruudut (yhteensä 31 kpl) ja pesimisvarmuusindeksit 2-4. Ks. tarkemmin teksti.

	Laji	Muutoksen suuruus (ruutua)		Pesimäruutujen määrä eri atlaaksissa		
		1980-l. -> 2000-l.	1970-l. -> 2000-l.	2003-05	1986-89	1974-79
Huomattavasti vähentyneet	Pilkkasiipi	-8	-8	4	12	12
	Pikkutylli	-8	-8	7	15	15
	Punasotka	-6	-8	13	19	21
	Keltävästäräkki	-4	-8	11	15	19
	Turturikyöhy	-4	-7	1	5	8
	Tuulihaukka	-3	-12	8	11	20
	Käenpiika	-3	-7	14	17	21
Kohtalaisesti vähentyneet	Heinätavi	-4	-7	8	12	15
	Viirupöllö	-4	-6	6	10	12
	Törmäpääsky	-4	-6	10	14	16
	Ampuhaukka	-4	-5	1	5	6
	Riskilä	-4	-5	7	11	12
	Peltosirkku	-4	-4	16	20	20
	Punajalkaviklo	-4	-3	19	24	23
	Leppälintu	-4	-2	17	21	19
	Haapana	-3	-5	18	21	23
	Selkälokki	-3	-5	14	17	19

Kuva 9 a ja b. Linnustomuutosten yhdenmukaisuus Porvoon seudun ja muun maan välillä.

Kuvaan 9 liittyvä tietoruutu:

Miten vertailu tehtiin?

Kaikista Porvoon seudun pesimälajeista valittiin vertailulajeiksi systemaattisen lajilistan joka viides laji. Mikäli vertailulajiksi sattui satunnaispesijä (kuten kyhmyhaahka tai lampiviklo), se vaihdettiin listalla lähinnä seuraavaan lajiin. Samoin meneteltiin, jos laji oli niin yleinen, että se havaittiin joko Porvoon seudun tai Rauman seudun aineistossa joka ruudussa kaikissa atlaaksissa (esimerkiksi haarapääsky ja pajulintu). Kannanmuutoksen suuruus määriteltiin kullekin lajille jokaisessa vertailuaineistossa asteikolla +2...-2 sen mukaan, oliko kannanmuutos (runsastuminen tai väheneminen) aineistossa huomattava (2), vähäinen (1) vai olematon (0). Vertailussa tarkasteltiin ensisijaisesti kunkin lajin kannankehitystä 1980-luvulta 2000-luvulle. Seuraavaksi verrattiin, kuinka hyvin kannanmuutos vastasi eri alueiden aineistoissa toisiaan. Jos eroa ei ollut esimerkiksi Porvoon seudun tai Rauman seudun aineistojen välillä, merkittiin eroksi "0"; jos ero oli vähäinen (enintään yksi em. asteikon pykälä), merkittiin eroksi "1"; jos ero oli suuri (vähintään kaksi asteikon pykälää), merkittiin eroksi "2". Lopullinen tulos saatiin laskeamalla erisuuruiset erot yhteen.

Itä-Uusimaa sai uusia pesimälintuja

Toisen valtakunnallisen atlaksen jälkeen Porvoon seudulle on ilmaantunut peräti kahdeksan uutta pesimälintulajia (taulukko 7). Näistä laulujoutsen, valkuposkihanhi ja merimetso ovat tulleet jäädäkseen, merikotkakin hyvin todennäköisesti, kun taas neljän muun lajin vakiintuminen on vielä epävarmaa. Valkoselkätikan ja sitruunavästäräkin onnistunutta pesintää ei vielä ole varmuudella todettu, mutta kummankin lajin pysyviä revierejä ja pesintään viittaavaa käyttäytymistä on havaittu jo useana peräkkäisenä vuonna.

Merikotka ei tietyssä mielessä ole uusi pesimälaji, sillä se kuului maakunnan pesimälinnustoon vielä 1800-luvun lopulla⁷. Sitä ilahduttavampaa on tämän vainon takia aikoinaan hävinneen lajin kotiutuminen uudestaan Porvoon seudulle. Olosuhteet ja ihmisten asenteet ovat viimeisen sadan vuoden aikana muuttuneet niin, että merikotka voi pesiä nykyään rauhallisesti mielin maakunnassa.

Viiksitimalin sijoittamista tälle listalle voidaan kritisoida, sillä muodostettuaan pienen pysyvän kannan kymmenen vuoden ajaksi muiden muassa Po Porvoonjoensuistoon se hävisi kylmän talven 2001/02 jälkeen maakunnasta. Leviämiskykyisenä lajina sen ilmaantuminen uudelleen Porvoon seudun ruoikoihin lienee vain ajan kysymys.

Periaatteessa myös maastamme hävinneeksi luokiteltu heinäkurppa voitaisiin liittää uudistulokkaiden ryhmään. Kahden pesimävuoden ja yhden yksittäisen havainnon jälkeen laji on kuitenkin ollut pari viime vuotta kadoksissa, eikä tämän huippuharvinaisen lajin esiintymisen jatkumisesta lähitulevaisuudessa ole mitään takeita.

Listalle on tyrkyllä myös ruokosirkkalintu, joka pesi Pu Kanteleenjärvellä jo kesällä 1984¹⁵ ja jonka yksittäisiä revierejä on todettu maakunnassa vuosittain 2004 alkaen. Ruokosirkkalintu on pikku hiljaa ottanut pysyvää jalansijaa Suomessa, eikä olisi ihme, että laji vakiintuisi myös Porvoon seudulle.

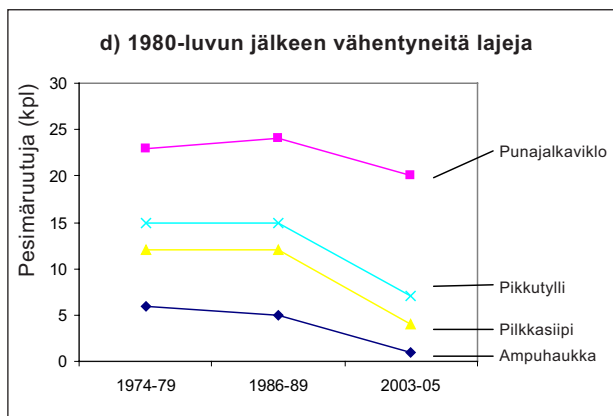
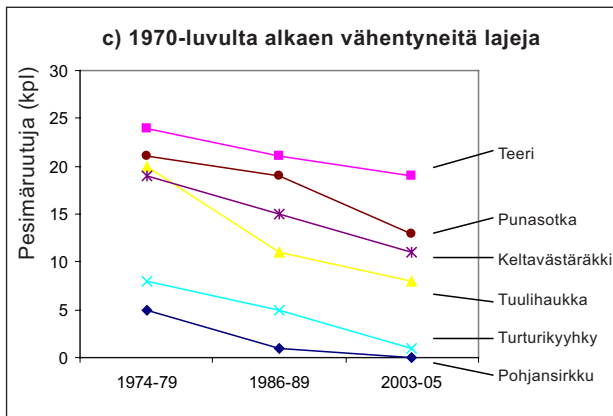
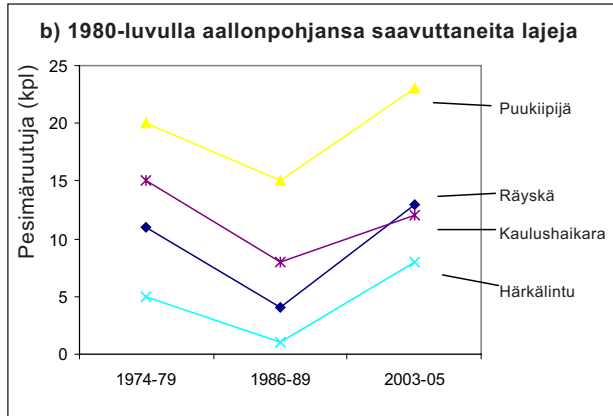
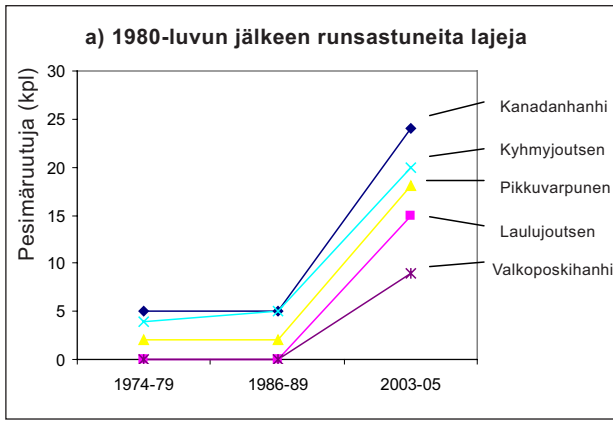
Rauman seudulla 1980-luvun jälkeen ilmaantuneiden 11 pesimälajin lista näyttää kumman tutulta. Listalla ovat muiden muassa laulujoutsen, valkuposkihanhi, merimetso, merikotka ja viiksitimali⁵².

Isoja ja pieniä voittajia

Moni Porvoon seudun pesimälinnustoon kuuluvan laji on runsastunut vasta aivan viime vuosina (kuva 10 a). Näiden lajien kanta on pysytellyt kahden ensimmäisen atlaksen aikana tasaisen pienenä, mutta lähtenyt 1980-luvun – siis edellisen atlaskauden – jälkeen dramaattiseen kasvuun. Tähän ryhmään kuuluu pääasiassa suurikokoisia lajeja.

Tärkeimpänä syynä isojen lintujen runsastumiseen ja levittäytymiseen on ollut metsästyksen ja vainon väheneminen, mikä on havaittu kaikkialla Suomessa ja on muutenkin hyvin yleis(länsi)eurooppalainen ilmiö.

Parhaimman esimerkin asennemuutoksen vaikutuksesta yksittäiseen lintulajiin tarjoanee kansallislintumme laulujoutsen. Se ajautui 1900-luvun alkupuoliskolla liikametsästyksen ja suoranaisten vainon seurauksena miltei sukupuuton partaalle, mutta on totaalisuojelun ja yleisen mielipiteen muuttumisen ansiosta noussut viimeisten 20

Kuva 10 a-d. Porvoon seudulla havaittuja pesimälinnuston muutostrendejä. Aineisto sisältää vain vertailuruudut (yhteensä 31 kpl) ja pesimisvarmuusindeksit 2-4 (ks. tarkemmin teksti).

vuoden aikana uljaaseen triumfiin valloittaen samalla koko Suomen.

Toisaalta myös eteläisten pikkulintujen runsastuminen viimeisten 30 vuoden aikana on ollut silmin nähtävää. Muiden muassa viitasirkkalintu, luhta- ja rytikertunen, kultarina sekä mustapääkerttu ovat runsastuneet selvästi atlasaikakaudella. Muutoksen taustalla lienee ainakin osaksi näiden lajien yleinen kannan levittäytyminen eteläisiltä ydinalueilta yhä kauemmaksi Pohjois-Eurooppaan. Suomen valloitus alkoi jo 1900-luvun puolivälissä eikä loppua näy vielä, sillä Pohjois-Suomi on vielä valloittamatta.

Eteläiset lajit ovat hyötynet ilmaston lämpenemisestä⁴² ja toisaalta elinympäristömuutoksista, joihin voidaan lukea muiden muassa yleinen kasvillisuuden ja vesien rehevöityminen, nuoren lehtipuuston lisääntyminen sekä avomaiden pensoittuminen, jotka kaikki hyödyttävät näitä pääasiassa lehtipuutiheiköissä ja pensaikoissa eläviä pikkulintuja. Teoriassa meillä havaittu kehitys saattaa myös liittyä yhä jatkuvaan jääkauden jälkeiseen lajien levittäytymisprosessiin.

Samanlainen isojen lintujen ja toisaalta pienten eteläisten lajien runsastuminen on havaittu myös Rauman seudulla⁵².

Pakkasherkkien lajien aaltoilua

Joillakin viime aikoina runsastuneilla lajeilla näyttäisi olleen jonkinlainen aallonpohja 1980-luvulla (kuva 10 b). Syyt tähän vaihtelevat lajikohtaisesti, eikä selvää yhteistä syytä voida nimetä. On kuitenkin yksi tekijä – 1980-luvun puolivälin useat peräkkäiset ankarat talvet – joka romahdutti varsinkin monen puukiiپیijan kaltaisen pikkulinnun, mutta myös niinkin suuren linnun kuin kaulushaikaran kannan aallonpohjaan. Tämä näkyi poikkeuksellisen vähäisinä havaintoina toisessa atlasessa.

Puukiiپیijan lisäksi monen muun maassamme talvehtivan pikkulinnun kanta notkahti selvästi niin Porvoon seudulla kuin muuallakin Suomessa 1980-luvun lopulla. Tämä näkyi atlasaineistossa sekä havumetsävyöhykkeen peruslajien hippiäisen, hömö- ja työttötiäisen että alkuaan eteläeurooppalaisen tiklin kannassa.

Myös kaikenkokoisten Euroopassa talvehtivien lajien kanta notkahti, sillä 1980-luvun puolivälin paukkupakkaset vavisuttivat koko maanosaa. Kaulushaikaran lisäksi myös luhtakanan, nokikanan, niitty- ja luotokirvisen sekä peukaloisen kantaan syntyi tuolloin syvä lovi, josta linnut alkoivat toipua vasta 1990-luvulla. Kaukomaiden lämmössä talvehtivilla lajeilla samanlaista kuoppaa kannanmuutoskäyrässä ei näy.

Häviäjiä ja hävinneitä

Kaikilla Porvoon seudun linnuilla ei ole mennyt yhtä hyvin. Muutaman lajin vähäiseksi käynyt kanta hiipui kokonaan ennen uusinta atlasia. Riekkö ja kiljukotka hävisivät lopullisesti jo 1970-luvulla, merikihu poistui 1990-luvulle tultaessa. Myös turturikyhyhky ja pohjansirkun häviä-

minen on hiuskarvan varassa, eikä sellaisten pohjoisten lajien kuin ampuhaukka, suokukko, liro ja valkoviklo häviäminen ole paljosta kiinni.

Näistä turturikyöhyksen ja pohjansirkun kanta on vähentynyt pääasiassa talvehtimisalueilla ja muuttoreittien varrella tapahtuneiden muutosten seurauksena⁵³, mutta ainakin liron ja valkoviklon taantumiseen on vaikuttanut Porvoon seudun soiden innokas ojittaminen 1900-luvun loppupuoliskolla. Niille ei tahdo olla enää tarjolla sopivaa elinympäristöä koko maakunnassa.

Myös Rauman seudulla samoilla lajeilla on mennyt huonosti. Siellä 1980-luvun jälkeen hävinneiden neljän lajin joukossa ovat riekko, suokukko ja turturikyöhy⁵².

Kuvassa 10 c on esitetty joukko vähän tavallisempia lajeja, jotka ovat vähentyneet kaiken aikaa 1970-luvulta alkaen. Tähän ryhmään kuuluvat muiden muassa teeri, keltävästäräkki ja tuulihaukka, joiden kaikkien alamäen taustalla ovat epäedulliset elinympäristömuutokset. Teeren taantuma liittyy elinympäristön vähenemiseen ja pirstoutumiseen, tuulihaukan ja keltävästäräkin elinympäristön muuttamiseen yksipuolisemmaksi.

Joidenkin lajien kannat ovat kääntyneet laskuun vasta 1980-luvun jälkeen (kuva 10 d). Viimeaikaisen taantumisen taustalla on eri lajeilla erilaisia tekijöitä: esimerkiksi elinympäristömuutokset (punajalkaviklo), saalistuksen ja häirinnän lisääntyminen (pilkkiasiipi) tai jokin tuntematon syy (pikkutylli). Aika näyttää, jatkuuko näiden lajien kannankehitys samanlaisena vai muuttuuko se johonkin suuntaan.

Muutoksia eri elinympäristöissä

Yksi atlasprojektin päätavoitteista oli arvioida kerätyn aineiston avulla mahdollisia elinympäristömuutoksia Porvoon seudulla. Tavoitteessa onnistuttiin hyvin, sillä monien todettujen linnustomuutosten taustalla oli selvästi nähtävissä tai vähintäänkin epäiltävissä epäedullisia muutoksia näiden lajien elinympäristössä paikallisella tasolla. Toisaalta joidenkin lajien (esimerkiksi metsäviklon, haara- ja räystäspääskyn, rytikerttusen sekä tiltaltin) muualla maassa havaitut kannanmuutokset eivät näkyneet Porvoon seudun atlasaineistossa, ja joidenkin toisten (esimerkiksi pikkutyllin valkoviklon, merikihun ja harmaalokin) kannanmuutokset olivat täällä erisuuntaisia.

Monissa tapauksissa varsinaisia elinympäristömuutoksia voimakkaammin kannankehitykseen vaikuttivat suora ihmistoiminta (esim. isojen lintujen vainon väheneminen), toisten lajien saalistuspaine (esim. minkin ja harmaalokin aiheuttamat tuhot selkälökille ja riskilälle), ilmaston vaihtelut (esim. ankarien talvien aiheuttama verotus monien Euroopassa talvehtivien lajien kannoissa) sekä lajin yleiset levinneisyysmuutokset (esim. monen eteläisen pikkulinnun levittäytyminen ja runsastuminen Pohjois-Euroopassa). Nämä kaikki vaikeuttivat linnustomuutosten ja sitä kautta elinympäristömuutosten arviointia.

Kuvaan 11 on koottu useiden ekologiaaltaan erilaisten lajiryhmien kannanmuutostrendejä. Aineistoon on kelpuutettu vain lajiryhmiä, joiden kannoissa on tapahtunut selviä muutoksia suuntaan tai toiseen. Tämän aineiston

perusteella käydään seuraavassa läpi eri elinympäristöissä havaittuja merkittävimpiä linnustomuutoksia.

Kaikkein voimakkaammin ovat runsastuneet isot saaristolajit, kulttuurilajit sekä lehtimetsälajit. Voittajiin kuuluivat myös lintuvesien pienet hyönteissyöjät. Huonommin menee sen sijaan vanhan metsän lajeilla ja isoilla lintuvesilajeilla sekä ennen kaikkea pienillä saaristolajeilla ja peltolajeilla, joiden kanta on vähentynyt tasaisesti 1970-luvulta alkaen. Vanhan metsän ja peltojen linnuilla alamäki liittyy kiistatta ihmisen aiheuttamaan elinympäristön heikentymiseen, kun taas muilla taantuville syyt liittyvät myös lajien välisiin suhteisiin (lähinnä saalistuspaineen voimistumiseen).

Metsät

Suomen luonnossa suurin yksittäinen uhanalaisuuden syy viimeisten 50 vuoden aikana on ollut laajojen hakkuiden aiheuttama metsäluonnon yksipuolistuminen ja pirstoutuminen⁴³. Vanhojen metsien osuus on vähentynyt pieneen murto-osaan menneistä ajoista: 2000-luvun alussa Etelä-Suomessa yli 100-vuotiaita metsiä oli 12 % kaikista ja yli 140-vuotiaita vain 1 %³⁴. Ei siis ihme, että useampi kuin joka kolmas maamme uhanalainen eliölaji elää metsissä, ja uhanalaisista linnuista joka kymmenennen ja silmälläpidettävistä joka viidennen taantumisen taustalla on metsäelinympäristön muuttuminen huonompaan suuntaan⁴³.

Metsäverotuksen uudistaminen 2000-luvulla on silmin nähten kiihdyttänyt hakkuita Porvoon seudulla. Tämä laajalti maakunnassa retkeilevien lintuharrastajien tekemä huomio saa tukea metsätalastoista, joiden mukaan hakkuuala metsissämme on kasvanut selvästi 1990-luvun alusta ja on nyt suurempi kuin kertaakaan 30 vuoteen^{14,34}. Hakuut painottuvat nimenomaan yksityisten omistamiin metsiin, joissa esimerkiksi vuonna 2000 tehtiin Hämeen–Uudenmaan alueella kaikista hakkuista 94 %, vaikka yksityisten metsien osuus on ”vain” 79 % kaikista metsistä.

Tätä taustaa vasten Porvoon seudulla havaitut metsälinnuston kannanmuutokset olivat yllättävän vähäiset ja monin osin ristiriitaiset. Vain muutamat lajit (teeri, metso, kanahaukka) ovat kaikesta päätellen kärsineet selvästi metsänhakkuiden seurauksista. Tähän joukkoon voidaan lukea myös vanhojen luonnontilaisten metsien tunnuslajit pikkusieppo ja idänuunilintu, joilla kanta on nykyään selvästi alhaisemmalla tasolla kuin 1970-luvulla, vaikka lajit runsastuivatkin hieman 1980-luvun aallonpohjasta.

Sen sijaan joidenkin muiden vanhojen metsien lajeina pidettyjen tai ainakin niitä suosivien lajien (kuten palokärjen, pohjantikan, kulorastaan ja puukiipijän) kannat ovat runsastuneet viimeisten 20–30 vuoden aikana. Myös Rauman seudulla on havaittu näiden samojen lajien viimeaikainen runsastuminen⁵².

Tikoilla runsastuminen saattaa liittyä 2000-luvun myrskyihin, tulviin ja leutoihin talviin sekä toisaalta rutikuiviin kesiin, jotka kaikki ovat ilmeisesti lisänneet metsissä – myös talousmetsissä – lahopuiden määrää selvästi^{18,50}. Tätä teoriaa tukisi se, että monen muunkin tikkalajin kanta on kääntynyt Porvoon seudulla nousuun viime vuosina. Toisaalta monet näistä metsälajeista kärsivät pahasti

1980-luvun puolenvälin pakkastalvistä, jonka jälkeen useimpien Suomessa ja Euroopassa talvehtivien lajien kannat ovat runsastuneet tai oikeastaan alkaneet palata kannanotkahuudusta edeltävälle tasolle.

Suomalaisten havumetsien peruslajien hömö- ja töyhtötiaisen huomattava vähentyminen viimeisten 50 vuoden aikana maassamme näkyy hyvin valtakunnallisissa runsausaineistossa^{54,55}, mutta Porvoon seudun lintu-atlasaineistossa siitä ei nähty viitteitä. Atlas onkin varsin huono keino seurata yleisten lajien kannanvaihtelua, sillä voimakasaan väheneminen ei välttämättä näy vertailuaineistossa havaintoruutujen määrän vähenemisenä. Yleisiä lintuja riittää vähenemisestä huolimatta yhä melkein kaikkiin ruutuihin.

Rauman seudulla havaittiin sama ilmiö: alueella tehdyt runsauslaskennat osoittivat näiden metsätiäisten vähenyneen selvästi, mutta atlasaineistossa muutosta ei voitu nähdä⁵².

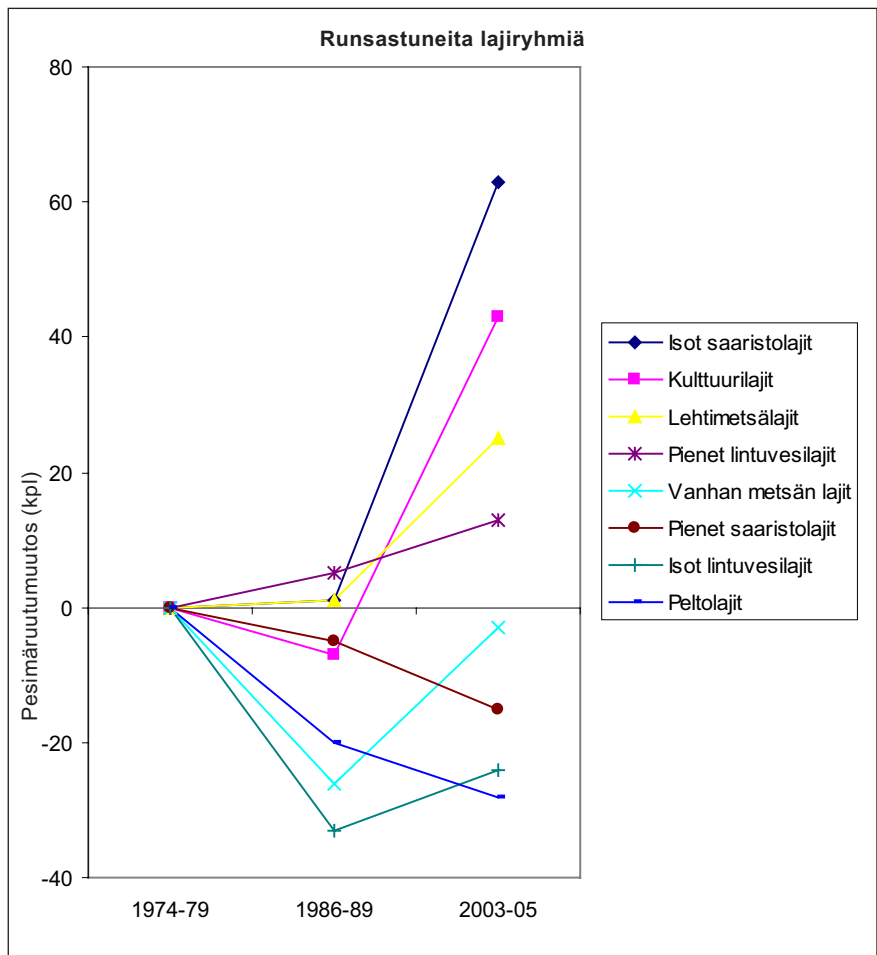
Lehtimetsien lajit ovat sitä vastoin runsastuneet miltei kautta linjan. Tähän ryhmään kuuluu useita eteläisiä pikkulintuja, joiden levittäytymisestä pohjoiseen oli jo edellä puhetta. Lehtimetsissä viihtyvät myös mustarastas ja sinitiaainen, joiden selviytymistä Suomen talvessa ilmaston lämpeneminen ja talvirokinnan lisääntyminen ovat auttanut selvästi.

Metsien yleislintujen (kuten punakylkirastaan, pajulinun, harmaasiepon ja peipon) kannoissa ei ole tapahtunut mainittavia muutoksia viime vuosikymmeninä. Nämä lajit ovat sopeutuneet elämään kaikenlaisissa ympäristöissä, missä on edes vähän puustoa tarjolla. Varsinkin punakylkirastas ja pajulintu ovat hyötäneet pensaikoiden lisääntymisestä, mikä on tuonut niille lisää sopivia pesimä- ja ruokailualueita.

Suot

Itäusmaalaisten soiden tarina on nopeasti kerrottu, sillä maakunnassa ei ole enää jäljellä yhtään todellista lintusuota. Kymenlaakson puolella sijaitsevien Munasuon ja Valkmusan kaltaisia suuria keidasoita ei Porvoon seudulla ole itse asiassa lähihistoriassa ollutkaan. Viimeinen Porvoon seudun laajempi avosualue Pe Rõisuo (aikoinaan yli 900 ha) ojitettiin 1970-luvulta alkaen metsätalouksmaaksi⁴, ja sieltä hävisivät vähitellen kaikki valkoviklon ja liron kaltaiset suolajit.

Ainoa ojitamaton vetinen avosuotilukku sijaitsee tätä nykyä maakunnan pohjoisrajalla My Pöyrysuolla, jossa atlasvuonna pesikin kaksi liroparia.

Kuva 11. Ekologiaaltaan erilaisten lajiryhmien kannanmuutostrendejä Porvoon seudulla.

Kuvaan 11 liittyvä tietoruuu:

Miten lajiryhmät koottiin?

Isot saaristolajit: kyhmyjoutsen, merihanhi, kanadanhanhi, valkuposkihanhi, merimetso, harmaalokki, merilokki.

Pienet saaristolajit: pilkkasiipi, meriharakka, tylli, punajalkaviklo, karikukko, lapintiira, etelänkiisla, ruokki, riskilä.

Isot lintuvesilajit: heinätaavi, lapasorsa, punasotka, mustaturkku-uikku, kaulushaikara, ruskosuohaukka, luhtakana, luhtahuitti, nokikana, pikkulokki, naurulokki.

Pienet lintuvesilajit: ruokosirkkalintu, ruokokerttunen, rytikerttunen, rastaskerttunen, viiksitimali.

Lehtimetsälajit: kultarinta, lehtokerttu, mustapääkerttu, sirittäjä, pyrstötiainen, sinitiaainen, kuhankeittäjä.

Vanhan metsän lajit: kanahaukka, palokärki, pohjantikka, idänuunilintu, pikkusieppo, puukiipijä.

Peltolajit: tuulihaukka, töyhtöhyöppä, isokuovi, kiuru, niittykirvinen, keltävästäräkki, pensastasku, kivitasku, peltosirkku.

Kulttuurilajit: fasaani, kesykyyyhy, haarapääsky, räystäspääsky, räkättirastas, harakka, naakka, varis, kottarainen, varpunen, pikkuvarpunen, viherpeippo, tikli, hemppo.

Pellot

Peltolintujen kulta-ajat ovat Suomessa ohi. Viime vuosisadan loppupuoliskon aikana melko nopeasti tapahtunut maatalouden voimakas tehostuminen on johtanut viljelysmaiden huomattavaan yksipuolistumiseen ja lehmikarjan sekä niiden laidunten dramaattiseen vähenemiseen. Se näkyy myös Porvoon seudun pesimälinnustossa.

Kuvasta 10 voi havaita, että peltolajit ovat yleisesti ottaen vähentyneet selvästi viimeisten 20–30 vuoden aikana. Yhdeksän peltolinnuksi määritellyn lajin yhteenlaskettu havaintoruuuvähennys eri atlasien vertailuaineistossa (ks. luku ”Menetelmät”) oli ensimmäisen (1970-luvun) ja kolmannen atlasin (2000-luvun) välillä likimain 30 ruutua. Se on enemmän kuin missään muussa lajiryhmässä.

Kaikkein eniten peltolinnuista ovat vähentyneet isokuovi, keltävästäräkki, peltosirkku sekä tuulihaukka, joka samalla on yksi kaikkein voimakkaimmin taantuneista lajeista Porvoon seudulla. Tuulihaukan kanta on pienentynyt 60 % viimeisten 30 vuoden aikana, ja se on luultavasti hävinnyt Porvoon kunnan alueelta kokonaan. Porvoossa viljelysmaat ovat nykyään hyvin tehokkaassa käytössä, ja niiden linnustoarvo on pudonnut huomattavasti.

Kulttuuriympäristöt

Kulttuurilajien voimakas runsastuminen on yksi viime aikojen selvimmistä linnustomuutoksista. Syitä havaittuun kehitykseen lienevät ainakin vainon väheneminen ja toisaalta lintujen ruokinnan lisääntyminen.

Ainoat kulttuurilajit, joiden kanta on pienentynyt Porvoon seudulla viimeisten 20 vuoden aikana ovat kottarainen ja varpunen. Osa näiden lajien kannasta asustaa maatiloilla, joten ne voitaisiin lukea yhtä hyvin peltolintuihin, joilla menee yleisesti ottaen huonosti. Myös haara- ja räystäspääsky ovat valtakunnallisten aineistojen mukaan vähentyneet selvästi⁵⁵, mutta Porvoon seudun atlasaineistossa tämä väheneminen ei vielä näy. Atlasaineiston ongelma on juuri yleisten lajien kannanvaihteluiden peittyminen paljon hitaammin ilmenevien levinneisyysmuutosten alle.

Taajamien piirissä moni lintulaji on runsastunut väkevästi. Kaikkein hurjimman nousun on esittänyt pikkugarpunen, joka vielä 1980-luvulla oli Porvoon seudulla pieni harvinaisuus pesimälajina. Nyt sitä tavataan kaikkialla maakunnassa. Myös harakka, naakka, viherpeippo ja tikli ovat runsastuneet selvästi viimeisten 20 vuoden aikana. Harakka ja naakka ovat hyöttyneet ainakin vainon vähenemisestä, viherpeippo ja tikli talvien leudontumisesta ja ruokinnan lisääntymisestä.

Rauman seudulla on havaittu sama kulttuurilajien voitokulku. Sielläkin suurin voittaja on ollut pikkugarpunen, jonka voimakas ylämäki alkoi Rauman seudullakin 1980-luvun jälkeen⁵².

Lintuvedet

Rehevillä järvillä ja merenlahdilla, joista käytetään tässä yleisnimitystä lintuvedet, pesii hyvin monimuotoinen joukko lintuja. Tässä tarkastelussa lintuvesilajit on jaettu kahteen alaryhmään: isokokoisiin lajeihin, joihin kuuluvat kaikki vähintään lokkien ja rantakanojen kokoiset lajit, sekä pienikokoisiin lajeihin, joihin kuuluvat ruoikoissa pesivät varpuslinnut. Näiden kahden ryhmän kannankehitys poikkeaa selvästi toisistaan.

Isokokoisien lintuvesilajien kokonaiskanta on vähentynyt selvästi viimeisten 30 vuoden aikana. Syvimmän aallonpohjan ryhmän lajit kokivat 1980-luvulla, mutta sen jälkeen kanta on kasvanut hieman jääden kuitenkin huomattavasti 1970-luvun tason alle. Notkahdus on seurausta 1980-luvun ankarista talvista, jotka romahduttivat monen Euroopassa talvehtivan lintuvesilajin kannan (kuten kaulushaikaran, luhtakanan ja nokikanan).

Useimpien tämän ryhmän lajien kanta on kuitenkin hiipunut tasaisesti 1970-luvulta lähtien. Mustakurkku-uikku, heinätavi, punasotka, luhtahuitti, pikkulokki – kaikkien niiden suunta on ollut tasaisesti alaspäin viimeiset 30 vuotta. Myös Porvoon seudun naurulokkikanta on selvästi pienentynyt, vaikka se ei vielä näy erityisen hyvin atlasaineistossa (ks. tarkemmin ”Lajikatsaus”).

Todennäköistä on, että ainakin osa isoista lintuvesilajeista on kärsinyt pienpetojen runsastumisesta. Tähän viittaisi sekin, että kaksi selvästi kookkainta lajia, kaulushaikara ja ruskosuohaukka, ovat ainoina tämän ryhmän lajeista runsastuneet selvästi tarkastelujaksolla. Ne pystyvät pitämään puoliaan pienpetoja vastaan, joskin ne ovat hyöttyneet myös ruoikoiden laajentumisesta ja vankistumisesta.

Vesilintujen kannankehitys saattaa liittyä myös naurulokin vähenemiseen, sillä ne pesivät mielellään naurulokkikolonoiden suojissa, sekä rantaniittyjen umpeenkasvuun (heinätavi).

Ruoikoissa pesiviin pikkulintuihin eivät pedot vaikuta. Kaikkien tämän ryhmän lajien kanta on kasvanut läpi 30-vuotisen atlasaikakauden, ja vesien rehevöityminen, rantojen umpeenkasvu sekä ruoikoiden laajentuminen ja vankistuminen lisäävät niille soveliaista elinympäristöä koko ajan. Näiden eteläisten lajien yleislevinneisyys on lisäksi laajentunut jo pitemmän aikaa kohti pohjoista.

Rauman seudulla on havaittu sama pienten ruoikkolajien voimakas runsastuminen⁵².

Saaristo

Myös saaristossa isokokoisilla ja pienikokoisilla lajeilla kannan yleiskehitys on mennyt aivan eri suuntaan. Isokokoiset lajit ovat runsastuneet erittäin voimakkaasti, kun taas pienet lajit ovat taantuneet. Myös tämän eron taustalla on hyvin todennäköisesti yksi merkittävä tekijä: saalistus. Eniten sorsien, kahlaajien, pienten lokkilintujen sekä ruokkilintujen kantaa verottavat minkki ja harmaalokki, joiden saalistus ei vaikuta puolustuskykyisiin hanhiin, kyhmyjoutseneen ja merimetsoon.

Kaikkein eniten pienistä saaristolajeista ovat vähentyneet pilkkasiipi, karikukko ja riskilä, joiden kanta on pienentynyt useilla kymmenillä prosenteilla viimeisten 30 vuoden aikana. Pilkkasiiven kanta on enää vaivainen kolmasosa 1980-luvun tasosta. Se kärsii monista muutoksista saaristoympäristössä, muiden muassa kasvaneesta minkki- ja harmaalokkikannasta sekä veneilyn ja muun ihmisen aiheuttaman häirinnän lisääntymisestä⁵³.

Myös tylli ja punajalkaviklo ovat vähentyneet Itä-Uudenmaan saaristossa, ja sama trendi on havaittu myös esimerkiksi Rauman seudulla⁵².

Ainoa pienikokoinen saaristolaji, jonka kanta on tarkastelujaksolla kasvanut, on lapintiira. Sen runsastumisen syytä ei tiedetä, mutta vesien yleinen rehevöityminen ja monien petokalalajien liikakalastus on lisännyt sen pääravinnon pikkukalojen määrää merialueilla. Ehkä tämä tekijä kompensoi saalistuksen aiheuttamat tappiot? Myös Rauman seudulla lapintiira on runsastunut⁵².

Isokokoisten lajien voimakkaan runsastumisen taustalla on ennen muuta metsästyksen ja vainon väheneminen viime vuosikymmeninä⁵³. Myös vesien rehevöityminen ja sitä kautta ravinnonsaannin helpottuminen ovat edesauttaneet isojen saaristolajien voitokulkua.

Isoista lokeista meri- ja harmaalokki ovat runsastuneet selvästi, kun taas selkälokki – jonka jälkikasvua harmaalokit verottavat paikoin voimakkaasti⁹ – on taantunut jo pitemmän aikaa. Harmaalokkia voidaan pitää yhtenä saaristolinnuston avainlajeista, tosin hieman kyseenalaisessa merkityksessä. Sen lisääntyneestä saalistuspaineesta kärsivät monet tai jopa useimmat sitä pienemmät vesilintu-, kahlaaja- ja lokkilintulajit, isompiin lintuihin sillä taas ei ole vaikutusta.

Uhanalaisten lajien esiintyminen ja kannanmuutos Porvoon seudulla

Porvoon seudulla pesii yhteensä 18 uhanalaista ja 24 silmälläpidettävää lajia (taulukko 11). Toisin sanoen joka kymmenes Porvoon seudulla pesivä lintulaji on uhanalainen ja useampi kuin joka viides on vähintäänkin silmälläpidettävä. Uhanalaisista lajeista vaarantuneita eli ”lievimmin” uhanalaisia on 83 %.

Atlaskartoituksissa havaittiin kaksi maastamme hävinneeksi luokiteltua lajia: viiriäinen ja heinäkurppa. Näistä jälkimmäisen pesintä – ensimmäistä kertaa Suomessa pariinkymmeneen vuoteen – kahtena kesänä Liljendalissa oli suorainen sensaatio¹⁷.

Tuoreimmassa (vuoden 2000) uhanalaisuustarkastelussa otettiin käyttöön

uudet maailmanlaajuisesti hyväksytyt uhanalaisuuden kriteerit⁴³. Niiden mukaan uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi – eli ns. uheks-lajeiksi – voidaan luokitella myös lajeja, jotka ovat vielä tällä hetkellä runsaita, mutta joiden kanta on pienentynyt hälyttävästi tarkastelujaksolla. Tämän seurauksena uheks-listalla on nyt sellaisia lajeja kuin naurulokki, tiltalti ja varpunen, joiden Porvoon seudun kanta lasketaan sadoissa tai tuhansissa ja koko maan kanta jopa sadoissa tuhansissa pareissa.

Perinteisempiä uhanalaislajeja ovat muiden muassa valkoselkätikka, merikotka, turturikyhyky ja pikkutikka, joiden kanta on pieni, jopa häviävän pieni. Varsinkin yksittäisparein pesivien lajien kanta voi hävitä kokonaisu-

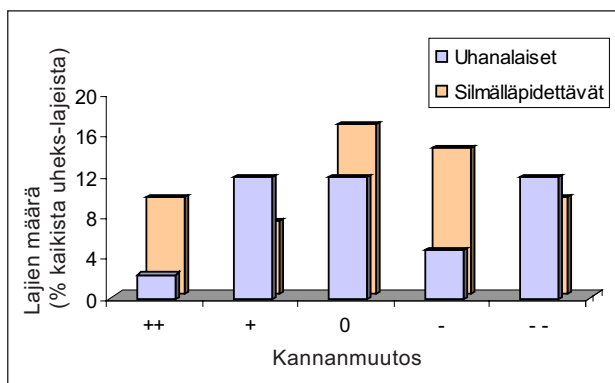
Taulukko 11. Porvoon seudun uhanalaiset ja silmälläpidettävät lintulajit sekä niiden kannanmuutos viimeisten 20-30 vuoden aikana. ++ = kanta kasvanut selvästi, + = kanta kasvanut hieman, 0 = kanta pysynyt vakaana tai vaihdellut ilman selvää suuntaa, - = kanta pienentynyt hieman, - - = kanta pienentynyt selvästi.

Uhanalaisuusluokka	Laji	Porvoon seudun pesimäkanta (paria)	Kannanmuutos Porvoon seudulla
Hävinnyt	Viiriäinen	0(-5)	+
	Heinäkurppa	0-1	+
Äärimmäisen uhanalainen	Valkoselkätikka	0-3	+
Vaarantunut	Lapasotka	0-1	0
	Merikotka	1(-3)	++
	Ampuhaukka	1-5	--
	Liejukana	1-5	+
	Naurulokki	700-800	--
	Selkälokki	?	--
	Räyskä	122	-
	Etelänkiisla	41	0
	Turkinkyhyky	0-3	0
	Turturikyhyky	1-5	--
	Käenpiika	?	--
	Pikkutikka	?	0
	Rastaskerttunen	40-60	+
	Tiltalti	?	0
	Peltosirkku	?	-
Silmälläpidettävä	Ristisorsa	1-3	0
	Teeri	?	--
	Metso	?	--
	Peltopyy	5-20	-
	Kaulushaikara	30	+
	Mehiläishaukka	30-50	0
	Ruskosuohaukka	20-25	+
	Sääksi	25	-
	Tuulihaukka	15-30	--
	Ruisräikkä	30-100	++
	Suokukko	1-5	-
	Riskilä	?	--
	Käki	?	0
	Kehraäjä	50-100	0
	Harmaapäätikka	50-100	++
	Pohjantikka	10-30	++
	Kangaskiuru	15-30	++
	Pensastasku	?	0
	Kivitasku	?	0
	Pikkusieppo	5-20	-
Pikkulepinkäinen	?	0	
Kottarainen	?	-	
Varpunen	?	-	
Nokkavarpunen	1-10	+	

dessaan pelkästään huonon onnen seurauksena – äkillisen sääilmion, tapaturman, linnun sairastumisen tai muun yllyttävän takaiskun. Tarina voi loppua myös ihan luonnollisista syistä, vaikkapa viimeisten lintujen ikääntymiseen. Näin saattoi käydä esimerkiksi merikihulle, joka hävisi maakunnan pesimälajistosta, kun yksi ainoa pitkään Porvoon ulkosaaristossa sinittelty pari ei enää ilmestynyt-kään keväällä 1990 tutulle pesimäpaikalleen⁴.

Uheks-lajien lukumäärä eri lajiryhmissä vaihtelee suuresti. Huomiota herättävän monta uheks-lajia on kanalintujen (4), päiväpetolintujen – siis kotkien ja haukkojen – (6) sekä tikkojen (4) joukossa. Ne eivät tahdo pärjätä ihmisen muuttamassa luonnossa. Niiden uhanalaisuuden keskeisiä syitä ovat vaino, liikametsästys sekä elinympäristömuutokset.

Uhanalaisten lajien kannankehitys viimeisten 20–30 vuoden aikana ei ole Porvoon seudulla niin synkkä kuin saattaisi kuvitella. Peräti kolmanneksella uheks-lajeista kanta on kasvanut (kuva 12). Silmälläpidettävissä lajeissa runsastuneita lajeja on enemmän kuin uhanalaisissa, selvästi runsastuneita lajeja jopa nelinkertainen määrä. Joka kolmannen uheks-lajin kanta on pysynyt enemmän tai vähemmän vakaana tai se on vaihdellut ilman selvää suuntaa.

Kuva 12. Porvoon seudun uhanalaisten ja silmälläpidettävien lintulajien kannanmuutos viimeisten 20-30 vuoden aikana. ++ = kanta kasvanut selvästi, + = kanta kasvanut hieman, 0 = kanta pysynyt vakaana tai vaihdellut ilman selvää suuntaa, - = kanta pienentynyt hieman, -- = kanta pienentynyt selvästi.

Vastapainona runsastuneille lajeille kaksi viidestä uheks-lajista on vähentynyt Porvoon seudulla viimeisten 20–30 vuoden aikana, joka viides vielä selvästi. Silmälläpidettävistä lajeista selvästi vähentyneitä on 17 %, mutta uhanalaisista niitä oli peräti 28 % eli useampi kuin joka neljäs laji.

Selvästi vähentyneiden uheks-lajien joukossa monet ovat yhä melko runsaita (kuten teeri, metso ja naurulokki), mutta turturikyhkyn tilanne näyttää heikolta. Sen nykykanta on enää 1-5 paria, ja jos kannankehitys jatkuu samanlaisena, laji häviää Porvoon seudulta aivan lähitulevaisuudessa.

Jos Porvoon seudulle tehtäisiin oma uhanalaisuusluokitus, turturikyhky oli luokassa ”äärimmäisen uhanalainen”. Samaan luokkaan kuuluisivat kaikki muutkin akuutin häviämisen alla olevat lajit, esimerkiksi hyvin

vähiin käyneet ampuhaukka, suokukko, liro ja valkoviklo sekä puhtaasti harvinaisuutensa vuoksi yksittäisparien varassa elävistä lajeista esimerkiksi mustaleppälintu ja päihinähakki. Kaiken kaikkiaan Porvoon seudun uhekslista näyttäisi hyvinkin erilaiselta kuin koko maan. Monet Porvoon seudulla häviämisen kanssa kamppailevista lajeista ovat vielä melko runsaita lajeja ainakin jossakin päin Suomea.

Uhanalaisuustarkastelu osoittaa, että hyvien monien lajien tulevaisuudesta on syytä kantaa huolta myös Porvoon seudulla. Kaikki ei ole lintukodossa ihan hyvin.

Miten Porvoon seudun linnuston suojelutilannetta voitaisiin parantaa?

Porvoon seudulla pesivistä lintulajeista joka neljännen kanta on vähentynyt viimeisten 20–30 vuoden aikana. Taantumisen syitä on monia: elinympäristömuutokset kotimaan pesimäalueilla sekä ulkomaisten muutto- ja talvehtimisalueilla, lajien väliset konfliktit (kilpailu ja ennen kaikkea saalistus), häirintä (veneily yms.), vaino ja liikametsästys ja niin edelleen. Joidenkin lajien kohtalo näyttää sinetöidyltä, toisten tulevaisuuteen voidaan vielä vaikuttaa muiden muassa aktiivisin suojelutoimin.

Pahimmalta näyttää niiden lajien tilanne, jotka ovat vähentyneet Suomen rajojen ulkopuolella tapahtuneiden muutosten takia. Esimerkiksi heinätavin, turturikyhkyn ja pohjansirkun alamäen taustalla näyttäisivät olevan nimenomaan muuttoreittien varrella ja talvehtimisalueilla tapahtuneet elinympäristömuutokset ja siellä esiintyvä vaino. Toki näihinkin voidaan periaatteessa vaikuttaa esimerkiksi kansainvälisillä suojelusopimuksilla, kuten näyttäisi käyneen esimerkiksi Maltalla, jossa Porvoon seudullakin pesiviä mehiläishaukkoja on aiemmin ammuttu suuria määriä näiden muuttomatkan aikana.

Toiveet tilanteen paranemisesta kaukomailla ovat kuitenkin aika heikot. Varsinkin Afrikan ja Aasian köyhien maiden saaminen mukaan toimivaan yhteistyöhön on melko epärealistista, mikä saattaa vaikeuttaa esimerkiksi itämaalaisten selkälökkikannan elpymistä, onhan selkälökin alamäen yhtenä syynä mitä ilmeisimmin Afrikan talvehtimisalueilla elimistöön kertyneet ympäristömyrkyt⁴⁵. Hankalinta on, jos ei edes kunnolla tiedetä, mitkä pohjimmaisat syyt taantumaan ovat (kuten Etelä-Aasiassa talvehtivalla pohjansirkulla).

Eri lajien väliset konfliktit ovat yksi syy lintujen vähenemiseen. Monen Itä-Uudenmaan saaristossa pesivän vesilintu-, kahlaaja-, lorkkilintu- ja ruokkilintulajin kanta on viime vuosina verottaneet voimakkaasti minkki, merilokki ja harmaalokki. Kaikki nämä saalistajat ovat runsastuneet merialueilla, eikä niiden aiheuttaman saalistuksen vähenemiseen ole selvää ratkaisua näkyvissä.

Monia petojen vähentämiskeinoista (ampuminen, myrkyttäminen, munien puhkaisu) voidaan pitää eettisesti kyseenalaisina. Miksi yhden lajin auttamiseksi olisi vainottava jotain toista? Millä perusteella nuo suosittu ja epäsuosittu laji valitaan? Minkin kohdalla perusteeksi eliminoimishankkeille on esitetty lajin vierasperäisyyttä, harmaalokin kohdalla sen hyötymistä ihmisen alati kasvavasta jätevuoresta.

Petojen hävittämiskokeilujen tähänastiset tulokset eivät ole olleet erityisen rohkaisevia lukuun ottamatta minkkiä. Joillakin ulkosaaristoalueilla minkkien jokseenkin täydellinen eliminointi on onnistunut, ja siitä on ollut selvää hyötyä saalislajeille⁴⁹.

Ihmisen aiheuttamat elinympäristömuutokset ovat vaikuttaneet moniin Porvoon seudulla pesiviin lintulajeihin. Koska muutokset ovat ihmisen itsensä tekemiä, niihin on aina mahdollista puuttua, jos vain tahtoa on. Näin on jossakin määrin tehtykin. Monenlaisia suojeluohjelmia on perustettu kompensoimaan elinympäristöjen häviämistä ja heikkenemistä. EU:n aikakaudella erilaiset ympäristötuet ja -ohjelmat ovat mahdollistaneet esimerkiksi metsien ja perinnemaisemien suojelun, hoidon ja erilaiset ennallistamistoimet.

Porvoon seudulla eniten ihmisen aiheuttamista elinympäristömuutoksista ovat kärsineet peltolinnut (kuten tuulihaukka ja keltävästäräkki) ja vanhan metsän linnut (kuten kanahaukka ja pikkusieppo), joista useimpien kanta on vähentynyt tasaisesti 1970-luvulta alkaen. Näissä elinympäristöissä yhteiskunnan rakennemuutos ja osittain myös arvokysymykset näkyvät selvimmin. Pienimuotoisen maanviljelyn ja metsänkasvatuksen tilalle ovat tulleet suurmaatalous ja tehometsätalous. Muutos on merkinnyt viljelysmaiden ja metsien yksipuolistumista, karjatilojen ja -laidunten vähenemistä, vanhojen metsien katoamista sekä metsäluonnon pirstoutumista.

Viljelysmaiden linnustoarvon palauttaminen ei aina vaadi suuria uhrauksia, vaan yksittäisetkin maanviljelijät voivat parantaa lintujen elinoloja monin tavoin. Lintujen kannalta myönteisiä toimenpiteitä ovat muiden muassa puinti ja niitto keskeltä reunoille eikä päinvastoin, kynön siirtäminen syksystä kevääseen ja riittävän leveiden pientareiden jättäminen pellonreunoille³.

Metsälintujen ahdinko on erityisen huolestuttavaa, sillä niitä voidaan pitää kaikkein suomalaisimpina lintuina. Boreaalaisella havumetsävyöhykkeellä sijaitsevan Suomen panos eurooppalaiseen luonnon monimuotoisuuteen ja suojeluarvoon on juuri metsissä. Varsinkin monet vanhojen metsien linnut esiintyvät EU:n alueella ainoastaan Suomessa ja parissa sen naapurimaassa, joten meillä on metsälajien suojelusta myös suuri kansainvälinen vastuu. Monen aiemmin paljon tavallisemman metsälajin (kuten teeren, metson, pohjantikan ja kuukkelin) ajautuminen uhanalaisuuden partaalle kertoo karua kieltä suomalaisen metsäluonnon muutoksesta ja nykytilasta.

Taantuneiden metsälajien tilannetta voitaisiin parantaa säästämällä laajempia metsäalueita metsätalousohjelmien ulkopuolelle, keventämällä talousmetsien hoitoa sekä jättämällä sinne monimuotoisuuden kannalta tärkeitä pienkohteita ja luonnonpiirteitä (lähteet, puronvarsimetset, tervaleppälaikut, kelot ja muut lahoppuut, petolintujen pesäpuut). Suojelumetsiä on Porvoon seudulla tällä hetkellä hyvin vähän (ks. luku ”Atlasalue”), ja vanhan (yli 140-vuotiaan) puuston osuus on Porvoon seudun metsissä on enintään sadasosa³⁴. Metsäluonnon kannalta metsäveerotuksen muuttaminen oli suuri takaisku, sillä hakkuiden määrä kasvoi selvästi ja niiden jäljet näkyvät vuosikymmeniä.

Valtioneuvoston alulle paneman Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman METSON avulla hakkuiden ul-

kopuolelle jäävien suhteellisen luonnontilaisten metsien osuutta on pyritty nostamaan. Alustavat tulokset ovat olleet kohtuullisen hyviä, joskin hakkuualoihin verrattuna hyvin pienialaisia. Panostusta METSOon ja vastaaviin ohjelmiin olisi lisättävä ja uusia metsänsuojelualueita perustettava huomattavasti lisää myös Porvoon seudulle, jotta vaativimmille metsälinnuille voitaisiin taata riittävästi elintilaa pahasti pirstoutuneessa metsämaisemassa. Yksityismetsissä olisi hyvä täysimittaisten uudistushakkuiden sijaan siirtyä jatkuvan kasvatuksen menetelmään, jossa yhdellä kerralla poistettavan hakkuerän osuus koko metsäkuviosta olisi pieni, ja näin elintilaa jäisi myös metsälinnuille.

Lintuvesien vedenlaadun heikkeneminen, vesialueen umpeenkasvu, rantalaidunnuksen loppuminen ja rantaniittyjen pensoittuminen ovat vähentäneet tai heikentäneet monien lintuvesilajien elinoloja esimerkiksi maakunnan parhailla lintuvesillä Pe Gammelbyvikenillä, Po Porvoonjoensuistossa ja Pu Kanteleenjärvellä. Näillä alueilla on kuitenkin viime vuosina ryhdytty valtion, kuntien ja EU:n varoin laajoihin kunnostustöihin (kuten ruoppaukseen, laiduntamiseen ja ruoikon niittoon), joiden ansiosta näiden kohteiden linnustoarvo on alkanut parantua.

Yksi tärkeimmistä tehtävistä olisi selvittää viranomaisyhteydenä, mikä on eri elinympäristöjen tila tänä päivänä Porvoon seudulla. Elinympäristöjen määrä ja laatu tulisi selvittää mahdollisimman tarkoin, ja niillä elävien kasvi- ja eläinlajien nykyesiintyminen ja kannanmuutokset tulisi kartoittaa. Porvoon seudun lintuatlas on hyvä alku tälle työlle, mutta se vaatii tuekseen myös muita selvityksiä.

Kun tarpeelliset selvitykset on saatu tehtyä, eniten kärsineiden elinympäristöjen ja niillä elävien eliölajien tulevaisuuden turvaamiseksi olisi laadittava toimenpideohjelma. Siinä tulisi määritellä selkeä tavoite, kuinka paljon kutakin elinympäristötyyppiä ja eliölajia pitäisi maakunnan alueella säilyttää ja miten tuohon tavoitteeseen voitaisiin päästä. Monipuolinen, elinvoimainen luonnonmaisema on rikkaus ja voimavara, ja se on samalla parasta perintöä tuleville sukupolville.

LAJIKATSAUS

Tässä luvussa esitellään systemaattisessa järjestyksessä kaikki Porvoon seudulla pesivät lintulajit. Aineisto perustuu suurimmaksi osaksi kahden aiemman valtakunnallisen lintuatlaksen (1974–1979 ja 1986–1989) sekä Porvoon seudun atlaksen (2003–2005) tietoihin. Tätä perusaineistoa on täydennetty PSLYn jäsenlehdessä Corvuksessa julkaistuilla havainnoilla, Porvoon seudulla tehtyjen lintututkimusten ja -laskentojen tuloksilla sekä yksittäisiltä lintuharrastajilta saaduilla tiedoilla.

Kunkin osalta selostetaan lajin esiintyminen ja kannanmuutokset niin Porvoon seudulla kuin muualla Suomessa sekä pohditaan syitä mahdollisiin muutoksiin. Kohdassa ”Esiintyminen Porvoon seudulla” esitellään pääsääntöisesti uusimmasta atlaksesta kertynyttä aineistoa ja lajin nykyistä esiintymistä alueella. Kannanmuutosten arvioinnissa on käytetty vertailuaineistoa, joka käsittää 31 ruudun tiedot kaikista kolmesta atlaksesta (ks. tarkemmin ”Linnustomuutosten arviointi”). Lisäksi kerrotaan, millaisessa ympäristössä lajit pesivät ja miten atlashavainnot ovat jakautuneet maakunnan sisällä. Yleistiedot ja koko maan esiintymistiedot perustuvat pääosin *Muuttuva pesimälinnusto* -teokseen⁵³. Harvalukuisimpien lajien kannanarvioissa on hieman tuoreempia BirdLife Internationalin tietoja¹.

Taulukko 12. Uhanalaisuusluokat ja niiden tässä raportissa käytetyt lyhenteet.

HÄ	hävinnyt
ÄU	äärimmäisen uhanalainen
EU	erittäin uhanalainen
VA	vaarantunut
SP	silmälläpidettävä

Kyhmyjoutsen *Cygnus olor* Knölsvan

Pesimäympäristö: Saaristo, harvoin lintujärvet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii rannikolla Virolahdelta Vaasaan, harvinaisena myös siellä täällä Etelä-Suomen järvillä. Kanta muutama tuhat paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji rannikolla. Pesii miltei kaikissa meriruuduissa sekä erillisesiintymänä sisämaassa La Lapinjärvellä. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 26 ruudussa.

Kannanmuutos: Runsastunut rajusti 1980-luvun jälkeen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi peräti 15:llä eli nelinkertaistui! Porvoon seudun ensimmäinen pesintä todettiin v. 1983 Po Sondbyssä⁴. Po Porvoonjoensuistossa pesi ensi kerran (2 paria) v. 1989¹⁰, mutta v. 1999 pesiviä pareja oli jo 8²⁴ ja v. 2004 peräti 12³⁵. Kyhmyjoutsen oli vielä 1960-luvulla verraten harvinainen Ahvenanmaan pesimälaji, mutta jo 1980-luvulla kanta oli tuhansia pareja ja laji oli levittäytynyt miltei kaikille merialueille. Runsastumisen syitä ovat muassa metsästyksen väheneminen Euroopassa, vesien rehevöityminen ja talvien leudontuminen⁵³.

Kaikista tavallisista lajeista on esitetty sekä isompi vuosien 2003–2005 atlashavaintoja esittelevä kartta että kolme pienempää karttaa, joissa esitetään kolmen eri atlaksen vertailuaineisto. Ruuduissa esiintyvät numerot tarkoittavat ilmoitettua pesimisvarmuusindeksiä (4 = varma pesintä, 3 = todennäköinen, 2 = mahdollinen). Kahdeksasta projektilajista (ks. tarkemmin ”Erityisseurantalajit”) on ison atlaskartan sijasta esitetty täpläkarta, josta käy ilmi kyseisen lajin nykyiset pesimäpaikat maakunnassa. Se antaa selvästi tarkempaa tietoa lajin esiintymisestä kuin atlaskarta, jossa yksi pesimähavainto ruudusta antaa saman lopputuloksen kuin kymmenen pesintää. Harvalukuisimmista lajeista, joista atlashavaintoja kertyi vain muutamia, ei ole karttaa. Näiden lajien esiintyminen kuvailaan tekstissä.

Kunkin lajinimen perässä on merkintä mahdollisesta uhanalaisuusluokituksesta (lyhenteet taulukossa 12) sekä arvio atlasvuosien (pääsääntöisesti vuoden 2005) aikaisesta parimäärästä Porvoon seudulla (ks. tarkemmin ”Parimääräarvot”). Niistä lajeista, joiden runsaudesta ei ole ollut käytettävissä riittävästi aineistoa, kannanarviota ei ole esitetty.

Täydellinen Porvoon seudun pesimälajiluettelo on esitetty raportin lopussa liitteenä. Siitä käy ilmi kunkin lajin uhanalaisuus, kannanarvio, kannanmuutos, pesintöjen määrä (varmat, todennäköiset ja mahdolliset pesinnät eriteltyinä) uusimmassa atlaksessa sekä pesintään viittaavien havaintojen määrä (varmat, todennäköiset ja mahdolliset pesinnät) eri atlanten vertailuruuduissa.

Laulujoutsen *Cygnus cygnus* Sångsvan 25–30 paria

Pesimäympäristö: Melko rehevät kosteikot kuten lintujärvet, suolammet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii nykyisin yli 5 000 parin voimin koko maassa. Lisäksi kantaan kuuluu tuhansia pesimättömiä nuoria lintuja ja kihlapareja.

Esiintyminen Porvoon seudulla: *Projektilaji*. Pareja havaittiin yhteensä 23–30, jotka jakautuvat kunnittain seuraavasti: As 1, La 1–3, Li/Pe 1, My 3–4, Pe 13–14, Po 2–3, Pu 1, Ru 1–3. Kihlaparit (alle 4–6 vuoden ikäiset linnut, jotka eivät vielä kykene lisääntymään) ja epävarmat pesinnät on merkitty 0–1 pariksi Esiintyminen painottuu selvästi sisämaahan, mutta useita merenlahtipesintöjäkin todettiin, muiden muassa Pe Pernajanlahdella ainakin kolme ja Pe Isnäsvikenillä yksi.

Kannanmuutos: Uusi laji Porvoon seudun pesimälinnustossa. Aiemmissa atlaksissa ei tehty yhtään pesimähavaintoa, nyt peräti 18 ruudulla varma tai todennäköinen pesintä! Porvoon seudun tietävästi ensimmäiset pesimähavainnot kautta aikojen tehtiin kesällä 1997¹¹, joten kannankasvu on ollut häkellyttävän nopea ja voimakas. Kanta kasvane lähitulevaisuudessa useilla pareilla joka vuosi, kunnes soveliaat pesimäpaikat ovat täynnä. Rannikolla laulujoutsen kilpailee pesimäpaikoista kyhmyjoutsenen kanssa, mutta ainakin Pernajan merenlahdilla kansallislintumme on syrjäyttänyt maahanmuuttajan¹⁸. Laulujoutsen oli vielä 1900-luvun puolivälissä äärimmäisen arka, syrjäisimpien pohjoisten erämaajärvien suurharvinaisuus, joka pesi Suomessa alle 20 parin voimin. Suojelutyön ansiosta Suomen kansallislintu on 50 vuodessa valloittanut uudelleen koko maan ja mahdollisesti levittäytynyt jopa alkuperäistä esiintymisaluettaan etelämmäksi. Runsastumisen ja nopean levittäytymisen taustalla on ennen kaikkea vainon loppuminen. Lisäksi vesien rehevöityminen kaikkialla maassa on lisännyt laulujoutsenelle sopivien pesimäkosteikkojen määrää.

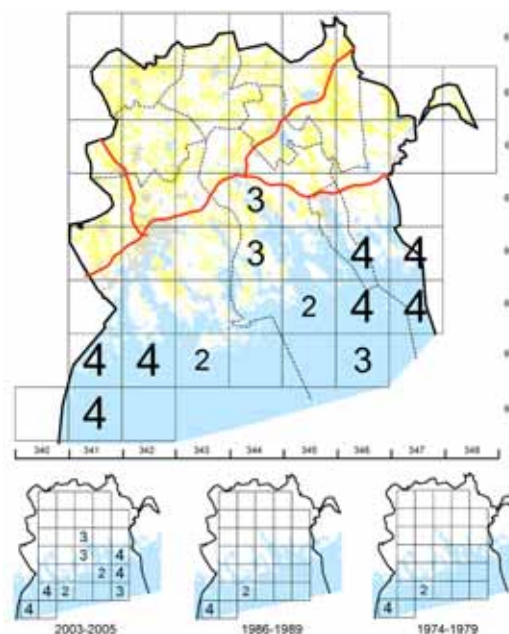
Merihanhi *Anser anser* Grågås 10–20 paria

Pesimäympäristö: Ulkosaariston luodot, harvemmin sisäsaariston rehevät merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena kaikkialla rannikolla. Pesimäkanta on n. 1 400 paria, joista suurin osa esiintyy kahdella erillisellä alueella, Saaristomerellä ja Perämeren pohjukassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen ulkosaaristolaji. Tavattiin varmasti tai todennäköisesti pesivänä kymmenessä ruudussa.

Kannanmuutos: Runsastunut huomattavasti viimeisten 20 vuoden aikana ja levittäytynyt samalla vahvasti itään. Kahdessa ensimmäisessä atlaksessa tavattiin vain kahdessa ruudussa, mutta uusimmassa atlaksessa pesimäruutuja oli jo viisinkertainen määrä! Aiemmissa atlaksissa havaintoja tehtiin lähinnä lounaisaarisissa, nyt yleisesti myös itäisessä saaristossa. Samanlainen kehitys on havaittu muualla rannikolla, ja kannan levittäytymisestä on raportoitu nimenomaan Suomenlahden itäosissa⁵³. Suurimpana syynä jatkuvaan runsastumiseen on pidetty metsästyspaineen vähenemistä⁵³. Aikoinaan 1900-luvun alkupuolella merihanhi hävisi liiallisen metsästyksen takia laajoilta alueilta saaristosta⁵³.

Kanadanhanhi *Branta canadensis* Kanadagås

Pesimäympäristö: Saaristo, lintujärvet.

Esiintyminen Suomessa: Tämä alkujaan pohjoisamerikkalainen laji tuotiin riistalinnuksi maahan 1960-luvulla. Rannikoilla ja Etelä-Suomen lintujärvillä pesivä kanta nykyisin useita tuhansia pareja.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko harvalukuisena suurimmassa osassa saaristoa ja eteläistä sisämaata. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 37 ruudussa.

Kannanmuutos: Yksi voimakkaimmin runsastuneista lintulajeista Porvoon seudulla viimeisten 20 vuoden aikana. Kahden ensimmäisen atlasin viiden vertailuruudun sijasta tavattiin nyt peräti 24 ruudussa! Laji on levittäytynyt sekä saaristossa että sisämaassa. Samanlainen kehitys on havaittu muuallakin eteläisillä rannikkoalueilla; kanadanhanhesta on tullut Etelä-Suomen runsain hanhi^{52,53}. Lajin runsastumiselle ei ole suuria esteitä, sillä se on sopeutuvainen, se ei ole yhtä arka kuin muut hanhet, sen metsästys on kohtuullista ja mahtavia ruokamaita on tarjolla rannikon läheisyydessä pesimäkauden jälkeen. Suuri ansio runsastumisesta lankeaa myös paikoin yhä jatkuville istutuksille⁵³.

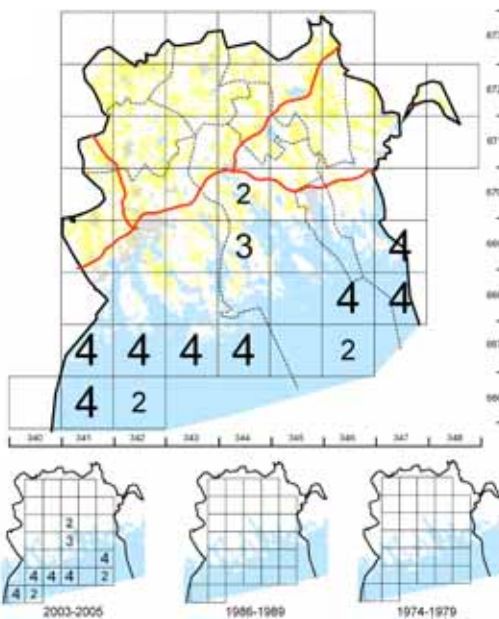
Valkoposkihanhi *Branta leucopsis* Vitkindad gås 30–70 paria

Pesimäympäristö: Sisä- ja ulkosaariston luodot, joissa on riittävän laajoja niittyjä ruokailua varten.

Esiintyminen Suomessa: Pesimälinnuston uudistulokas, jonka kanta syntyi 1980-luvulla tarhasta karanneiden tai vapautettujen lintujen sekä niiden villien lajitoverien yhteisvoimin. Valkoposkihanhi pesii pääasiassa etelärannikolla, muutamia satunnaispesintöjä tunnetaan myös Sisä-Suomesta. Laji on runsastunut erittäin nopeasti, nykyinen kanta – vain 20 vuotta ensipesinnästä – on jo 550 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Merellinen laji, joka tavattiin 12 atlasruudussa. Kaikki varmistetut pesinnät ulkosaaristosta.

Kannanmuutos: Uusi laji Porvoon seudun pesimälinnustossa. Pesi ensimmäisen kerran Porvoon seudulla kesällä 1997⁴, sen jälkeen runsastunut nopeasti. Esimerkiksi Po Söderskärin alueella pesi v. 2005 jo 16 paria⁸. Mikäli pääkaupunkiseudun ”pullahanhet” levittäytyvät Itä-Uudenmaan saariston melko arkojen lintujen joukkoon, laji runsastuu Porvoon seudulla todennäköisesti huomattavasti kyetessään elämään myös sisäsaaristossa lähempänä ihmistä. Tulevaisuus näyttää myös sen, levittäytyykö laji sisämaahan. Kasvupotentiaali niin Porvoon seudulla kuin muuallakin Suomessa on joka tapauksessa valtava, sillä erityisiä ekologisia esteitä ei runsastumiselle ole, varsinkaan kun lajia ei saa metsästä.

Ristisorsa *Tadorna tadorna* Gravand **SP** 1–3 paria

Pesimäympäristö: Avoimet, matalat hiekka- ja somerikkorannat.

Esiintyminen Suomessa: Verraten uusi tulokas pesimälinnustoon, kanta nykyisin runsaat sata paria. Eniten ristorsia pesii Saaristomerellä, Porin seudulla sekä Hailuodossa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin harvinainen pesimälaji. Vain yhdessä ruudussa (Pe Aspskär) varma pesintä, kahdessa muussa mahdollinen.

Kannanmuutos: Aiemmissa atlasissa vain 0–1 havaintoa. Laji pesii Porvoon seudulla yhä vain satunnaisesti.

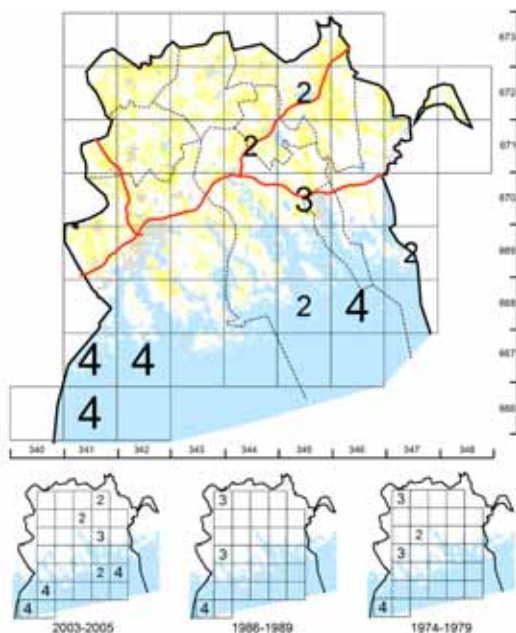
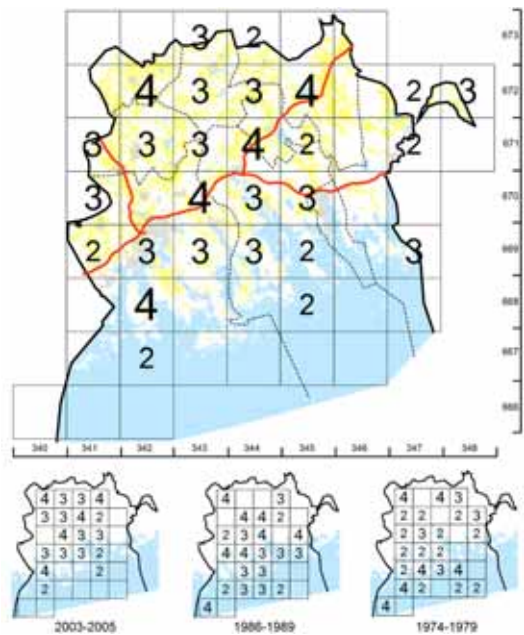
Haapana *Anas penelope* Bläsand

Pesimäympäristö: Kaikenlaiset kosteikot, ennen muuta lintujärvet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii koko maassa, ja on yksi maamme runsaimmista vesilinnuista.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko yleisenä lintujärvillä sekä rehevimmillä merenlahdilla (kuten Pe Pernajanlahdella sekä Po Porvoonjoensuistossa ja Pikkupernajanlahdella). Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 27 ruudussa. Puuttuu saaristosta.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan haapana on vähentynyt 1970-luvun alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä kahdella (9 %), toisen ja kolmannen atlaksen välillä kolmella (14 %). Samanlaisia tuloksia on saatu eri puolilta maata^{29,52,53}, mutta paikoin laji on kuitenkin runsastunut⁵³. Rantaniittyjen umpeenkasvu laidunnuksen vähennyttyä selittäisi taantumaa ainakin osittain niin Porvoon seudulla kuin muuallakin Suomessa.

Harmaasorsa *Anas strepera* Snatterand 5–10 paria

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet, myös ulkosaariston luodot.

Esiintyminen Suomessa: Eteläinen laji. Vasta vakiintumassa pesimälinnustoon, ensipesintä 1970-luvulla. Kanta (yli sata paria) keskittyy Etelä-Suomen reheville kosteikoille. Oulun seudulla vahva erillisesiintymä.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin harvinainen pesimälaji ulkosaaristossa, jossa pesinnät varmistettiin neljässä ruudussa (Pe Aspskär sekä Po Onas, Söderskär ja Kummelskär). Lisäksi viidessä ruudussa todennäköinen tai mahdollinen pesintä.

Kannanmuutos: Harmaasorsia tavattiin selvästi enemmän kuin aiemmissa atlaksissa (vertailuaineiston ruutumäärä eri atlaksissa 4, 3 ja 7), mikä pienestä aineistosta huolimatta viittaa todelliseen runsastumiseen. Myös muualla Suomessa runsastunut selvästi samalla ajanjaksolla⁵³. Pesi ensimmäisen kerran Porvoon seudulla v. 1984 (Pu Kanteleenjärvi)⁴.

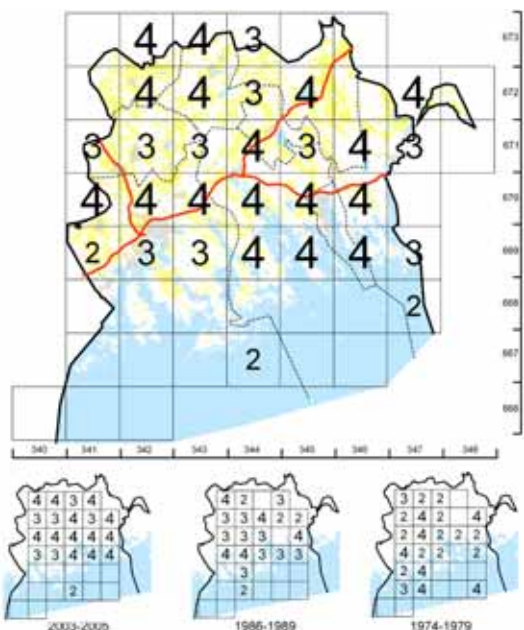
Tavi *Anas crecca* Kricka

Pesimäympäristö: Kaikenlaiset vedet. Puuttuu kuitenkin selkävesien ja ulkosaariston kaikkein karuimmilta rannoilta.

Esiintyminen Suomessa: Pesii koko maassa sisäsaaristosta Pohjois-Lapin tunturilammille asti. Maamme runsain sorsa, kanta n. 220 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko yleisenä sisämaassa, jossa varma tai todennäköinen pesintä todettiin miltei kaikissa ruuduissa. Puuttuu tyystin saaristosta. Jäänee Porvoon seudulla runsaudessa sinisorsasta jälkeen.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muuallakaan maassa.

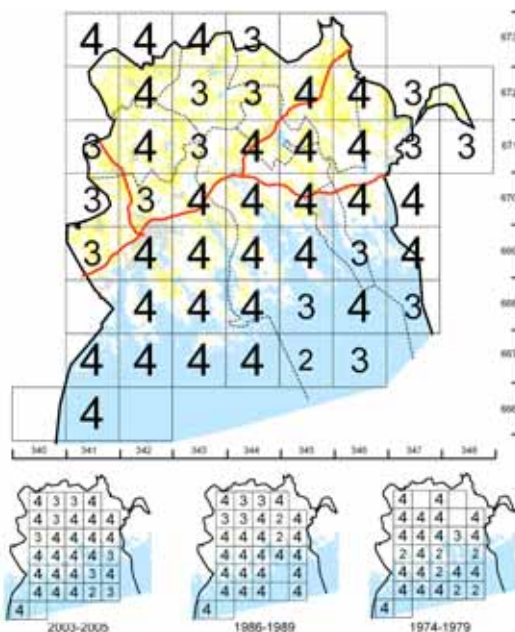
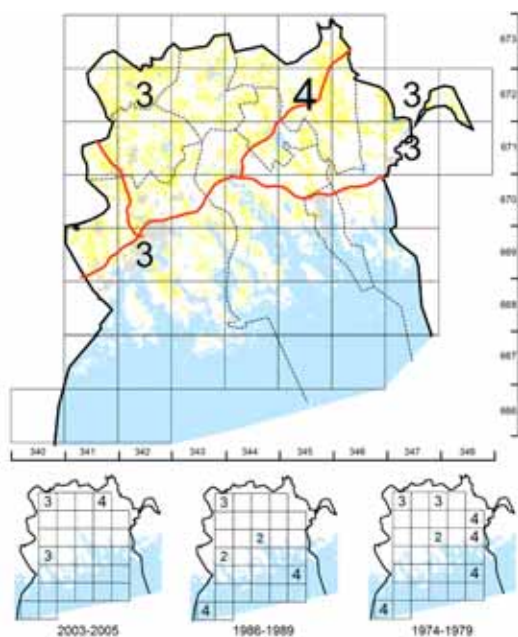
Sinisorsa *Anas platyrhynchos* Gräsand

Pesimäympäristö: Kelpuuttaa pesimäpaikakseen kaikenlaiset kosteikot, ja voi perustaa pesän kauaksikin vedestä.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä koko maassa aina ulkosaariston luodoilta Pohjois-Lapin tunturilammille asti.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Telkän ohella Porvoon seudun yleisin vesilintu, joka pesii kaikenlaisilla vesillä karuilta metsälammilta ulkosaaristoon. Varma tai todennäköinen pesintä todettiin miltei kaikissa ruuduissa. Pelkästään Po Porvoonjoensuistossa pesii noin sata sinisorsaparia^{24,35}.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan lievää runsastumista näyttäisi tapahtuneen 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa lisäys tuona aikana kaikkiaan neljä ruutua. Useimmilla hyvin tunnetuilla alueilla Suomessa kanta on pysynyt ennallaan tai hieman vahvistunut⁵³.

Jouhisorsa *Anas acuta* Stjärtand 10–20 paria

Pesimäympäristö: Etelä-Suomessa lähinnä rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii koko maassa, joskin esiintyminen painottuu selvästi Pohjois-Suomeen. Kanta n. 25 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvinainen parhaiden lintuvesien pesimälaji. Varma tai todennäköinen pesintä viidessä ruudussa. Todetut pesimäpaikat: La Lapinjärvi, Po Porvoonjoensuisto, Pu Kanteleenjärvi ja Ru Teutjärvi.

Kannanmuutos: Vähentynyt tasaisesti 1970-luvulta. Vertailuaineistossa vähennys tuona aikana peräti 57 % (neljä ruutua). Sama suuntaus on havaittu muualla Suomessa ja koko Euroopassa^{45,53}. Pääsyyinä pidetään Suomessa rantaniityjen umpeenkasvua⁵³, mutta myös talvehtimiskosteikkojen väheneminen sekä voimakas metsästyks muuttoreittien varrella ovat voimistanet alamäkeä⁵¹.

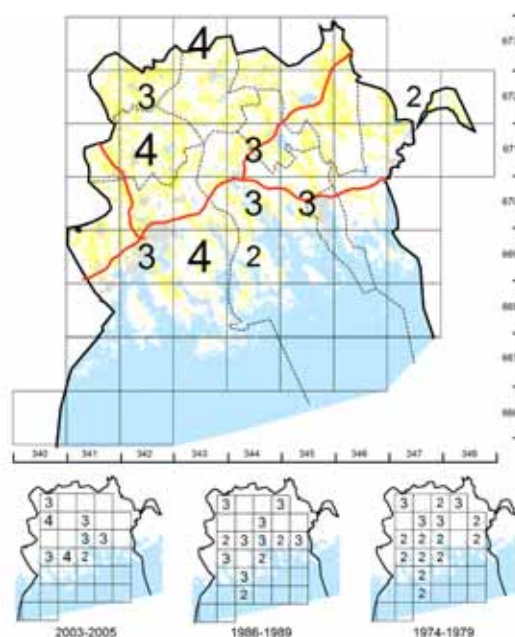
Heinätavi *Anas querquedula* Årta 20–50 paria

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Eteläinen laji. Kannan (muutama tuhat paria) painopiste on Etelä-Suomessa, mutta yksittäisiä pareja pesii Etelä-Lapissa asti.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen parhaiden lintuvesien pesimälaji, joka tavattiin vain kymmenessä ruudussa (muiden muassa As Kylänpäänjärvi, Pe Pernajanlahti, Po Porvoonjoensuisto ja Pikkupernajanlahti sekä Pu Kanteleenjärvi). Kussakin paikassa yleensä alle viisi paria. Puuttuu saaristosta.

Kannanmuutos: Vähentynyt huomattavasti 1970-luvulta. Vertailuaineistossa vähennys tuona aikana seitsemän ruutua (47 %). Po Porvoonjoensuistossa pesi v. 1989 vielä 14 paria, mutta v. 2004 enää kolme paria^{10,35}. Muualla maassa kannankehitys on ollut samanlainen⁵³. Syinä taantumaan ovat muiden muassa rantaniityjen umpeenkasvu, talvehtimiskosteikkojen väheneminen sekä voimakas metsästyks muuttoreittien varrella^{51,53}. Lajin esiintymisen meillä vaikuttaa suuresti myös kevään lämpimyyden.

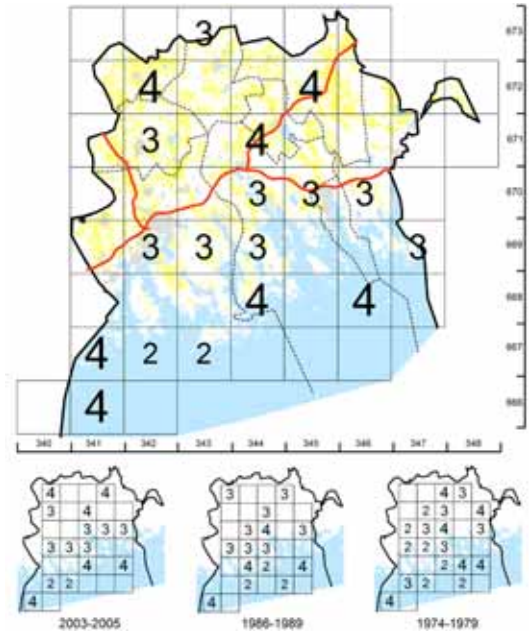
Lapasorsa *Anas clypeata* Skedand

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Eteläinen laji, joka pesii vähälukuisena etelärannikolta Etelä-Lappiin. Kanta (n. 10 000 paria) vaihtelee suuresti sääolojen mukaan; lämpimät kevät tuovat mukanaan tavanomaista runsaammin lapasorsia.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko harvalukuisena parhailla lintuvesillä (muiden muassa As Kylänpäänjärvi, La Lapinjärvi, My Sopajärvi, Pe Pernajanlahti, Po Porvoonjoensuisto ja Pikkupernajanlahti, Pu Kanteleenjärvi sekä Ru Kullafjärden) sekä paikoin myös saariston lintuluodoilla (Pe Aspskär sekä Po Onas ja Söderskär). Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 18 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan lapasorsakanta on pysynyt ennallaan viimeisten 20 vuoden ajan. Myös valtakunnallisten aineistojen mukaan kanta on vaihdellut eri puolilla maata ilman selvää suuntausta⁵³.

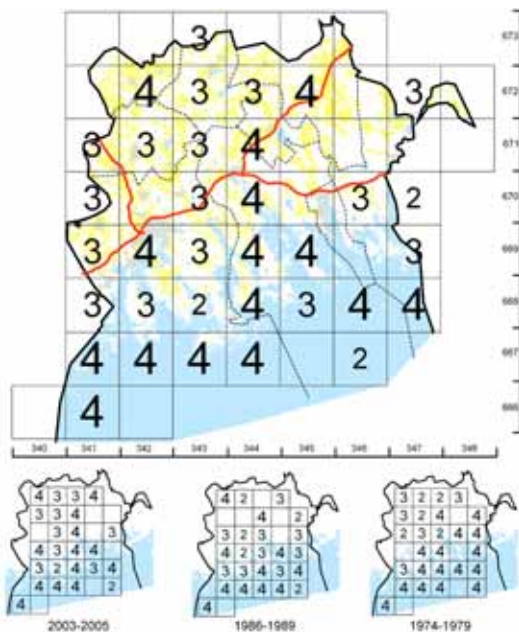
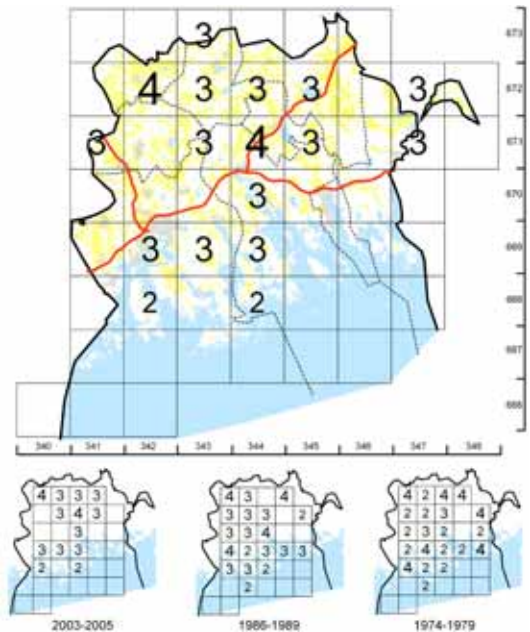
Punasotka *Aythya ferina* Brunand

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena (kanta n. 13 000 paria) Etelä- ja Keski-Suomessa. Puuttuu Pohjois-Suomesta ja muista sotkista poiketen miltei tyystin myös saaristosta.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko harvalukuisena parhailla lintuvesillä (muiden muassa La Lapinjärvi, My Sopajärvi, Pe Pernajanlahti, Po Porvoonjoensuisto ja Pikkupernajanlahti, Pu Kanteleenjärvi sekä Ru Teutjärvi). Puuttuu saaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 18 ruudussa.

Kannanmuutos: Vähentynyt selvästi 1970-luvulta, jolloin vertailuaineistossa miltei kaksinkertainen määrä havaintoruutuja. Po Ruskiksella pesi vielä 1960-luvulla liki 30 paria¹⁰, 2000-luvulla ei enää yhtään³⁵. Koko Po Porvoonjoensuistossa pesi 1989 vielä 19 paria, mutta 1999 enää viisi ja 2004 vaivaiset kaksi paria^{10,24,35}. Samanlainen suuntaus on havaittu kaikkialla Suomessa, joskin paikoin (esim. Rauman seudulla) kannat ovat kääntyneet kasvuun 1990-luvun lopulla^{52,53}. Syyt taantumaan ovat epäselviä. Mahdollisesti ne liittyvät naurulokin vähenemiseen, sillä punasotka hakeutuu mielellään pesimään lokkiyhdykskuntien suojiin. Myös avovesialueiden pohjakasvillisuuden heikentyminen saattaisi olla yksi syy alamäkeen esimerkiksi Po Ruskiksella²⁸.

Tukkasotka *Aythya fuligula* Vigg

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet, myös ulkosaariston luodot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä Suomenlahden ulkosaaristosta Pohjois-Lapin tunturijärville saakka. Maamme kolmanneksi runsain sukeltajasorsa (kanta n. 120 000 paria). Saaristossa haahkan jälkeen toiseksi runsain vesilintu.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji niin sisämaan järvillä kuin saaristossakin. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 34 ruudussa.

Kannanmuutos: Kokonaiskanta on pysynyt jokseenkin vakaana. Po Ruskiksella laji on kuitenkin hiipunut 1960-luvun yli 20 parista v. 2004 vaivaiseen seitsemään pariin^{10,35}. Vähenemisen syyt lienevät avovesialueen umpeenkasvu, pohjakasvillisuuden hupeneminen, rantaniittyjen häviäminen ja naurulokkien väheneminen. Myös Pu Kanteleenjärvellä laji on pikku hiljaa vähentynyt viimeisten kymmenen vuoden aikana²⁷ osittain samoista syistä.

Lapasotka *Aythya marila* Bergand VA 0–1 paria

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo sekä tunturijärvet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvinaisena sekä saaristossa (n. 800 paria) että Pohjois-Lapin tunturijärvillä (50 paria). Saaristokanta on keskittynyt lähes yksinomaan Pohjanlahdelle, erityisesti Merenkurkkuun.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Atlaksessa vain yksi havainto: mahdollinen pesintä Ruotsinpyhtään ulkosaaristossa. Corvuksen kesäkatsauksissa 2000-luvulla ei yhtään pesintään viittaavaa havaintoa⁴.

Kannanmuutos: Aiemmissa atlaksissa ei havaintoja. Ei kuulu maakunnan vakituiseen pesimälinnustoon. Valtakunnallisten aineistojen mukaan taantunut maassamme voimakkaasti viime vuosikymmeninä nähtävästi talvehtimisalueilla ilmenevien ongelmien takia (liiallinen metsästys, öljytuhot)⁵³.

Haahka *Somateria mollissima* Ejder

Pesimäympäristö: Lähinnä ulkosaaristo.

Esiintyminen Suomessa: Yleinen pesimälaji rannikolla, missä runsain merilintu (kanta lähes 200 000 paria). Kannan pääosa pesii Saaristomerellä, josta vähenee itään ja pohjoiseen mentäessä.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji ulkosaaristossa, jossa tavattiin kaikissa ruuduissa. Ei pesinyt varsinaisessa sisäsaaristossa; sisimmät pesinnät varmistettiin Tirmon saaristossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 17 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan haahkan levinneisyys on pysynyt Porvoon seudulla ennallaan atlasvuosien aikana.

Todellisuudessa haahkojen määrä saaristossa on kuitenkin vähentynyt jyrkästi. Esimerkiksi Po Söderskärillä v. 1986 haahkoja pesi 2195 paria, v. 2005 enää 1056 paria⁸, ja Pe Aspskärin lukemat samoilta vuosilta olivat 117 ja 13³³. Yleensä ottaen haahka on viime vuosina taantunut kaikilla merialueilla, erityisesti Suomenlahdella⁹. Taantumisen syyt eivät ole kaikilta osin selvät, vaikka harmaalokin ja minkin predaatio vaikuttaakin heikentävästi kantaan; ilmeisesti myös Itämeren veden tilassa on jotain pielessä⁹. Aspskärillä alamäkeä vauhdittivat uusimman atlaksen aikana saarelle ilmaantuneet supikoira ja korppi, jotka molemmat aiheuttivat paljon tappioita muiden muassa haahkalle³³. Kuten ylläolevasta näkyy, haahkan kaltaiselle valtalajille atlas ei ole erityisen hyvä menetelmä seurata runsauden vaihteluita.

Kyhmyhaahka *Somateria spectabilis* Praktejder 0–1 paria

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo.

Esiintyminen Suomessa: Ei pesi maassamme vakituisesti, lähimmät pesimäalueet sijaitsevat Jäämerellä. Esiintyy Suomen rannikolla säännöllisenä läpimuuttajana, mutta jokunen yksilö jää aina kesehtimäänkin merialueillemme.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Vuodesta 2000 alkanut yhden (ja erittäin todennäköisesti saman) kyhmyhaahkanaaraan kesäinen esiintyminen Porvoon ulkosaaristossa huipentui v. 2005 löydettyyn munapesään²¹. Kyseessä on toistaiseksi Suomen ainoa varmistettu kyhmyhaahkan pesintä. Myös aiempina kesinä kyhmyhaahkanaaras on hyvin todennäköisesti pesinyt, sillä se on hävinnyt kesäkuuksi (haudonta-ajaksi) luodon lähivesiltä. Naaraan on todettu pariutuneen joka kesä haahkakoiraan kanssa, joten kyseessä on ollut sukulaislajien sekapesintä¹⁸.

Kannanmuutos: Ei havaintoja aiemmissa atlaksissa, eikä kuulu maakunnan vakituiseen pesimälinnustoon. Porvoon seudulla on tehty 1970–1990-luvuilla muutamia kesähavaintoja yksinäisistä kyhmyhaahkakoiraista, mutta mitään pesintään viittaavaa ei ole havaittu⁴.

Alli *Clangula hyemalis* Alfågel 1–5 paria

Pesimäympäristö: Tunturijärvet, harvoin ulkosaaristo.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena (kanta vajaat 2 000 paria) Pohjois-Lapin tunturijärvillä, hyvin harvinaisena myös ulkosaaristossa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Ei yhtään varmaa eikä todennäköistä pesintää.

Muutamissa ruuduissa tehtiin kesähavainto yksinäisestä linnusta.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta. Kahdessa edellisessä atlaksessa kummassakin varmistettu pesintä Po Pellingin ulkosaaristosta. Corvus-lehden kesäkatsausten mukaan pesintä todettiin Porvoon seudulla 1970- ja 1980-luvuilla vain kahtena kesänä⁴. Suomen kanta on vähentynyt 1930-luvulta kymmenesosaan lähinnä liiallisen metsästyksen ja talvehtimisalueiden öljytuhojen takia⁵³.

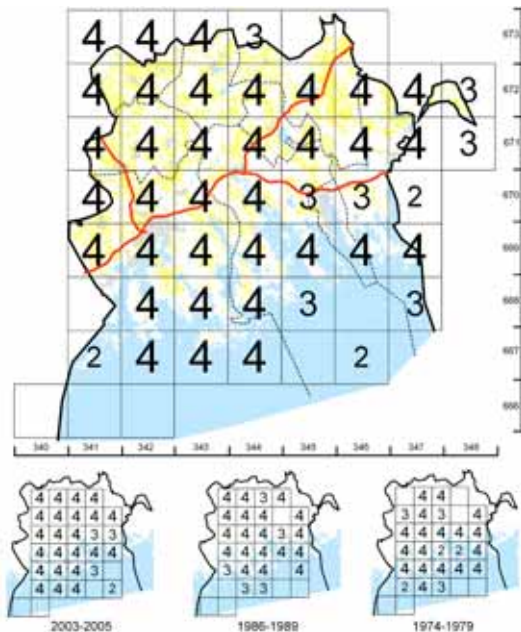
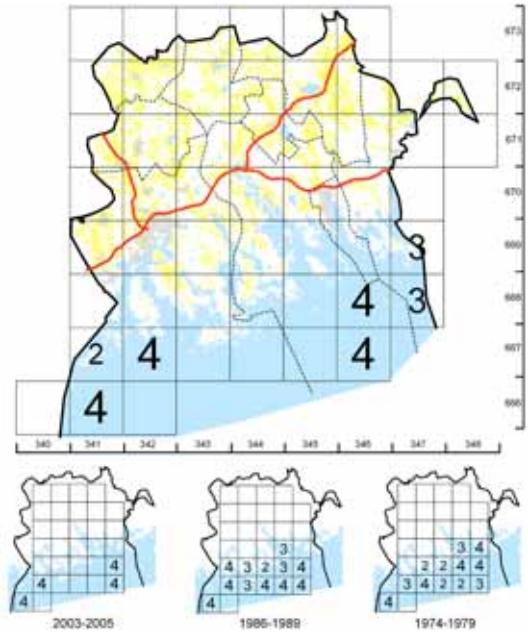
Pilkkasiipi *Melanitta fusca* Svärta 30–70 paria

Pesimäympäristö: Ulkoluodot, tunturijärvet.

Esiintyminen Suomessa: Levinneisyys kaksijakoinen: pesii yleisenä merialueilla (n. 13 000 paria), varsinkin lounaisaarisstossa sekä harvinaisena Pohjois-Lapin tunturijärvillä (n. 800 paria).

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen pesimälaji ulkosaaristossa, josta ilmoitettiin pesintään viittaavia havaintoja seitsemästä ruudusta.

Kannanmuutos: Yksi Porvoon seudun voimakkaimmin taantuneista lintulajeista. Vähentynyt huomattavasti 1980-luvun jälkeen. Aiemmissä atlaksissa havaintoja 12 vertailuruudussa, nyt enää neljässä. Ilmeisesti kadonnut esimerkiksi Po Pellingin ulkosaariston pesimälajistosta. Sen sijaan Po Söderskärillä, jossa pienpetoja on poistettu ja mähinnousua rajoitettu, pilkkasiipikanta on yhä voimissaan. Alueella pesi v. 1986 21 paria, v. 1996 17 paria ja v. 2005 28 paria⁸. Kaiken kaikkiaan pilkkasiipi on kuitenkin taantunut monin paikoin Suomen merialueilla, muiden muassa Varsinais-Suomessa²⁹ ja Rauman saaristossa⁵². Taantumisen syiksi on esitetty saalistuksen voimistumista (minkki, harmaalokki), veneilyn aiheuttaman häiriön lisääntymistä, vesien rehevöitymistä ja likaantumista sekä liiallista kevätmetsästäystä^{29,53}, joista useimmat ovat ilmeisiä tekijöitä myös Porvoon seudulla. Lapin kanta romahti 1900-luvulla liiallisen metsästyksen takia⁵³.

Telkkä *Bucephala clangula* Knipa

Pesimäympäristö: Kaikenlaiset vedet, puuttuu vain ulkosaariston mereisimmiltä rannoilta. Pienten salolampien tyyppilintuja. Pesä vanhassa palokärjen kolossa tai linnunpöntössä, joskus kaukanakin vedestä.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä koko maassa sisäsaaristosta Pohjois-Lapin tunturilammille asti. Suomen runsaimpia sorsia, kanta n. 180 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Sinisorsan jälkeen toiseksi yleisin ja runsain vesilintu. Pesintä varmistettiin kaikissa ruuduissa lukuun ottamatta muutamia pieniä reunaruujuja sekä ulointa saaristoa, jossa pesii atlashavaintojen mukaan vain paikoittain metsäisillä saarilla. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 44 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muuallakaan Suomessa.

Uivelo *Mergus albellus* Salskrake 0 paria

Pesimäympäristö: Yleensä erilaiset rehevät tai melko rehevät vedet, Etelä-Suomessa lähinnä lintujärvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Harvalukuinen pesimälintu, jonka kanta (n. 1500 paria) on keskittynyt Pohjois-Suomen järville.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Vain yksi keskikesän havainto As Kylänpäänjärveltä, joka sinänsä olisi lajille sopivaa pesimäympäristöä. Havainto on kuitenkin tulkittu epätodennäköiseksi pesinnäksi.

Kannanmuutos: Ei pesintään viittaavia havaintoja aiemmissakaan atlaksissa. Ei kuulu Porvoon seudun pesimälinnustoon.

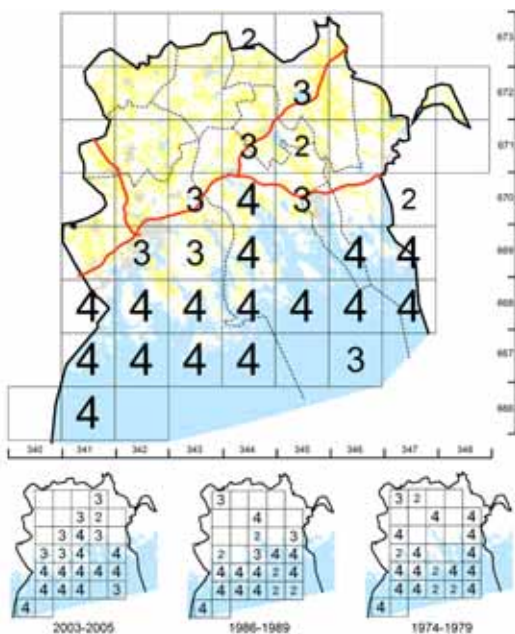
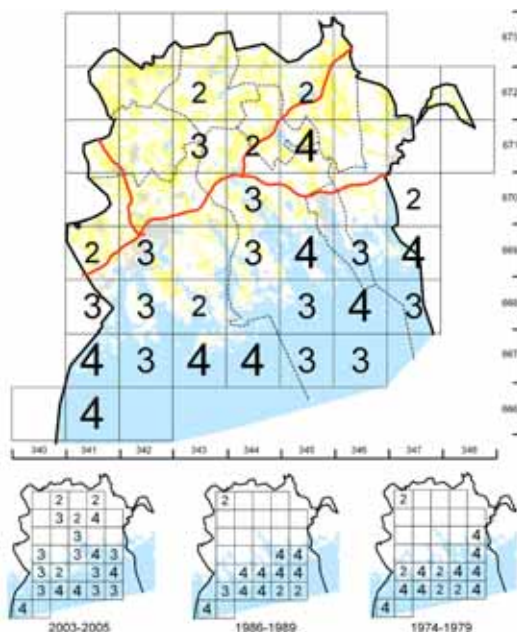
Tukkakoskelo *Mergus serrator* Småskrake

Pesimäympäristö: Karut, mutta kalaisat vedet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä koko maassa, kanta n. 30 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälintu lähinnä saaristossa, mutta myös muutamilla isoilla järvilla. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 26 ruudussa.

Kannanmuutos: Runsastunut selvästi 1980-luvun jälkeen. Vertailuaineistossa lisäys tuona aikana peräti 54 % (seitsemän ruutua). Levittäytynyt erityisesti nimenomaan merenlahdille ja järville, missä havaintoja ei juuri tehty aiemmissa atlaksissa. Myös muualla Suomessa on saatu viitteitä hienoisesta runsastumisesta⁵³. Syitä mahdolliseen runsastumiseen ei ole tiedossa, joskin vesien yleinen rehevöityminen on ainakin lisännyt lajille sopivia kalastusalueita.

Isokoskelo *Mergus merganser* Storskrake

Pesimäympäristö: Karut, mutta kalaisat vedet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä koko maassa, kanta n. 30 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin samankaltainen esiintyminen kuin tukkakoskelolla: saaristossa yleinen, havaintoja miltei joka ruudusta, kun taas sisämaassa harvalukuinen. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 26 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muuallakaan Suomessa. Ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä monin paikoin Suomessa todettua selvää runsastumista⁵³ ei havaittu Porvoon seudulla.

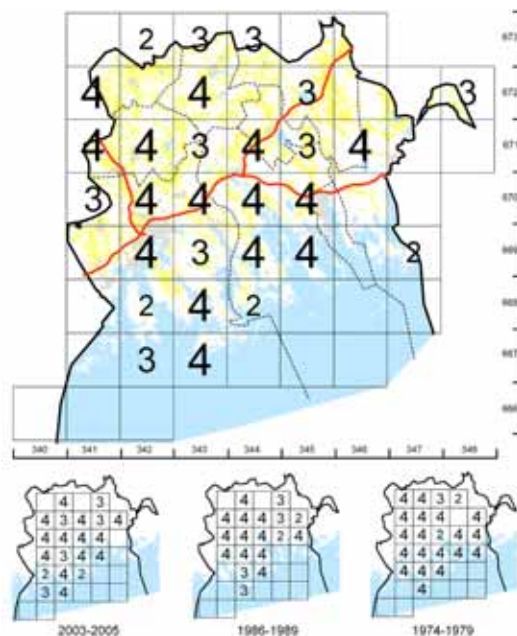
Pyy *Tetrastes bonasia* Järpe

Pesimäympäristö: Tiheät, kuusivaltaiset, usein iäkkäät metsät.

Esiintyminen Suomessa: Levinnyt melko tasaisesti koko maahan, puuttuu vain Pohjois-Lapista. Kanta n. 300 000 paria. Linnustomme vannotuneimpia paikkalintuja.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälintu sisämaassa ja suurimmilla pääsaarilla (kuten Po Pellingissä). Piileskelevistä elintavoistaan huolimatta havaittiin yli puolella ruuduista.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei myöskään muualla maassa.

Riekkö *Lagopus lagopus* Dalripa 0 paria

Pesimäympäristö: Suot, pohjoisessa myös tunturinummet.

Esiintyminen Suomessa: Pohjoinen pesimälaji, jonka yhtenäinen levinneisyys ulottuu Tunturi-Lapista Pohjois-Karjalaan ja Satakunnan pohjoisosiin. Sen eteläpuolella on säilynyt joitakin erillisiä pesimäsaarekkeitä suurimmilla suoalueilla.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Ei atlashavaintoja.

Kannanmuutos: Hävinnyt Porvoon seudun pesimälinnustosta. Ensimmäisessä atlaksessa v. 1976 riekkö löydettiin As Nietoonsuolta, mutta sen jälkeen lajista ei ole tehty pesimäaikaisia havaintoja. Lähinnä meitä pesii Pyhtään Munasuon soidensuojelualueella. Porvoon seudulla miltei kaikki avosuot on ojitettu 1900-luvun loppupuolella, eikä riekolle sopivaa elinympäristöä ole enää juuri jäljellä. Vähentynyt kaikkialla maassa selvästi viimeisten sadan vuoden aikana⁵³. Esimerkiksi Keski-Suomen atlaksessa tavattiin 1970-luvulla joka toisessa atlasruudussa, 2000-luvulla enää joka neljännessä¹⁹. Riekkö on vähentynyt ennen kaikkea soiden ojitusten, mutta myös ilmaston lämpenemisen ja liikametsästyksen takia⁵³.

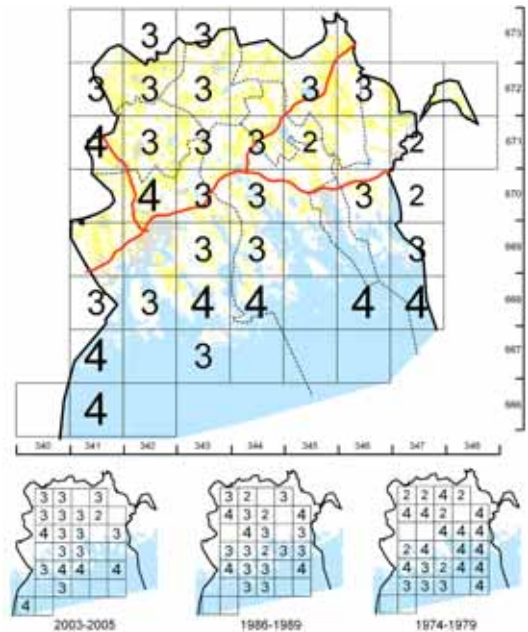
Teeri *Tetrao tetrix* Orre SP

Pesimäympäristö: Erilaiset syrjäiset metsäseudut. Kokoontuu soidinaikana pelloille, soille, järven jäille yms. avoimille paikoille.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä (kanta 200 000–300 000 paria) koko maassa lukuun ottamatta Pohjois-Lappia.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko harvalukuisena eri puolilla aluetta. Asuttaa jopa ulkosaariston isompia metsäsaaria (muiden muassa Pe Aspskärin sekä Po Söderskärin, Pirttisaaren ja Pellingin saaristossa), mutta puuttuu silti miltei joka toisesta ruudusta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 30 ruudussa.

Kannanmuutos: Vähentynyt jatkuvasti, joskaan ei erityisen voimakkaasti 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa vähennys tuona aikana viisi ruutua (21 %). Valtakunnallisten aineistojen mukaan Suomen teerikanta on pienentynyt huomattavasti viime vuosikymmeninä^{53,54,55}. Suurimpana syynä taantumaan on ollut tehometsätalouden aiheuttama muutos metsäluonnossa; metsät ovat pirstoutuneet, yhtenäiset metsäalueet supistuneet ja lehtipuut vähentyneet⁵³. Myös pienpetojen on arveltu verottaneen teerikantaa. Porvoon seudulla metsien hakkaaminen ja sitä kautta metsäalueiden pirstoutuminen kiihtyi 2000-luvun alussa metsäverotuksen muuttumisen seurauksena. Laajoja yhtenäisiä metsäseutuja ei oikeastaan enää ole koko maakunnassa, joten teeren tulevaisuus näyttää heikolta.

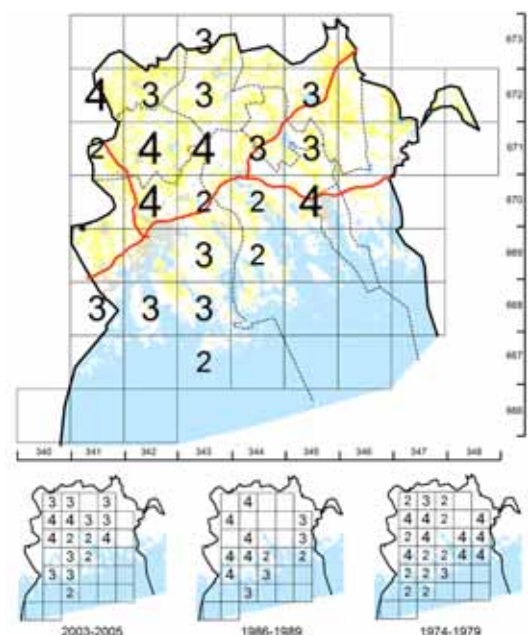
Metso *Tetrao urogallus* Tjäder SP

Pesimäympäristö: Erilaiset syrjäiset metsäseudut.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena (kanta n. 140 000 paria) koko maassa lukuun ottamatta Pohjois-Lappia.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen laji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Esiintyy myös mantereisilla pääsaarilla (Po Emäsalo, Pellinki ja Vessö). On Porvoon seudulla teertä selvästi harvinaisempi. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 20 ruudussa.

Kannanmuutos: Metsäkanta on vaihdellut melko selvästi atlasien välillä, mutta kaiken kaikkiaan laji näyttää vähentyneen. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni 1970-luvulta 1980-luvulle melkein puoleen, mutta lisääntyi 1980-luvulta 2000-luvulle kolmanneksella. Toisen atlasin notkahdus kuvastanee pikemmin metsäretkeilyn vähäisyyttä kuin todellista kannanmuutosta. Koko maan kanta on taantunut tasaisen voimakkaasti usean viime vuosikymmenen ajan⁵³. Painavimpana syynä taantumaan on ollut vanhojen metsien häviäminen ja pirstoutuminen, osittain ehkä myös liikametsästyksen⁵³. Myös pienpetojen on arveltu verottaneen kantaa. Porvoon seudulla metsien voimakas hakkaaminen ja sitä kautta metsäalueiden pirstoutuminen kiihtyi 2000-luvun alussa metsäverotuksen muuttumisen seurauksena. Laajoja yhtenäisiä metsäseutuja ei oikeastaan enää ole koko maakunnassa, joten metson tulevaisuus näyttää heikolta.

Peltopyy *Perdix perdix* Rapphöna **SP** 5–20 paria

Pesimäympäristö: Viljelys- yms. avomaat.

Esiintyminen Suomessa: Harvalukuinen, melko eteläinen pesimälaji, jonka kanta (muutamia tuhansia pareja) on keskittynyt Lounais-Suomeen ja Pohjanmaalle.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvinainen pesimälaji. Pesintään viittaavia havaintoja tehtiin vain viidessä ruudussa, ja pesintä varmistettiin vain Pu Kanteleenjärven alueen kahdessa ruudussa. Lisäksi tehtiin yksittäishavaintoja Askolassa ja Ruotsinpyhtäällä. Jostakin syystä (ilmeisesti vähäisen retkeilyn takia) Lapinjärveltä, jossa nykyäänkin nähdään talvisin eniten peltopyitä, ei tehty atlasvuosina pesimäaikaista havaintoja.

Kannanmuutos: Laji on ollut yhtä harvinainen kaikkina atlasvuosina, joskin levinneisyysalue on hieman supistunut. Pesimähavaintoja on tehty kaikissa atlaaksissa Lapinjärvellä ja Pukkilassa, 1970- ja 1980-luvuilla myös Po Iloassa ja Kiialassa, mistä laji on sittemmin hävinnyt. Kahdessa edellisessä atlaaksessa pesintä varmistettiin kahdessa Lapinjärven reunaruuuissa (eivät näy oheisessa vertailukartassa). Taantunut Suomessa voimakkaasti lähinnä tehostuneiden viljelymenetelmien ja maatalousympäristön yksipuolistumisen takia⁵³. Samat tekijät vaikeuttavat peltopyiden elämää myös Porvoon seudulla.

Viiriäinen *Coturnix coturnix* Vaktel **HÄ** 0(-5) paria

Pesimäympäristö: Pellot, niityt yms. kasvillisuuden peittämät kuivat avomaat.

Esiintyminen Suomessa: Harvalukuinen kesävieras Etelä- ja Keski-Suomessa. Viime vuosina yleensä muutamia kymmeniä yksilöitä vuosittain, huippuvuosina – kuten vuonna 2000 – jopa kymmenkertainen määrä²⁵.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin harvinainen kesävieras, ääntelyhavainto tehtiin vain neljässä ruudussa eri puolilla maakuntaa.

Kannanmuutos: Vertailuaineistossa prosentuaalisesti suuri lisäys (100–200 %) aiempiin atlaksiin verrattuna, mutta aineiston pienuuden takia todellisesta kannanmuutoksesta ei selvyttä. Luokiteltu meillä uhanalaiseksi, hävinneeksi pesimälajiksi, mutta lukemattomien soidinhavaintojen perusteella on ilmeistä, että osa linnuista myös pesii Suomessa. 2000-luvun alussa maassamme on ollut useita hyviä viiriäisvuosia^{25,30}.

Fasaani *Phasianus colchicus* Fasan

Pesimäympäristö: Erilaiset kulttuurialueet, muiden muassa viljelysmaat, puistot, maaseudun pihapiirit.

Esiintyminen Suomessa: Istutettu, alkujaan eteläaasialainen laji. Meillä eteläinen laji, jonka kannan (n. 15 000 paria) pääosa Pori–Porvoo-linjan lounaispuolella.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji mantereella, missä tavattiin melkein kaikista ruuduista. Puuttuu miltei kokonaan saaristosta, jossa tavattiin vain parilla mantereisella pääsaarella (Po Emäsalo ja Pellinki). Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 29 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan fasaani on runsastunut tai ainakin levittäytynyt 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi ensimmäisen ja toisen atlaaksien välillä kolmella (20 %), toisen ja kolmannen atlaaksien välillä yhdellä (5 %). Sama suuntaus havaittu myös muualla Suomessa⁵⁵. Porvoon kaupunkialueella fasaanikanta on kuitenkin vähentynyt huomattavasti 1970-luvulta. Tämä on huomattu niin yksittäisillä ruokinnoilla¹¹ kuin kaupungin talvilintulaskennassa, jossa 1970-luvulla havaittiin tyypillisesti yli 20 yksilöä, 2000-luvulla enää muutamia³⁹. Istutusten ja talviruokinnan vaihtelut vaikuttavatkin fasaanikannan kokoon luultavasti enemmän kuin luontaiset tekijät, ja tämä myös voi aiheuttaa huomattavia eroja kannankehityksessä läheistenkin alueiden kesken.

Kaakkuri *Gavia stellata* Smålom **SP** 0 paria

Pesimäympäristö: Pienet, karut metsä- ja suolammet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvinaisena koko maassa. Kanta (noin tuhat paria) keskittyy Sisä- ja Pohjois-Suomeen, rannikoilla hyvin harvinainen pesimälaji.

Esiintyminen Porvoon seudulla: *Projektilaji*. Ei pesimähavaintoja. Muutamassa ruudussa tehtiin kesäaikaisia havaintoja, mutta kyseessä lienevät olleet pesimättömät esiainkuiset kiertelijät. Porvoon seudulla on siellä täällä kaakkurille sopivia suo- ja metsälampia, mutta niille tulisi luultavasti rakentaa kelluvia pesälauttoja, mikäli halutaan kaakkurien kelpuuttavan ne pesimäpaikoikseen. Esimerkiksi Länsi-Uudellamaalla kaakkurit pesivät nykyään miltei yksinomaan tällaisilla keinoalustoilla, joiden ansiosta pesät säästyvät häirinnältä ja predaatiolta.

Kannanmuutos: Ei havaittu yhdessäkään atlaksessa. Luotettavan tuntuisen maallikkohavainnon mukaan kaakkuri olisi pesinyt suolammella Myrskylän–Pernajan rajamailla vuoteen 2000 asti¹⁸.

Kuikka *Gavia arctica* Storlom 15–20 paria

Pesimäympäristö: Isot, kirkasvetiset järvet, harvemmin isot metsä- ja suolammet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena koko maassa, kanta n. 8 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: *Projektilaji*. Harvalukuinen pesimälaji lähinnä sisämaan järvillä. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 15 ruudussa, joista kuudella myös varmistettiin pesintä. Kuikkajärvet jakautuivat kunnittain seuraavasti: As 3, My 2, Pe 4, Po 5, Ru 1, Ru/La 1, Ru 1. Kaikilla järvillä tavattiin yksi pari paitsi Ru/La Särkijärvellä, jossa oli 3 paria.

Kannanmuutos: Atlasaineiston perusteella kuikka näyttäisi runsastuneen Porvoon seudulla. Vertailuaineistossa ruutulisyys peräti 60 % (5 ruutua) verrattuna aiempiin atlaksiin. Tulokseen lienee vaikuttanut ainakin jonkin verran uusimman atlaksen tehostunut pesimäjärvien tarkistus (erityisseurantaprojekti!), mutta selvää runsastumista on todettu myös Rauman seudulla⁵² sekä ilmeisesti myös muualla Etelä-Suomessa. Yhdeksi syyksi runsastumiseen on arveltu vesien yleistä rehevöitymistä, joka on lisännyt kuikalle sopivia kalastusalueita⁵². Ehkä laji on myös hiljalleen sopeutunut mökkeilyyn ym. ihmistoiminnan lisääntymiseen pesimäjärville, sillä atlasaineiston mukaan kuikka pystyy ainakin Porvoon seudulla elämään hämmästyttävän rauhottoman tuntuilla mökkijärvillä. Pitkäikäisenä, pesäpaikkauskollisena lajina kuikka saattaa tosin sinnitellä vuosikausia myös järvillä, joissa pesinnän onnistumisesta ei ole mitään takeita.

Silkkiuikku *Podiceps cristatus* Skäggdopping

Pesimäympäristö: Järvet ja merenlahdet, joissa on pesäpaikaksi sopivia riittävän tiheitä ja laajoja järviruoko- tms. kasvustoja.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä Suomenlahden sisäsaaristosta Etelä-Lappiin asti.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen ja paikoin runsas pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Suuria populaatioita muiden muassa Po Porvoonjoensuistossa (154 paria v. 1999²⁴ ja 108 paria v. 2004³⁵ sekä Po Pikkupernajanlahdella (n. 50 paria v. 2001³¹). Puuttuu uloimmasta saaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 35 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muuallakaan maassa.

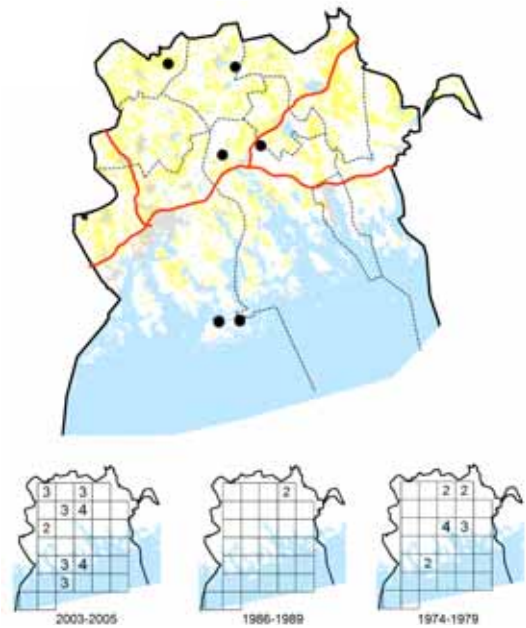
Härkälintu *Podiceps griseigena* Grähakedopping 10–15 paria

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Harvalukuinen pesimälintu Etelä- ja Keski-Suomessa, kanta n. 6 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: *Projektilaji*. Harvalukuinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Varmasti tai todennäköisesti pesivänä vain kahdeksassa ruudussa, kaikkiaan tavattiin 11 ruudussa. Runsain kanta Pe Niinijärvellä ja Pu Kanteleenjärvellä, joissa kummassakin pesi kolme paria.

Kannanmuutos: Härkälintukanta on vaihdellut voimakkaasti eri atlasien välillä, mutta uusimman atlasen havaintomäärä on selvästi aiempaa suurempi. Vertailuaineistossa ruutumäärä tippui 1970-luvulta 1980-luvulle viidennekseen, mutta kasvoi 2000-luvulle tultaessa peräti 8-kertaiseksi (yhdestä ruudusta kahdeksaan)! Samanlaista runsausvaihtelua on havaittu myös eri pesimäpaikkojen välillä. Pu Kanteleenjärvelle härkälinnut ilmestyivät pesimään keväällä 2004, kun taas Po Porvoonjoensuistosta laji hävisi 1960-luvun jälkeen^{10,24}. 1990-luvun alussa Porvoon seudun parimääräksi arvioitiin alle viisi paria lähinnä kesäkatsauksiin ilmoitettujen havaintojen perusteella¹⁶. Muualla maassa härkälinnun on todettu runsastuneen 1980-luvulta alkaen^{19,29,52,53}.

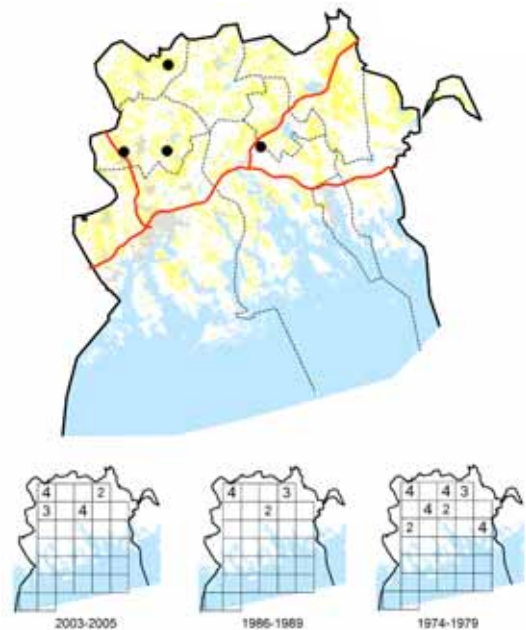
Mustakurkku-uikku *Podiceps auritus* Svarthakedopping 7–10 paria

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Harvalukuinen pesimälaji Etelä- ja Keski-Suomessa, kanta n. 4 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: *Projektilaji*. Harvalukuinen pesimälaji sisämaan parhailla lintujärvillä. Varmasti tai todennäköisesti pesivänä vain neljässä ruudussa ja yhtä monella järvellä. Pesimäjärviä olivat As Vahijärvi ja Mörtsjö, Pe Niinijärvi sekä Pu Kanteleenjärvi. Runsain kanta Niinijärvellä ja Kanteleenjärvellä, joissa kummassakin pesi kolme paria. Nuo järvet olivat parhaita mustakurkku-uikkupaikkoja jo 1980–90-luvun vaihteessa, jolloin monena vuonna peräkkäin Kanteleenjärvellä pesi neljä paria ja Niinijärvellä kolme paria⁴.

Kannanmuutos: Porvoon seudun mustakurkku-uikkukanta pieneni selvästi 1970-luvulta 1980-luvulle (vertailuaineistossa ruutumäärä väheni neljällä, 57 %), mutta on sen jälkeen säilynyt jokseenkin ennallaan. 1990-luvun alussa Porvoon seudun parimääräksi arvioitiin noin kymmeneksi pariaksi¹⁶. Kanteleenjärvellä kanta on vaihdellut viimeisten kymmenen vuoden aikana 1–3 parin välillä²⁷, kun taas Po Porvoonjoensuistosta laji hävisi jo 1960-luvun jälkeen¹⁰. Suomen kokonaiskanta on pienentynyt selvästi 1900-luvun jälkipuoliskolla, ja syiksi epäillään muiden muassa naurulokin vähenemistä (mustakurkku-uikku pesii mielellään lokkiyhdyksunnan suojissa), öljytuhoja talvehtimisalueilla sekä minkin aiheuttamia pesätuhoja⁵³.

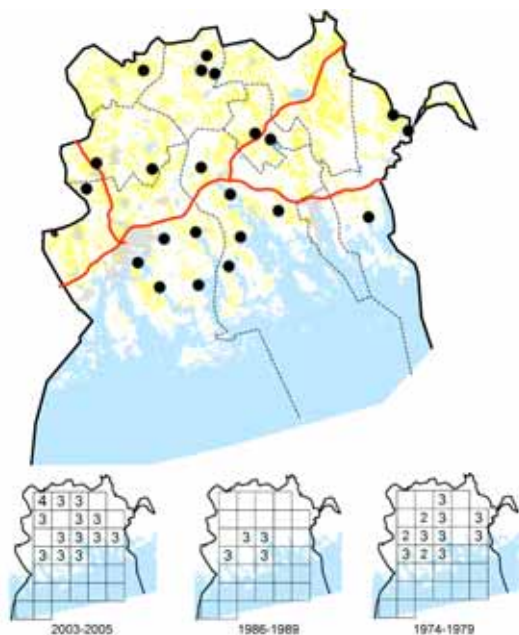
Kaulushaikara *Botaurus stellaris* Rördrom **SP** 30 paria

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvinaisena (kanta noin tuhat paria) Etelä- ja Keski-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: *Projektilaji*. Pesii harvalukuisena maakunnan rehevimmillä lintujärvillä ja merenlahdilla. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 20 ruudussa. Ilmoitetut reviirit jakautuvat kunnittain seuraavasti: As 3, Li 2, Li/Pe 2, My 4, Pe 6–7, Po 6, Pu 3, Ru 4. Suurimmat reviirimäärät: Pu Kanteleenjärvi ja Ru Teutjärvi 3 reviiriä sekä As Kylänpäänjärvi, Li Sävträsk, Li/Pe Hopomjärvi ja My Sopajärvi 2 reviiriä.

Kannanmuutos: Kaulushaikarakanta on vaihdellut hyvin voimakkaasti atlasien välillä. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni 1970-luvulta 1980-luvulle kolmannekseen, sitten kasvoi peräti kolminkertaiseksi! 1980-luvun selvä notkahdus havaittiin myös muualla Suomessa⁵³. 1980-luvun puolivälissä Porvoon seudun reviirimääräksi arvioitiin 10–15⁴, mikä on kolmasosa–puolet nykyisestä. Kanteleenjärvelle laji ilmestyi pitkän poissaolon jälkeen keväällä 1995, ja nyt siellä

Harmaahaikara *Ardea cinerea* Grå häger 20–25 paria

Pesimäympäristö: Suojaisat metsät veden äärellä. Pesii yhdyskunnissa.

Esiintyminen Suomessa: Eteläisimmän Suomen harvinaisuus, joka ilmaantui maahamme vasta 1920-luvulla. Kanta nykyisin n. 300 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvinainen pesimälaji rannikolla. Varmoja pesintöjä vain kahdessa ruudussa (Pe, Po). Näiden vierusruuduista ilmoitettiin muutamia todennäköisiä tai mahdollisia pesintöjä, jotka kuitenkin ovat saattaneet koskea yhdyskuntien kierteleviä lintuja.

Kannanmuutos: Runsastunut 1970- ja 1980-luvuilta melko selvästi, joskin kannanmuutoksen arviointia vaikeuttaa se, että kaikissa atlasissa suurin osa havainnoista on koskenut mahdollisia pesintöjä. Varmojen pesintöjen määrä on vaihdellut eri atlasissa vähemmän (1, 0 ja 2 pesintää). Asettui pesimään Porvooseen vakituisesti keväällä 1993, ja nykyään Porvoon taajama-alueella ja Bjurbölessä asustaa kummassakin noin kymmenen parin yhdyskunta^{4,11,18}. Myös muualla etelärannikolla laji on runsastunut selvästi kahden ensimmäisen atlasin jälkeen⁵³.

Merimetso *Phalacrocorax carbo* Storskarv 830 paria

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo. Pesii suurissa yhdyskunnissa.

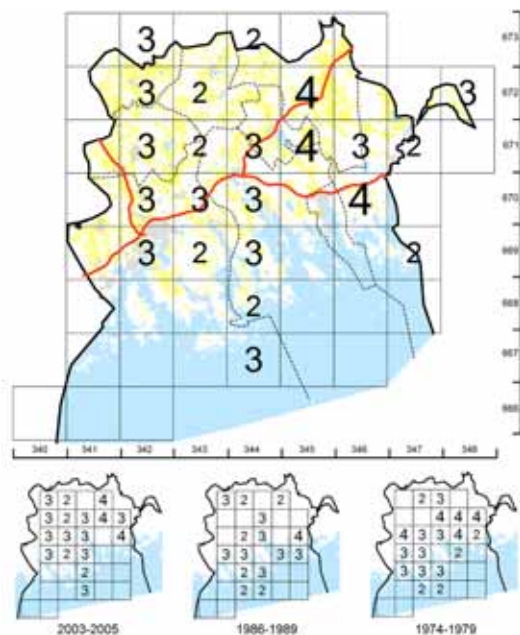
Esiintyminen Suomessa: Uudistulokas, joka pesi Suomessa ensi kerran vuonna 1996.

Sen jälkeen runsastunut räjähdysmäisesti, nykykanta jo n. 5 000 paria!

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin paikoittainen yhdyskuntalaji, joka pesi vain kahdessa ulkosaariston atlasruudussa. Pe Aspskärillä pesii tätä nykyä Suomen suurin yhdyskunta, jossa laskettiin v. 2005 peräti 825 paria³³. Yksittäisiä pesimähavaintoja on tehty myös Aspskärin naapurissa Skarvenilla, jossa laji ei kuitenkaan pesi vuosittain³³.

Kannanmuutos: Uusi pesimälaji Porvoon seudulla. Ensipesintä todettiin Pe Aspskärin saariston Havernörnillä vuonna 1997⁴⁴. Sen jälkeen runsastunut räjähdysmäisesti, nykykanta hipoo jo tuhatta paria! Yhtä väkevästi merimetso on valloittanut koko Suomen saariston. Täysrauhoitusta sekä sopivien pesä- ja ruokailupaikkojen runsaus ovat luoneet edellytykset poikkeuksellisen voimakkaalle kannankasvulle niin Porvoon seudulla kuin muuallakin merialueilla. Saaristomaiseman kannalta lajin tapa sulloutua harvoiksi suuriksi yhdyskunniksi on eduksi, sillä merimetsoluodot muuttuvat aika nopeasti melkoisiksi ”kuunmaisemiksi” kuolleine puineen ja paksuine, valkoisine ulostekerrostumineen. Tasaisesti levittäytymällä merimetso saattaisi muuttaisi saaristomaisemaa paljon selvemmin.

Mehiläishaukka *Pernis apivorus* Bivråk **SP** 30–50 paria

Pesimäympäristö: Rauhalliset, vanhat kuusi- ja sekametsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena (kanta n. 5 000 paria) etelärannikolta napapiirille.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 22 ruudussa. On pesimäaikana melko huomaamaton, joten todellisuudessa saattaa olla hieman runsaampi.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan ei mainittavaa muutosta. Valtakunnallisten aineistojen mukaan kanta on kuitenkin pienentynyt Suomessa tasaisesti viimeiset 20 vuotta¹³. Taantuman syitä en tunneta, mutta esimerkiksi muuttomatkan varrella Välimerellä mehiläishaukkoja ammutaan joka vuosi suuria määriä.

Haarahaukka *Milvus migrans* Brun glada **EU** 0(–1?) paria

Pesimäympäristö: Rauhalliset metsäalueet, mielellään vesien äärellä.

Esiintyminen Suomessa: Pesii hyvin harvalukuisena (kanta kymmenkunta paria) lähinnä itärajan tuntumassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Ei atlashavaintoja. Lajista

on kuitenkin tehty yksittäisiä pesimäaikaista havaintoja alueen itäosissa sopivassa pesimäympäristössä viimeisten kymmenen vuoden aikana, joten on mahdollista, että laji saattaisi jopa pesiä alueella. Tietävästi haarahaukka on pesinyt aivan viime vuosinakin Kymenlaaksossa Pyhtäällä, mikä saattaa näkyä kesäisinä havaintoina Itä-Uudenmaan puolella.

Kannanmuutos: Ensimmäisessä atlaksessa haarahaukka havaittiin pysyvällä reviirillä Pe Malmgårdissa. Sen jälkeen lajista ei ole tehty atlashavaintoja. Suomessa pesimäkanta pysynyt tasaisen pienenä 1970-luvulta alkaen. Vanhat tiedot kertovat, että Ruotsinpyhtään–Pyhtään alueella todettiin v. 1949–70 peräti 17 varmaa ja 18 todennäköistä haarahaukan pesintää⁴⁰, joten seutua voidaan pitää todella perinteisenä haarahaukka-alueena.

Merikotka *Haliaeetus albicilla* Havsörn **VA** 1 (–3?) paria

Pesimäympäristö: Saariston rauhalliset metsäsaaret.

Esiintyminen Suomessa: Harvinainen saariston pesimälintu, alkanut pesiä myös Lapin sisämaassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Tavattiin kahdessa ruudussa, joista toisessa pesinyt (tai yrittänyt pesintää) vuosittain vuodesta 2002 alkaen⁴⁷. Lisäksi maakunnassa oleskelee muutama pesimätön pari reviirillään.

Kannanmuutos: Palasi Porvoon seudun pesimälajistoon tietävästi yli sadan vuoden tauon jälkeen. Edelliset tunnetut pesinnät Porvoossa ja Loviisassa 1800-luvun lopulla⁷. Aiemmissa atlaksissa ei havaintoja. Suomen merikotkakanta on elpynyt hiljalleen 1970-luvun aallonpohjasta nykyiseen n. 300 pariin⁴⁶. Pääsyinä runsastumiseen ovat olleet vainon loppuminen sekä kotkien varsinkin talviruokinta, jonka ansiosta kotkat ovat voineet syödä ympäristömyrkytöntä ruokaa.

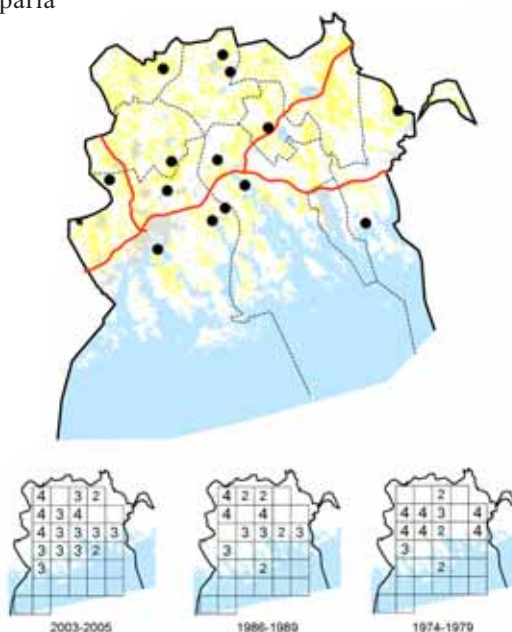
Ruskosuohaukka *Circus aeruginosus* Brun kärrhök **SP** 20–25 paria

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Eteläinen laji, joka puuttuu suurimmasta osasta Lappia. Kanta nykyisin 300–400 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: *Projektilaji*. Pesii harvalukuisena maakunnan rehevimmillä lintujärvillä ja merenlahdilla. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 18 ruudussa. Ilmoitetut parit jakautuvat kunnittain seuraavasti: As 2, Li 1, My 1–2, Pe 3–4, Po 3–4, Pu 3, Ru 2–4. Suurimmat parimäärät havaittiin Pu Kanteleenjärvellä (3 paria), Ru Teutjärvellä (2–3 paria) sekä As Kylänpäänjärvellä (2 paria).

Kannanmuutos: Runsastunut selvästi 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutulisyys tuona aikana 45 % (viisi ruutua). Valtakunnallisten aineistojen mukaan maamme ruskosuohaukkakanta on kasvanut merkittävästi viimeisten 30 vuoden aikana, ja samalla kannan painopiste on siirtynyt eteläiseltä rannikkoseudulta Järvi-Suomen eteläosiin, jonne vesien rehevöitymisen ja järvenperukoiden ruoikoitumisen myötä on syntynyt runsaasti lajille sopivaa pesimäympäristöä^{32,53}. Esimerkiksi Keski-Suomen maakunnassa 1970- ja 1980-luvun atlaksissa lajia tavattiin vain muutamissa

ruuduissa, mutta 1990-luvun atlaksessa jo yli 30 ruudussa¹⁹! BirdLifen projektivuoden (2005) tuloksena havaittiin Suomessa 334 reviiä¹³, kun 1970-luvun kannaksi arvioitiin 150 paria⁵³.

Sinisuohaukka *Circus cyaneus* Blå kärrhök **SP** 0 paria

Pesimäympäristö: Rauhalliset avomaat, muiden muassa laajat avosuot, pakettipellot ja syrjäiset hakkuuaukeat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena Keski- ja Pohjois-Suomessa. Puuttuu lähes tyystin maan eteläisimmästä osasta, missä pesii vain satunnaisesti hyvinä myyrävuosina.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Ei pesintään viittaavia havaintoja atlaksessa eikä muutoinkaan 2000-luvulla. Ei kuulu maakunnan vakituiseen pesimälajistoon.

Kannanmuutos: Aiemmissä atlaksissa 1–2 mahdollista pesintää. Yleisestä kannankehityksestä Suomessa ei ole selvää kuvaa, sillä kanta vaihtelee suuresti myyrätilanteen mukaan.

Niittysuohaukka *Circus pygargus* Ängshök 0 paria

Pesimäympäristö: Monenlaiset rehevät avomaat, kuten rantaniityt, ruoikot ja pakettipellot.

Esiintyminen Suomessa: Hyvin harvinainen pesimälintu, joka pesii maassamme muutamien paikoin rannikon läheisyydessä.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Ei atlashavaintoja. Laji on kuitenkin pesinyt Porvoon seudulla useaan otteeseen viimeisten parinkymmenen vuoden aikana⁴. Edellinen pesintä (ja ylipäätään pesintään viittaava havainto) todettiin kesällä 2001 Ru Teutjärvellä, jossa laji pesi myös 1991 ja 1995. Pe Gammelbyvikenillä niittysuohaukka pesi onnistuneesti 1997, ja samalla paikalla havaittiin koiras pysyvällä reviiällä 1999. Pu Kanteleenjärvellä todettiin pesintäyritys 1998. Po Pikkupernajanlahdella pariskunta yritti pesintää kesällä 1990, mutta pesintä epäonnistui.

Kannanmuutos: Aiemmissä atlaksissa 1–2 todennäköistä tai mahdollista pesintää. Niittysuohaukka pesii Porvoon seudulla satunnaisesti, eikä sitä voida pitää ainakaan 2000-luvulla vakituiseen pesimälajistoon kuuluvana. 1990-luvulla havaintoja tehtiin kuitenkin selvästi enemmän kuin 2000-luvulla, joten sen perusteella laji olisi harvinaistunut viime vuosina.

Kanahaukka *Accipiter gentilis* Duvhök 30–50 paria

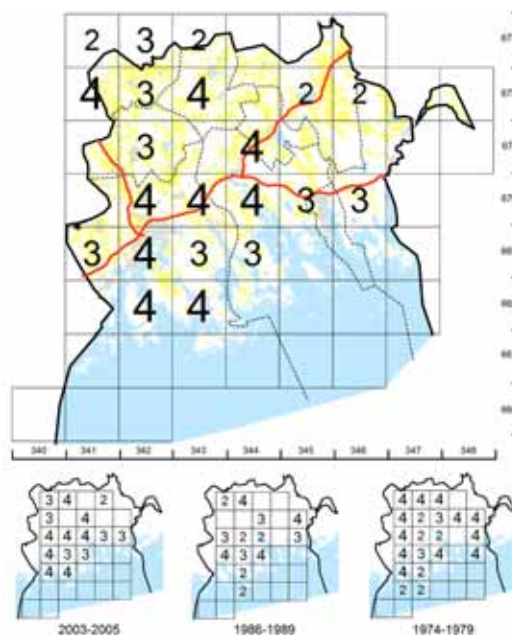
Pesimäympäristö: Iäkkäät kuusivaltaiset metsät, usein syrjässä asutuksesta.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena koko maassa, kanta n. 5 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 21 ruudussa. On pesimäaikana melko huomaamaton, joten todellisuudessa lienee hieman runsaampi.

Kannanmuutos: Kanahaukkakanta on vaihdellut selvästi eri atlasten välillä, mutta yleisuuntaus viimeisten 30 vuoden aikana on ollut kiistatta alaspäin (ensimmäisessä atlaksessa seitsemän vertailuruutua enemmän kuin toisessa ja viisi ruutua enemmän kuin uusimmassa). Samanlainen 1970-luvun jälkeinen alamäki on havaittu muuallakin Etelä-Suomessa, ja syyksi on epäilty muiden muassa pääravinnon metsäkanalintujen vähenemistä ja metsien pirstoutumista⁵³. Sittemmin lajin täysrauhitus (v. 1989) on hieman helpottanut lajin ahdinkoa. Porvoon seudulla moni iäkäs kanahaukkakuusikko kaatui 2000-luvun alun laajoissa metsäverotushakkuissa, ja vasta lähitulevaisuus näyttää, miten voimakkaasti tämä vaikuttaa kannan kehitykseen.

Porvoon seudulla kanahaukan kohtalon kysymykseksi muodostunee nimenomaan sopivien iäkkäiden pesimäkuusikoiden säilyminen, sillä kanalinnuille vaihtoehtoista ravintoa laji lienee löytänyt selvästi kasvaneista lokki- ja varislintukannoista.

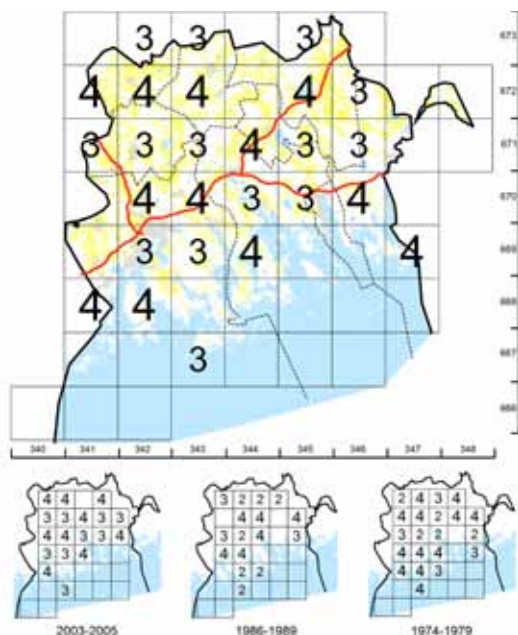
Varpushaukka *Accipiter nisus* Sparvhök 40–80 paria

Pesimäympäristö: Tiheät, nuoret kuusi- ja sekametsät pelto- ja suoalueiden reunalla.

Esiintyminen Suomessa: Runsain päiväpetolintumme. Pesii harvalukuisena (kanta n. 13 000 paria) koko maassa lukuun ottamatta Pohjois-Lappia.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 26 ruudussa. On pesimäaikana melko huomaamaton, joten todellisuudessa lienee runsaampi. Mainittakoon, että uusimmassa atlaksessa ei tehty yhtään varpushaukan pesälöytöä.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan kanta näyttäisi kasvaneen hieman 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä kahdella (14 %), toisen ja kolmannen atlaksen välillä yhdellä (6 %). Muualla maassa kanta on pysynyt jokseenkin vakaana¹³.

Hiirihaukka *Buteo buteo* Ormvråk 30–50 paria

Pesimäympäristö: Avomaiden pirstomat metsäalueet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä (kanta n. 8 000 paria) Ahvenanmaalta Etelä-Lappiin.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji

lähinnä sisämaassa, joskin tavattiin myös miltei kaikilla mantereisilla saarilla ja niemimailla (Pe Sarvisalo, Po Emäsalo ja Pellinki sekä Ru Vahterpää). Vaatii kuitenkin avomaita saalistusmaikseen, joten puuttuu metsäisestä sisäsaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 26 ruudussa. On pesimäaikaan useimpia muita petolintuja näkyvämpi, mikä selittänee sen, että kaikki atlashavainnot koskivat vähintään todennäköistä pesintää.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan hiirihaukka näyttäisi taantuneen lievästi 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä kahdella yhdellä (5 %), toisen ja kolmannen atlaksen välillä kahdella (10 %). Suuntaus lienee todellinen, sillä laji on melko helppo havaita atlaksessa. Keski-Suomen maakunnassa on havaittu samanlainen loiva alamäki¹⁹. Myös muualla maassa on viitteitä taantumisesta viimeisten 30 vuoden aikana, joskaan yksiselitteistä suuntausta ei ole havaittavissa^{13,53}.

Kiljukotka *Aquila clanga* Större skrikörn **HÄ** 0 paria

Pesimäympäristö: Rehevien merenlahtien, järvien ja soiden pirstomat metsäalueet, missä riittävän iäkkäitä pesimäpuita.

Esiintyminen Suomessa: Kuului maamme pesimälinnustoon 1900-luvun alussa,

viimeiset pesimähavainnot 1970-luvulta. Nykyään enää harhailija.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Ei atlashavaintoja eikä muitakaan pesimähavaintoja moneen kymmeneen vuoteen. Ei kuulu nykyään enää Itä-Uudenmaan eikä Suomen pesimälinnustoon.

Kannanmuutos: Pesi 1900-luvun puolivälissä Pernajassa (viimeksi vuonna 1975 eli ensimmäisen atlaksen aikana), mutta sen koommin kiljukotkasta ei ole tehty pesimäaikaista havaintoja.

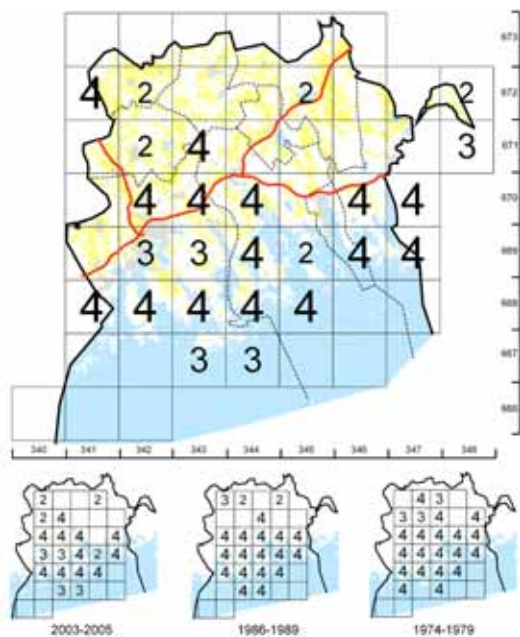
Sääksi *Pandion haliaetus* Fiskgjuse **SP** 25 paria

Pesimäympäristö: Rauhalliset metsä- ja suoseudut, usein kaukana saalistusvesiltä.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena koko maassa. Puolet maamme kannasta (noin tuhat paria) pesii tätä nykyä lintuharrastajien rakentamissa tekopesissä, sillä metsien nuorentuessa ja suurten vankkaoksaisten puiden vähennyttyä ovat luontaiset pesäpaikat käyneet vähiin.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 25 ruudussa, joista 15:ssä varma pesintä. Useimmista muista petolinnuista poiketen on pesimäaikaan hyvin näkyvä, joten pesivät parit ja niiden kilometrien päähän näkyvät pesät tulevat melko helposti huomatuiksi. Pesintöjä seurataan meillä hyvin tarkoin ja miltei kaikkien pesien poikaset rengastetaan vuosittain. Eläinmuseon rengastustoimiston mukaan Porvoon seudulla on ainakin 24 asuttua reviiä, joista peräti 16 sijaitsee Pernajassa¹². Tiedot täsmäivät varsin hyvin atlastuloksien kanssa. Porvoon seudun sääksipareista suurin osa pesii saaristossa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan sääksi näyttäisi taantuneen lievästi 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä kahdella (9%), toisen ja kolmannen atlaksen välillä yhdellä (5%). Porvoon seudun manneralueilla pesi vielä 1970-luvulla 25–30 paria, mutta nykyään huomattavasti vähemmän¹¹. Esimerkiksi Epoon–Yliken alueella pesi v. 1968 seitsemän paria, nyt enää 1–2 paria¹¹. Muualla maassa sääksi on kuitenkin jonkin verran runsastunut atlasvuosina, joskin osa ”runsastumisesta” selittyy parantuneella seurantateholla⁵³. Lajin ”pullonkaula” on sopivien pesäpaikkojen löytyminen (suuret, tukevaoksaiset, lavealatvaiset puut, kolmiomittaustornit tms.). Hyviä kalastusvesiä sääksille on sitä vastoin yli tarpeen, ja vesien rehevöityminen lisää niitä koko ajan. Porvoon seudulla tekopesien rakentaminen on lieventänyt sääksen pesäpaikkaongelmaa, mutta toisaalta sisämaassa hakkuut ja mahdollisesti häirintä ovat heikentäneet lajin elinoloja.

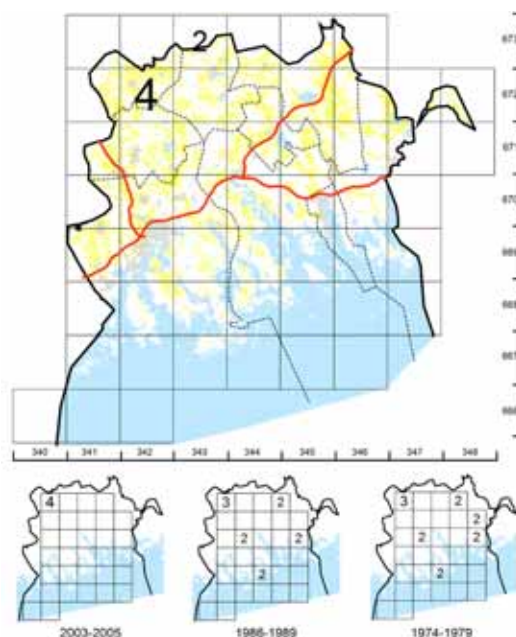
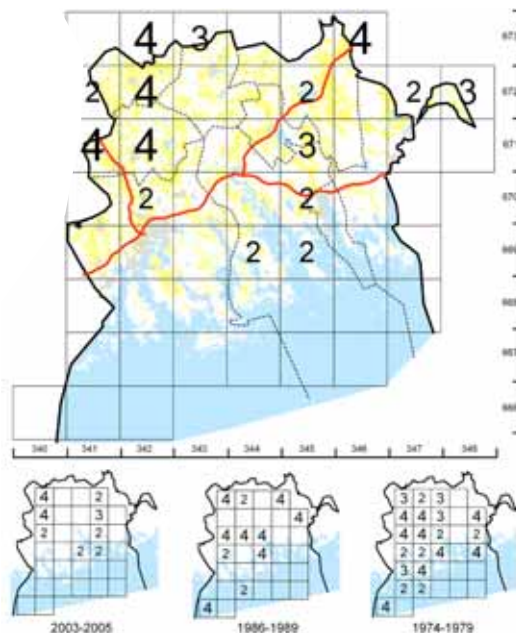
Tuulihaukka *Falco tinnunculus* Tornfalk **SP** 15–30 paria

Pesimäympäristö: Metsiköiden, pakettipeltojen ja ojien pirstomat viljelyseudut, harvemmin suot ja hakkuuaukeat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena (kanta n. 2 000 paria) koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvinainen pesimälaji sisämaassa. Havainnot painottuvat voimakkaasti Pukkilan seudulle maakunnan luoteiskulmassa, mihin lienee syynä sekä sopivan pesimäympäristön runsaus että pesälaatikoiden aktiivinen levitys maastoon. Toinen hyvä alue on Lapinjärven–Ruotsinpyhtään peltolakeudet. Kaikkiaan pesintään viittaavia havaintoja ilmoitettiin 15 ruudussa, joskin varmoja tai todennäköisiä pesintöjä todettiin vain kahdeksassa ruudussa. Rannikkoalueelta ei ilmoitettu yhtään varmaa tai todennäköistä pesintää. Atlastulokset lienevät varsin luotettavia, sillä laji on pesimäaikaankin sangen näkyvä.

Kannanmuutos: Yksi voimakkaimmin taantuneista lajeista Porvoon seudulla. Vähennys vertailuaineistossa 1970-luvulta 2000-luvulle oli 12 ruutua, mikä on enemmän kuin yhdelläkään toisella lajilla! Tuulihaukka on saattanut hävitä Porvoosta kokonaan, sillä uusimmassa atlaksessa lajia ei havaittu varmasti tai todennäköisesti pesivänä yhdessäkään Porvoon kunnan ruudussa. Ensimmäisessä atlaksessa laji pesi Porvoossa vielä monin paikoin. Lapinjärven seudulla tehtiin 1970-luvulla niin ikään paljon enemmän pesimähavaintoja kuin nyt. Taantunut kaikkialla Suomessa voimakkaasti 1900-luvun jälkipuoliskolla ympäristömyrkköjen ja tehostuneen maanviljelyn takia, mutta viimeisten parinkymmenen vuoden aikana kanta on alkanut monin paikoin elpyä⁵³. Kenties tärkeimpänä syynä elpymiseen on ollut pesälaatikoiden laittaminen sopiville pesimäpaikoille, sillä pesimätulos on pesälaatikoissa parempi kuin luonnonpesissä⁵³. Porvoon seudulla viljelysmaiden yksipuolistuminen on ollut hyvin näkyvää (esimerkiksi Porvoon kunnan alueella), ja se lieneekin tärkein syy tuulihaukan häviämiseen laajoilta alueilta.

Ampuhaukka *Falco columbarius* Stenfalk **VA** 1–5 paria

Pesimäympäristö: Valoisat harju- yms. männiköt ja suon laidemetsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena koko maassa lukuun ottamatta etelärannikkoa. Kannan (n. 2 000 paria) painopiste on Pohjois-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin harvinainen pesimälintu. Pesimähavaintoja ilmoitettiin vain kahdesta ruudusta, joista toisessa (Pu Kantele) todettiin varma pesintä. Kanteleen alueella laji on pesinyt jokseenkin vuosittain jo ilmeisesti 1970-luvulta alkaen. Ampuhaukka on melko huomaamaton, joten todellisuudessa saattaa olla hieman runsaampi.

Kannanmuutos: Miltei hävinnyt Porvoon seudun pesimälinnustosta. Aiemmissä atlaksissa pesintään viittaavia havaintoja ilmoitettiin vielä 5–6 vertailuruudusta, nyt enää yhdestä. Vaikka aiempien atlasien havainnoista valtaosa oli mahdollisia pesintöjä, niistä useimmat lienevät koskeneet reviirillään havaittuja lintuja. Taantunut selvästi viime vuosikymmeninä koko maassa ilmeisesti ympäristömyrkköjen takia⁵³.

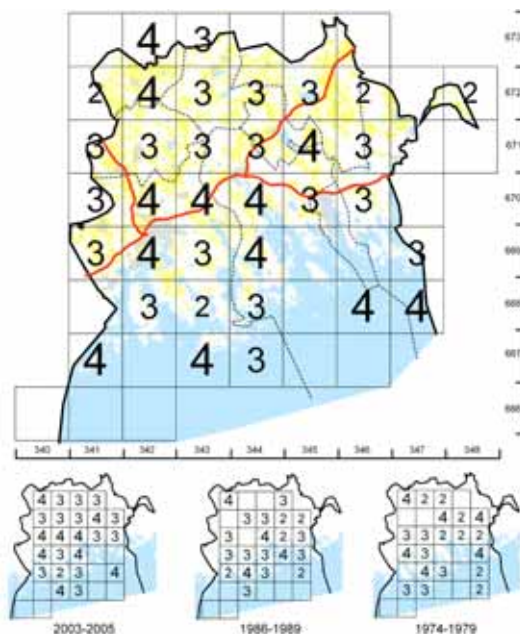
Nuolihaukka *Falco subbuteo* Lärkfalk 50–100 paria

Pesimäympäristö: Havupuuvaltaiset metsiköt peltojen ja vesien äärellä.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena (kanta n. 3 000 paria) etelärannikolta Keski-Lappiin.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji. Atlashavaintoja selvästi enemmän (yhteensä 34 ruudussa) kuin yhdelläkään toisella petolinnulla. Pesii myös ulkosaariston metsäsaarissa, joilta käsin käy usein saalistamassa rannikon merenlahdilla.

Kannanmuutos: Atlashavaintojen perusteella nuolihaukka näyttäisi hieman runsastuneen 1980-luvun jälkeen. Vertailuaineistossa lisäys edelliseen atlakseen oli kolme ruutua. Samanlainen kehitys on havaittu muualla maassa¹³.

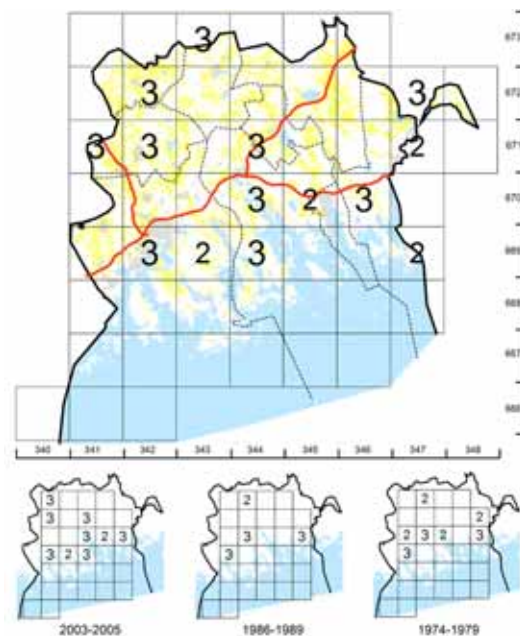
Luhtakana *Rallus aquaticus* Vattenrall 20–50 paria

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena (200–600 paria) Etelä- ja Keski-Suomessa. Kanta vaihtelee huomattavasti loppukevään sääoloista riippuen.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii harvalukuisena maakunnan rehevimmillä lintujärvillä ja merenlahdilla. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 14 ruudussa. Maakunnan paras luhtakanapaikka on Pu Kanteleenjärvi, jossa parhaimmillaan (2004) on havaittu 7 reviiriä. Myös muiden muassa As Kylänpäänjärvellä, Pe Pernajanlahdella ja Po Porvoonjoensuistossa on havaittu parhaina vuosina 2000-luvulla 3–4 reviiriä⁴.

Kannanmuutos: Luhtakanakanta on vaihdellut huomattavasti atlasien välillä, mutta kaiken kaikkiaan laji näyttää runsastuneen. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlasen välillä kolmella (43 %), mutta kasvoi toisen ja kolmannen atlasen välillä viidellä (125 %). Samanlainen kehitys on havaittu myös muualla maassa: pohjalukemat saavutettiin ankarien talvien jälkeen 1980-luvulla, sen jälkeen voimakas kannankasvu⁵³. Lajin runsaus riippuu suuresti talvien kylmyydestä⁵³. Porvoon seudulla kannan kokoa rajoittaa sopivien pesimäympäristöjen määrä, joskin vesien jatkuva rehevöityminen luo edellytyksiä kannan kasvulle.

Luhtahuitti *Porzana porzana*

Småfläckig sumphöna 10–40 paria

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena (400–2 000 paria) Etelä- ja Keski-Suomessa. Kanta vaihtelee huomattavasti loppukevään sääoloista riippuen.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii harvalukuisena maakunnan rehevimmillä lintujärvillä ja merenlahdilla. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä kahdeksassa ruudussa. Laji oli siis ainakin atlasvuosina luhtakanaa hieman harvalukuisempi. Maakunnan parhaita huittipaikkoja ovat As Kylänpäänjärvi, Li Sävräsk, Pu Kanteleenjärvi

sekä Ru Tavastas. Näillä kosteikoilla on havaittu parhaina vuosina 2000-luvulla muutama revii ri kussakin⁴.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan luhtahuitti näyttäisi vähentyneen 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni tuona aikana yli kolmanneksella (neljä ruutua). Vähäinen aineisto ja suuret vuosittaiset vaihtelut esiintymisessä vaikeuttavat kuitenkin kannankehityksen luotettavaa arviointia. Valtakunnallisten aineistojen mukaan laji on jonkin verran runsastunut viimeisten 30 vuoden aikana⁵³. Porvoon seudulla kannan kokoa rajoittaa sopivien pesimäympäristöjen määrä, joskin vesien jatkuva rehevöityminen täälläkin luo edellytyksiä kannan kasvuille.

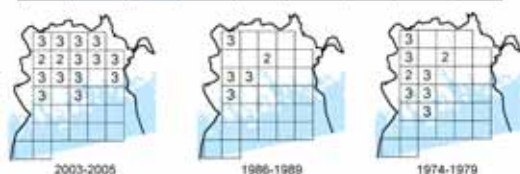
Ruisräikkä *Crex crex* Kornknarr SP 30–100 paria

Pesimäympäristö: Niityt ja pellot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena Etelä- ja Keski-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji sisämaassa, jossa atlashavaintoja tehtiin likimain jokaisessa ruudussa. Vaatii pesimäpaikoillaan melko laajoja avomaita, joten puuttui saaristosta, myös mantereisilta pääsaarilta ja niemimailta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 26 ruudussa. Yhdessäkään ruudussa ei varmistettu pesintää, mihin pääsyyntä oli lajin piilottelevuus pesän luona.

Kannanmuutos: Runsastunut huomattavasti 1980-luvun jälkeen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi edellisestä atlaksesta peräti kolminkertaiseksi (lisäys kymmenen ruutua)! Corvuksen kesäkatsauksissa vuosittaiset havaintomäärät ovat olleet 2000-luvulla n. 20–60 yksilöä⁴. 2000-luvulla on ollutkin monta hyvää ruisräikkäkesää. 1990-luvun puolivälin jälkeen runsastunut huomattavasti koko maassa. Kun 1990-luvun koko maan kannaksi arvioitiin 600 revii riä⁵³, kesällä 2002 Suomessa raksutteli jo yli 5 000 räikkää²⁵¹! Viljelymenetelmien tehostumisen myötä kanta romahti suuressa osassa Eurooppaa – myös meillä – pieneen murto-osaan 1900-luvun aikana, mutta viime vuosina laji on elpynyt selvästi ainakin Suomessa ja Baltiassa². Koska Porvoon seudulla viljelysmaiden tila ei ole ruisräikkän näkökulmasta viime vuosina ainakaan parantunut, pääsyyntä ruisräikkän runsastumiseen maakunnassa lienee lajin yleinen runsastuminen Pohjois-Euroopassa tai levinneisyysmuutokset lajin pääesiintymisalueella Itä-Euroopassa.

Liejukana *Gallinula chloropus* Röhrhona VA 1–5 paria

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvinaisena (kanta 50–200 paria) Joensuu–Vaasa-linjan eteläpuolella.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin harvinainen pesimälaji. Havaintoja viidessä atlasruudussa, joista yhdelläkään ei varmistettua pesintää.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan liejukana näyttäisi runsastuneen (vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi edellisten atlasien jälkeen yhdestä kolmeen), mutta vähäisen aineiston perusteella ei voi tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Laji on yhä hyvin harvinainen niin Porvoon seudulla kuin muuallakin maassa.

Nokikana *Fulica atra* Sothöna

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena (kanta n. 12 000 paria) Oulu–Joensuu-linjan lounaispuolella. Nokikanan kanta vaihtelee suuresti talvien ankaruuden mukaan.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji rehevillä lintujärvillä ja merenlahdilla. Puuttuu kokonaan saaristosta, sillä vaatii runsaampaa ja suojaisempaa kasvillisuutta kuin esimerkiksi silkkiuikku. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 21 ruudussa, joista useimmilla myös varmistettiin pesintä.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, joskin kanta kävi aallonpohjassa 1980-luvulla (vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä neljällä, 25 %). Uusimmassa atlaksessa kanta oli palannut takaisin 1970-luvun tasolle. Sama trendi on havaittu monin paikoin Suomessa^{52,53}. Po Porvoonjoensuiston nykykanta on yli 80 paria, mikä on miltei kaksinkertainen lukema vuoden 1989 parimäärään verrattuna^{10,35}.

Kurki *Grus grus* Trana 50–100 paria

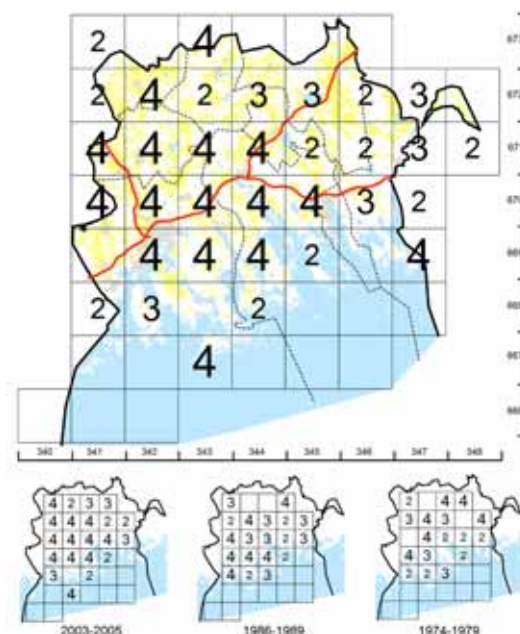
Pesimäympäristö: Alunperin laajat vetiset suot, nykyään yleisesti myös lintujärvien ja merenlahtien ruoikkoiset lahdet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena (kanta 6 000–8 000 paria) koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji, joskin kauaskantavien ääniensä ja suuren kokonsa takia havaitaan melko helposti atlaskartoituksissa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 33 ruudussa, joista useimmilla myös varmistettiin pesintä.

Vaikka kurki on alkujaan suolaji, sen nykyinen esiintyminen painottuu rehevien järvien ja merenlahtien luhtarannoille, sillä Porvoon seudun avosuot on ojitettu melkein viimeiseen nevalaikkaan asti. Esiintyy myös mantereisten pääsaarien ja niemimaiden (kuten Po Emäsalo ja Pellinki sekä Ru Vahterpää) vähäisillä kosteikoilla.

Kannanmuutos: Runsastunut tasaisesti 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi kunkin atlaksen välillä kahdella (10–12 %). Monien aineistojen mukaan^{53,55} on runsastunut myös muualla maassa viimeisten 20 vuoden aikana. Kurki on hyötynyt vesien rehevöitymisestä, ja entisestä erämaalajista lienee myös tullut elinympäristömuutoksen myötä paremmin ihmiseen sopeutunut laji.

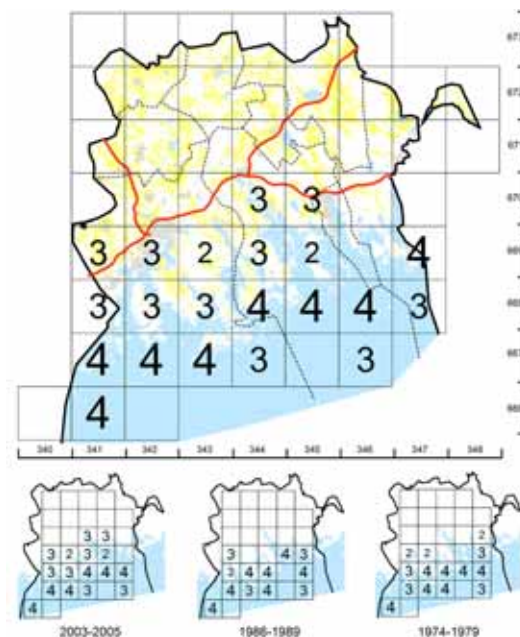
Meriharakka *Haematopus ostralegus* Strandskata

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo, harvemmin erilaiset joutomaat.

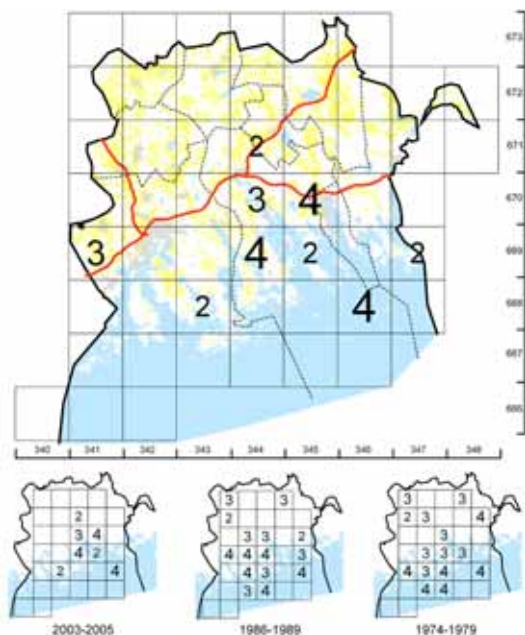
Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena (kanta 4 000–5 000 paria) rannikolla, hyvin harvinaisena ja paikoittaisena myös sisämaan teollisuusalueilla.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji rannikolla ja saaristossa, mutta puuttuu sisämaasta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 21 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan kanta on hieman kasvanut. Vertailuaineistossa lisäystä toisen ja kolmannen atlaksen välillä neljä ruutua (33 %). Runsastunut myös muualla rannikolla ja alkanut levittäytyä pikku hiljaa sisämaahan⁵³.

Pikkutylli *Charadrius dubius* Mindre strandpipare 10–20 paria

Pesimäympäristö: Karut avomaat vesistöjen läheisyydessä, usein ihmisen luomassa ympäristössä muiden muassa teollisuusalueilla, joutomailla ja hylätyissä hiekkakuopissa.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena (kanta n. 5 000 paria) koko maassa lukuun ottamatta Keski- ja Pohjois-Lappia.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvinainen pesimälaji. Pesintään viittaavia havaintoja eri puolilla maakuntaa yhdeksässä ruudussa, joista vain muutamalla varmistettiin pesintä. Pesi myös ulkosaaristossa Pe Aspskärillä.

Kannanmuutos: Vähentynyt huomattavasti 1980-luvun jälkeen. Vertailuaineistossa asuttujen ruutujen määrä romahti alle puoleen (15:stä seitsemään). Kato näyttää kohdistuneen erityisesti Porvoon kunnan alueelle ja muualle maakunnan länsiosiin.

Muualle maassa kanta on sen sijaan hieman runsastunut viime vuosikymmeninä ja samalla esiintymisen painopiste on muuttunut luontaisista ympäristöistä ihmisen muokkaamille biotoopeille⁵³. Syy Porvoon seudun paikalliseen alamäkeen ei ole tiedossa.

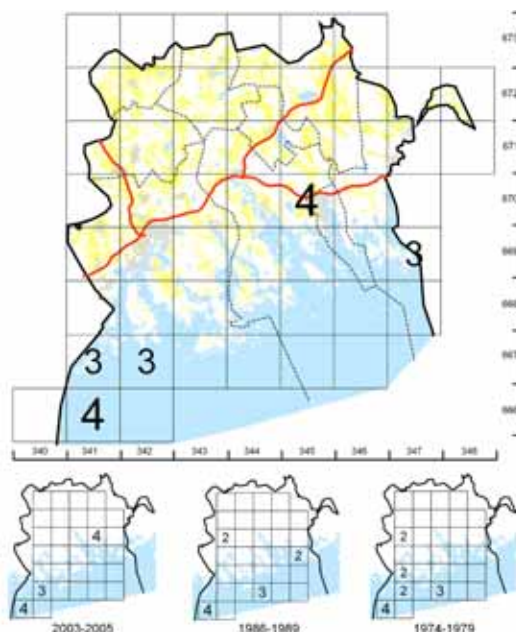
Tylli *Charadrius hiaticula* Större strandpipare 5–10 paria

Pesimäympäristö: Rannikolla avoimet ulkoluodot, Pohjois-Suomessa järvien ja jokivarsien hiekka- ja sorarannat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii sekä rannikolla että Pohjois-Suomen sisämaassa. Rannikon kanta (noin tuhat paria) painottuu vahvasti Perämerelle, Suomenlahdella pesii vain muutamia kymmeniä pareja. Pohjois-Suomen kanta on selvästi runsaampi (n. 10 000 paria).

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin harvinainen pesimälaji. Pesintään viittaavia havaintoja vain neljässä meriruudussa, joista kolme sijaitsee aivan lounaisimmassa ulkosaaristossamme. Lisäksi erillinen pesintä varmistettiin Loviisan edustalla.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan näyttäisi hieman vähentyneen viime vuosikymmeninä, joskin aineisto on varsin pieni ja aiempien atlasien havainnoista suuri osa koski mahdollisia pesintöitä. Vertailuaineistossa ruutuvähennys oli kunkin atlasen välillä yksi ruutu. Pesi Pe Aspskärillä vielä 1970-luvulla, mutta hävisi sen jälkeen⁵³. Myös muualla rannikolla, erityisesti Suomenlahdella, tylli on vähentynyt huomattavasti⁵³. Syiksi taantumaa on arveltu muiden muassa lisääntyneitä häirintää (veneily, mökkeily yms.) sekä rantaniittyjen umpeenkasvua, joiden lisäksi myös lisääntynyt saalistus lienee vaikuttanut lajin kantaan⁵³. Kaikki mainitut syyt pätevät hyvin myös Porvoon seudulla.

Töyhtöhyppä *Vanellus vanellus* Tofsvipa

Pesimäympäristö: Erilaiset avomaat, kuten rantaniityt, laitumet, pellot ja avosuot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä (kanta n. 60 000 paria) miltei koko maassa.

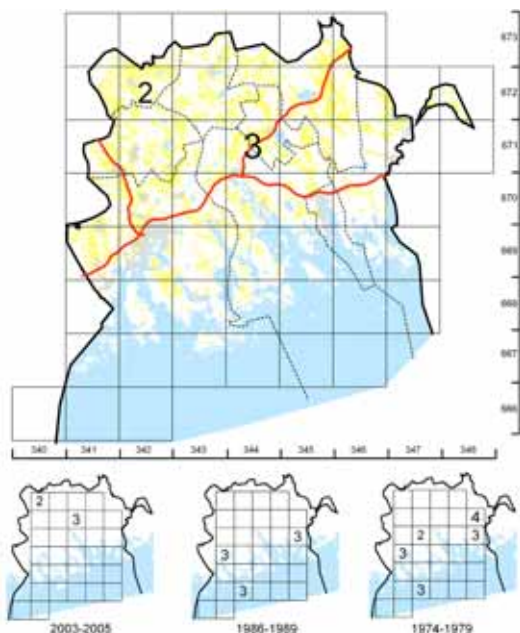
Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko yleisenä sisämaassa sekä niillä mantereisilla pääsaarilla, joilla on laajoja peltoalueita (esimerkiksi Pe Sarvisalo ja Po Vessö). Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 34 ruudussa, muiden muassa kaikissa sisämaaruuduissa lukuun ottamatta paria pientä reunaruutua.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan Porvoon seudun töyhtöhyppäkanta on pysynyt vakaana. Sen sijaan muualla maassa pelloilla ja rantaniityillä pesivä kanta pieneni selvästi 1970-luvun jälkeen, mutta on sen jälkeen elpynyt hieman 2000-luvun alussa⁵³. Syiksi

alamäkeen on esitetty tehostuneita viljelymenetelmiä sekä rantaniittyjen umpeenkasvua⁵³. Koska atlasaineisto ei kerro todellista kuvaa runsaudenmuutoksista, on Porvoon seudunkin kanta saattanut vähentyä. Ainakin edellä mainitut ympäristömuutokset ovat tapahtuneet yhtä laajassa mitassa myös Itä-Uudellamaalla.

Suokukko *Philomachus pugnax* Brushane **SP** 1–5 paria

Pesimäympäristö: Avoimet merenrantaniityt sekä laajat avosuot.

Esiintyminen Suomessa: Pohjoinen pesimälaji, jonka kannan (n. 30 000 paria) selvä painopiste on Lapissa. Pesii melko harvalukuisena myös Keski-Suomessa, yksittäispareja aina etelärannikkoa myöten.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin harvinainen pesimälaji. Havaintoja vain kahdessa ruudussa (Li Sävträsk todennäköinen ja Pu Kanteleenjärvi mahdollinen pesintä).

Kannanmuutos: Taantunut selvästi 1970-luvulta alkaen.

Ensimmäisessä atlaksessa pesi viidessä vertailuruudussa, toisessa kolmessa, nyt enää kahdessa. Viimeisten 20 vuoden aikana suokukko on vähentynyt nopeasti kaikkialla Etelä- ja Keski-Suomessa, ja syiksi on arveltu muiden muassa rantaniittyjen umpeenkasvua sekä toisaalta epäedullisia ympäristömuutoksia talvehtimisalueilla⁵³.

Taivaanvuohi *Gallinago gallinago* Enkelbeckasin

Pesimäympäristö: Erilaiset kosteat avomaat, Etelä-Suomessa ennen kaikkea rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä koko maassa (kanta n. 110 000 paria).

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko yleisenä sisämaan kosteikoilla sekä rehevillä merenlahdilla. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 27 ruudussa, muiden muassa kaikissa sisämaaruuduissa lukuun ottamatta muutamaa reunaruutua.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muuallakaan maassa. Sen sijaan etelämpänä Euroopassa taantunut laajoilla alueilla kosteikkojen vähenemisen takia⁵³.

Heinäkurppa *Gallinago media* Dubbelbeckasin **HÄ** 0–1 paria

Pesimäympäristö: Rantaniityt ja muut kosteat avomaat.

Esiintyminen Suomessa: Vielä 1900-luvun alkupuolella Suomessa yleinen pesimälaji, sittemmin hävinnyt pesimälinnustostamme.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Atlasvuosien jymy-yllätys oli maastamme hävinneeksi luokitellun heinäkurppan pesintä vuosina 2002–2003 Li Sävträskillä. Kumpanakin vuonna paikalta löytyi munapesä¹⁷. Vielä 2004 nähtiin heinäkurppa sopivassa pesimäympäristössä Pukkilassa, mutta sen jälkeen havaintoja lajista ei ole tehty.

Kannanmuutos: Ei havaittu aiemmissa atlaksissa. Tuskin kuuluu Suomen vakituisen pesimälajistoon, joskin huomaamattomien elintapojen takia yksittäiset pesivät parit saattavat jäädä löytymättä. Laji hävisi pesimälinnustostamme muiden muassa kosteikkojen kuivatuksen, rantalaidunnuksen vähentymisen ja metsästyksen takia⁵³.

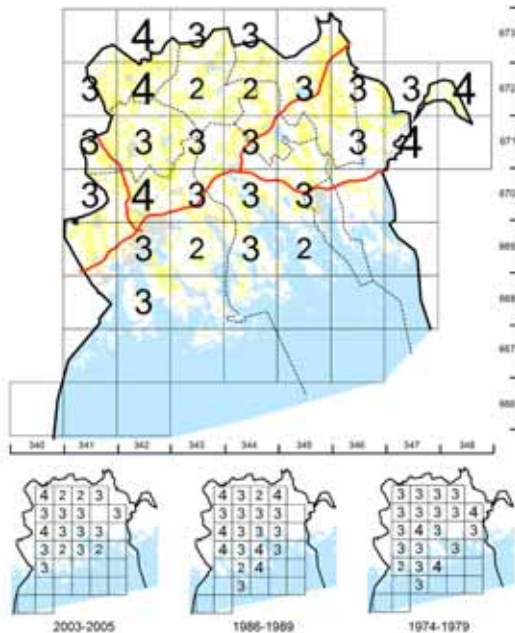
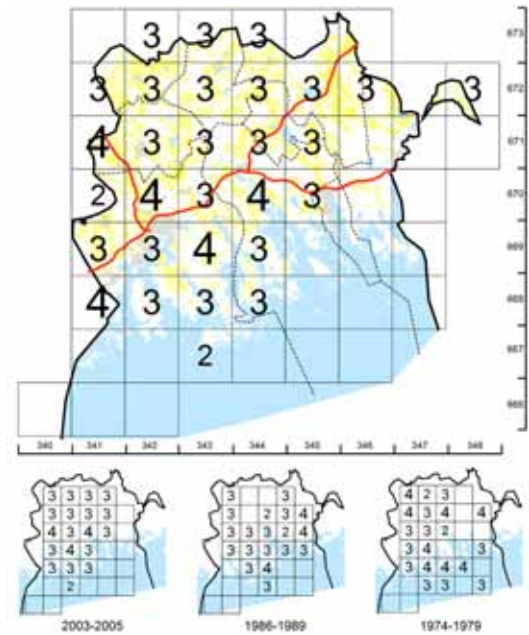
Lehtokurppa *Scolopax rusticola* Morkulla

Pesimäympäristö: Kosteat lehti- ja sekametsät.

Esiintyminen Suomessa: Varsin yleinen pesimälaji Etelä- ja Keski-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko yleisenä sisämaassa sekä useilla mantereisilla pääsaarilla (Pe Sarvisalo sekä Po Emäsalo, Vessö ja Pellinki). Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 29 ruudussa, muiden muassa miltei kaikissa sisämaaruuduissa. Pesintä varmistettiin vain muutamissa ruuduissa, sillä lajin pesän tai poikueen löytyminen on sattumankauppaa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muuallakaan maassa.

Kuovi *Numenius arquata* Storspov

Pesimäympäristö: Niityt, avosuot ja erityisesti pellot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä (kanta n. 50 000 paria) Ahvenanmaalta Keski-Lappiin.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko yleisenä sisämaassa. Mantereisista pääsaarista tavattiin vain Po Vessössä, jossa on riittävän laajoja peltolakeuksia. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 27 ruudussa, muiden muassa melkein kaikissa sisämaaruuduissa. Samanlaisessa ympäristössä pesivää töyhtöhyppää harvalukuisempi pesimälaji.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan kuovi näyttäisi taantuneen 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa vähennystä ensimmäisen ja toisen atlasin välillä yksi ruutu, toisen ja kolmannen atlasin välillä kaksi. Valtakunnallisten aineistojen mukaan kuovi on taantunut osassa maata jyrkästi, toisin paikoin kanta on säilynyt jokseenkin ennallaan tai jopa kasvanut⁵³. Pääsyyksi havaittiin kannanlaskuihin on arveltu maatalousympäristön yksipuolistumista, joka selittäisi taantumisen hyvin myös Porvoon seudulla.

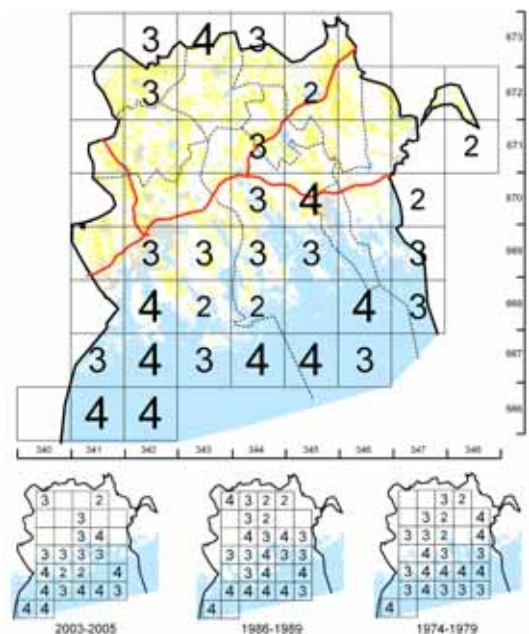
Punajalkaviklo *Tringa totanus* Rödbena

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo, harvemmin sisämaan lintujärvet, tulvaniityt ja suot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii ennen kaikkea rannikolla, missä kaikkein runsain kahlaaja. Lisäksi esiintyy siellä täällä Etelä- ja Keski-Suomessa sekä muista erillään Tunturi-Lapin soilla. Kokonaiskanta n. 8 000 paria, josta alle tuhat paria pesii sisämaassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji saaristossa, jossa tavattiin liki kaikissa ruuduissa. Lisäksi laji pesii joillakin sisämaan parhailla lintujärvillä (muiden muassa Li Sävträsk, My Sopajärvi ja Pu Kanteleenjärvi). Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 28 ruudussa.

Kannanmuutos: Vähentynyt selvästi 1980-luvun jälkeen. Vertailuaineistossa vähennystä edellisestä ataksesta oli neljä ruutua (20 %). Samanlainen kehitys on havaittu monin paikoin rannikkoalueilla⁵³, muiden muassa Rauman seudulla⁵². Pääsyyksi alamäkeen on rantaniityjen umpeenkasvu, joka on vähentänyt lajille sopivaa pesimäympäristöä selvästi myös Porvoon seudulla.

Lampiviklo *Tringa stagnatilis* Dammsnäppa 0 paria

Pesimäympäristö: Kosteat rantaniityt.

Esiintyminen Suomessa: Ei kuulu maamme vakituiseen pesimälajistoon, mutta satunnaispesintöjä on todettu 1980-luvulta alkaen eri puolilla Etelä- ja Keski-Suomea.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Atlaskaudella yksi pesintään viittaava havainto Pu Kanteleenjärveltä, jossa yksi lintu oleskeli sopivassa elinympäristössä pitkään ja käyttäytyi pesivien lintujen tavoin.

Kannanmuutos: Ensimmäisessä atlaksessa niin ikään yksi pesintään viittava havainto Pe Röisuon tekoaltailta. Varmaa pesintää ei todettu Porvoon seudulla koskaan.

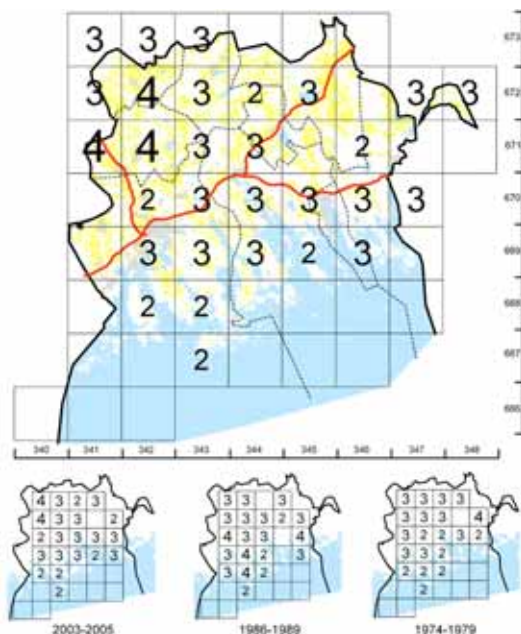
Valkoviklo *Tringa nebularia* Gluttsnäppa 0–3 paria

Pesimäympäristö: Suot, rantaniityt, harvemmin hakkuuaukeat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä (kanta n. 30 000 paria) Keski- ja Pohjois-Suomessa. Puuttuu miltei kokonaan Pori–Kotka-linjan lounaispuolelta.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Ainoastaan yksi pesintään viittava havainto Pernajasta.

Kannanmuutos: Aiemmissa atlaksissa havaintoja 3–4 ruudussa, joten on taantunut ja miltei kadonnut Porvoon seudun pesimälinnustosta viimeisten 20 vuoden aikana. Vielä 1990-luvun puolivälissä tavattiin muutamilla vakituksilla pesimäpaikoilla muiden muassa Pe Röisuolla ja Hardomissa⁴. Soilla pesivänä lajina on kärsinyt Porvoon seudun soiden laajamittaisista ojituksista. Valtakunnallisten runsausaineistojen mukaan kanta näyttäisi pysyneen jokseenkin vakaana viimeiset 20 vuotta⁵⁵.

Metsäviklo *Tringa ochropus* Skogssnäppa

Pesimäympäristö: Kuusikot erilaisten pienvesien lähistöllä. Pesä kahlaajille hyvin poikkeuksellisesti puussa vanhassa rastaan pesässä.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä koko maassa lukuun ottamatta Pohjois-Lappia.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko yleisenä sisämaassa sekä useilla mantereisilla pääsaarilla ja niemimailloja (Po Emäsalo ja Pellinki sekä Ru Vahterpää). Pesintään viittavia havaintoja yhteensä 29 ruudussa, muiden muassa miltei kaikissa sisämaaruuduissa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan ei mainittavaa muutosta. Valtakunnallisten runsausaineistojen mukaan metsäviklo on selvästi runsastunut⁵⁵. Metsäviklo jää atlasretkeilyssä helposti huomaamatta, joten atlasaineisto ei anna lajin esiintymisestä erityisen luotettavaa kuvaa.

Liro *Tringa glareola* Grönbena 1–5 paria

Pesimäympäristö: Avosuot, harvemmin rantaniityt.

Esiintyminen Suomessa: Maamme runsain kahlaaja, kanta 200 000–300 000 paria. Pesii koko maassa lukuun ottamatta aivan etelärannikkoa. Kannan painopiste vahvasti Pohjois-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin harvinainen pesimälaji. Havaittiin vain kahdessa ruudussa, joista toisella (My Pöyryssuo) varmistui pesintä. Liro on sikäli hankala atlaslaji, että muuttomatalla levähtävät linnut käyttäytyvät usein pesivien tavoin (muun muassa varoitellen), joten yksittäisillä retkillä jollekin paikalle voi lajin statuksesta jäädä väärä kuva.

Kannanmuutos: Vähentynyt viimeisten 20 vuoden aikana. Kummassakin aiemmassa atlaksessa havaintoja kolmessa vertailuruudussa, nyt vain yhdessä. Pesi aiemmin esimerkiksi Pe Röisuolla⁴. Lirokannan taantuminen on todettu laajalti Etelä-Suomessa⁵⁵, ja siihen pääsyinä lienevät rantaniittyjen umpeenkasvu sekä soiden laajamittaiset ojitukset. Nämä elinympäristömuutokset on havaittavissa selvästi myös Itä-Uudellamaalla, mikä selittää lajin harvinaistumisen.

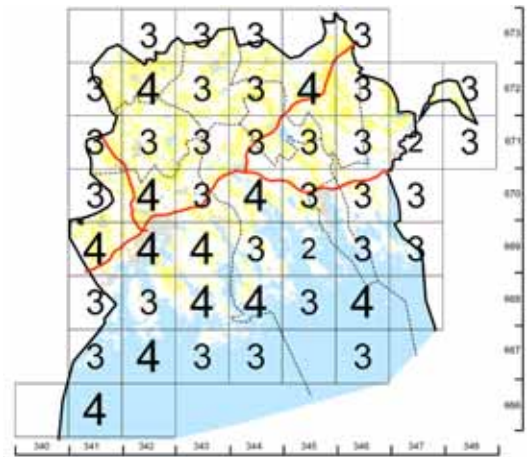
Rantasipi *Tringa hypoleucos* Drillsnäppä

Pesimäympäristö: Karujen vesistöjen kivikko- ja muut avorannat. Voi rakentaa pesänsä melko kauaksikin vesirajasta.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä kaikkialla maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji niin sisämaassa kuin saaristossa. Selvästi yleisin kahlaaja Itä-Uudellamaalla. Pesintään viittaavia havaintoja miltei kaikissa ruuduissa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan rantasipi näyttäisi runsastuneen 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä yhdellä (4 %), toisen ja kolmannen atlaksen välillä kolmella (12 %). Valtakunnallisten aineistojen mukaan rantasipikanta on ilmeisesti pysynyt ennallaan tai taantunut, joskin lajin kannanmuutokset tunnetaan huonosti^{53,55}.

Karikukko *Arenaria interpres* Roskarl

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä kaikkialla saaristossa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji ulkosaaristossa, mutta puuttuu kokonaan sisämaasta ja sisäsaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 12 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan karikukkokanta on pienentynyt tasaisesti 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä kahdella (17 %), toisen ja kolmannen atlaksen välillä yhdellä (10 %). Karikukon taantuminen näkyy nimenomaan häviämisenä sisäsaaristosta. Syy taantumiseen saattaa olla sama kuin toisella ulkosaaristolajilla tyllillä: häirinnän ja saalistuksen lisääntyminen. Muun rannikon tiedot lajin kannankehityksestä ovat hieman ristiriitaisia, mutta esimerkiksi Rauman seudulla ja Valassaarilla karikukko on vähentynyt selvästi^{52,53}.

Merikihu *Stercorarius parasiticus* Kustlabb 0 paria

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvinaisena (kanta 500 paria) rannikolla. Hyvin harvinainen pesimälaji itäisellä Suomenlahdella ja Perämerellä.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Ei varsinaisia pesimähavaintoja, vain muutamia havaintoja kesäkiertelijöistä.

Kannanmuutos: Laji on hävinnyt Porvoon seudun pesimälajistosta. Ensimmäisessä atlaksessa tehtiin Porvoon ulkosaaristossa kaksi pesintään viittaavaa havaintoa, toisessa yksi. Merikihu pesi miltei läpi 1980-luvun Po Högharunilla, mutta katosi kesän 1989 jälkeen⁴. Runsastunut kuitenkin muualla rannikolla viimeisten 30 vuoden aikana, ja on palannut takaisin Suomenlahdelle kadottuaan täältä 1950-luvulla⁵³. On epäilemättä hyötynyt lokkilintujen runsastumisesta, sillä käyttää ravintonaan näiltä varastettuja kalasaaliita, mutta toisaalta kärsinee huviveneilyn ja muun häirinnän lisääntymisestä.

Pikkulokki *Larus minutus* Dvärgmåsar 150 paria

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet, harvoin ulkosaariston luodot tai avosuot. Pesii suurissa yhdyskunnissa.

Esiintyminen Suomessa: Pesii paikoittaisena Uudeltamaalta Etelä-Lappiin. Runsaimmillaan kanta (n. 10 000 paria) on Itä-Suomessa sekä Oulun seudulla.

Esiintyminen Porvoon seudulla: *Projektilaji*. Harvalukuinen ja paikoittainen pesimälaji. Pesii vain muutamalla lintujärvellä: La Lapinjärvellä, My Sopajärvellä, Pe Niinijärvellä ja Pu Kanteleenjärvellä. Näistä Niinijärven kolonia on ylivoimaisesti suurin (105 paria v. 2003). Atlaksessa pesintään viittaavia havaintoja yhteensä kymmenessä ruudussa, mutta näistä osa koskenee vain ruokailijoita ja kiertelijöitä, ei ruuduissa pesiviä lintuja.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan pikkulokki on taantunut selvästi 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä kolmella (27 %), toisen ja kolmannen atlaksen välillä kahdella (25 %). Monet tunnetut pesimäpaikat ovat autioituneet toisen atlaksen jälkeen, muiden muassa Pe Isnäsviken (30 paria v. 1991) ja Gammelbyviken (20 paria v. 1988⁴). Kokonaiskanta ei kuitenkaan ole välttämättä pienentynyt, sillä osa erillistä yhdyskunnista on voinut siirtyä pesimään yhteen ja samaan yhdyskuntaan. Näin on ilmeisesti käynyt ainakin Pernajassa, jossa Niinijärvelle näyttäisi siirtyneen lähialueen pienempiä yhdyskuntia. Lisäksi varsinkin ensimmäisen atlaksen havainnoista suurin osa koski mahdollisia pesintöjä, joten niissä lienee ollut mukana myös ruokailevia ja kierteleviä lintuja, ei ainoastaan pesiviä. Todellinen kannankehitys jää siis atlasaineiston perusteella hämäräksi, eivätkä atlastulokset kuvasta pikkulokilla (tai muilla yhdyskuntalinnuilla) niinkään runsauden kuin levinneisyyden muutoksia. Muualla maassa laji on runsastunut selvästi viimeisten 30 vuoden aikana muiden muassa vesien rehevöitymisen seurauksena⁵³.

Naurulokki *Larus ridibundus* Skrattmåsar VA 700–800 paria

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet, harvoin ulkosaariston luodot tai avosuot. Pesii suurissa yhdyskunnissa.

Esiintyminen Suomessa: Pesii runsaslukuisena, mutta paikoittaisena koko maassa lukuun ottamatta pohjoisinta Lappia. Kanta n. 100 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: *Projektilaji*. Melko harvalukuinen laji sisämaassa ja rannikon tuntumassa. Puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 31 ruudussa. Osa atlashavainnoista koskenee vain ruokailijoita ja kiertelijöitä, ei ruuduissa pesiviä lintuja. Pikkulokin tavoin suurin kolonia pesii tätä nykyä Pe Niinijärvellä, jossa v. 2004 laskettiin 300 paria. Muita suuria yhdyskuntia (yli 50 paria) on My Sopajärvellä, Pe Gammelbyvikenillä ja Po Porvoonjoensuistossa, mahdollisesti myös La Lapinjärvellä.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan kanta on säilynyt jokseenkin ennallaan. Atlastulokset eivät kuitenkaan kuvasta naurulokilla ja muilla yhdyskuntalinnuilla niinkään runsauden kuin levinneisyyden muutoksia. Lajin todellista alamäkeä kuvastanee paremmin Po Ruskiksella todettu kannankehitys vuosina 1989–2004: parimäärä väheni tuona aikana 1353 parista 146:een^{10,35}! Monin paikoin muuallakin Suomessa naurulokkien määrät ovat romahtaneet viimeisten 30 vuoden aikana⁵³. Syiksi jyrkkään alamäkeen on esitetty muiden muassa nisäkäspetojen runsastuminen, kaatopaikkojen sulkeminen ja jäljellä olevien tehostunut huolto sekä maatalousympäristön yksipuolistuminen⁵³, jotka kaikki pätevät myös Porvoon seudulla. Sen sijaan Pohjanmaan rannikolla naurulokkikoloniat ovat paikoin paisuneet valtaviksi lintujen opittua käymään turkistarhoilla aterioimassa⁵³.

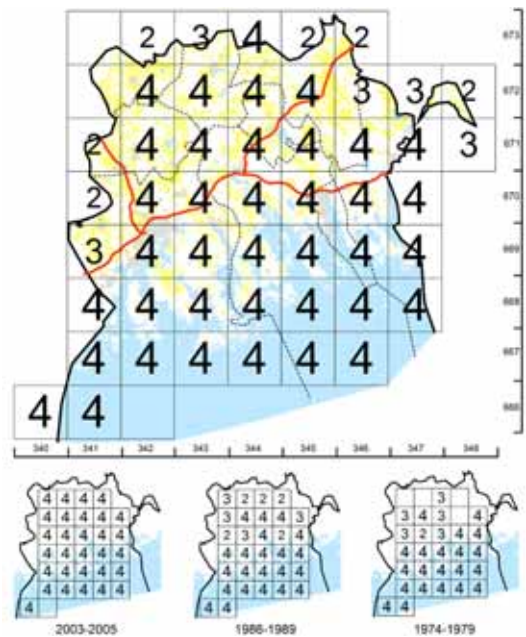
Kalalokki *Larus canus* Fiskmåås

Pesimäympäristö: Kaikenlaiset vedet, runsaimmillaan kuitenkin saaristossa.

Esiintyminen Suomessa: Maamme yleisin, joskin naurulokin jälkeen vasta toiseksi runsain lokki (kanta n. 60 000 paria). Pesii koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii yleisenä kaikkialla Porvoon seudulla, tavattiin 94 %:lla ruuduista. Ehkä yllättäen maakunnan toiseksi yleisin (laajimmalle levinnyt) lintulaji västäräkin jälkeen. Tämä kuvastaa maakunnan vesien paljoutta.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan ei mainittavaa muutosta. Kaiken kaikkiaan kalalokki on kuitenkin vähentynyt selvästi Suomenlahdella 1960- ja 1970-luvuilta alkaen^{9,53}. Esimerkiksi Pe Aspskärillä v. 1975 pesi 455 paria, v. 2001 enää 126⁴⁴. Pääsyynä alamäkeen on samaan aikaan voimakkaasti runsastuneen harmaalokin saalistus⁵³, jonka seurauksena esimerkiksi Po Söderskärillä suuri osa kalalokin muna- ja poikastuotannosta päättyi isomman sukulaisen suihin⁹. Kalalokin kaltaiselle yleiselle lajille atlas ei ole erityisen hyvä menetelmä seurata runsauden vaihteluita.

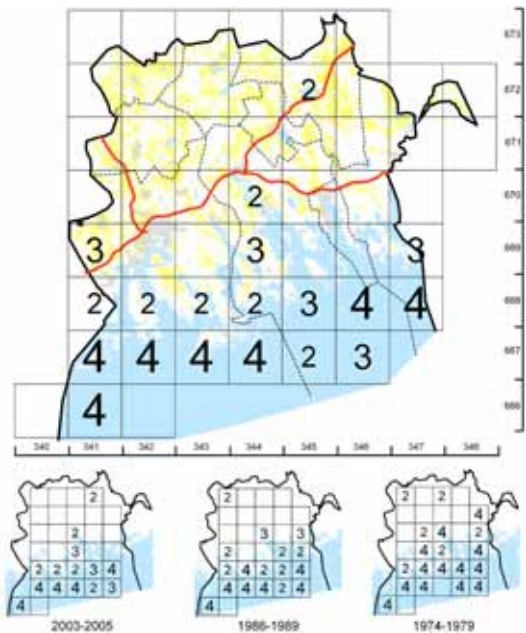
Selkälokki *Larus fuscus* Silltrut VA

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo sekä suuret sisävedet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena suuressa osassa maata, puuttuu kuitenkin suurimmasta osasta Lappia sekä Pohjanmaan sisäosista. Kanta nykyisin n. 7 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko harvalukuisena ulkosaaristossa, jossa havaintoja on tehty melkein kaikissa ruuduissa. Paikoin havaintoja myös sisäsaaristossa. Sisämaasta laji puuttuu, sillä Porvoon seudulla ei ole riittävän laajoja, kirkasvetisiä järviä selkälokin tarpeisiin. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 19 ruudussa.

Kannanmuutos: Taantunut selvästi 1970-luvulta alkaen ja levinneisyys supistunut varsinkin sisäsaaristossa. Vähennys vertailuaineistossa tuona aikana yli 20 % (viisi ruutua). Pe Aspskärin pitkä havaintoaineisto puhuu omaa kieltään selkälokin jyrkästä alamäestä: v. 1956 siellä pesi 165 paria, v. 1985 vielä 66 paria, mutta v. 2001 enää 11 paria⁴⁴! Selkälokki on vähentynyt voimakkaasti viime vuosikymmeninä miltei kaikkialla Suomessa muiden muassa harmaalokin ja pienpetojen saalistuspaineen, veneilyn yms. ihmisen aiheuttaman häiriön sekä elimistöön kertyvien ympäristömyrkköjen takia^{9,53}. Osan ympäristömyrkkökuormastaan selkälokit saavat Afrikassa, jossa länsimaissa kiellettyjä pahamaineisia torjunta-aineita (DDT ym.) käytetään yhä yleisesti⁴⁵.

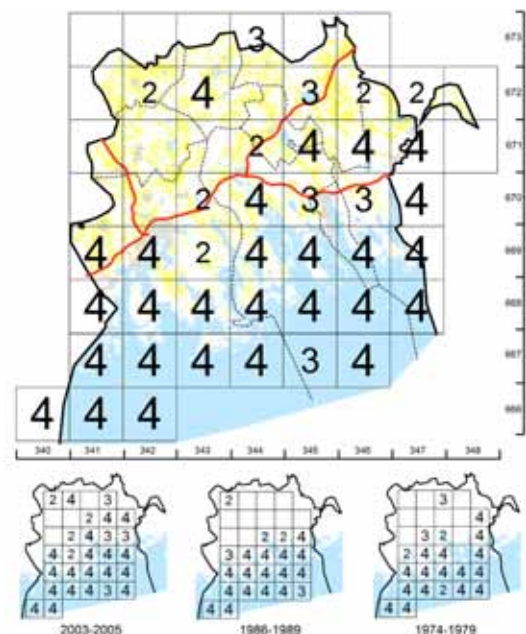
Harmaalokki *Larus argentatus* Gråtrut

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo sekä suuret sisävedet, paikoin myös laajat avosuot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii koko maassa, kannan (n. 30 000 paria) painopiste kuitenkin voimakkaasti etelärannikolla.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii yleisenä kaikkialla saaristossa, jossa yksi yleisimmistä pesimälajeista. Varma pesintä todettiin yhtä lukuun ottamatta kaikissa meriruuduissa. Pesii myös muutamilla isoimmilla järvillä (La Lapinjärvi, Li/Pe Hopomjärvi, My Sulkavanjärvi, Pe/Ru Särkijärvi sekä Ru Tammijärvi), mutta on kuitenkin sisämaassa pesimälintuna harvinaisuus. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 38 ruudussa.

Kannanmuutos: Runsastunut selvästi 1980-luvun jälkeen. Lisäys vertailuaineistossa on 35 % (seitsemän ruutua).

Runsastuminen ja levittäytyminen on tapahtunut nimenomaan sisämaassa, saaristo on ollut kokonaan asutettuna jo kauan. Muualla Suomenlahdella on kuitenkin havaittu kannan kääntyneen lievään laskuun 1980-luvun jälkeen⁹. Eroa on vaikea selittää. Ehkä Porvoon seudun jätehuollon entistä voimakkaampi keskittyminen Porvoon kaatopaikalle kerää keskisen Suomenlahden harmaalokkeja pesimään Porvoon–Pernajan saaristoon, josta käsin ne pystyvät helposti käymään päivittäisillä ruuanhakumatkoilla Porvoon kaatopaikalla? Valtakunnallisten aineistojen mukaan Suomen harmaalokkikanta on kasvanut viimeisten 50 vuoden aikana yli kymmenkertaiseksi, mihin on syinä muiden muassa vainon väheneminen ja ravinnon lisääntyminen (kaatopaikat, kalastus)⁵³.

Merilokki *Larus marinus* Havstrut

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo, hyvin harvoin suuret sisäjärvet ja avosuot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena rannikolla (kanta n. 3 000 paria) ja hyvin harvinaisena sisämaassa (100 paria).

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko yleisenä kaikkialla saaristossa, joskin sisäsaaristossa selvästi niukempina. Puuttuu pesimälajina sisämaasta, vaikka La Lapinjärvellä tehtiinkin pesimäaikainen havainto. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 25 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan runsastunut jonkin verran 1980-luvun jälkeen. Lisäys vertailuaineistossa on neljä ruutua (27 %). Samaan aikaan koko Suomenlahden aineistossa näkyy lievä laskusuuntaus⁹. Syinä erilaiseen kannankehityksen saattavat olla samat tekijät kuin harmaalokilla.

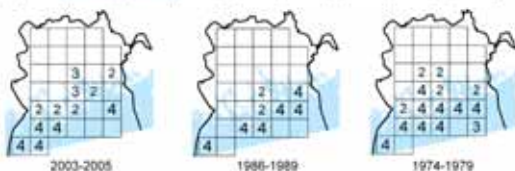
Räyskä *Sterna caspia* Skräntärna VA 122 paria

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo.

Esiintyminen Suomessa: Pesii paikoitellen suurina yhdyskuntina koko rannikkoalueella. Kanta on vakiintunut n. 800 parin tienoille.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuisen ja hyvin paikoittainen pesimälaji ulkosaaristossa. Varmuudella pesi ainoastaan viidessä ruudussa, jotka painottuvat selvästi Porvoon läntiseen saaristoon. 2000-luvun alussa Kummelskärin läntisessä saaristossa pesinyt iso räyskäyhdyksunta siirtyi Po Söderskärille, jossa kesällä 2005 pesi 87 paria⁸. Tuon siirtymän jälkeen Porvoon itäisessä ja keskisessä saaristossa (Kummelskäri–Pellinki–Emäsalo -alueella) räyskä on ollut melko harvinainen näky pesimäaikaan. Söderskärin lisäksi räyskä pesii Porvoon seudulla vain yhdessä Pernajan ulkosaariston koloniassa, jossa v. 2005 oli 34 paria⁴⁸. Lisäksi ulkosaaristossa havaittiin yksi varmasti ja yksi todennäköisesti pesivä yksittäinen pari⁴⁸.

Kannanmuutos: Räyskäkanta on ailahtellut huomattavasti atlasien välillä. Ensin vertailuaineiston ruutumäärä väheni kahden ensimmäisen atlasien välillä seitsemällä (46 %), sitten kasvoi neljällä (50 %). Vähennys 1970-luvulta 1980-luvulle on tapahtunut nimenomaan maakunnan itäisessä saaristossa, jossa ensimmäisessä atlasessa laji tavattiin pesivänä useimmissa ruuduissa. Lievä runsastuminen 1980-luvun jälkeen lienee aineistoharha, sillä todellisuudessa uusimman atlasien sisäsaaristohavainnot eivät koskene ruudussa pesiviä vaan ruokailevia lintuja. Muualla Suomenlahdella kanta on puolittunut 1970-luvulta 1980-luvulle, mutta pysytellyt sen jälkeen ennallaan⁵³. Kaiken kaikkiaan Suomen kanta on vähentynyt 1970-luvun tuhannesta parista 1990-luvun puolivälin 720 pariin⁵³.

Kalatiira *Sterna hirundo* Fisktärna

Pesimäympäristö: Saaristo sekä monenlaiset sisävedet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä koko maassa lukuun ottamatta Pohjois-Lappia. Sisäsaaristossa lapintiiraa runsaampi, ulkosaaristossa vähälukuisempi.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii hyvin yleisenä kaikkialla merialueilla sekä melko yleisenä sisämaan vesillä. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 44 ruudussa (85 % kaikista ruuduista). Tämä kuvastaa maakunnan vesien paljoutta.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta. Valtakunnallisten aineistojen mukaan kannankehitys on vaihdellut maan eri osissa: paikoin laji on jonkin verran taantunut, paikoin runsastunut⁵³.

Lapintiira *Sterna paradisaea* Silvertärna

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo, Pohjois-Suomessa myös järvet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii runsaana sekä saaristossa että Pohjois-Suomen järvillä. Puuttuu Etelä- ja Keski-Suomen sisävesiltä. Ulkosaariston runsaimpia lintuja.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii yleisenä kaikkialla saaristossa, joskin sisäsaaristossa selvästi paikoittaisemmin. On yksi ulkosaariston runsaimmista linnuista. Puuttuu pesimälajina sisämaasta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 24 ruudussa, mikä on huomattavasti vähemmän kuin kalatiiralla.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan runsastunut selvästi 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutulisyys tuona aikana yli 40 % (kuusi ruutua). Levittäytyminen on suuntautunut nimenomaan sisäsaaristoon – ulkosaariston ruudut ovat olleet asuttuja jo kauan. Myös Rauman seudulla lapintiira on runsastunut selvästi viime vuosikymmeninä⁵². Valtakunnallisten aineistojen mukaan kannankehitys on vaihdellut maan eri osissa: paikoin laji on jonkin verran taantunut, paikoin runsastunut⁵³.

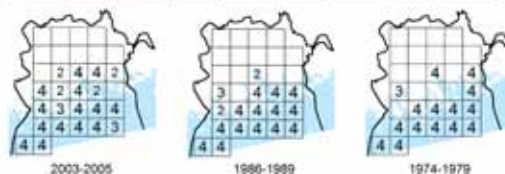
Mustatiira *Chlidonias niger* Svarttärna VA 0 paria

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii hyvin harvinaisena (kanta n. 30 paria) siellä täällä Etelä- ja Keski-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yhdestä ruudusta ilmoitettiin mahdollinen pesintä. Kyseessä oli Pu Kanteleenjärvellä jonkin aikaa viihtynyt lintu, jonka havaittiin rakentavan pesää.

Kannanmuutos: Aiemmissä atlaksissa (1 ja 0 havaintoa) on ollut yhtä satunnainen laji. Ei kuulu maakunnan vakituisen pesimälajistoon.

Etelänkiisla *Uria aalge* Sillgrissla VA 41 paria

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo.

Esiintyminen Suomessa: Pesii hyvin harvinaisena ja paikoittaisena ulkosaaristossa. Nykyinen kanta on n. 50 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii Porvoon seudulla ainoastaan yhdessä ruudussa (Pe Aspskär). Saariryhmään kuuluvalla Haverönnillä pesii maamme ylivoimaisesti suurin yhdyskunta, jossa v. 2005 oli 41 kiislaparia³³.

Kannanmuutos: Pesinyt Porvoon seudulla vakituisesti ainoastaan Aspskärin alueella. Ensimmäisessä atlaksessa varmistettiin pesintä myös Aspskärin saariryhmän viereisessä ruudussa.

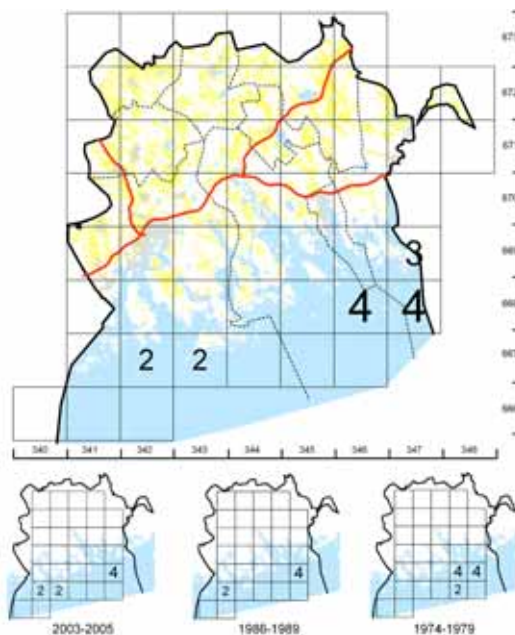
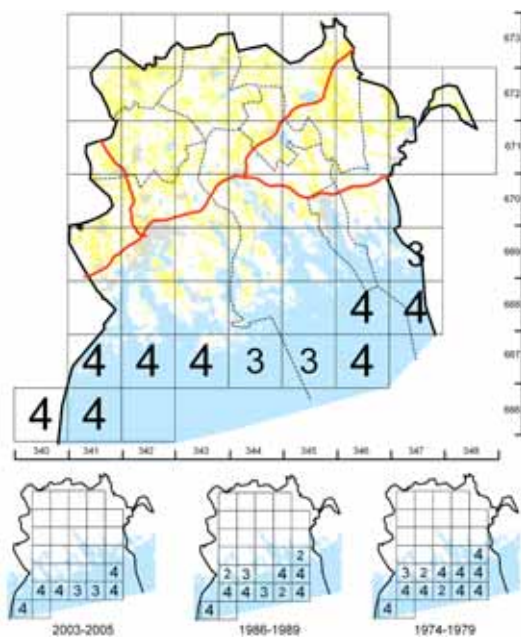
Ruokki *Alca torda* Tordmule 610 paria

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo.

Esiintyminen Suomessa: Pesii kaikkialla rannikolla, joskin puuttuu miltei kokonaan Selkämereltä ja Perämereltä. Kanta (6 000 paria) vahvin Saaristomerellä ja Ahvenanmaalla sekä toisaalta Merenkurkussa ja itäisellä Suomenlahdella.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesintä varmistettiin vain Pe Aspskärin saariston kahdessa ruudussa. Porvoon ulkosaaristossa mahdollinen pesintä kahdessa ruudussa, mutta havainnot saattoivat koskea pesimättömiä kiertelijöitä. Aspskärin pesimäkanta on maamme suurimpia, v. 2005 siellä laskettiin 605 paria³³.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta. Valtakunnallisten aineistojen mukaan ruokki on runsastunut selvästi viime vuosikymmeninä Suomen merialueilla, vaikka vuonna 1992 havaittu, levämyrkytysten aiheuttama joukkokuolema aiheuttikin väliaikaisen kannanromahduksen⁵³.

Riskilä *Cephus grylle* Tobisgrissla SP

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo.

Esiintyminen Suomessa: Pesii kaikkialla rannikolla. Kanta (n. 14 000 paria) vahvin Saaristomerellä sekä toisaalta Merenkurkussa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko harvalukuisena ulkosaaristossa, jossa havaittiin varmasti pesivänä miltei kaikissa ruuduissa. Puuttuu sisäsaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 11 ruudussa.

Kannanmuutos: Vähentynyt selvästi 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa vähennys tuona aikana yli 30 % (viisi ruutua), mikä on seurausta levinneisyyden supistumisesta erityisesti sisäsaaristossa. Pe Aspskäriellä pesi v. 1975 vielä 455 paria, mutta v. 2001 enää 211⁴⁴. Riskilä on vähentynyt selvästi kaikkialla muuallakin Suomen merialueilla, erityisesti juuri Suomenlahdella^{52,53}. Yhtenä suurena syynä riskilän alamäkeen on minkki, joka aiheuttaa paikoin suurta tuhoa riskiläyhdyksissä⁵³.

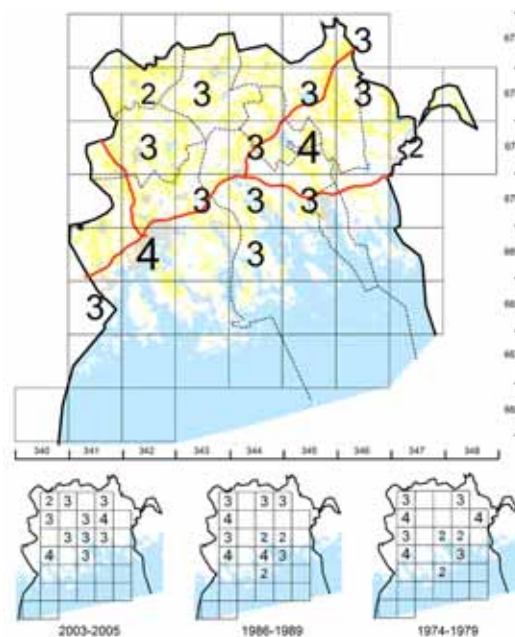
Kesykyyhky *Columba livia* Tamduva

Pesimäympäristö: Taajamat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä Etelä- ja Keski-Suomessa. Paikkalintu, joka lisääntyy miltei läpi vuoden lukuun ottamatta aivan sydäntalvea.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen, joskin paikoin runsas laji suurimmissa taajamissa (erityisesti Porvoon ja Loviisan kaupungeissa). Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 16 ruudussa..

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muuallakaan Etelä-Suomessa.

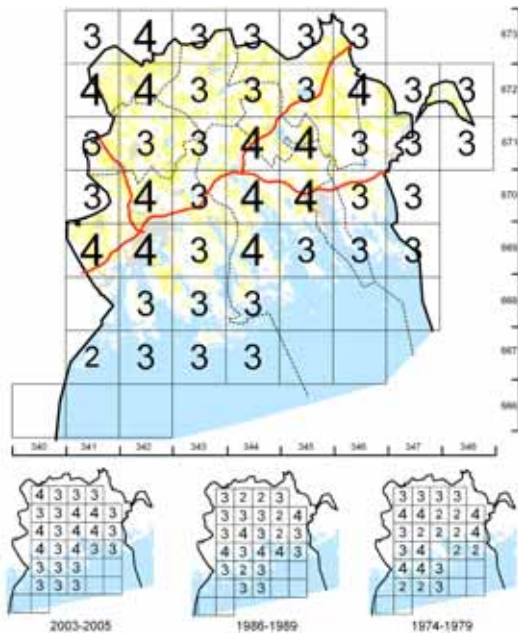
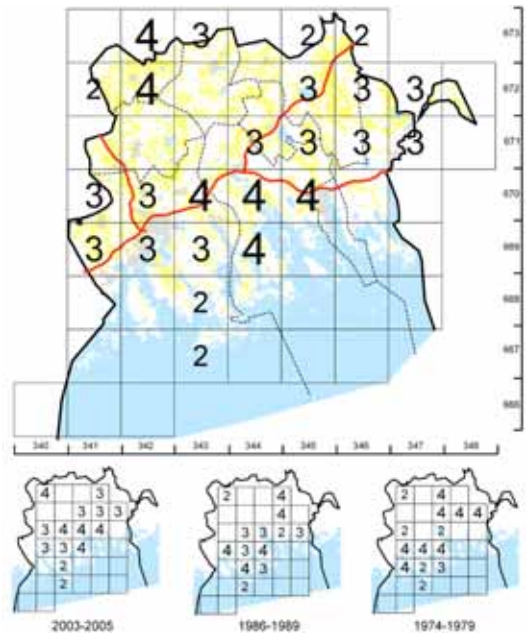
Uuttukyyhky *Columba oenas* Skogsduva

Pesimäympäristö: Viljelysmaita ympäröivät metsät ja puistot, joissa on linnunpönttöjä tai riittävän suuria puunkoloja pesäpaikaksi.

Esiintyminen Suomessa: Lounainen laji, jonka kanta (n. 6 000 paria) keskittyy Ahvenanmaalle ja Varsinais-Suomeen. Keski-Suomessa laji on jo hyvin harvalukuinen, ja levinneisyyden pohjoisraja kulkee Joensuu–Vaasa-linjalla.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen laji sisämaassa. Ei tavattu saaristossa eikä mantereisilla pääsaarilla paitsi Po Pellingissä, jossa todettiin mahdollinen pesintä. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 24 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muuallakaan maassa.

Sepelkyyhky *Columba palumbus* Ringduva

Pesimäympäristö: Viljelysmaita ympäröivät kuusivaltaiset metsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä etelärannikolta Keski-Lappiin.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaariston isoilla metsäsaarilla. Havaittiin kaikissa sisämaaruuduissa varmasti tai todennäköisesti pesivänä. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 43 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta levinneisyydessä, ollut jo vuosikymmeniä yleinen laji kaikkialla muualla paitsi ulkosaaristossa. Valtakunnan aineistojen mukaan sepelkyyhky on runsastunut Etelä-Suomessa melko selvästi viimeisten 20 vuoden aikana⁵⁵. Samalla laji on asettunut yhä useammin pesimään puistoihin, taajamiin ja muualla asutuksen liepeille.

Turkinkyyhky *Streptopelia decaocto* Turkduva VA 0–1 paria

Pesimäympäristö: Kaupunkien puistot, teollisuus- ja varastoalueet sekä muut taajama-alueet.

Esiintyminen Suomessa: Meillä eteläinen uudistulokas, jonka ensimmäinen pesälöytö tehtiin v. 1966. Sen jälkeen länsirannikon tuntumaan on vakiintunut noin sadan parin kanta. Muualla maassa pesii vain yksittäispareja.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Vain yksi pesimähavainto atlaksessa, pysyvä reviiiri Pu Kanteleella. Atlaksen jälkeen kesällä 2006 löydettiin samalta paikalta jälleen soidintava koiras, joka myös rakensi pesää.

Kannanmuutos: Ollut aina hyvin harvinainen tai satunnainen pesimälaji Porvoon seudulla. Pesintään viittaavia havaintoja tehty aina silloin tällöin, ei kuitenkaan aiemmissa atlaksissa. Lapinjärvellä muodosti kuitenkin väliaikaisesti pienen pysyvän kannan 1990-luvun alussa¹⁸.

Turturikyyhky *Streptopelia turtur* Turturduva VA 1–5 paria

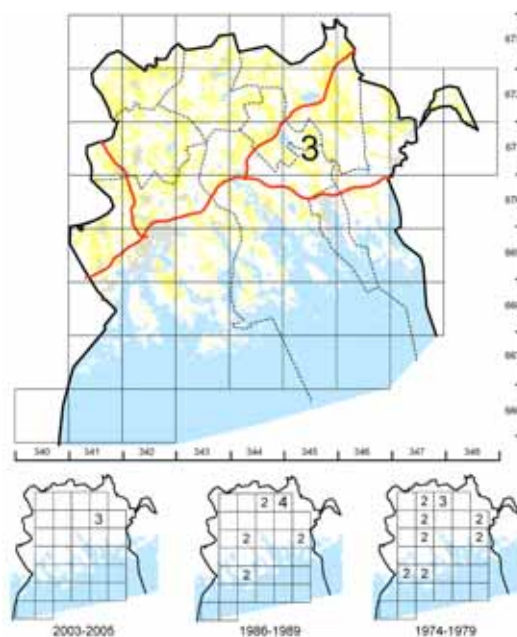
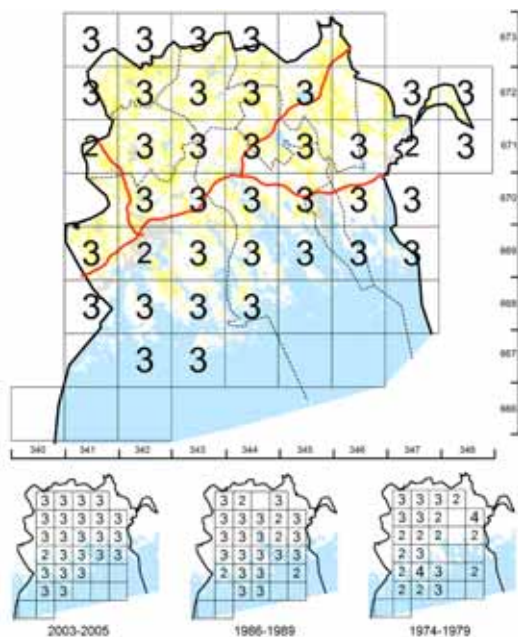
Pesimäympäristö: Jokivarsien, kylien ja metsiköiden rikkomat viljelyseudut.

Esiintyminen Suomessa: Eteläinen laji, jonka ensimmäiset pesimähavainnot tehtiin 1970-luvulla. Sen jälkeen kanta kasvoi Etelä- ja varsinkin Kaakkois-Suomessa nopeasti vajaan pariin. Viime vuosina monet entiset pesimäalueet ovat tyhjentyneet, ja niinpä nykykanta lienee vain joitakin kymmeniä pareja.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Vain yksi pesimähavainto atlaksessa, pysyvä reviiiri Lapinjärvellä, joka on ollut lajin tukikohta Porvoon seudulla.

Kannanmuutos: Porvoon seudun turturikyyhkykanta on romahtanut perinpohjaisesti viimeisten 10–20 vuoden aikana. Vertailuaineistossa se pieni ensin vajaan puoleen 1970-luvulta 1980-luvulle, mutta 2000-luvulle tultaessa laji on miltei kadonnut maakunnasta. 1970-luvulla atlashavainnot tehtiin ympäri maakuntaa, mutta 1980-luvulla havainnot painottuivat selvästi Lapinjärven seudulle, jossa oli vielä 1990-luvun alussa verraten tavallinen⁴.

Perinteisillä paikoilla havaittiin esimerkiksi La Heikinkylässä elokuussa 1991 peräti 29 linnun parvi, Lapinjärvellä 19.7.1992 yhdellä retkellä 13 yksilöä ja lähiseudulla Ru Ruotsinkylässä kesällä 1993 parhaimmillaan 7 lintua⁴. Mutta jo 1990-luvun lopulla turturikyhyä näki enää harvoin, ja nykyään turturikyhyyn havaitsemiseen saa tehdä lujasti töitä eikä tulos ole sittenkään taattu. Turturikyhyyn viimeaikainen romahdus on havaittu myös muualla Suomessa sekä koko läntisessä Euroopassa^{30,53}. Syinä kannan romahtamiseen on pidetty maatalousympäristön yksipuolistumista, torjunta-aineiden lisääntynyttä käyttöä, liiallista metsästystä muuttomatkoihin sekä kuivuutta talvehtimisalueilla Afrikassa⁵³.

Käki *Cuculus canorus* Gök SP

Pesimäympäristö: Monenlaiset metsäympäristöt.

Esiintyminen Suomessa: Pesii verraten yleisenä (kanta n. 50 000 paria) koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji sisämaassa ja metsäisessä sisäsaaristossa. Puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 38 ruudussa. Yhtään varmaa pesintää ei kuitenkaan todettu, sillä käen munien löytäminen isäntälajien pesistä on sattumankauppaa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muuallakaan Etelä-Suomessa. Valtakunnallisten aineistojen mukaan taantunut Suomessa monin paikoin selvästi 1900-luvun jälkimmäisellä puoliskolla⁵³. Syyt taantumiseen ovat epäselviä.

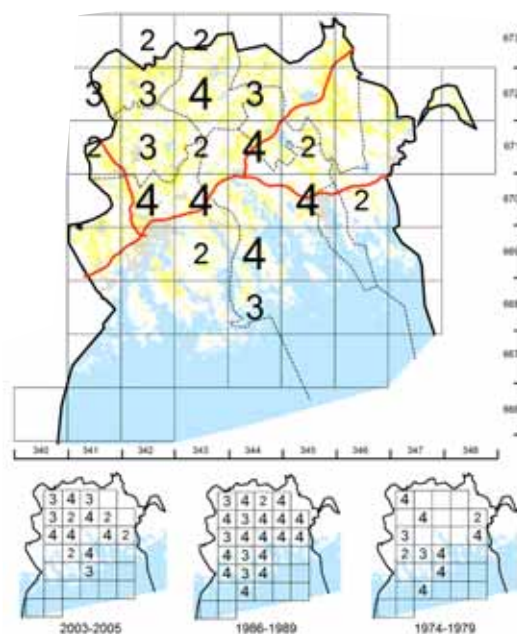
Huuhkaja *Bubo bubo* Bergv 30–50 paria

Pesimäympäristö: Vaihtelevat metsämaastot, missä on saalistukseen sopivia peltoja, hakkuuaukeita tai kaatopaikkoja.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena (kanta 3 000 paria) Etelä- ja Keski-Suomessa. Lapissa vain yksittäisiä pesimähavaintoja.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen laji lähinnä sisämaassa. Huuhkajan vahvinta aluetta ovat maakunnan luoteisosat, jossa laji tavattiin kaikissa ruuduissa. Ei tavattu saaristossa eikä mantereisilla pääsaarilla paitsi Pe Sarvisalossa. Puuttui myös hyvin tutkitusta Porvoon kaupungin ruudusta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 18 ruudussa. Atlasvuosien paras pöllökeväät oli 2003. Sinä keväänä havaittiin PSLYn alueella vähintään 22 soidinreviiriä, joista Myrskylässä ja Pernajassa oli kummassakin kuusi, Porvoossa viisi⁴.

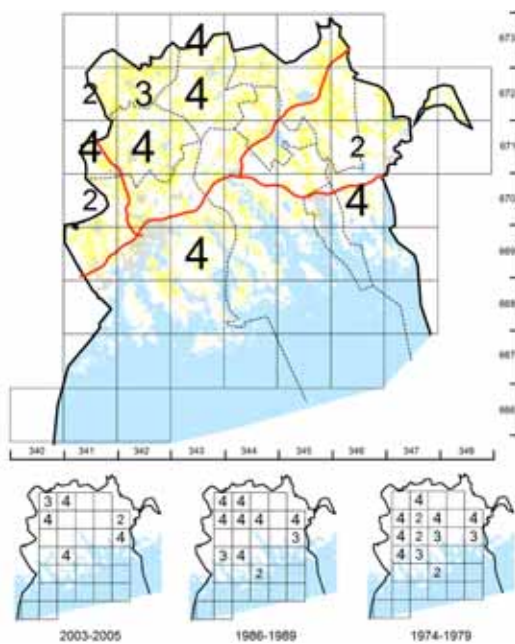
Kannanmuutos: Huuhkajakanta on vaihdellut melkoisesti atlasien välillä. Ensin huomattava lisääntyminen 1970-luvulta 1980-luvulle (vertailuaineistossa ruutumäärä yli kaksinkertaistui!), sitten selvä pudotus 2000-luvulle tultaessa (ruutuvähennys 30 %). Muualla maassa kannankehitys on ollut samansuuntainen: ensin selvä kasvu, sitten notkahdus^{13,53}. Vainon väheneminen (täysrauhotus v. 1983), saalistumaita lisänneet metsänhakuut sekä lajin sopeutuminen asustamaan kaatopaikkojen rotta-apajien liepeillä auttoivat kaikki huuhkajakannan voimistumista 1970-luvun jälkeen⁵³. Viimeaikaisen

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen pesimälaji sisämaan metsäisillä seuduilla. Kannan selvä painopiste maakunnan luoteisosassa, kuten huuhkajallakin. Ei tavattu saaristossa, ei edes mantereisilla pääsaarilla. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä vain kymmenessä ruudussa. Parhaissa ruuduissa pesii useita viirupöllöpareja, mistä esimerkkinä maaliskuisena iltayönä 2006 Myrskylän–Askolan–Porvoon alueella kolmessa atlasruudussa kuullut seitsemän viirupöllöä³¹.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan viirupöllö näyttäisi vähentyneen selvästi 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa havaintoruutujen määrä on pudonnut tuona aikana puoleen. Muualla maassa kanta on kuitenkin pysynyt jokseenkin vakaana^{13,53}. Eroa on vaikea selittää. Uusimman atlasen aikana ei ollut yhtään todella hyvää myyrävuotta, mikä heijastuu varmasti pesimähavaintojen määrään. Luontaisten pesäpaikkojen määrä on sekin ilman muuta vähentynyt viime vuosikymmeninä metsänhakkuiden seurauksena, mutta toisaalta miltei kaikki viirupöllöjen pesimähavainnot on jo pitkän aikaa tehty pöntöistä. Uskottavin selitys alamäkeen (tai ainakin sen jyrkkyyteen) lieneekin havainto- ja ilmoitustehon väheneminen aiemmista atlasista. Osa maakunnan pöntöttäjistä tulee alueen ulkopuolelta, eivätkä he ole ilmoittaneet havaintojaan PSLYlle, tuskin edes kaikki tiesivät atlasesta.

Lapinpöllö *Strix nebulosa* Lappuggla 0 paria

Pesimäympäristö: Havupuuvaltaiset metsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvinaisena Keski- ja Pohjois-Suomessa. Kanta vaihtelee erittäin suuresti (300–1 500 parin välillä) pikkunisäkäskantoja seurailten.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Ei atlashavaintoja. Heti atlasen jälkeen keväällä 2006 löydettiin Myrskylästä soidintava koiras ja myöhemmin kesällä samalta reviiriltä poikaspesä.

Kannanmuutos: Ei havaintoja muissakaan atlasissa. Soidinhavaintoja tehty Porvoon seudulla viime vuosikymmeninä vain muutamia. Lapinpöllö ei kuulu alueen vakituiseen pesimälajistoon.

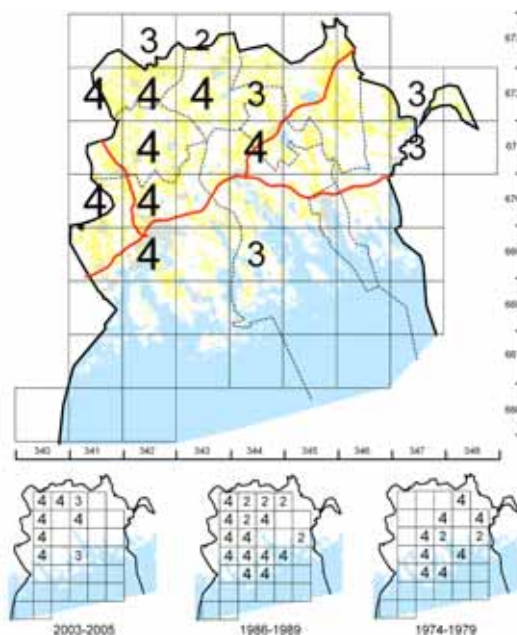
Sarvipöllö *Asio otus* Hornuggla 20–100 paria

Pesimäympäristö: Viljelysmaiden reunamien nuoret, tiheät sekametsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena (kanta 2 000–7 000 paria) Etelä- ja Keski-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Havainnot painottuvat vahvasti maakunnan luoteisosiin, kun taas itäosissa oli paljon nollaruutuja. Tämä kertonee kuitenkin enemmän havainnointitehon vaihteluista kuin varsinaisesti pöllöjen esiintymisestä. Hyvinä myyrävuosina kilpailee helmipöllön kanssa maakunnan runsaimman pöllön tittelistä, huonoina voi olla miltei kadoksissa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä vain 14 ruudussa, mikä ilmentää, ettei yhtään todella hyvää myyrä- ja pöllövuotta ei sattunut atlasvuosille. Pesivät sarvipöllöt huomataan atlasissa varsin helposti, sillä havaintoja kertyy paitsi kevään soidinaikana myös erityisen paljon kesällä yölaulajaretkillä kuulluista poikueista.

Kannanmuutos: Sarvipöllökanta on vaihdellut huomattavasti atlasen välillä. Ensin selvää kasvua 1970-luvulta 1980-luvulle (vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi puolella), sitten selvä alamäki 2000-luvulle tullessa (ruutumäärä puolittui). Myyräspesialistina lajin kanta vaihtelee luontaisestikin suuresti eikä lajilla ole havaittu mitään pitkäaikaismuutoksia.

Suopöllö *Asio flammeus* Jorduggla 0 paria

Pesimäympäristö: Erilaiset avomaat, kuten suot, pellot, rantaniityt ja hakkuuaukeat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena (kanta 2 000–10 000 paria) Keski- ja Pohjois-Suomessa, poikkeuksellisesti hyvinä myyrävuosina myös Etelä-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Vain yksi havainto mahdollisesti pesivästä suopöllöstä Pernajassa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta. Edellisissä atlaksissa kolme ja kaksi pesintään viittaavaa havaintoa. Pesii Porvoon seudulla vain satunnaisesti, eikä kuulu alueen vakituiseen pesimälajistoon.

Helmäpöllö *Aegolius funereus* Päruggla 20–100 paria

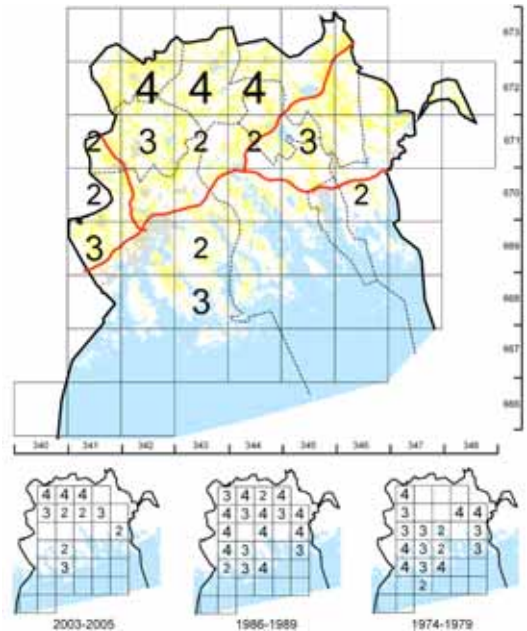
Pesimäympäristö: Erilaisilla metsäseuduilla, missä on vanhoja palokärjen koloja tai telkänpönttöjä pesipaikaksi.

Esiintyminen Suomessa: Runsain pöllömmme. Pesii koko maassa.

Vuosittaiset kannanvaihtelut suuria: parhaina myyrävuosina pesiviä pareja jopa 20 000, huonoina muutama tuhat.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuisen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Havainnot painottuvat vahvasti maakunnan luoteis- ja pohjoisosaan, mikä kertonee enemmän havainnointitehon vaihteluista kuin varsinaisesti pöllöjen esiintymisestä. Suosituimmat pöllöreitit kulkevat juuri Askolan–Myrskylän sivuteillä. Hyvinä myyrävuosina kilpailee sarvipöllön kanssa maakunnan runsaimman pöllön tittelistä, huonoina voi olla miltei kadoksissa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä vain 13 ruudussa, mikä ilmentää, ettei yhtään todella hyvää myyrä- ja pöllövuotta sattunut atlasvuosille.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan kanta on vaihdellut selvästi eri atlasien välillä. Trendi on samansuuntainen kuin sarvipöllöllä: ensin kasvua, sitten alamäkeä. Myyräspesialistina lajin kanta vaihtelee luontaisestikin suuresti, eikä lajilla ole havaittu Suomessa mitään pitkäaikaismuutoksia.

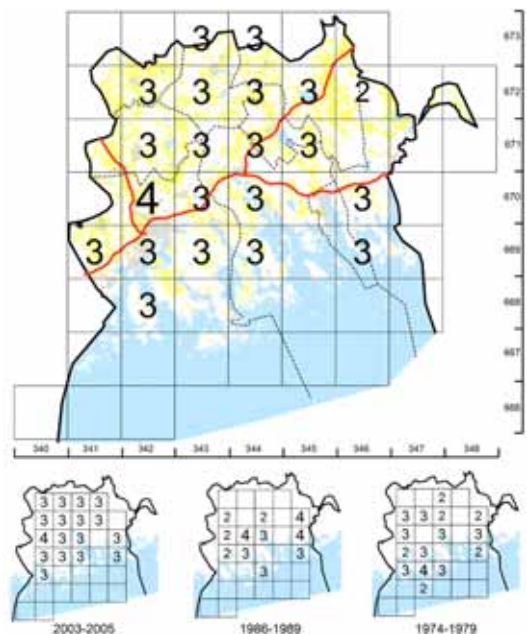
Kehrääjä *Caprimulgus europaeus* Nattskärra SP 50–100 paria

Pesimäympäristö: Valoisat, kuivat mäntykankaat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena (kanta muutama tuhat paria) Etelä- ja Keski-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuisen pesimälaji lähinnä sisämaassa, mutta havaittu myös mantereisilla pääsaarilla (Po Emäsalo ja Vessö). Havaintoja miltei kaikissa kokonaisissa sisämaaruuduissa (yhteensä havaintoruutuja 21). Kehrääjän todellinen esiintymiskuva on jäänyt epäselväksi, sillä metsälajina se jää helposti havaitsematta tavanomaisilla kesän yölaulajaretkillä. Corvuksen kesäkatsauksissa vuosittaiset havaintomäärät ovat 2000-luvulla olleet 20–30 surisijaa, kesällä 2000 kuitenkin peräti 63⁴.

Kannanmuutos: Kehrääjäkanta on vaihdellut selvästi atlasien välillä. Ensin alamäkeä 1970-luvulta 1980-luvulle (vertailuaineistossa ruutumäärä väheni neljällä), sitten selvä runsastuminen 2000-luvulle tultaessa (ruutumäärä kasvoi puolella). Valtakunnallisessa atlasaineistossa todettiin samanlainen alamäki ensimmäisen ja toisen atlaksien välillä⁵³, mutta sen jälkeisestä kannankehityksestä ei ole täyttä selvyttä. Rauman seudulla ja Keski-Suomen maakunnassa kehräjäkanta näyttäisi atlasi-tietojen perusteella pysyneen samalla tasolla myös toisen atlaksien jälkeen^{19,52}. Porvoon seudun osalta herää kysymys, onko kanta todella kasvanut viimeisten 20 vuoden aikana vai ovatko lintuharrastajat vain alkaneet retkeillä enemmän kehräjämaastoissa? Metsänhakkuut ja rakentaminen ovat lisääntyneet selvästi viime vuosina kangasmetsämailla, mikä on joka tapauksessa vähentänyt kehräjälle sopivaa elinympäristöä.

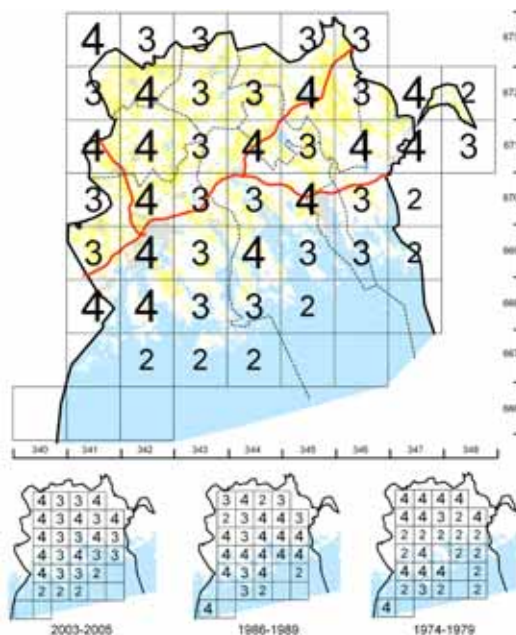
Tervapääsky *Apus apus* Tornseglare

Pesimäympäristö: Taajamat, joissa pesii rakennuksien onkaloissa, sekä erilaiset metsämaat, joissa on sopivia tikankoloja pesäpaikaksi.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä koko maassa etelärannikolta Keski-Lappiin.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesii melko yleisenä kaikkialla maakunnassa lukuun ottamatta ulkosaaristoa. Suurimmat keskittymät taajamissa, missä on sopivia pesäpaikkoja monin verroin enemmän kuin metsämailla. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 43 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan ei mainittavaa muutosta. Valtakunnallisten aineistojen mukaan tervapääsky on ilmeisesti taantunut Suomessa viime vuosikymmeninä^{52,53}. Tervapääskyn kaltaiselle yleiselle lajille atlas ei ole erityisen hyvä menetelmä seurata runsauden vaihteluita.

Kuningaskalastaja *Alcedo atthis* Kungsfiskare 0 paria

Pesimäympäristö: Hitaasti virtaavat joet, joiden varrella on pesäpaikaksi soveltuvia avoimia hiekkatörmä.

Esiintyminen Suomessa: Pesii erittäin harvinaisena, mutta ilmeisesti kuitenkin vuosittain Etelä-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Ei pesintään viittaavia havaintoja atlasessa. Kesäkuussa 2004 löydettiin kuitenkin Pukkilasta kuollut lintu. 2000-luvun alussa tavattiin kuningaskalastaja kesällä sopivassa pesimäympäristössä Po Mustijoella⁵⁰.

Kannanmuutos: Ensimmäisessä atlasessa pesintä varmistettiin kahdessa ruudussa (Po Ilola ja Ru Ahvenkoski), toisessa yksi todennäköinen pesintä Po Iolassa. Tällä perusteella kuningaskalastaja näyttää harvinaistuneen entisestään 2000-luvulle tultaessa. Ei kuulu Porvoon seudun vakituiseen pesimälajistoon.

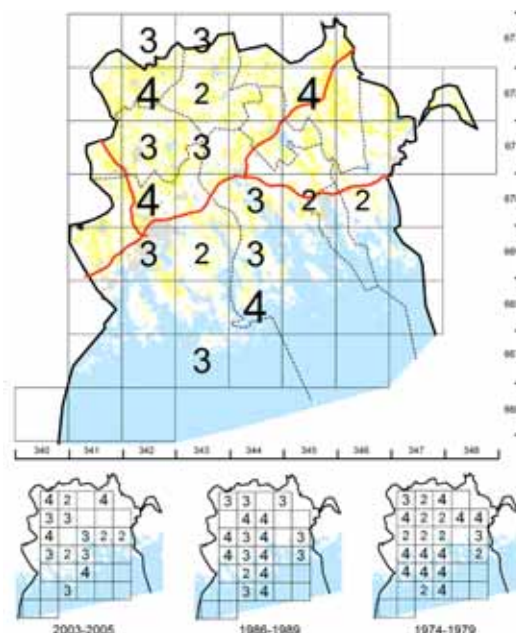
Käenpiika *Jynx torquilla* Göktyta VA

Pesimäympäristö: Pihapiirit, puistot ja valoisat metsät, joissa on vanhoja tikankoloja tai linnunpönttöjä pesäpaikaksi.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena koko maassa, joskin Lapissa harvinaisena.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji. Pesintään viittaavia havaintoja eri puolilla maakuntaa yhteensä 16 ruudussa. Corvuksen kesäkatsauksissa 2000-luvulla vuosittain yleensä 5–10 havaintoa, v. 2003 kuitenkin 13⁴.

Kannanmuutos: Taantunut selvästi 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni kunkin atlaksen välillä viidenneksellä. Samanlainen alamäki on havaittu koko maassa^{53,55}. Syiksi on arveltu muiden muassa pesimäedellytysten heikentymistä (metsälaidunten umpeenkasvu, kolopuiden hakkuu) sekä epäedullisia muutoksia talvehtimisalueilla⁵³.

Harmaapäätikka *Picus canus* Gråspett SP 50–100 paria

Pesimäympäristö: Erilaiset metsät, mieluiten vanhat lehti- ja sekametsät.

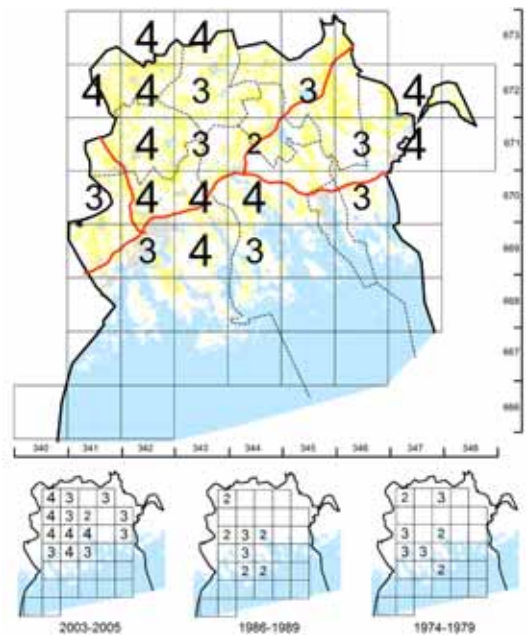
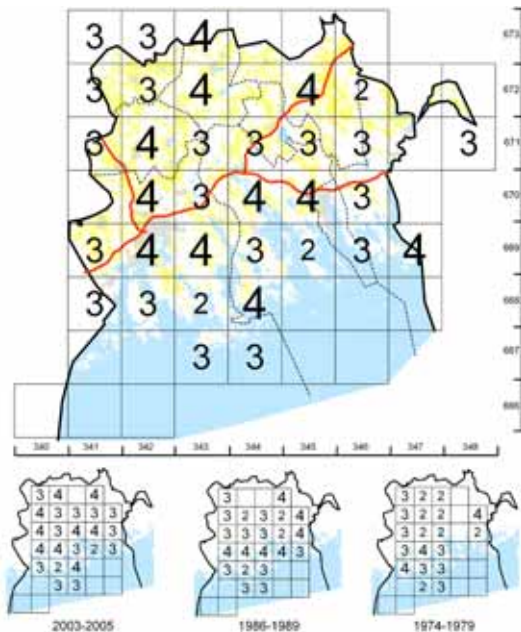
Esiintyminen Suomessa: Eteläinen laji, jonka kanta (2 000 paria) on keskittynyt voimakkaasti Lounais-Suomeen.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji sisämaassa. Puuttuu kokonaan saaristosta, myös mantereisilta pääsaarilta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 20 ruudussa. Corvuksen kesäkatsauksissa 2000-luvulla vuosittain yleensä 10–20 havaintoa, keuhällä 2005 maakunnasta löytyi kuitenkin yli 20 reviiää⁴.

Kannanmuutos: Runsastunut huomattavasti viimeisten 20 vuoden aikana. Vertailuaineistossa ruutumäärä peräti kaksinkertaistui edelliseen atlakseen verrattuna. Corvuksen kesäkatsauksissa 1980-luvulla vuosittain yleensä 2–4 havaintoa⁴ eli vain viidennes nykymääristä. Myös muualla maassa kannankehitys on ollut samanlainen⁵³. Runsastumisen syyt ovat jääneet kuitenkin epäselviksi. Talvien leudontuminen ja talviruokinnan lisääntyminen ovat edesauttaneet runsastumista, toisaalta metsänhoidon nimissä tehty lehti- ja kolopuiden vähentäminen metsistä heikentävät lajin elinmahdollisuuksia. Porvoon seudulla on huomattu, että harmaapäätikköjen reviiit ovat usein hyvin laajoja³¹.

Harmaapäätikka voi pesiä hakkuuaukean keskelle jääneessä haavassa ja tehdä sieltä käsin pitkinä ruuanhakumatkoja eri puolille laajaa reviiiriä. Ehkä laji on pystynyt sopeutumaan nykyiseen, voimakkaiden hakkuiden pirstomaan metsäympäristöön.

Palokärki *Dryoscopus martius* Spillkräka

Pesimäympäristö: Asutuksen, puistojen ja peltujen rikkomat laajat metsäalueet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena etelärannikolta Keski-Lappiin. Kanta (n. 11 000 paria) painottuu selvästi Etelä-Suomeen.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Havaittiin myös mantereisilla pääsaarilla ja niemimailla (Pe Sarvisalo, Po Emäsalo, Vessö ja Pellinki sekä Ru Vahterpää). Puuttuu vain ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 33 ruudussa, mikä on käpytikän jälkeen toiseksi eniten tikoista.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan palokärki on runsastunut hiljalleen 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi tuona aikana viidenneksen (neljä ruutua). Myös muualla maassa on todettu selvä kannankasvu viimeisten 30 vuoden aikana^{53,54,55}. Palokärjen elinolosuhteita viime vuosien intensiiviset hakkut eivät ole näköjään suuresti haitanneet. Sitä vastoin laji on hyötynyt leudoista, vähälumisista talvista⁵⁴.

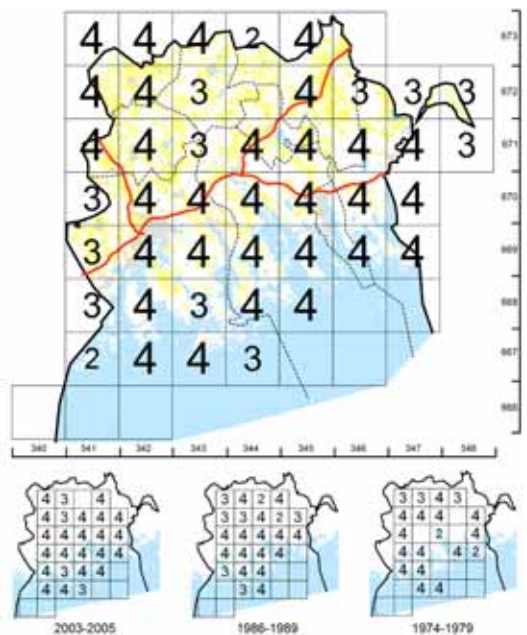
Käpytikka *Dendrocopos major* Större hackspett

Pesimäympäristö: Monenlaiset metsät.

Esiintyminen Suomessa: Ylivoimaisesti runsain tikkamme. Pesii yleisenä etelärannikolta Keski-Lappiin. Kanta vaihtelee havupuiden siemensadon mukaan 100 000–350 000 parin välillä.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji miltei kaikkialla maakunnassa, puuttuu vain ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja tehtiin tästä maakunnan selvästi runsaimmasta tikasta yhteensä 43 ruudussa.

Kannanmuutos: Runsastunut selvästi 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi tuona aikana kolmanneksen. Porvoon kaupungin talvilintulaskennassa käpytikkoja on havaittu 2000-luvulla keskimäärin 27,4 lintua laskentaa kohti, kun sama lukema 1970-luvulla oli vain 4,3 lintua³⁹. Myös muualla maassa, varsinkin Etelä-Suomessa, on todettu selvä kannankasvu viime vuosikymmeninä^{53,55}. Käpytikka ei ole samalla tavalla riippuvainen lahoppuista kuin muut tikat.

Valkoselkätikka *Dendrocopos leucotos*

Vitryggig hackspett ÄU 0–3 paria

Pesimäympäristö: Valoisat, varttuneet lehti- ja lehtipuuvaltaiset sekametsät, joissa on runsaasti lahoja lehtipuita.

Esiintyminen Suomessa: Harvinaisimpia ja uhanalaisimpia pesimälintujamme. Vähäinen kanta on painottunut Järvi-Suomen eteläosiin (Keski-Suomeen, Päijät-Hämeeseen, Etelä-Savoon ja Etelä-Karjalaan).

Esiintyminen Porvoon seudulla: Atlasvuosina tehtiin yllättäen muutamia pesintään viittaavia havaintoja. Kahdessa ruudussa havaittiin pysyvä reviiiri. Lisäksi juuri ennen atlaskautta keväällä 2002 havaittiin Liljendalissa pesää rakentava koiras, joka kuitenkin jäi ilman puolisoa. Viime vuosien havaintojen perusteella maakuntaan on muodostumassa pieni valkoselkätikkakanta, vaikka pesintää ei ole pystytty vielä varmistamaan.

Kannanmuutos: Aiemmissa atlaksissa ei havaintoja, joskin 1970–90-luvuilta tunnetaan muutamia yksittäisiä kesähavaintoja⁴. Ainakaan viimeisten 50 vuoden aikana pesintää ei ole varmistettu Porvoon seudulla. Valtakunnan tasolla valkoselkätikka on ollut häviämisuhtansa takia yksi nykyornitologian tarkimmin seurattuja lajeja. Lajin kanta hupeni 1900-luvun jälkipuoliskolla tehometsätalouden ja sitä seuranneen metsäluonnon köyhtymisen takia alle 20 pariin, mutta tiukkojen suojelutoimien myötä kanta on hiljalleen elpynyt nykyiseen 60–65 pariin²⁶. Paluuta entisiin aikoihin ei kuitenkaan ole, sillä lajille soveliaiden metsien ala on supistunut murto-osaan aiemmasta. Myöskään Porvoon seudulla valkoselkätikkasta ei tule yleisiä lajeja koskaan, mutta pienelle hajanaiselle kannalle elintilaa saattaa löytyä.

Pikkutikka *Dendrocopos minor* Mindre hackspett VA

Pesimäympäristö: Erilaiset lehtimetsät, joissa on runsaasti lahoja lehtipuita. Usein vesien rannoilla.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena koko maassa. Kanta (n. 5 000 paria) painottuu eteläiseen Suomeen.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Pesintään viittaavia havaintoja eri puolilla maakuntaa yhteensä 18 ruudussa. Corvuksen kesäkatsauksissa vuosittaiset havaintomäärät ovat olleet 2000-luvulla yleensä 10–20 yksilöä⁴. Jää helposti huomaamatta atlaskartoituksissa, joten todellinen runsaus on jäänyt epäselväksi.

Kannanmuutos: Pikkutikkakanta on vaihdellut selvästi atlas-ten välillä. Ensin syvää alamäkeä 1970-luvulta 1980-luvulle (vertailuaineistossa ruutumäärä väheni alle puoleen), sitten huomattava runsastuminen 2000-luvulle tultaessa (ruutumäärä kasvoi miltei kolminkertaiseksi!). Kaiken kaikkiaan laji näyttää runsastuneen viimeisten 30 vuoden aikana. Muualla maassa pikkutikan kannankehityksestä on ristiriitaista tietoa: faunistisen aineiston ja valtakunnallisen talvilintuaineiston perusteella laji on taantunut selvästi 1900-luvun loppupuolella (2000-luvun tilanteesta ei tietoa)⁵³, mutta esimerkiksi Rauman seudulla pikkutikka on runsastunut 1970-luvulta lähtien⁵². Porvoon seudulla laho- ja lehtipuiden väheneminen metsistä on heikentänyt lajin elinoloja jo pitkään, mutta vastapainona myrskyt, tulvat ja leudot talvet sekä toisaalta rutikuivat kesät ovat ilmeisesti lisänneet talousmetsissä lahopuiden määrää 2000-luvulla selvästi^{18,50}, mikä saattoi näkyä atlashavainnoissa. Tätä teoriaa tukisi se, että monen muunkin tikkalajin kanta on kääntynyt nousuun viime vuosina.

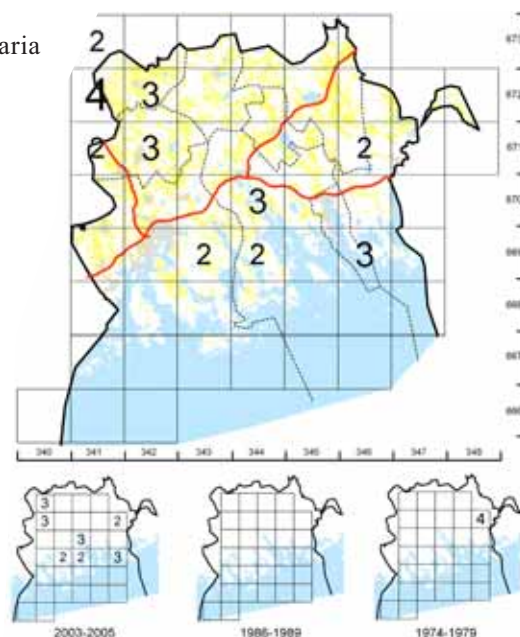
Pohjantikka *Picoides tridactylus* Tretåig hackspett SP 10–30 paria

Pesimäympäristö: Iäkkäät, mieluiten luonnontilaiset kuusimetsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena miltei koko maassa, runsaimmillaan maan itä- ja pohjoisosissa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvinaisen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä kymmenessä ruudussa, mikä on odotettua enemmän.

Kannanmuutos: Runsastunut huomattavasti 1980-luvun jälkeen. Vertailuaineistossa aiempien atlas-ten havaintomäärät vain 1 ja 0 ruutua, nyt peräti 7! Myös Corvuksen kesäkatsauksissa näkyy runsastuminen: 1990-luvulla pohjantikoista ei ollut havaintoja läheskään joka vuosi, mutta 2000-luvun puolivälissä jo useita vuosittain⁴. Samanlainen viime aikojen selvä ylämäki on havaittu Rauman seudulla⁵². Koko maan kannankehityksestä ei ole selvää kuvaa. 1900-luvun loppupuolella laji kuitenkin taantui monin paikoin vanhojen metsien vähenemisen myötä⁵³. Kuten pikkutikalla, yhtenä syynä pohjantikan voittokulkuun saattaa olla lahopuiden lisääntyminen talousmetsissä tällä vuosikymmenellä^{18,50}.

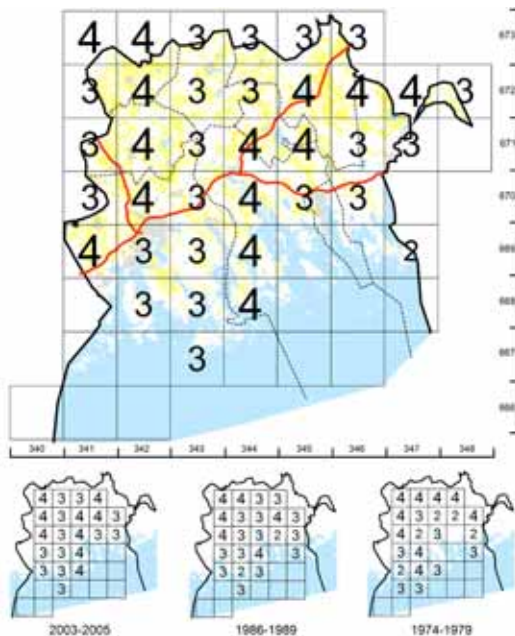
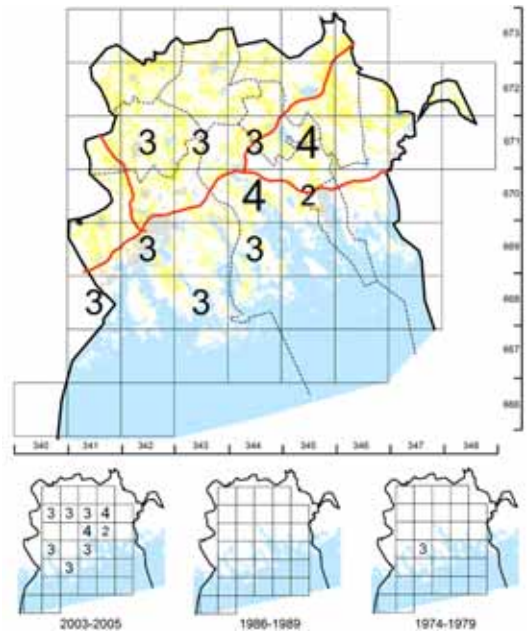
Kangaskiuru *Lullula arborea* Trädlärka SP 15–30 paria

Pesimäympäristö: Kuivat mäntykankaat ja kalliomänniköt, toisinaan myös entiset sorakuopat, hakkuuaukeat ja metsään raivatut linjat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvinaisena (kanta vajaat tuhat paria) Etelä-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji sisämaassa. Pesintään viittaavia havaintoja eri puolilta maakuntaa yhteensä 11 ruudussa. Corvuksen kesäkatsauksissa 2000-luvulla vuosittain yleensä muutama reviiiri, vuosina 2001 ja 2003 kuitenkin liki kymmenen⁴. Paras kangaskiurupaikka on nykyään Po Sondbyn hiekkakuopat, jossa on vuosittain ainakin 3–5 reviiiriä.

Kannanmuutos: Runsastunut huomattavasti 1970- ja 1980-luvun katovuosien jälkeen. Vertailuaineistossa aiempien atlasien havaintomäärät vain 1 ja 0 ruutua, nyt peräti 9! Samaa kieltä puhuvat myös Corvuksen kesäkatsaukset, joissa 1980-luvulla tunnettiin vuodesta toiseen vain yksi reviiiri Po Sköldvikissä⁴. Samanlainen kannankehitys on todettu kaikkialla Etelä-Suomessa, ja pesimätietoja tukevat myös lisääntyneet havainnot muutontarkkailupisteistä ja lintuasemilta. Nähtävästi 1900-luvun loppupuolen pohjalukemat johtuivat ankarista talvista, jotka romahduttivat kannan. Sen jälkeen laji on alkanut hiljalleen toipua⁵³.

Kiuru *Alauda arvensis* Sånglärka

Pesimäympäristö: Pellot, usein myös niityt, täytemaat ja muut avomaat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä Ahvenanmaalta Keski-Lappiin.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin yleinen pesimälaji sisämaassa, paikoittain myös sisäsaariston isoimmilla pelloilla. Puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 36 ruudussa. Kiuru on Porvoon seudun viljelysmaiden runsain lintulaji.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan ei mainittavaa muutosta. Valtakunnallisten aineistojen mukaan kiuru on taantunut selvästi viime vuosikymmeninä viljelysmaiden yksipuolistumisen takia^{53,55}. Kiurun kaltaiselle yleiselle lajille atlas ei ole erityisen hyvä menetelmä seurata runsauden vaihteluita. Tämä huomattiin myös Rauman seudulla, jossa atlasen mukaan kannassa ei tapahtunut muutosta, mutta runsauslaskentojen havaintomäärä väheni selvästi⁵².

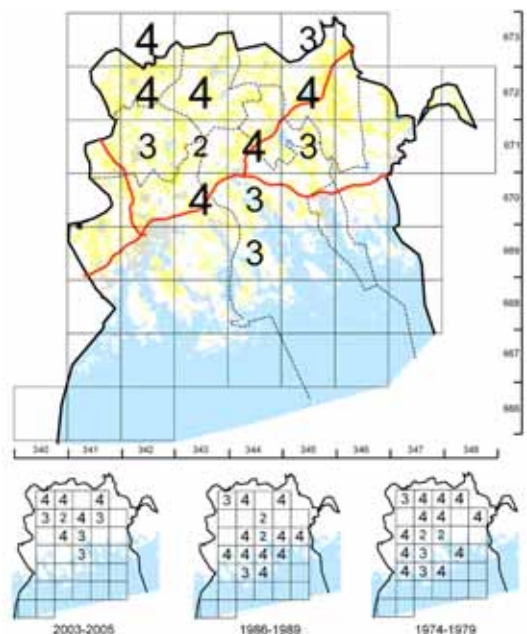
Törmäpääsky *Riparia riparia* Backsvala

Pesimäympäristö: Sorakuoppien hiekkatörmät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii suurissa yhdyskunnissa melko paikoittaisena miltei koko maassa. Kanta (50 000–100 000 paria) on painottunut Etelä- ja Keski-Suomeen.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen ja paikoittainen pesimälaji sisämaassa. Havaintoja eri puolilta maakuntaa yhteensä 12 ruudussa.

Kannanmuutos: Vähentynyt selvästi 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa havaintojen määrä laski tuona aikana yli kolmanneksen (6 ruutua). Viime vuosien alamäki on todettu myös Raumalla⁵² ja Varsinais-Suomessa²⁹. Monin paikoin käytöstä poistuneiden hiekkakuoppien maisemointi on vähentänyt lajille sopivia pesäpaikkoja, mutta Porvoon seudulta tätä koskevat tiedot puuttuvat.

Haarapääsky *Hirundo rustica* Ladusvala

Pesimäympäristö: Maatilojen, kylien ja muun asutuksen pihapiirit.

Esiintyminen Suomessa: Koko maassa yleinen pesimälintu.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji kaikkialla paitsi ulkosaaristossa, jossa pesii vain aniharvoissa paikoissa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 45 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan ei mainittavaa muutosta. Valtakunnallisten runsausaineistojen mukaan laji on kuitenkin taantunut viime vuosikymmeninä⁵⁵, ja syynä alamäkeen pidetään karjatilojen määrän vähentymistä ja maatalousympäristön yksipuolistumista⁵³. Molemmat syyt pätevät hyvin myös Porvoon seudulla. Haarapääskyn kaltaiselle yleiselle lajille atlas ei ole erityisen hyvä menetelmä seurata runsauden vaihteluita.

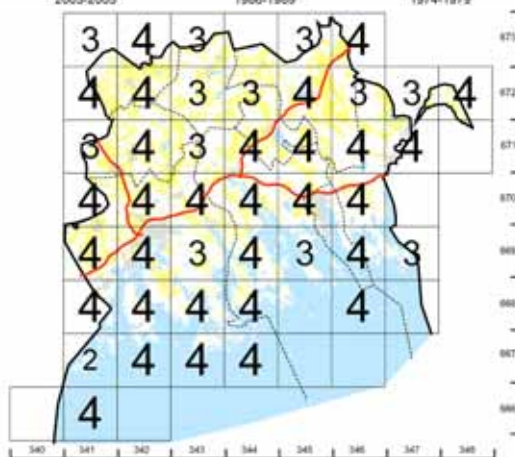
Räystäspääsky *Delichon urbicum* Hussvala

Pesimäympäristö: Maatilojen, kylien ja muun asutuksen pihapiirit.

Esiintyminen Suomessa: Pesii koko maassa, selvästi runsain kuitenkin Etelä-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji kaikkialla paitsi ulkosaaristossa, jossa pesii vain aniharvoissa paikoissa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 43 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan ei mainittavaa muutosta. Valtakunnallisten runsausaineistojen mukaan laji on kuitenkin taantunut huomattavasti viime vuosikymmeninä⁵⁵. Kuten haarapääskyllä, syynä alamäkeen lienee ainakin jossain määrin karjatilojen määrän vähentyminen ja maatalousympäristön yksipuolistuminen. Räystäspääskyn kaltaiselle yleiselle lajille atlas ei ole erityisen hyvä menetelmä seurata runsauden vaihteluita.

Metsäkirvinen *Anthus trivialis* Trädpiplärka

Pesimäympäristö: Valoisat metsät ja metsänreunat, joskus rämeet.

Esiintyminen Suomessa: Maamme kolmanneksi runsain pesimälintu, kanta yli kaksi miljoonaa paria. Pesii hyvin yleisenä koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin yleinen pesimälaji miltei kaikkialla maakunnassa, puuttuu vain ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 44 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan ei mainittavaa muutosta. Valtakunnallisten runsausaineistojen mukaan laji on kuitenkin taantunut

selvästi viime vuosikymmeninä, joskaan syytä taantumaa ei tiedetä⁵⁵. Metsäkirvisen kaltaiselle hyvin yleiselle lajille atlas ei ole erityisen hyvä menetelmä seurata runsauden vaihteluita.

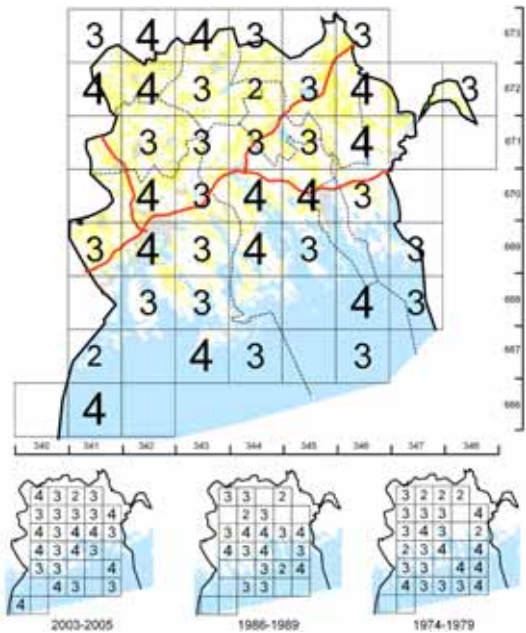
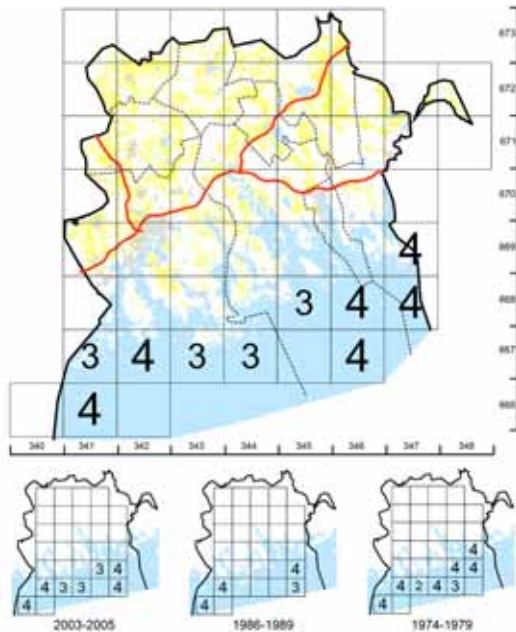
Niittykirvinen *Anthus pratensis* Ängspiplärka

Pesimäympäristö: Monenlaiset avomaat, etelässä yleensä pellot ja niityt, pohjoisessa avosuot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji kaikkialla maakunnassa, pesii myös paikoitellen ulkosaaristossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 37 ruudussa.

Kannanmuutos: Niittykirviskanta on vaihdellut selvästi atlasien välillä. Ensin alamäkeä 1970-luvulta 1980-luvulle (vertailuaineistossa ruutumäärä väheni kuudella), sitten selvä runsastuminen 2000-luvulle tultaessa (ruutumäärä kasvoi kuudella). Myös valtakunnallisen runsausaineiston mukaan kanta kävi toisen atlasen aikana pohjalukemissa ja kasvoi sitten melko selvästi 2000-luvulle tultaessa⁵³. Voimakkaat kannanvaihtelut ovat kuitenkin niittykirviselle tyypillisiä, ja Euroopassa talvehtivana lajina niittykirvinen kärsi selvästi 1980-luvun puolivälin ankarista talvista⁵³. Porvoon seudulla kuten muuallakin Etelä-Suomessa soiden ojitukset ja maatalousympäristön yksipuolistuminen ovat vähentäneet lajille sopivaa elinympäristöä.

Luotokirvinen *Anthus petrosus* Skärpiplärka 30–50 paria

Pesimäympäristö: Ulkosaaristo.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena saaristossa itäiseltä Suomenlahdelta Merenkurkkuun. Kanta (reilut tuhat paria) on runsaimmillaan Saaristomerellä.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji ulkosaaristossa, jossa kuitenkin havaittiin pesivänä useimmissa ruuduissa. Vakituksia pesimäsaaria ovat muiden muassa Pe Aspskär (8 paria³³) sekä Po Söderskär (10–20 paria⁸), Långören (n. 5 paria⁴) ja Kalkskär. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä kymmenessä ruudussa.

Kannanmuutos: Luotokirviskanta on vaihdellut melko

selvästi atlasien välillä. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni 1970-luvulta 1980-luvulle puoleen, sitten melkein kaksinkertaistui. Myös muualla Suomessa ja Pohjoismaissa kanta kävi aallonpohjassa 1980-luvun lopulla ankarien talvien seurauksena⁵³. Sään vaihtelut sekä talvehtimisalueilla Atlantin rannoilla että Suomen kesässä heijastuvat kantaan⁵³.

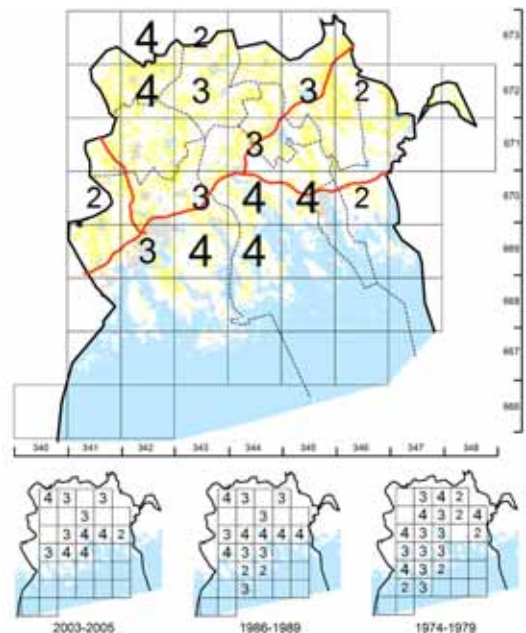
Keltavästaräkki *Motacilla flava* Gulärla

Pesimäympäristö: Etelä-Suomessa pellot ja niityt, Pohjois-Suomessa avosuot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii koko maassa, Etelä-Suomessa melko harvalukuisena, Pohjois-Suomessa hyvin runsaana. Kanta kokonaisuudessaan runsaat puoli miljoonaa paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji sisämaan pelloilla, niityillä ja lintuvesien rannoilla. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 15 ruudussa.

Kannanmuutos: Vähentynyt selvästi 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa havaintojen määrä laski tuona aikana liki puoleen (kahdeksan ruutua). Viime vuosien jyrkkä alamäki on todettu myös kaikkialla muuallakin Etelä-Suomessa⁵³. Etelä-Suomen peltokannan taantuminen on seurausta maatalousympäristön yksipuolistumisesta ja niittyjen umpeenkasvusta^{52,53}, jotka selittävät taantumisen myös Porvoon seudulla.

Sitruunavästaräkki *Motacilla citreola* Citronärla 0–2 paria

Pesimäympäristö: Märät, avoimet niityt, yleensä kosteikkojen rannoilla.

Esiintyminen Suomessa: Pesimälinnustomme uusimpia tulokkaita. Pesinyt etelärannikolla 1990-luvun lopulta alkaen vuosittain, nykyisin 5–30 parin voimin.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Atlaksessa tehtiin pesintään viittaavat havainnot kahdessa ruudussa. Reviiriä pitänyt koiras (hyvin luultavasti yksi ja sama lintu) tavattiin jokaisena atlasvuotena Po Pikkupernajanlahdella. Lisäksi kesällä 2004 koiras oleili reviirillä Lo Haravankylässä. Kumpikin koiras jäi tiettävästi parittomaksi.

Kannanmuutos: Aiemmissa atlaksissa ei havaintoja. Touko–kesäkuun vaihteessa 1991 koirassitruunavästäräkki oleskeli Po Brattnäsissä reilun parin viikon ajan ”seurustellen” keltävästäräkkinaaraan kanssa. Kyseessä oli maakunnan ensimmäinen reviirihavainto. Viime vuosien havaintojen perusteella sitruunavästäräkki näyttäisi vakiintuneen maakunnan pesimälajistoon.

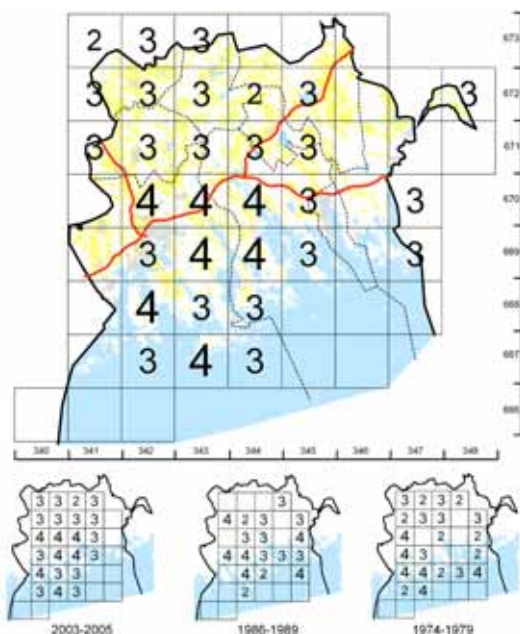
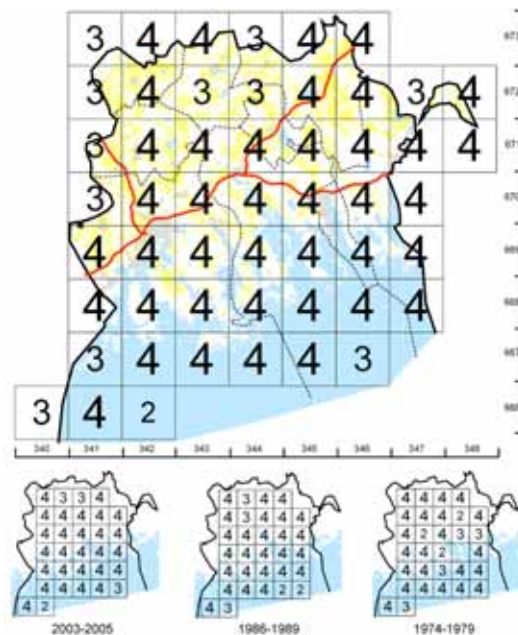
Västäräkki *Motacilla alba* Sädesärä

Pesimäympäristö: Hyvin monenlaiset avoimet ja puoliavoimet paikat pihoista, kaupunkialueista ja pellonlaidoilta ulkosaaristoon ja tunturijärvien rannoille. Puuttuu vain laajoilta, yhtenäisiltä metsäalueilta.

Esiintyminen Suomessa: Pajulinnun ohella maamme yleisin pesimälintu, joskaan ei läheskään yhtä runsas. Kanta n. 800 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Maakunnan yleisin lintulaji, ja samalla ainoa laji, joka tavattiin kaikissa ruuduissa, vieläpä miltei kaikissa varmasti pesivänä.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muuallakaan Etelä-Suomessa. Pohjois-Suomessa laji on selvästi runsastunut viimeisten 20 vuoden aikana⁵⁵.

Peukaloinen *Troglodytes troglodytes* Gärdsmyg

Pesimäympäristö: Synkeät korpimetsät ja rotkolaaksot, usein myös hakkuuaukeiden metsäiset reunaosat.

Esiintyminen Suomessa: Melko harvalukuinen, eteläinen laji, jonka yhtenäinen levinnyisyys yltää etelärannikolta Keski-Suomen pohjoisosiin asti. Lisäksi yksittäisiä asuinpaikkoja tunnetaan eri puolilta Pohjois-Suomea.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 30 ruudussa.

Kannanmuutos: Peukaloiskanta on vaihdellut jonkin verran eri atlasien välillä. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlasen välillä neljällä, sitten kasvoi toisen ja kolmannen atlasen välillä viidellä. Samanlainen kannankehitys on nähtävissä valtakunnallisissa aineistoissa; 1980-luvulla kanta kävi pohjalukemissa, sillä Euroopassa talvehtivana lajina peukaloinen kärsi selvästi tuon ajanjakson ankarista talvista^{53,55}.

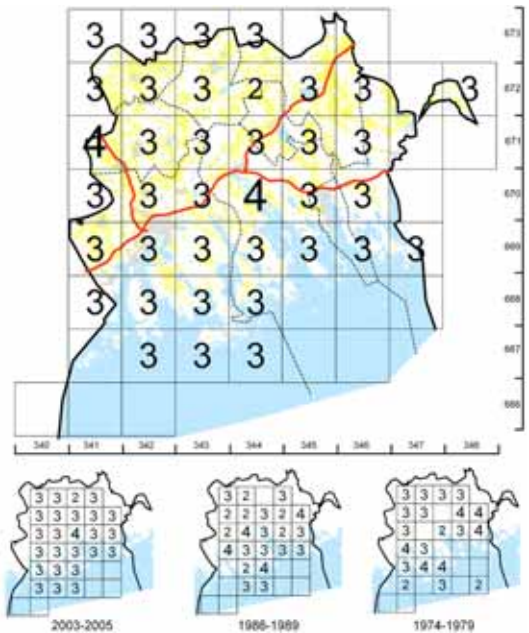
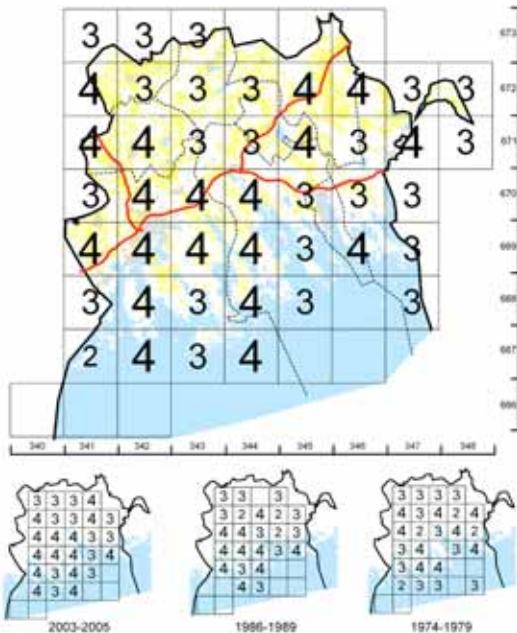
Rautiainen *Prunella modularis* Järnsparv

Pesimäympäristö: Nuoret kuusivaltaiset metsät, usein taimikot ja tiheiköt.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä miltei koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 38 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan rautiainen on runsastunut tasaisesti 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi tuona aikana neljänneksellä (viisi ruutua). Samanlaista nousua on todettu Rauman seudulla⁵². Valtakunnallisten aineistojen mukaan rautiaiskanta kasvoi 1900-luvun lopulle saakka, mutta on pysynyt sen jälkeen Etelä-Suomessa ennallaan^{53,55}.

Punarinta *Erithacus rubecula* Rödhake

Pesimäympäristö: Rehevät, kosteat, kuusivaltaiset metsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä koko maassa lukuun ottamatta Tunturi-Lappia. Kannan (noin miljoona paria) painopiste etelässä.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 43 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineistossa havaittu lievä noususuuntaus 1980-luvulta 2000-luvulle (vertailuaineistossa lisäys kolme ruutua) saattaa olla todellinen, sillä myös valtakunnallisten aineistojen mukaan kanta on kasvanut Etelä-Suomessa lähes puolella viimeisten 20 vuoden aikana⁵⁵.

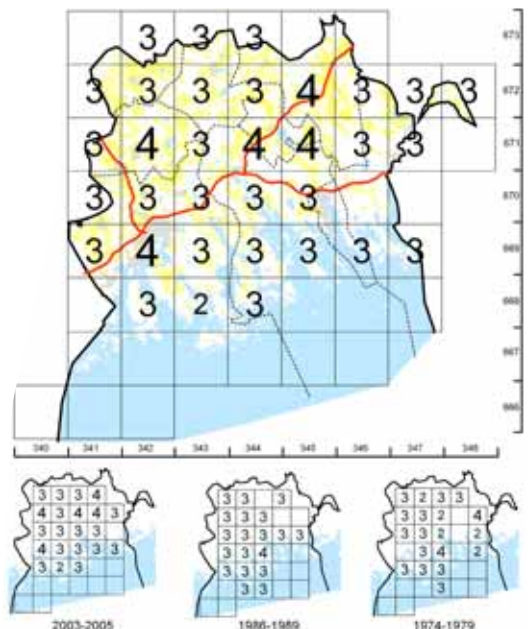
Satakieli *Luscinia luscinia* Näktergal

Pesimäympäristö: Nuoret, ryteiköiset lehtimetsät, kosteat rantametsät sekä puistojen ja puutarhojen matalammat reunaosat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena (kanta n. 20 000 paria) Etelä- ja Keski-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuisen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Atlaskartoituksissa helppo havaita voimakkaan, tunnusomaisen laulun ansiosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 33 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan näyttäisi hieman runsastuneen 1980-luvun jälkeen. Myös muualla Etelä-Suomessa havaintomäärät ovat kasvaneet viimeisten 20 vuoden aikana, joskaan ei tilastollisesti merkitsevästi⁵⁵. Kaiken kaikkiaan satakieli on runsastunut Suomessa voimakkaasti 1900-luvun jälkipuoliskolla ja levinnyt Oulun korkeudelle asti⁵³. Porvoon ensimmäinen satakielihavainto tehtiin v. 1963¹¹.

Mustaleppälintu *Phoenicurus ochruros* Svart rödstjört 1–2 paria

Pesimäympäristö: Taajamat, teollisuusalueet yms. urbaanit ympäristöt.

Esiintyminen Suomessa: Pesii hyvin harvinaisena Etelä-Suomessa, kanta vain kymmenisen paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Pesi v. 2005 onnistuneesti Po Tolkkisten saha-alueella. Myös 2000-luvun alkuvuosina vuosittain pesimä- tai pesintään viittaavia havaintoja Po Vanhankaupungin ja Kiialan kartanon alueilta⁴.

Kannanmuutos: Ei havaintoja aiemmissa atlaksissa. Näyttäisi vakiintuneen hyvin harvinaiseksi pesimälajiksi Porvoon seudulle.

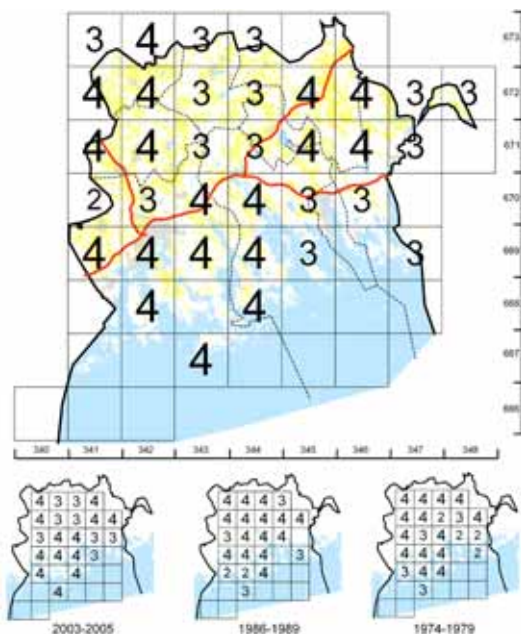
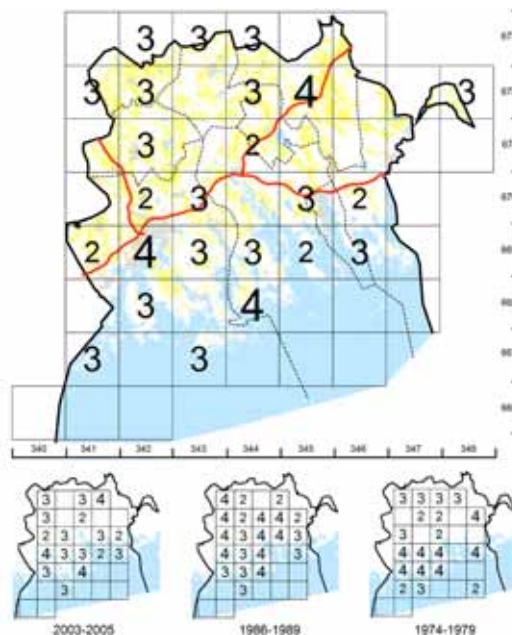
Leppälintu *Phoenicurus phoenicurus* Rödöstjart

Pesimäympäristö: Mäntyvaltaiset kangasmetsät, mutta myös pihat ja puistot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä koko maassa, Etelä-Suomessa kuitenkin harvalukuinen.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 24 ruudussa.

Kannanmuutos: Leppälintukanta on vaihdellut jonkin verran eri atlasien välillä. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi ensimmäisen ja toisen atlasen välillä kahdella (11 %), sitten väheni toisen ja kolmannen atlasen välillä neljällä (19 %). Kaiken kaikkiaan leppälintu näyttäisi vähentyneen jonkin verran Porvoon seudulla viimeisten 30 vuoden aikana. Valtakunnallisten aineistojen mukaan kanta on vaihdellut viime vuosikymmeninä Etelä-Suomessa ilman selvää suuntaa^{53,55}.

Pensastasku *Saxicola rubetra* Buskskvätta **SP**

Pesimäympäristö: Erilaiset avomaat, kuten pellot, niityt, hakkuuaukeat ja rikkaruohokentät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 34 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan ei mainittavaa muutosta, vaikka pensastasku onkin taantunut selvästi Etelä-Suomessa viime vuosikymmeninä^{53,55}. Rauman seudulla todettiin vastaava ilmiö: atlasaineistossa pensastaskun kaltaisen yleisen lajin taantuminen ei välttämättä ilmene⁵². Etelä-Suomen kannan taantuminen on ainakin osittain seurausta maatalousympäristön yksipuolistumisesta⁵³.

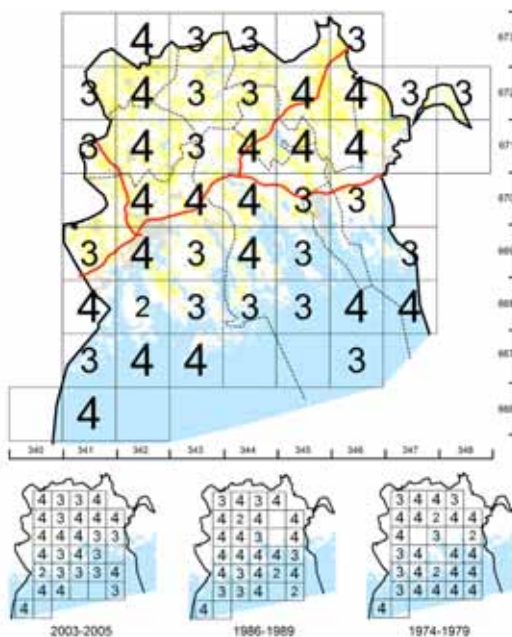
Kivitasku *Oenanthe oenanthe* Stenskvätta **SP**

Pesimäympäristö: Kuivat avomaat, jossa on pesäpaikaksi sopivia kivikasoja tai louhikoita.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji niin sisämaassa kuin saaristossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 41 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineistossa ei mainittavaa muutosta, vaikka kivitasku onkin taantunut selvästi Etelä-Suomessa 1970-luvun jälkeen maatalousympäristön yksipuolistumisen seurauksena^{53,55}. Kivitaskun kaltaiselle yleiselle lajille atlas ei ole erityisen hyvä menetelmä seurata runsauden vaihteluita.

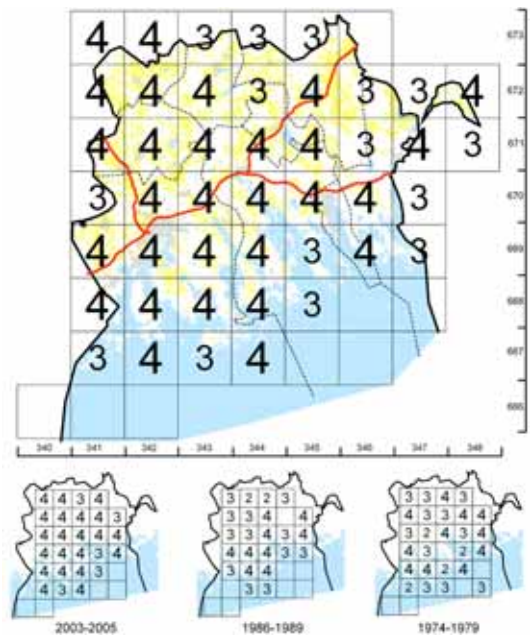
Mustarastas *Turdus merula* Koltrast

Pesimäympäristö: Kosteat kuusivaltaiset metsät, myös lehtimetsät sekä Etelä-Suomessa suojaisat puistot ja puutarhat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä etelärannikolta Lounais-Lappiin.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 44 ruudussa.

Kannanmuutos: Mustarastaskanta on vaihdellut lievästi eri atlasien välillä. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlasin välillä kolmella, sitten kasvoi toisen ja kolmannen atlasin välillä saman verran. Myös valtakunnallisissa aineistoissa kanta kävi pohjalukemissa toisen atlasin aikoihin kovien talvien seurauksena^{53,55}. Esimerkkinä talven ankaruuden ja osittain myös pihlajanmarjasadon huomattavasta vaikutuksesta talvehtivaan mustarastaskantaan käy Porvoon kaupungin talvilintulaskennan tulokset. Pelkästään 2000-luvulla laskentareitille osuneiden mustarastaiden määrä vaihteli eri vuosina 11 ja 159 yksilön välillä³⁹.

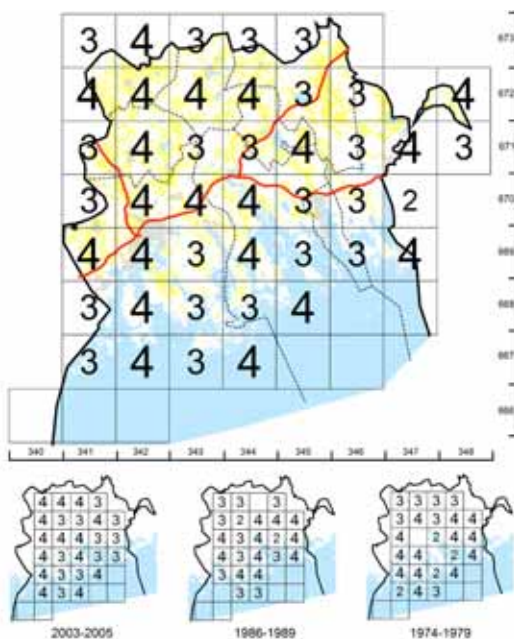
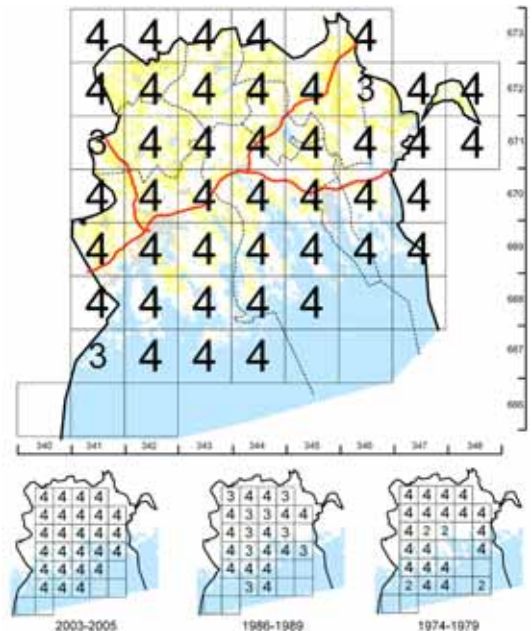
Räkättirastas *Turdus pilaris* Björktrast

Pesimäympäristö: Erilaiset kulttuuriympäristöt, kuten puistot, puutarhat ja pellonreunametsiköt.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä (kanta noin miljoona paria) koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa, mutta puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 44 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan räkättirastas näyttäisi hieman runsastuneen 1980-luvun jälkeen (vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi kolmella). Valtakunnallisten aineistojen mukaan kanta kaksinkertaistui Etelä-Suomessa viimeisten 20 vuoden aikana⁵⁵.

Laulurastas *Turdus philomelos* Taltrast

Pesimäympäristö: Monenlaiset havupuuvaltaiset metsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 43 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muuallakaan maassa.

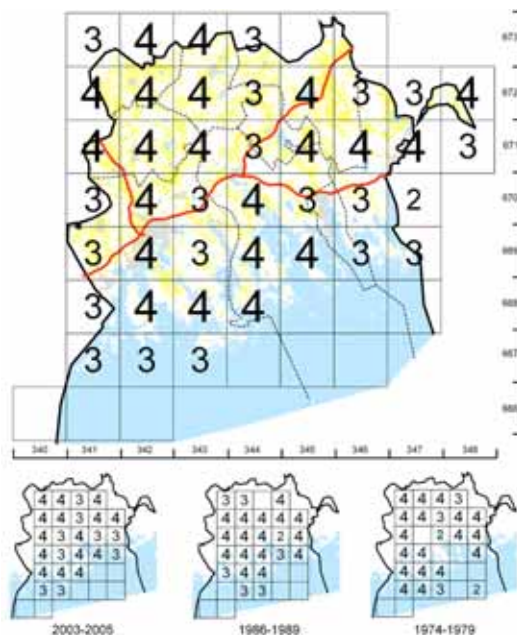
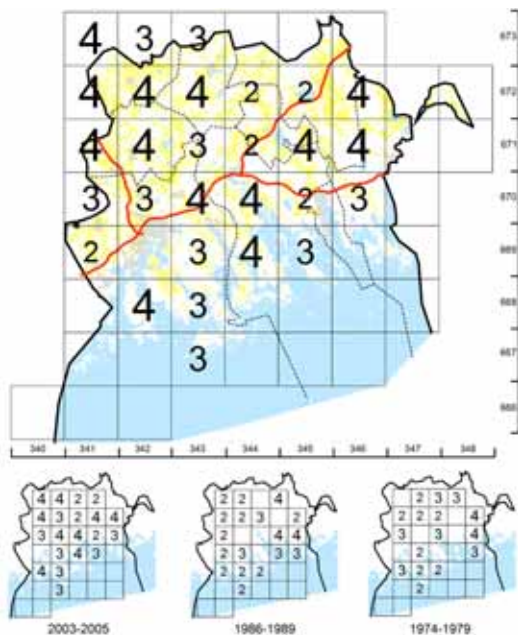
Punakylkirastas *Turdus iliacus* Rödvingetrast

Pesimäympäristö: Metsänreunat, ryteiköt, taimikot ja muut nuoremman ja tiheimmän puuston alueet.

Esiintyminen Suomessa: Yleisimpiä pesimälintujamme, kanta noin kaksi miljoonaa paria. Pesii yleisenä koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa, mutta puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 41 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta kuten muuallakaan maassa.

Kulorastas *Turdus viscivorus* Dubbeltrast

Pesimäympäristö: Erityisesti rauhalliset vartuneet, valoisat kangasmetsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena koko maassa Keski-Lappia myöten.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 28 ruudussa. Kulorastas on syrjäseutujen asukas, mistä osoituksena ei tavattu lainkaan Porvoon keskustan atlasruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan kulorastas näyttäisi runsastuneen hieman 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa

ruutumäärä kasvoi kunkin atlasen välillä kahdella. Valtakunnallisissa aineistoissa on niin ikään todettu kannan selvä kasvu viimeisten 30 vuoden aikana^{53,55}. Laji ei ole kärsinyt metsien rakenteen muutoksesta, kuten aikoinaan oletettiin.

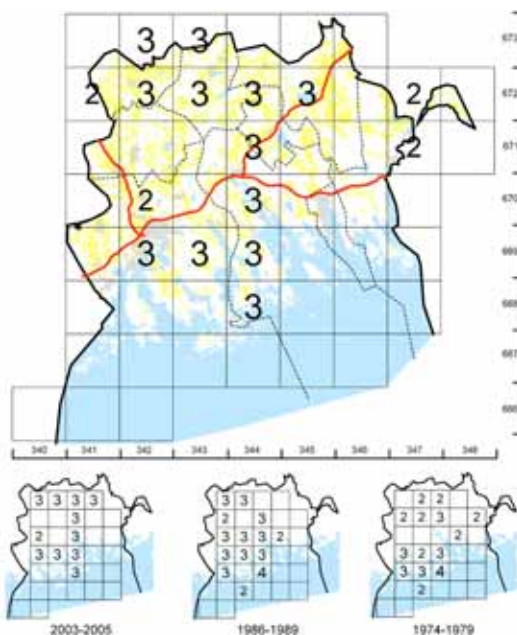
Pensassirkkalintu *Locustella naevia* Gräshoppsångare

Pesimäympäristö: Erilaiset rehevät puoliavoimet ympäristöt, kuten villiintyneet niityt ja pellonlaiteet, joissa kasvaa korkeaa heinää, mesiangervoja ja putkikasveja.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena Etelä- ja Keski-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 16 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, vaikka atlasaineiston mukaan pensassirkkalintu näyttäisikin hieman vähentyneen 1980-luvun jälkeen (vertailuaineistossa ruutumäärä väheni kolmella). Vähäinen aineisto ja lajin voimakkaat vuosivaihtelut vaikeuttavat todellisen kannanmuutoksen arviointia. Corvuksen kesäkatsauksissa vuosittaiset havaintomäärät ovat vaihdelleet 2000-luvulla 2–24 yksilön välillä⁴. Muualla maassa ei ole havaittu selvää suuntausta, joskin esimerkiksi Keski-Suomen maakunnassa laji on atlasaineiston mukaan runsastunut huomattavasti 1980-luvun jälkeen¹⁹.

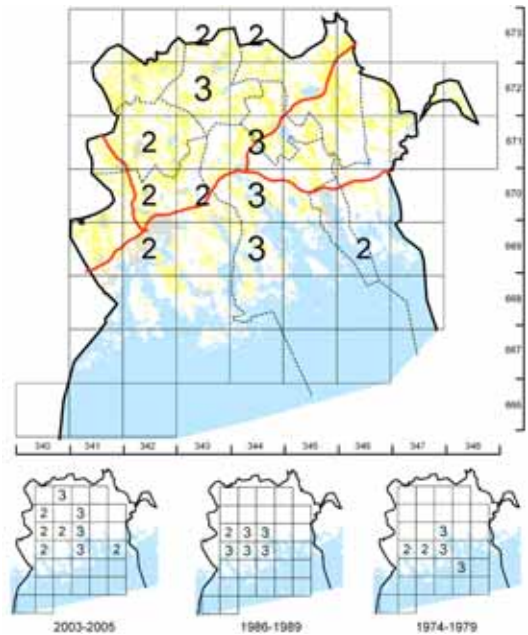
Viitasirkkalintu *Locustella fluviatilis* Flodsångare 10–30 paria

Pesimäympäristö: Kosteiden niittyjen, rantojen ja pellonreunusten korkeat pensaikot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena (kanta 300–500 paria) Etelä- ja Keski-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin harvalukuinen pesimälaji. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 11 ruudussa. Corvuksen kesäkatsauksissa vuosittaiset havaintomäärät ovat olleet 2000-luvulla 5–9 yksilön välillä paitsi v. 2000, jolloin kuultiin 13 säksättäjää⁴.

Kannanmuutos: Runsastunut 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä yhdellä, toisen ja kolmannen atlaksen välillä kolmella (50 %). Myös muualla maassa viitasirkkalinnun on havaittu runsastuneen selvästi⁵³. Laji hyötyy avomaiden pensoittumisesta, joskin Porvoon seudulla osasyynä havaintojen lisäykseen lienee myös havainnointitehon parantuminen.

Ruokosirkkalintu *Locustella luscinioides* Vassångare 0–2 paria

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet.

Esiintyminen Suomessa: Kuuluu pesimälinnustomme tuoreimpiin tulokkaisiin.

Viime vuosina Suomessa on havaittu useita revierejä vuosittain.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Kaksi havaintoa atlaksessa: pysyvä reviiiri v. 2004 Po Ruskiksella sekä v. 2005 Pe Gammelbyvikenillä, jossa laji pirisi myös kesällä 2006. Vaikuttaa siltä, että ruokosirkkalintu on asettumassa Porvoon seudun pesimälinnustoon.

Kannanmuutos: Ei havaintoja aiemmissa atlaksissa, mutta kesällä 1984 pesi ruokosirkkapari Pu Kanteleenjärvellä¹⁵ ja touko–kesäkuun vaihteessa 1985 Ru Ruotsikylässä pirisi koiras viikon ajan⁴. Havainnot olivat samalla maakunnan ensimmäiset kautta aikojen.

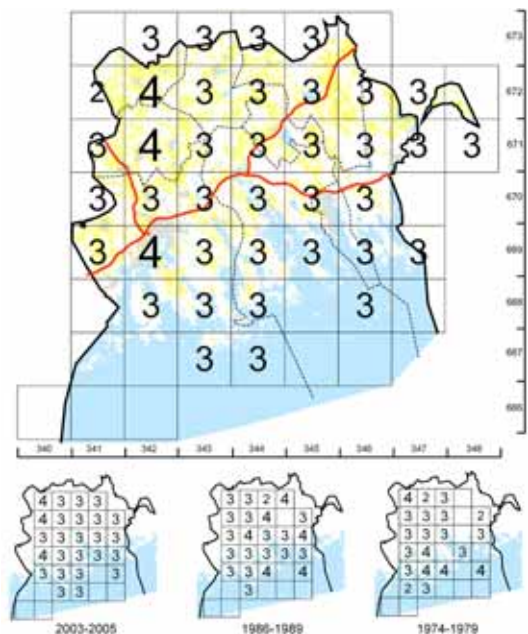
Ruokokerttunen *Acrocephalus schoenobaenus* Sävsångare

Pesimäympäristö: Runsaskasvustoiset kosteikot, joskus myös peltojen ojanvarret ja villiintyneet puutarhat.

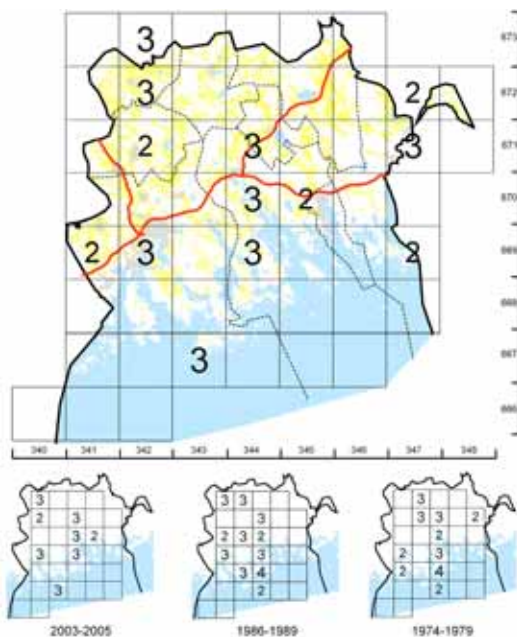
Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä koko maassa. Kanta n. 400 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Yksittäisiä havaintoja jopa ulkosaaristoluotojen järviruokotuppaista. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 38 ruudussa.

Kannanmuutos: Runsastunut 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi tuona aikana neljänneksellä (viisi ruutua). Runsastunut vastaavana aikana myös Rauman seudulla⁵². Valtakunnallisten aineistojen mukaan kanta kasvoi huomattavasti 1980-luvulle asti, mutta on pysynyt sen jälkeen Etelä-Suomessa jokseenkin ennallaan^{53,55}. Lajin voittokulkua ovat edesauttaneet niin Porvoon seudulla kuin muuallakin maassa vesien rehevöityminen ja avomaiden pensoittuminen.

Viitakerttunen *Acrocephalus dumetorum* Busksångare

Pesimäympäristö: Kosteat niityt, villiintyneet puutarhat ja pensaikot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena Etelä- ja Keski-Suomessa. Vahvimmissaan kanta (n. 7 000 paria) on maan kaakkoisosassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 13 ruudussa. Corvuksen kesäkatsauksissa vuosittaiset havaintomäärät ovat olleet 2000-luvulla yleensä 15–20 yksilöä⁴. Selvästi harvalukuisempi kuin luhtakerttunen toisin kuin Itä-Suomessa, jossa suhde on päinvastainen.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan ei selvää suuntausta. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi ensimmäisen ja toisen atlasksen välillä yhdellä, sitten väheni toisen ja kolmannen atlasksen välillä kolmella. Viitakerttusen on tyypillistä voimakas vuosivaihtelu. Laji on valloittanut Etelä- ja Keski-Suomen 1900-luvun jälkimmäisellä puoliskolla, ja runsastuminen jatkuu suuressa osassa maata yhä⁵³.

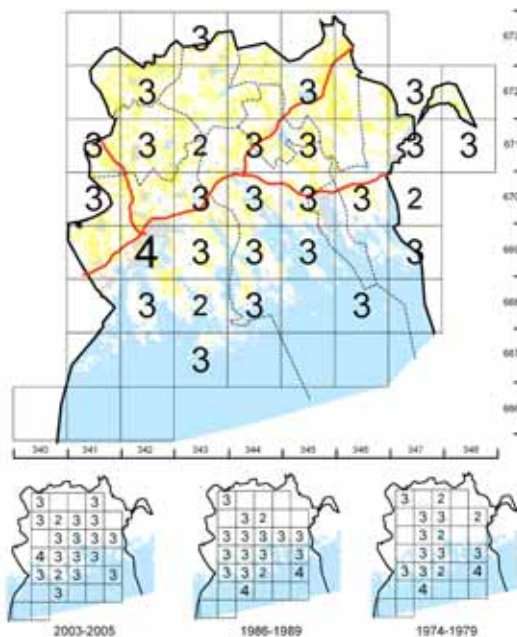
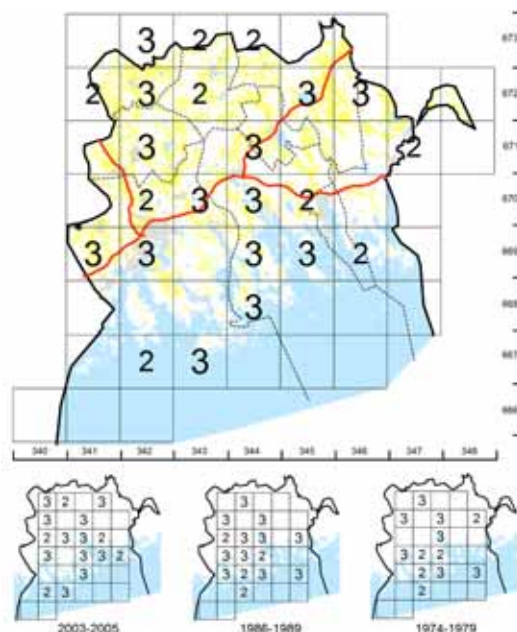
Luhtakerttunen *Acrocephalus palustris* Kärrsångare

Pesimäympäristö: Kosteat niityt, villiintyneet puutarhat ja pensaikot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena Etelä-Suomessa ja harvinaisena Keski-Suomessa. Kanta on n. 5 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 23 ruudussa. Selvästi yleisempi kuin viitakerttunen toisin kuin Itä-Suomessa, jossa suhde on päinvastainen.

Kannanmuutos: Runsastunut 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi tuona aikana kolmanneksella (neljä ruutua). Myös muualla maassa luhtakerttunen on runsastunut selvästi viimeisten 30 vuoden aikana^{52,53}.

Rytikerttunen *Acrocephalus scirpaceus* Rörsångare

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet, joissa sankkoja järviruokokasvustoja.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena Etelä- ja Keski-Suomessa aina Pohjois-Savoja myöten. Kanta (n. 15 000 paria) on keskittynyt etelärannikolle.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji merenlahdilla ja parhailla lintujärvillä. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 27 ruudussa.

Kannanmuutos: Runsastunut 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi tuona aikana yli neljänneksellä (neljä ruutua). Po Porvoonjoensuistossa parimäärä kasvoi vuosina 1989–2004 liki kaksinkertaiseksi 152 pariin^{10,35}. Valtakunnallisten aineistojen mukaan maamme rytikerttuskanta on vaihdellut melkoisesti, mutta selvää suuntausta ei ole havaittu^{53,55}. Laji on hyötynyt Porvoon seudulla vesien rehevöitymisestä ja järviruokokasvustojen levittäytymisestä.

Rastaskerttunen *Acrocephalus arundinaceus* Trastsångare VA 40–60 paria

Pesimäympäristö: Rehevät järvet ja merenlahdet, joissa korkeita järviruokokasvustoja.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvinaisena (kanta 200–300 paria) eteläisimmässä Suomessa. Pohjoisempaan yksittäisiä esiintymispaikkoja Pohjois-Savo ja Oulun seutua myöten.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen pesimälaji merenlahdilla ja parhailla lintujärville. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 12 ruudussa. Po Porvoonjoensuisto on yksi maamme parhaista rastaskerttuspaikoista, ellei paras. Kesän 2004 lintulaskennoissa suistossa havaittiin peräti 24 laulavaa koirasta³⁵. Samalla paikalla, joskin hieman pienemmällä tutkimusalueella vuosina 1989 ja 1999 tehtyjen laskentojen reviirimäärät olivat 11 ja 9^{10,24}.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan rastaskerttunen levinneisyys on pysynyt ennallaan, mutta – kuten yllä olevat tiedot Porvoonjoensuistosta kertovat – todellisuudessa laji on runsastunut viimeisten 20 vuoden aikana. Tämä on näkynyt myös Corvuksen kesäkatsauksissa tasaisesti lisääntyneinä havaintomäärinä⁴. Myös muualla esiintymisalueellaan laji on runsastunut selvästi viime vuosikymmeninä^{29,30,52,53}, joskaan kannankasvu ei ole heijastunut vielä ainakaan Keski-Suomen korkeudelle asti¹⁹. Rastaskerttunen on hyötynyt vesien rehevöitymisestä ja järviruokokasvustojen vankistumisesta.

Kultarinta *Hippolais icterina* Härmsångare

Pesimäympäristö: Rehevät lehtimetsät, rantalehdot ja puistot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena Etelä-Suomessa, harvinaisena myös Keski-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Atlashavainnot näyttäisivät painottuvan jossain määrin rannikon tuntumaan. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 22 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan kultarinta runsastui selvästi kahden ensimmäisen atlaksen välillä (vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi tuona aikana viidenneksellä), mutta sen jälkeen kanta on pysynyt ennallaan. Samanlainen kehitys on havaittu muualla maassa^{29,52,53}.

Kirjokerttu *Sylvia nisoria* Höksångare 10–20 paria

Pesimäympäristö: Puoliavoimet pensaikkomaat, usein vesien äärellä.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena (kanta noin tuhat paria) etelärannikolla.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvinainen pesimälaji maakunnan itäosien rannikkoseudulla. Lajin nykyinen esiintymiskeskus näyttäisi olevan Ru Ahvenkoskenlahti, jonka ympäristössä laji tavattiin atlaksen aikana useissa ruuduissa. Muut kaksi esiintymisruutua sijaitsevat Pe Pernajanlahden tuntumassa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä kahdeksassa ruudussa. Corvuksen kesäkatsauksissa vuosittaiset havaintomäärät ovat olleet 2000-luvulla 1–5 reviiriä paitsi v. 2003 9–10 reviiriä⁴.

Kannanmuutos: Vähentynyt 1980-luvun jälkeen. Vertailuaineistossa ruutumäärä vähennys oli tosin vain kaksi ruutua, mutta suhteellisesti laskua oli 29 %. Taantuminen on ollut näkyvää ainakin Porvoossa, jossa kaikki 1980-luvun loppupuolen

esiintymispaikat ovat nyt autoituneet. Tuolloin kirjokerttuja eläi vakituisesti muiden muassa Po Stensbölessä (parhaimmillaan 1980-luvun loppupuolella 5 paria, viimeinen havainto kesällä 1999), Pikkupernajanlahdella (3–4) ja Kräkössä (1), yksittäishavaintoja tehtiin lisäksi useissa paikoissa⁴. Tämä näkyy myös atlasaineistossa, jossa kahden ensimmäisen atlaksen kirjokerttuhavainnot painottuvat Porvooseen, kun taas uusimmassa atlaksessa siellä ei tehty ainoatakaan havaintoa. Kirjokertun kannanmuutoksista muualla maassa on melko niukasti tietoa, mutta ainakin Länsi-Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa laji on niin ikään vähentynyt selvästi 1980-luvun jälkeen^{29,53}. Rauman seudulta laji hävisi jo ennen 1980-lukua⁵². Taantuman syistä ei ole tietoa. Ihmissilmin kirjokertun elinympäristöissä ainakaan Porvoon seudulla ei ole tapahtunut merkittäviä laadullisia tai määrällisiä muutoksia huonompaan suuntaan. Päinvastoin niittyjen ja rantojen pensoittumisen luulisi lisänneen lajille sopivaa biotooppia.

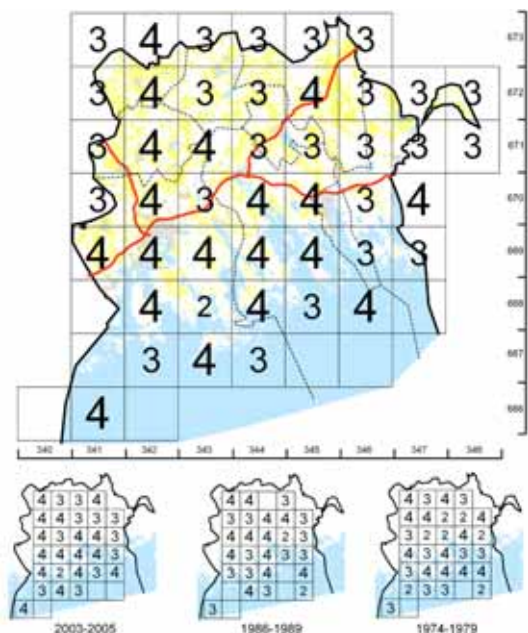
Hernekerttu *Sylvia curruca* Ärtsångare

Pesimäympäristö: Nuoret kuusivaltaiset metsät, myös pensaikot ja puutarhat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä koko maassa Keski-Lappiin saakka.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji. Esiintyy paikoin jopa ulkosaariston metsäisillä ja katajikkoisilla luodoilla. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 44 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta. Valtakunnallisten aineistojen mukaan laji on runsastunut jonkin verran viimeisten 20 vuoden aikana, joskin vuosittaiset vaihtelut ovat olleet suuria⁵⁵.

Pensaskerttu *Sylvia communis* Törnsångare

Pesimäympäristö: Erilaiset puoliavoimet, pensaikkoiset alueet. Mieluiten tuoreilla, villiintyneillä niityillä, mutta toisinaan melko karuillakin paikoilla.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä Etelä- ja Keski-Suomessa Oulun korkeudelle saakka.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji. Esiintyy paikoin jopa ulkosaariston metsäisillä ja katajikkoisilla luodoilla (muiden muassa Pe Aspskärillä ja Po Söderskärillä). Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 45 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muullakaan maassa.

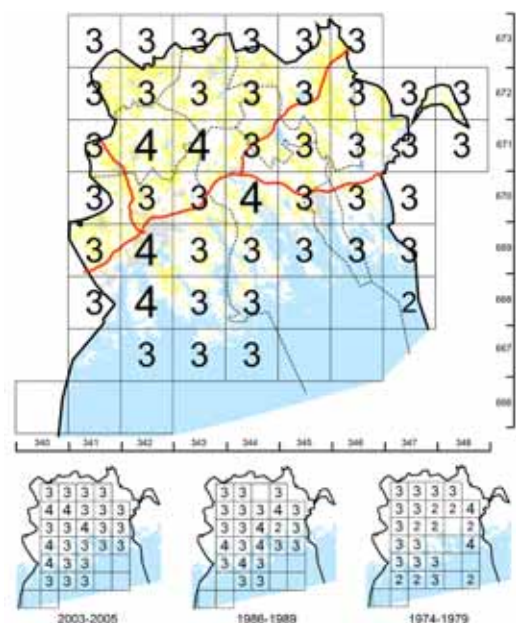
Lehtokerttu *Sylvia borin* Trädgårdssångare

Pesimäympäristö: Monenlaiset lehtipuuvalltaiset metsät ja pensaikot.

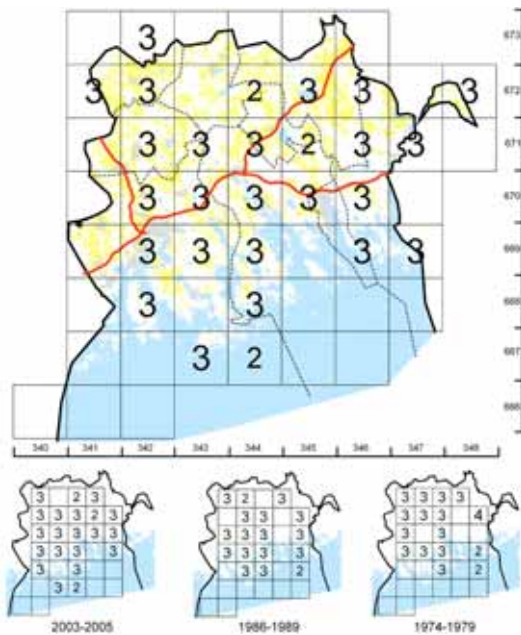
Esiintyminen Suomessa: Yksi maamme runsaimmista linnuista (kanta noin miljoona paria). Pesii yleisenä Ahvenanmaalta Etelä-Lappiin.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa, mutta puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 44 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muullakaan maassa.

Mustapääkerttu *Sylvia atricapilla* Svarthätta

Pesimäympäristö: Rehevät lehdot, rantametsät ja puistot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena (kanta n. 60 000 paria) Etelä- ja Keski-Suomessa Oulun korkeudelle saakka.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 27 ruudussa.

Kannanmuutos: Runsastunut 1970-luvulta alkaen.

Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi tuona aikana liki kolmanneksella (viisi ruutua). Samanlainen kehitys on havaittu myös Rauman seudulla⁵² ja kahden ensimmäisen atlaksen osalta myös muualla Suomessa⁵³. Valtakunnallisen runsausaineiston mukaan kanta on pysynyt viimeisten 20 vuoden aikana jokseenkin ennallaan⁵⁵.

Idänuunilintu *Phylloscopus trochiloides* Lundsångare 10–30 paria

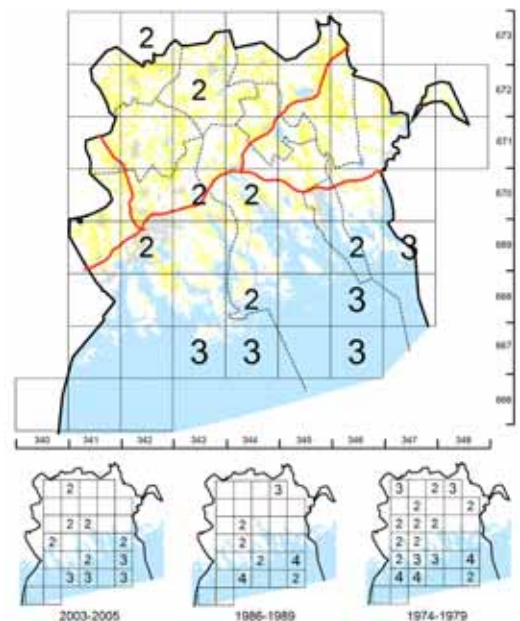
Pesimäympäristö: Rehevät, usein iäkkäät ja luonnontilaiset kuusi- ja sekametsät.

Esiintyminen Suomessa: Melko harvinainen pesimälaji Etelä-Lappia myöten. Muutamien tuhannen parin kanta painottuu Kaakkois-Suomeen.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvinainen pesimälaji lähinnä rannikkoseudulla. Pesintään viittaavia havaintoja eri puolilta maakuntaa (ulkosaaristoa myöten) yhteensä 12 ruudussa, joskin yli puolet havainnoista koski vain mahdollista pesintää eli mukana saattoi olla myös kierteleviä tai vielä muuttomatkalla olevia lintuja. Corvuksen kesäkatsauksissa vuosittaiset havaintomäärät ovat olleet 2000-luvulla 3–10 yksilöä paitsi v. 2003, jolloin ilmoitettiin 15 laulavaa koirasta (muiden muassa Ru Vahterpäässä neljä)⁴. Pe Aspskärillä laji on pesinyt vakituisesti, enimmillään viisi paria v. 1989 ja 4–5 paria v. 1990⁴.

Kannanmuutos: Idänuunilintukanta on vaihdellut huomattavasti atlaksen välillä. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä peräti kymmenellä (59 %), sitten kasvoi toisen ja kolmannen atlaksen välillä kolmella (43 %). Havaittu ailahtelu saa tukea valtakunnallisista atlas- ja runsausaineistoista. Niiden mukaan idänuunilintu oli ensimmäisessä atlaksessa huomattavan runsas vuoden 1978 huippuesiintymän ansiosta⁵³,

ja 1980-luvun notkahduksen jälkeen kanta nousi uuteen kasvuun⁵⁵. Lajin esiintyminen on suuresti riippuvainen toukokuun loppupuolen sääoloista ja ilmavirtauksista; koleina vuosina kanta jää niukaksi, lämpisinä, kaakkoistuulisina vuosina meillä nähdään paljon idänuunilintuja. Kaiken kaikkiaan idänuunilintu näyttää kuitenkin taantuneen Porvoon seudulla viimeisten 30 vuoden aikana, mihin lienee syynä lajin suosimien vanhojen metsien väheneminen.

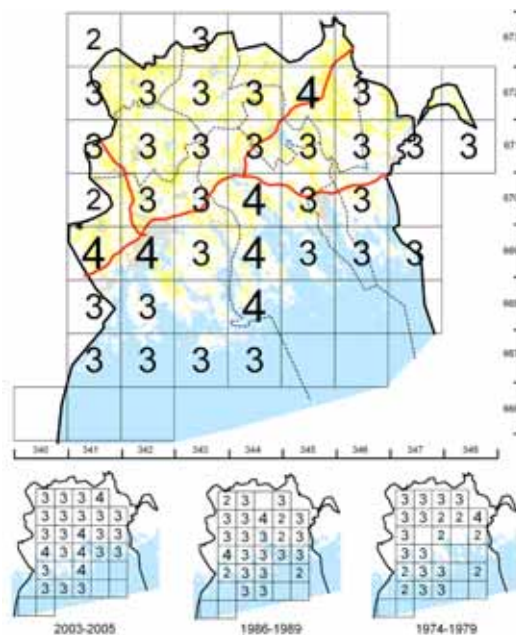
Sirittäjä *Phylloscopus sibilatrix* Grönsångare

Pesimäympäristö: Valoisat, varttuneet lehtimetsät tai lehtipuuvaltaiset sekametsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä (kanta n. 300 000 paria) etelärannikolta Etelä-Lappiin.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 36 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan sirittäjä näyttäisi hivenen runsastuneen 1970-luvulta 1980-luvulle (vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi kolmella), mutta kanta on pysytellyt sen jälkeen ennallaan. Samanlainen kehitys on havaittu myös Rauman seudulla⁵² ja kahden ensimmäisen atlaksen osalta myös muualla Suomessa⁵³. Sirittäjä on runsastunut huomattavasti 1900-luvun jälkipuoliskolla ja levittäytynyt samalla pohjoisemmaksi⁵³, mutta valtakunnallisen runsausaineiston mukaan laji on kuitenkin vähentynyt selvästi viimeisten 20 vuoden aikana⁵⁵.

Tiltalti *Phylloscopus collybita* Grönsångare VA

Pesimäympäristö: Varttuneet kuusivaltaiset metsät, eteläisimmässä Suomessa myös seka- ja lehtimetsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä koko maassa lukuun ottamatta Keski- ja Pohjois-Lappia. Kanta on n. 100 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 30 ruudussa. Yhdessäkään atlaksessa ei ole tehty varmaa havaintoa tiltaltin pesinnästä.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan ei mainittavaa muutosta. Valtakunnallisten aineistojen mukaan Suomen tiltalttikanta on kuitenkin pienentynyt huomattavasti 1970-luvulta alkaen^{53,55}. Syyksi alamäkeen on arveltu metsien pirstoutumista ja talvehtimisalueilla tapahtuneita muutoksia.

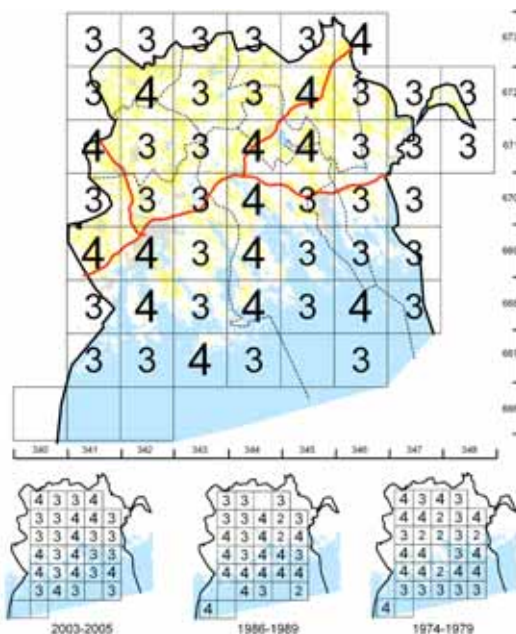
Pajulintu *Phylloscopus trochilus* Lövsångare

Pesimäympäristö: Kaikenlaiset metsämaastot lehti- ja havumetsistä metsänreunoihin ja pensaikkoihin.

Esiintyminen Suomessa: Maamme ylivoimaisesti runsain lintulaji, jonka kannaksi on arvioitu noin kymmenen miljoonaa, hyvinä vuosina jopa 13 miljoonaa paria. Levinyt tasaisesti koko maahan aina Tunturi-Lappia myöten.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin yleinen pesimälaji. Puuttui vain muutamasta ulkosaaristoruudusta. Manneralueilla peipon ohella maakunnan runsain lintulaji.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muuallakaan maassa.

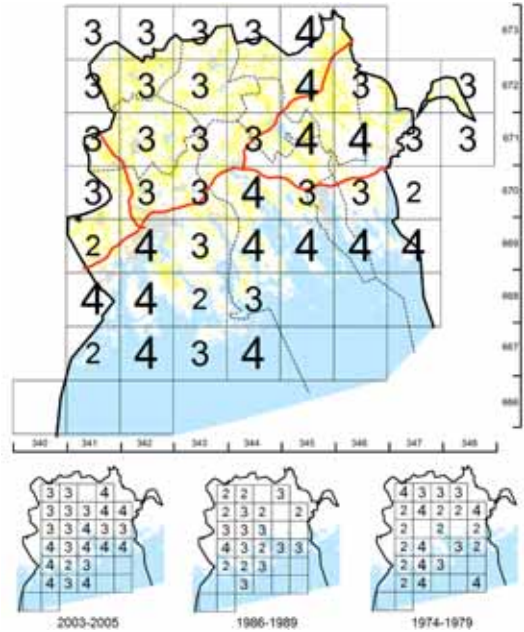
Hippiäinen *Regulus regulus* Kungsfågel

Pesimäympäristö: Kuusimetsät.

Esiintyminen Suomessa: Runsaimpia pesimälintujamme, kanta noin miljoona paria. Pesii yleisenä etelärannikolta Keski-Lappiin.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa, mutta vannoutuneena metsälajina puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 41 ruudussa.

Kannanmuutos: Hippiäiskanta on vaihdellut jonkin verran atlasien välillä. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlasen välillä kolmella (14 %), sitten kasvoi toisen ja kolmannen atlasen välillä viidellä (26 %). Myös valtakunnallisessa atlasaineistossa näkyi 1980-luvun notkahdus erittäin ankarien talvien 1985/86 ja 1986/87 jälkeen⁵³. Sittemmin kanta on hieman kasvanut⁵⁵. Porvoon kaupungin talvilintulaskennassa hippiaisiä havaittiin vuosina 1980–1985 keskimäärin 8,2 lintua laskentaa kohti, mutta vuosina 1986–1993 vain 1,6 lintua³⁹. Viimeisten kymmenen vuoden aikana hippiaisiä on havaittu reitillä jälleen enemmän, yleensä yli 10 yksilöä, huipputalvena 2002/03 peräti 63³⁹. Hippiäisen runsaus vaihtelee siis melkoisesti talvien ankaruuden mukaan. Euroopan pienimpänä lintuna ja vieläpä hyönteissyöjänä se ei kestä kovia pakkasia erityisen hyvin. Kovina talvina kuolleisuus on jopa 80–90 %⁵³.

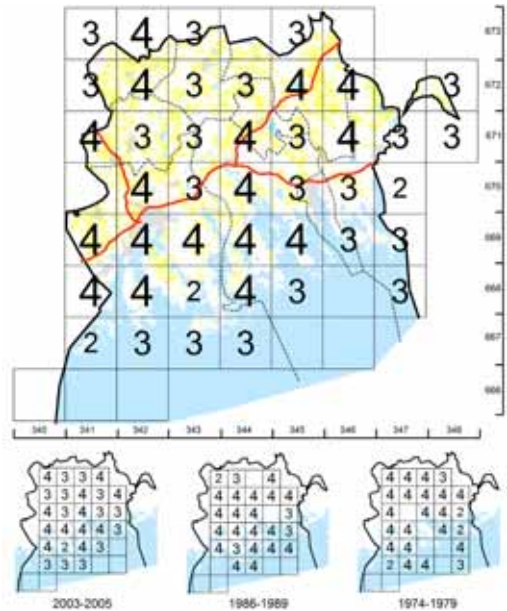
Harmaasieppo *Muscicapa striata* Grå flugsnappare

Pesimäympäristö: Monenlaiset harvapuustoiset ympäristöt metsistä taajamiin.

Esiintyminen Suomessa: Runsaimpia pesimälintujamme, kanta n. 1,5 miljoonaa paria. Pesii yleisenä koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen, mutta melko huomaamaton pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Paikoin havaittiin myös ulkosaaristossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 42 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muuallakaan maassa.

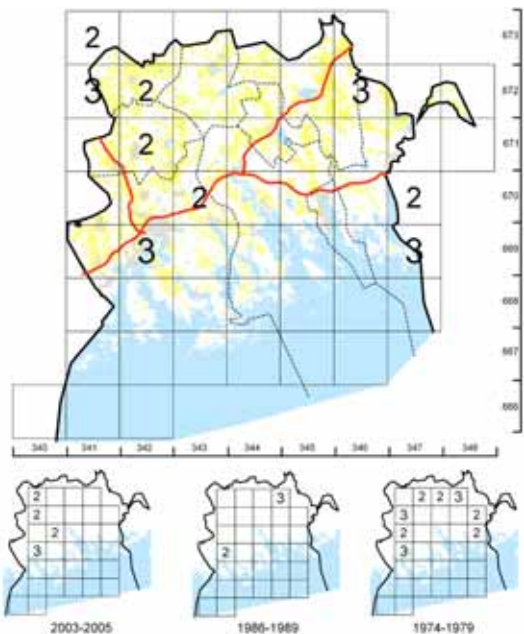
Pikkusieppo *Ficedula parva* Mindre flugsnappare **SP** 5–20 paria

Pesimäympäristö: Rehevät, iäkkäät, runsaasti lahoppua sisältävät aarnimetsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvinaisena (kanta runsaat tuhat paria) maan etelä- ja keskiosissa. Runsaimmillaan suojelualueilla, koska muualla on hyvin niukasti riittävän luonnontilaisia metsiä.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvinaisen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Pesintään viittaavia havaintoja eri puolilta maakuntaa yhteensä yhdeksässä ruudussa, eniten esiintymisruutuja maakunnan luoteisosan metsäseuduilla. Corvuksen kesäkatsauksissa vuosittaiset havaintomäärät ovat olleet 2000-luvulla 1–11 yksilöä⁴.

Kannanmuutos: Pikkusieppokanta on vaihdellut selvästi atlasien välillä. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlasen välillä kuudella (75 %), sitten kasvoi toisen ja kolmannen atlasen välillä kahdella (50 %). Kannanvaihtelut ovat olleet samanlaiset kuin idänuunilinnulla. Molemmille lajeille yhteistä ovat suuret vuosivaihtelut ja riippuvuus toukokuun jälkipuoliskon lämpimistä säistä ja kaakkoistuulista. Valtakunnallisessa atlasaineistossa kävi kuitenkin päinvastoin: havaintojen määrä kasvoi jonkin verran 1970-luvulta 1980-luvulle⁵³. Kaiken kaikkiaan pikkusieppo näyttää taantuneen Porvoon seudulla viimeisten 30 vuoden aikana, mihin lienee syynä lajin suosimien vanhojen metsien väheneminen.

Kirjosieppo *Ficedula hypoleuca* Svartvit flugsnappare

Pesimäympäristö: Pihat ja puistot, myös valoisat lehti- ja sekametsät.

Esiintyminen Suomessa: Yleinen pesimälintu koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 43 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan kirjosieppo näyttäisi hieman runsastuneen 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi kunkin atlaksen välillä kahdella. Myös muualla Etelä-Suomessa kanta on kasvanut viimeisten 30 vuoden aikana^{53,55}.

Viiksitimali *Panurus biarmicus* Skägges 0 paria

Pesimäympäristö: Rehevät merenlahdet, harvemmin lintujärvet.

Esiintyminen Suomessa: Uudistulokas, joka pesi meillä ensi kerran 1980-luvun lopulla. Nykyään laji pesii harvalukuisena (kanta 400–800 paria) lähinnä etelärannikon merenlahdilla.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Havaittiin atlaksessa yhdessä ruudussa (mahdollinen pesintä Po Ruskiksella). Muutenkin viime vuosina nähty maakunnassa vain muutamia kertoja⁴.

Kannanmuutos: Uusimpia tulokkaita Porvoon seudun pesimälinnustossa, joskaan uusimman atlaksen aikana ei pesinyt enää alueella vakituisesti. Laji havaittiin Porvoon seudulla ensimmäisen kerran marraskuussa 1990 Ruskiksella, jossa laji asustelikin vakituisesti seuraavat kymmenen vuotta⁴. Vielä 2001 timalin näki helposti Ruskiksella sekä Pe Gammelbyvikenillä, mutta talvi 2001/02 koitui Porvoon seudun timalikannan turmioksi. Sen jälkeen maakunnassa on tehty lajista vain pari havaintoa. Myös muualla kannankehitys on ollut samantapainen. Leutojen talvien ansiosta laji levittäytyi 1990-luvun alussa nopeasti pitkin Etelä- ja Keski-Suomea aina Oulun seudulle asti, ja pesimäkanta kasvoi räjähdysmäisesti. Sittemmin parin kylmän talven seurauksena kanta ja levinneisyysalue ovat kuitenkin supistuneet selvästi⁵³. Tulevaisuudessa on hyvin mahdollista, että timali valloittaa jälleen Porvoon seudunkin ruoikot, sillä laji on hyvin vahva levittäytyjä. Pakkasherkkänä lajina se kuitenkin vaatii leutoja talvia voidakseen muodostaa pysyvän kannan.

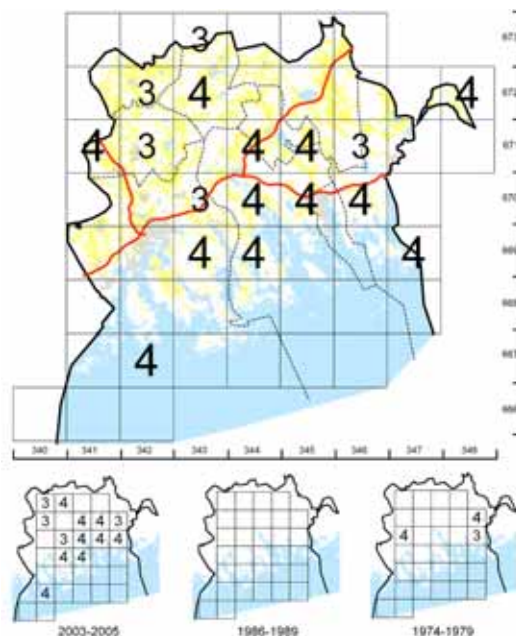
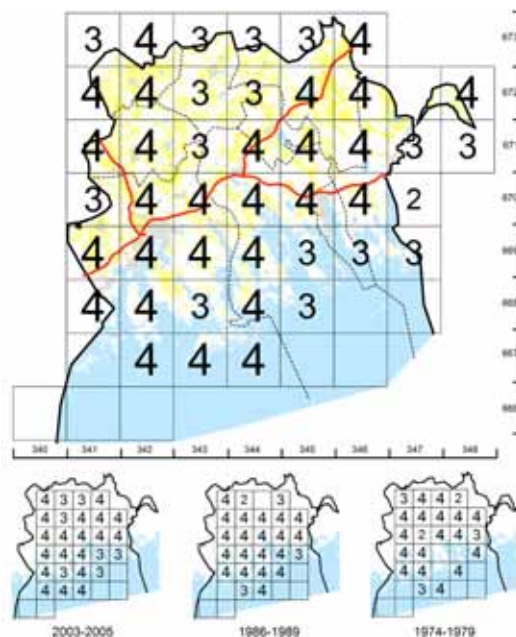
Pyrstötiainen *Aegithalos caudatus* Stjärtmes

Pesimäympäristö: Nuoret lehtimetsät, varsinkin koivikot, usein kosteikkojen laiteilla.

Esiintyminen Suomessa: Melko harvinainen, kaakkoinen pesimälaji, jonka kannaksi on arvioitu n. 6 000 paria. Puuttuu pesivänä lähes tyystin Lieksa–Kristiinankaupunki-linjan pohjoispuolelta.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Havaintoja eri puolilta maakuntaa yhteensä 17 ruudussa.

Kannanmuutos: Runsastunut huomattavasti viimeisten 20–30 vuoden aikana. Vertailuaineistossa ruutumäärä oli aiemmissa atlaksissa 3 ja 0, nyt 13!?. Samanlainen voimakas aaltoilu ja 1980-luvun jälkeinen jyrkkä kannankasvu on todettu myös muualla maassa⁵³. Rauman seudulla vastaavat kolmen atlaksen havaintomäärät olivat 1, 0 ja 7 ruutua⁵², Keski-Suomen maakunnassa 20, 12 ja 35¹⁹. Syynä 1980-luvun romahdukseen olivat 1980-luvun puolivälin ankarat talvet, joiden jälkeen kanta äityi leutojen talvien ja muutamien kovien vaellussyksyjen vauhdittamana jyrkkään ylämäkeen⁵³.

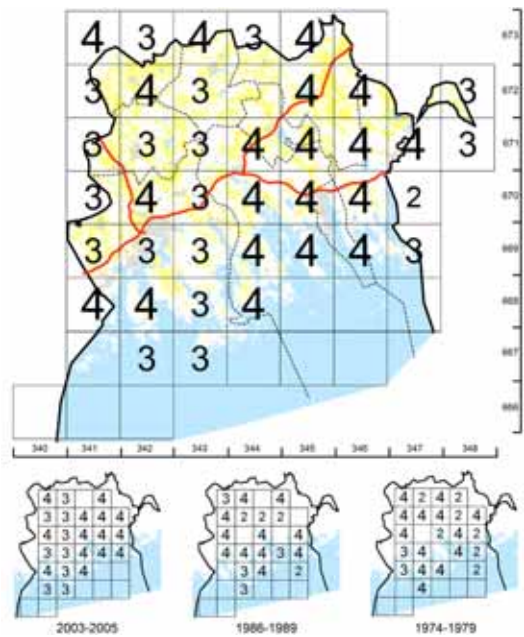
Hömötiainen *Parus montanus* Tallita

Pesimäympäristö: Erilaiset seka- ja havumetsät.

Esiintyminen Suomessa: Metsiemme perustiainen, joka pesii Ahvenanmaalta Utsjoelle. Kanta noin miljoona paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Selväpiirteisenä metsälajina puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 39 ruudussa.

Kannanmuutos: Hömötiaiskanta on vaihdellut jonkin verran atlanten välillä. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä kolmella (14 %), sitten kasvoi toisen ja kolmannen atlaksen välillä neljällä (21 %). Valtakunnallisten runsausaineistojen mukaan kanta on pienentynyt puoleen 1900-luvun puolivälin jälkeen, joskin viimeisten 20 vuoden aikana kanta on vähentynyt vain hieman^{53,55}. Pääsyyinä alamäkeen pidetään tehometsätaloutta, jonka seurauksena metsien rakenne on yksipuolistunut ja lahopuiden määrä voimakkaasti vähentynyt⁵³. Hömötiaisen kaltaiselle yleiselle lajille atlas ei ole erityisen hyvä menetelmä seurata runsauden vaihteluita, joten todellisista runsauden muutoksista Porvoon seudulla ei ole tietoa. Metsien tila maakunnassa on heikentynyt selvästi viime vuosina laajojen metsäverotushakkuiden takia, mutta sen mahdolliset vaikutukset näkyvät vasta lähitulevaisuudessa.

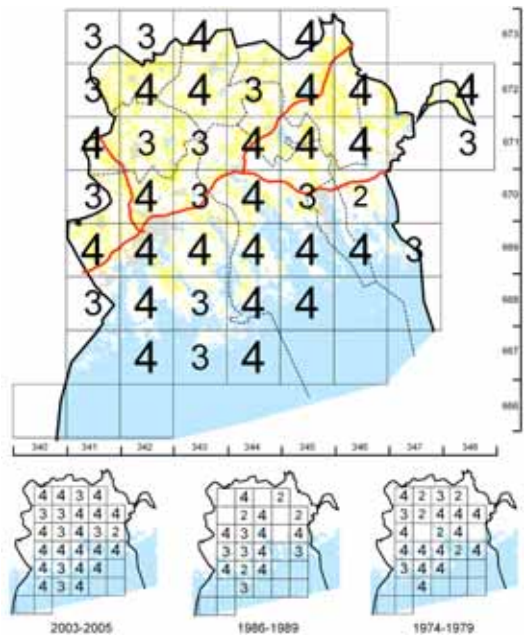
Töyhtötiainen *Parus cristatus* Tofsmes

Pesimäympäristö: Yhtenäiset havupuuvaltaiset metsäalueet.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä (n. 200 000 paria) miltei koko maassa, puuttuu ainoastaan Pohjois-Lapista.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Selväpiirteisenä metsälajina puuttuu tyystin ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 39 ruudussa. Esiintymiskuva hyvin samanlainen kuin sukulaislajilla hömötiaisella.

Kannanmuutos: Töyhtötiaiskanta on vaihdellut selvästi atlanten välillä. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä neljällä (19 %), sitten kasvoi toisen ja kolmannen atlaksen välillä peräti yhdeksällä (53 %). Porvoon kaupungin talvilintulaskennassa kanta on aaltoillut samalla tavalla: 1970-luvun lopulta kanta pieneni selvästi 1980-luvun lopulle, mutta on kasvanut sen jälkeen 2000-luvulle tultaessa 1970-lukuakin korkeammalle tasolle³⁹. Valtakunnallisten aineistojen mukaan kanta taantui voimakkaasti ja levinneisyysalue supistui 1900-luvun jälkipuoliskolla tehostuneen metsätalouden takia, ja aallonpohja saavutettiin 1980-luvun puolivälissä^{53,55} eli juuri toisen atlaksen aikana. Oletettavasti 1980-luvun aallonpohjaa voimistivat ankarat talvet. Viimeisten 20 vuoden aikana laji näyttää kuitenkin monin paikoin runsastuneen⁵⁵.

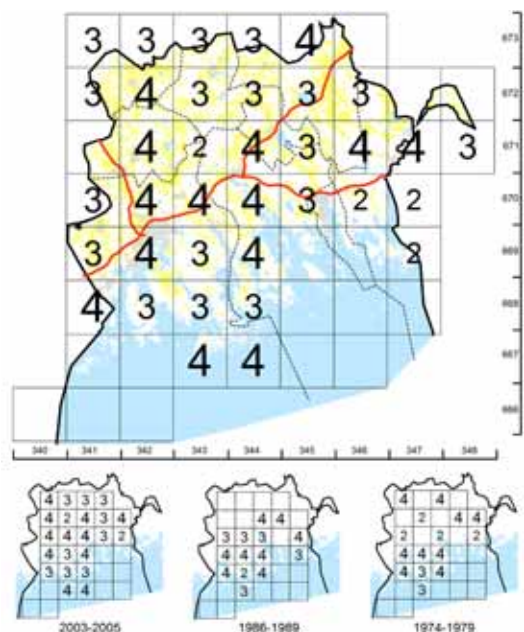
Kuusitiainen *Parus ater* Svartmes

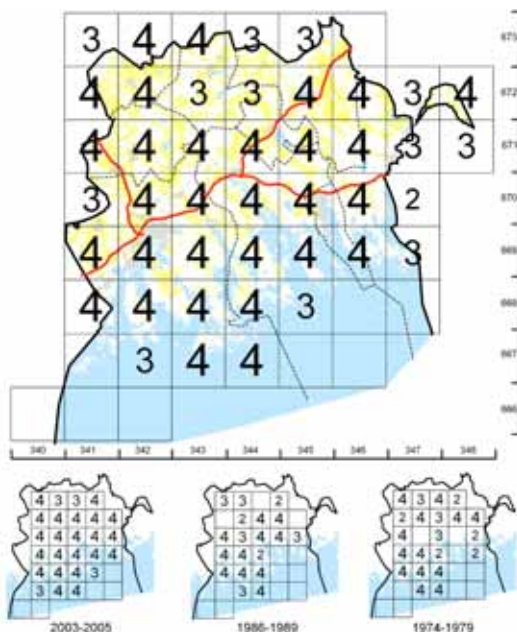
Pesimäympäristö: Kuusivaltaiset metsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä (kanta 30 000–100 000 paria) Etelä- ja Keski-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Selväpiirteisenä metsälajina puuttuu tyystin ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 36 ruudussa. Esiintymiskuva hyvin samanlainen kuin sukulaislajeilla hömö- ja töyhtötiaisella.

Kannanmuutos: Runsastunut huomattavasti 1980-luvun jälkeen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi yli puolella (kahdeksan ruutua). Valtakunnallisten aineistojen mukaan kanta on vaihdellut suuresti viime vuosikymmeninä, mutta ilman selvää suuntaa^{53,55}. 1980-luvulla ankarien talvien jälkeen kuusitiainen oli vähissä⁵³.

Sinitiaianen *Parus caeruleus* Blåmes

Pesimäympäristö: Pihapiirit, puistot, rantametsät ja lehtipuuvaltaiset sekametsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä Etelä- ja Keski-Suomessa. Kanta n. 300 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 43 ruudussa.

Kannanmuutos: Runsastunut huomattavasti 1980-luvun jälkeen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi seitsemällä (37 %). Porvoon kaupungin talvilintulaskennassa sinitiaisia on havaittu 2000-luvulla keskimäärin 421 lintua laskentaa kohti, kun sama lukema 1970-luvulla oli vain 33 lintua – muutos on siis yli kymmenkertainen³⁹! Valtakunnallisten aineistojen mukaan pesimäkanta on yli kymmenkertaistunut 1950-luvun jälkeen ja kuusinkertaistunut viimeisten 20 vuoden aikana^{53,55}, talvikannan kasvu on ollut vielä suurempaa⁵⁴. Pääsyinä lajin voittokulkuun ovat talviruokinnan yleistyminen, ilmaston lämpeneminen sekä pitkä lauhojen talvien jakso 1900-luvun lopulla^{53,54,55}.

Talitiainen *Parus major* Talgoxe

Pesimäympäristö: Pihapiirit, puistot ja erilaisissa metsät lähellä asutusta.

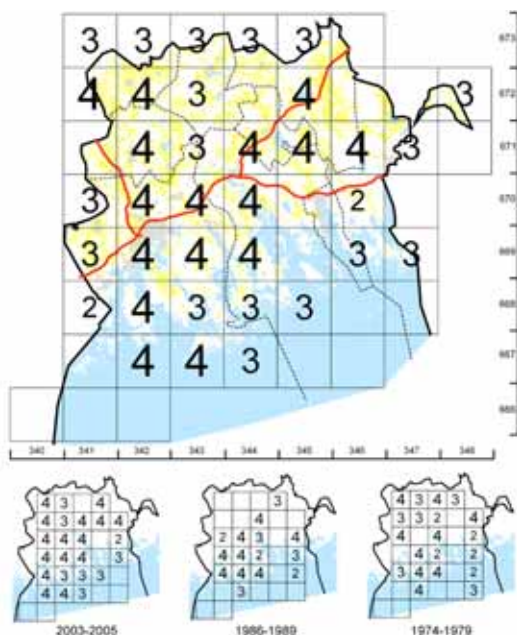
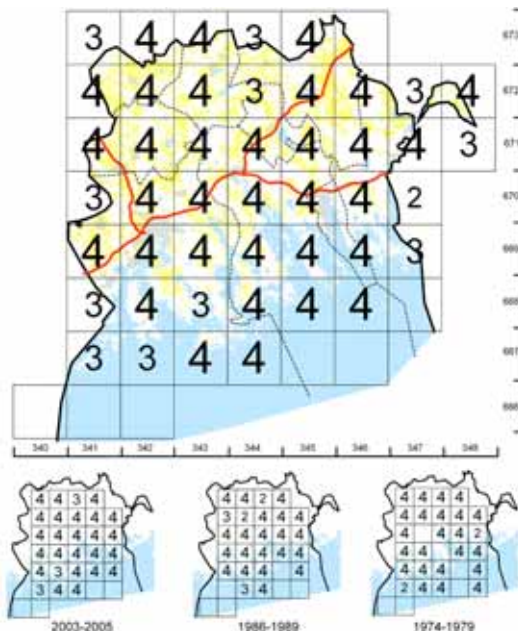
Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä (kanta n. 800 000 paria) miltei koko maassa, puuttuu ainoastaan Lapin tunturiseuduilta.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa, mutta puuttuu ulkosaaristosta.

Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 45 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei merkittävää muutosta.

Valtakunnallisten aineistojen mukaan Etelä-Suomen kanta on kasvanut selvästi viime vuosikymmeninä⁵⁵.

Puukiipijä *Certhia familiaris* Trädskrypare

Pesimäympäristö: Iäkkäät, havupuuvalltaiset metsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä (kanta n. 100 000 paria) Etelä- ja Keski-Suomessa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Selväpiirteisenä metsälajina puuttuu tyystin ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 35 ruudussa.

Kannanmuutos: Puukiipijäkanta on vaihdellut selvästi atlasien välillä. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlasien välillä viidellä (25 %), sitten kasvoi toisen ja kolmannen atlasien välillä kahdeksalla (53 %). Myös valtakunnallisessa atlasaineistossa havaintojen määrä väheni selvästi 1970-luvulta 1980-luvulle⁵³, jonka jälkeen kanta on kasvanut selvästi⁵⁵. Puukiipijä kärsii suuria tappioita ankarina talvina, mikä selittää 1980-luvun aallonpohjan. Vastoin odotuksia laji ei näytä kärsineen vanhojen metsien vähentymisestä, talvien ankaruus vaikuttaa kantaan paljon enemmän⁵³.

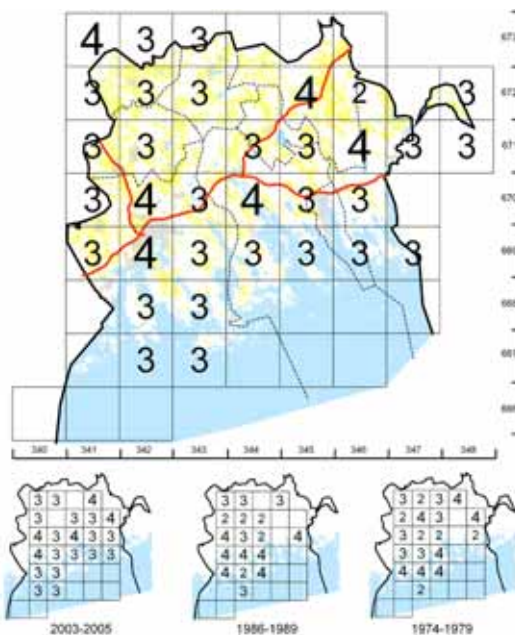
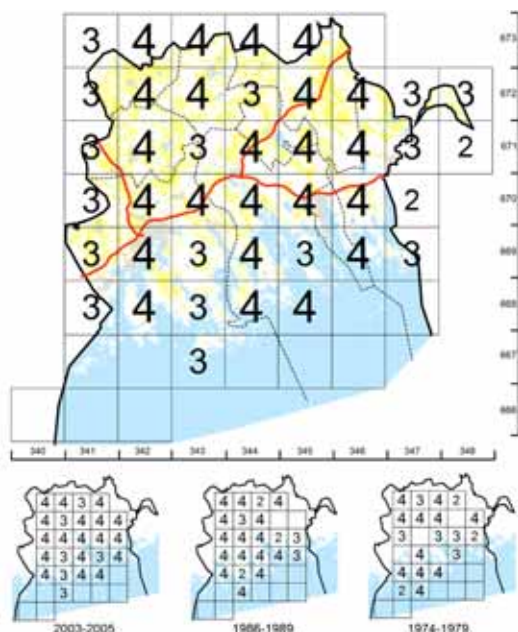
Närhi *Garrulus glandarius* Nötskrika

Pesimäympäristö: Rauhalliset, tiheät havupuuvaltaiset metsät, usein melko lähellä asutusta.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä etelärannikolta Keski-Lappiin.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen, joskin huomaamaton pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Selväpiirteisenä metsälajina puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 33 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta. Valtakunnallisten aineistojen mukaan kanta oli 1970- ja 1980-luvuilla samalla tasolla, mutta runsastui sen jälkeen hieman^{53,55}.

Harakka *Pica pica* Skata

Pesimäympäristö: Erilaiset kulttuuriympäristöt. Puuttuu laajoilta, yhtenäisiltä metsä- ja suoalueilta.

Esiintyminen Suomessa: Levinnyt melko tasaisesti miltei koko maahan Hangosta Utsjoelle.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa, mutta puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 41 ruudussa.

Kannanmuutos: Runsastunut tasaisesti 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi tuona aikana kolmella (26 %). Porvoon kaupungin talvilintulaskennassa harakkakanta on moninkertaistunut viimeisten 30 vuoden aikana⁶. Samanlainen kasvusuuntaus on havaittu valtakunnallisissa aineistoissa^{53,54,55}. Harakka on hyötynyt selvästi vainon laantumisesta.

Pähkinähakki *Nucifraga caryocatactes* Nötkräka 1–5 paria

Pesimäympäristö: Rauhalliset, hämärät kuusimetsät.

Esiintyminen Suomessa: Nimialalaji pesii meillä harvalukuisena (kanta n. 2 000 paria) Lounais- ja Etelä-Suomen tammivyöhykkeessä. Vuoden 1968 suurvaelluksen jälkeen Punkaharjun seudulle Etelä-Savoon muodostui pieni, mutta pysyvä siperialaisen alalajin pesimäkanta.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yksi havainto atlaksessa: poikue Li Sävräskin kylässä. Se on samalla koko 2000-luvun ainoa kesähavainto Porvoon seudulla.

Kannanmuutos: Aiemmissä atlaksissa kummassakin 4–5 pesintään viittaavaa havaintoa, jotka sijoittuvat kahdelle alueelle: Porvoon kaupungin ympäristöön sekä Liljendalin–Lapinjärven alueelle. Sävräskin ruudussa tehtiin hakkiahavainto kaikissa kolmessa atlaksessa. Atlasaineiston mukaan laji näyttäisi kaikessa harvinaisuudessaan vähentyneen 1980-luvun jälkeen. Laji on kuitenkin pesimäaikana hyvin huomaamaton, joten se jää atlaskartoituksissa helposti havaitsematta. Muun maan viimeaikaisesta kannan kehityksestä on hyvin vähän aineistoa.

Naakka *Corvus monedula* Kaja

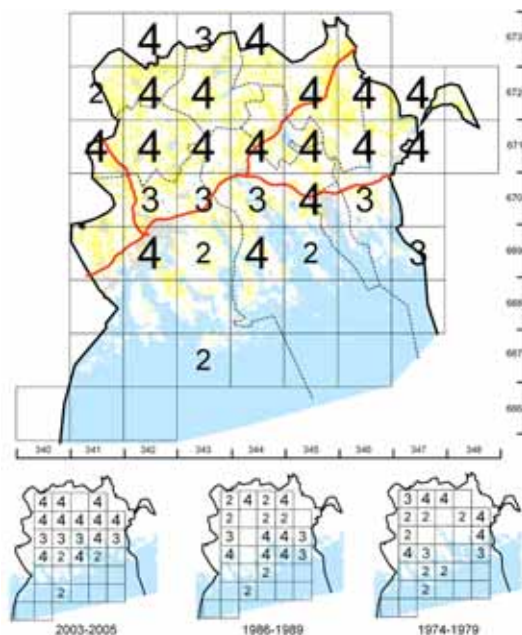
Pesimäympäristö: Erilaiset kulttuuriympäristöt, jopa kaupunkien ydinkeskustat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii paikoin runsaana etelärannikolta Oulun korkeudelle.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen, joskin paikoin melko runsas pesimälaji lähinnä sisämaassa. Suuria yhdyskuntia varsinkin kaupungeissa (Porvoo ja Loviisa), siellä täällä myös kartanoalueilla ja maaseutuasutuksen piirissä. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 27 ruudussa. Näkyvänä ja kulttuuriympäristössä pesivänä lajina naakka havaitaan atlaksessa helposti.

Kannanmuutos: Runsastunut 1970-luvulta alkaen.

Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi tuona aikana viidenneksellä (kolme ruutua). Porvoon kaupungin talvilintulaskennassa naakkakanta on moninkertaistunut viimeisten 30 vuoden aikana⁶. Valtakunnallisessa atlasaineistossa havaintomäärä pysyi kuta kuinkin ennallaan 1970- ja 1980-luvuilla⁵³, mutta sen jälkeen naakkakanta on alkanut kasvaa nopeasti⁵⁵.

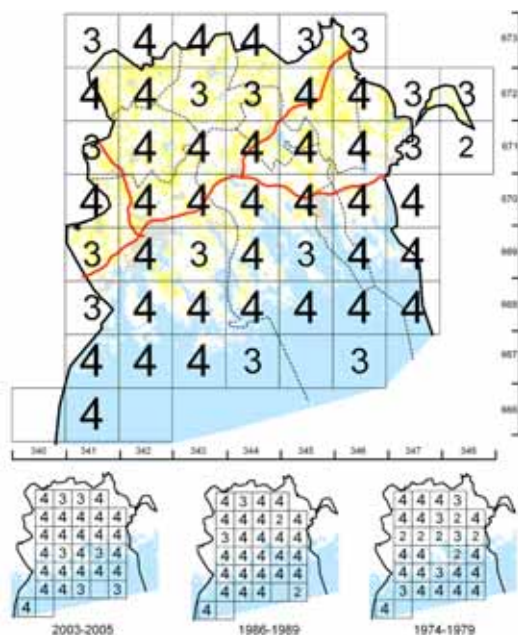
Mustavaris *Corvus frugilegus* Råka 0 paria

Pesimäympäristö: Viljelysseutujen metsiköt, puistot ja kirkkomaat. Pesii suurissa, tiheissä yhdyskunnissa.

Esiintyminen Suomessa: Pesii siellä täällä maan länsiosassa, kanta 1 200 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Vain yksittäinen pesimäaikainen havainto Pernajassa.

Kannanmuutos: Kaikissa atlaksissa yksi mahdollinen pesintä. Kyseessä lienevät olleet pesimättömät kulkurit. Ei kuulu maakunnan vakituiseen pesimälajistoon.

Varis *Corvus corone* Kråka

Pesimäympäristö: Hyvin monenlaiset ympäristöt ulkosaaristosta kaupunkiin ja viljelysten reunametsiin. Puuttuu oikeastaan vain kaikkein syrjäisimmistä metsä- ja tunturierämaista.

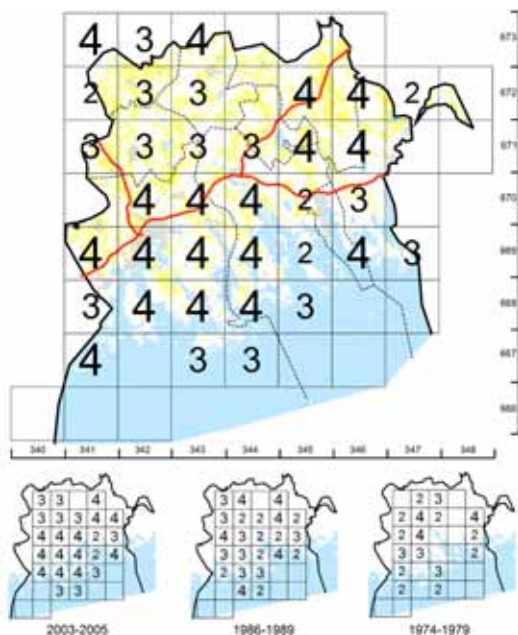
Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä (kanta n. 250 000 paria) koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin yleinen pesimälaji kaikkialla Porvoon seudulla. Pesii jopa paikoin ulkosaaristossa, jossa pääravinnon muodostavat linnunmunat. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 49 ruudussa, jolla varis sijoittuu yleisyystaulukossa kalalokin kanssa jaetulle toiselle sijalle.

Kannanmuutos: Ei merkittävää muutosta.

Valtakunnallisten aineistojen mukaan Etelä-Suomen kanta on pienentynyt selvästi viime vuosina⁵⁵.

Korppi *Corvus corax* Korp

Pesimäympäristö: Rauhalliset metsäalueet, myös sisäsaariston metsäiset saaret.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena (kanta n. 6 000 paria) koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen, joskin tasaisesti levinnyt pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 35 ruudussa.

Kannanmuutos: Runsastunut selvästi 1970-luvulta alkaen.

Voimakkain kasvu tapahtui kahden ensimmäisen atlaksen välillä, minkä jälkeen kasvu on hidastunut. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi 1970-luvulta 2000-luvulle seitsemällä (50 %). Rauman seudun atlaksissa havaintomäärät ovat kasvaneet samalla tavalla⁵². Muualla maassa, varsinkin Etelä-Suomessa, kannankehitys on niin ikään ollut selvästi nousujohteinen^{53,55}. Korppi on hyötynyt vainon vähenemisestä, ja se näyttää tottuneen yhä paremmin ihmiseen, mikä avaa sille uusia pesimä- ja ruokailumahdollisuuksia. Vielä 1960-luvulla korppi oli Porvoon seudulla hyvin vähälukuinen; maakunnasta tunnettiin vain yksi vakituinen pesimäpaikka Pernajassa, ja lajin näkemiseksi sai tehdä töitä¹¹.

Kottarainen *Sturnus vulgaris* Stare SP

Pesimäympäristö: Erilaiset kulttuuriympäristöt.

Esiintyminen Suomessa: Pesii Etelä- ja Keski-Suomessa, harvinaisena myös Lapissa. Kanta n. 50 000 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Pesii paikoin saaristossa, jopa aivan ulkosaaristossa (kuten Pe Aspskärillä ja Po Söderskärillä). Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 38 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan kottaraiskanta näyttäisi pienentyneen kahden ensimmäisen atlaksen välillä (vertailuaineistossa ruutumäärä väheni neljällä, 15 %), mutta pysyneen sen jälkeen ennallaan. Näkyvänä ja kulttuuriympäristössä pesivänä lajina kottarainen tulee atlaskartoituksissa hyvin havaituksi, joten kannankehitystä voitaneen pitää todellisena. Valtakunnallisessa atlasaineistossa havaintomäärä väheni kahden ensimmäisen atlaksen välillä kolmanneksen ja kokonaiskanta taantui 1900-luvun loppupuolella kolmas- tai neljäsosaan⁵³, mutta runsausaineistojen mukaan kanta on pysynyt 1980-luvun jälkeen kuta kuinkin samalla tasolla⁵⁵. Kottaraisen vähenemisen syyksi on todettu lehmien ja niiden käyttämien laidunten määrän voimakas väheneminen viime vuosikymmeninä⁵³. Myös oravakannan runsastumisen on arveltu johtaneen kottaraisen pesintämenestyksen heikentymiseen ainakin Porvoon kaupunkialueella¹¹.

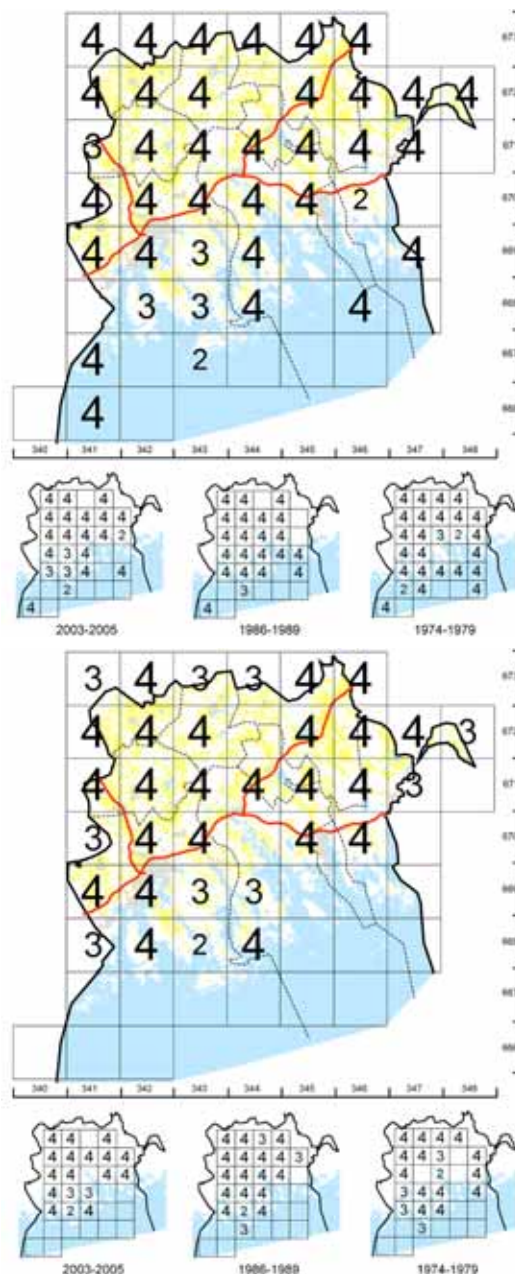
Varpunen *Passer domesticus* Gråsparv SP

Pesimäympäristö: Erilaiset kulttuuriympäristöt, jopa kaupunkien ydinkeskustat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä Etelä- ja Keski-Suomessa ihmisen seuralaisena.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Puuttuu suuresta osasta saaristoa, mutta tavataan joillakin mantereisilla pääsaarilla (Pe Sarvisalo ja Po Vessö). Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 33 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittava muutosta, joskin atlasaineiston mukaan varpunen näyttäisi vähentyneen lievästi 1980-luvun jälkeen (vertailuaineistossa ruutumäärä väheni tuona aikana kahdella eli 10 %:lla). Kulttuuriympäristössä pesivänä lajina varpunen

huomataan atlaskartoituksissa varsin hyvin, joten havaittu kannankehitys lienee todellista. Porvoon kaupungin talvilintulaskennassa varpuskannan alamäki on havaittu vielä paljon syvemmäksi: kanta on romahtanut 1980-luvun 800–900 yksilöstä per laskenta 2000-luvun puolivälin noin kahteensataan eli neljäsosaan⁵¹! Valtakunnallisten aineistojen mukaan varpuskanta on vähentynyt 1980-luvun jälkeen puoleen^{54,55} samaan aikaan, kun pikkuvarpunen on runsastunut huomattavasti. Syitä näiden kahden sukulaislajin täysin erilaiseen kannankehitykseen ei tiedetä. Osasyynä varpusen alamäkeen voi olla karjanpidon vähentyminen ja maatalouden yleinen tehostuminen.

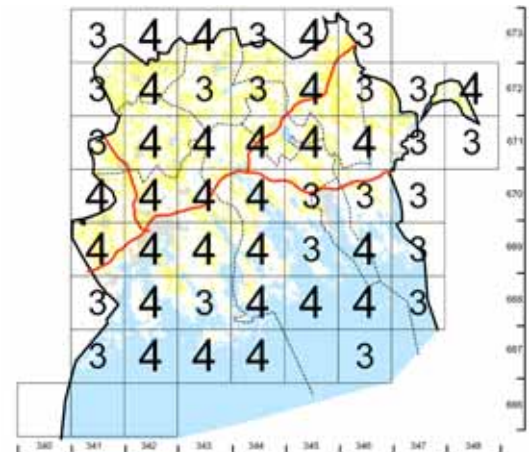
Pikkuvarpunen *Passer montanus* Pilfink

Pesimäympäristö: Erilaiset kulttuuriympäristöt.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä Etelä- ja Keski-Suomessa. Kannan painopistealueita ovat Ahvenanmaa sekä kaakkoinen Suomi.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko yleinen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Puuttuu miltei kokonaan saaristosta, mantereisista pääsaarista tavattiin vain Pe Sarvisalossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 30 ruudussa.

Kannanmuutos: Yksi hurjimmin runsastuneista lajeista Porvoon seudulla. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi toisen atlaksen jälkeen peräti yhdeksänkertaiseksi (16 ruutua)! Yhtä väkevä kasvu on havaittu myös Rauman seudulla⁵² sekä miltei kaikkialla muuallakin Suomessa⁵³. Porvoon kaupungin talvilintulaskennassa ensimmäiset pikkuvarpuset havaittiin v. 1984, mutta 21 vuotta myöhemmin (2005) niitä osui reitille jo yli 300 yksilöä, ja samalla pikkuvarpusen määrä ohitti jyrkkään alamäkeen suistuneen varpusen⁵¹! Pikkuvarpusen Suomen valloitus alkoi kaakosta käsin 1980-luvun alussa eikä loppua näy vielääkään – kanta kasvaa yhä^{53,54}. Myös Porvoon seudulla laji runsastui ensin idässä, sillä 1980-luvulle asti varmin tapaamispaikka oli Loviisa, Porvoossa laji oli selvästi harvalukuisempi¹¹. Pikkuvarpunen on hyötynyt talviruokinnan yleistymisestä⁵³ ja kuka ties myös samassa ympäristössä elävän varpusen alamäestä. Perussyitä näiden kahden lähisukulaisen erilaiseen kannankehitykseen ei tiedetä.

Peippo *Fringilla coelebs* Bofink

Pesimäympäristö: Kaikenlaiset ympäristöt, missä on edes jonkin verran puustoa. Pesii myös puistoissa ja pihapiireissä.

Esiintyminen Suomessa: Suomen toiseksi runsain lintulaji pajulinnun jälkeen, mutta on Etelä-Suomessa tätäkin runsaampi. Kanta (5-7 miljoonaa paria) painottuu selvästi Etelä- ja Keski-Suomeen. Lapissa laji on jo harvalukuinen, puuttuu jokseenkin kokonaan Tunturi-Lapista.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Hyvin yleinen pesimälaji kaikkialla maakunnassa, pesii paikoin jopa ulkosaariston metsäisillä saarilla. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 48 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei muutosta kuten ei muuallakaan maassa.

Järripeippo *Fringilla montifringilla* Bergfink 0 (1-5?) paria

Pesimäympäristö: Erilaiset metsäiset ympäristöt.

Esiintyminen Suomessa: Peipon pohjoinen vastine, hyvin runsas Keski- ja Pohjois-Lapissa. Keski-Suomessa pesii enää harvalukuisena, eteläisimmässä Suomessa vain satunnaisesti.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Havaittiin neljässä ruudussa mahdollisesti tai todennäköisesti pesivänä. Ainakin osa näistä lienee ollut keväisiä viivyttelijöitä, jotka eivät pesineet alueella.

Kannanmuutos: Myöskään kahdessa aiemmassa atlaksessa Porvoon seudulla ei varmistettu pesintää. Järripeippo pesii Porvoon seudulla vain satunnaisesti, eikä kuulu vakituiseen pesimälajistoon.

Vihherpeippo *Carduelis chloris* Grönfink

Pesimäympäristö: Kulttuurin seuralainen, joka viihtyy ympäri vuoden kaupunkien puistoissa, puutarhoissa, pelloilla, joutomailla, tienpenkkojen rikkaruohostoissa yms.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä (kanta runsaat 100 000 paria) Kemi–Lieksa-linjan eteläpuolella.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji kaikkialla maakunnassa, pesii jopa paikoin ulkosaaristossa. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 46 ruudussa.

Kannanmuutos: Runsastunut huomattavasti viimeisten 20 vuoden aikana. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi toisen atlaksen jälkeen peräti kahdeksalla (47 %)! Porvoon kaupungin talvilintulaskennassa viherpeippoja on havaittu 2000-luvulla keskimäärin yli 800 lintua laskentaa kohti, kun sama lukema 1970-luvulla oli alle 300 lintua³⁹. Myös valtakunnallisten aineistojen mukaan yksi voimakkaimmin runsastuneita lintujamme: pesimäkanta kasvanut viimeisten runsaan 20 vuoden aikana viisinkertaiseksi^{53,55}, talvikanta peräti kymmenkertaiseksi⁵⁴. Tärkeimmät syyt runsastumiseen ovat olleet talvien lauhtuminen ja lintujen talviruokinnan yleistyminen, joiden seurauksena talvikuolleisuus on vähentynyt ja yhä suurempi osa linnuista on pystynyt jäämään Suomeen talvehtimaan^{53,54}.

Tikli *Carduelis carduelis* Steglits

Pesimäympäristö: Kulttuurin seuralainen, joka viihtyy ympäri vuoden kaupunkien puistoissa, joutomailla, tienpenkkojen rikkaruohostoissa yms.

Esiintyminen Suomessa: Pesii harvalukuisena (kanta n. 6 000 paria) Lappeenranta–Pori-linjan eteläpuolella, hyvin harvinaisena ja paikoittaisena myös vähän pohjoisempana.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Pesintään viittaavia havaintoja eri puolilla maakuntaa yhteensä 18 ruudussa.

Kannanmuutos: Tiklikanta on vaihdellut huomattavasti atlaksen välillä. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä neljällä (80 %), mutta kasvoi toisen ja kolmannen atlaksen välillä peräti 12-kertaiseksi (11 ruutua)! Kaiken kaikkiaan kanta on siis kasvanut voimakkaasti viime vuosikymmeninä. Samanlainen tulos on saatu Porvoon kaupungin talvilintulaskennassa, jossa tikkejä osui reitille 1970-luvulla vain yhtenä vuonna (yksi lintu), mutta 2000-luvulla keskimäärin jo yli 20 lintua laskentaa kohti³⁹! Myös Rauman seudulla kannanvaihtelu on ollut suurta; havaintomäärät eri atlaksissa olivat 3, 1 ja 5⁵². Valtakunnallisissa aineistojen mukaan kanta romahti 1980-luvulla (ankarien talvien takia), mutta on kääntynyt sen jälkeen vahvaan nousuun⁵³. Eteläisenä lajina tikli on hyvin riippuvainen ennen kaikkea talvien ankaruudesta, ja se on selvästi hyötynyt talvien lauhtumisesta.

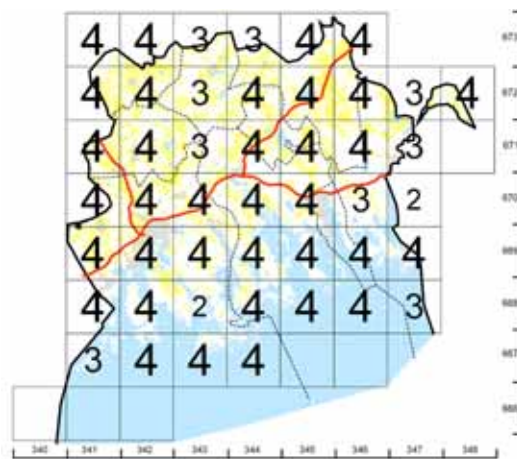
Vihervarpunen *Carduelis spinus* Grönsiska

Pesimäympäristö: Erilaiset kuusivaltaiset metsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii koko maassa yleisenä ja paikoin runsaana lukuun ottamatta Tunturi-Lappia. Pesimäkanta (noin miljoona paria) voi vaihdella suuresti eri vuosina puiden siemensadosta riippuen.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Metsälajina puuttuu kuitenkin ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 43 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei merkittävää muutosta kuten ei muuallakaan Etelä-Suomessa.

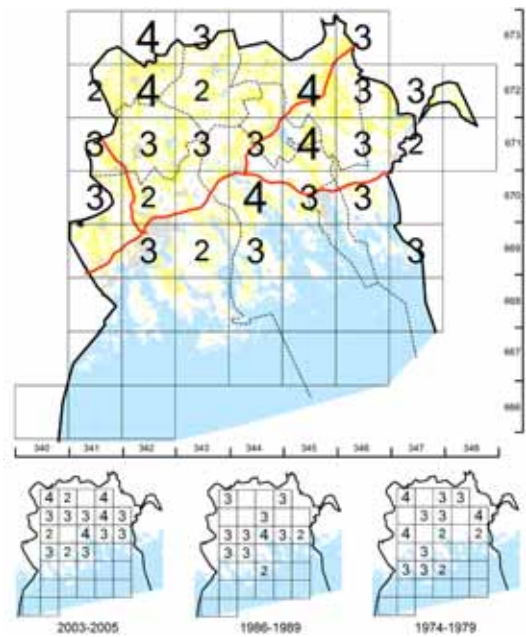
Hemppo *Carduelis cannabina* Hämpling

Pesimäympäristö: Erilaiset kulttuuriympäristöt.

Esiintyminen Suomessa: Pesii suhteellisen harvalukuisena (kanta 10 000–20 000 paria) Etelä-Suomessa, puuttuu jokseenkin kokonaan Lieksa–Oulu-linjan pohjoispuolelta.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji sisämaassa. Puuttuu kokonaan saaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 25 ruudussa.

Kannanmuutos: Hemppokanta on vaihdellut jonkin verran atlasien välillä. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlasen välillä kahdella (15 %), sitten kasvoi toisen ja kolmannen atlasen välillä neljällä (36 %). Kulttuurilajina tulee varsin hyvin huomatuksi atlasessa, joten kannankehitys lienee todellinen. Myös valtakunnallisessa atlasaineistossa havaintojen määrä väheni kolmanneksen kahden ensimmäisen atlasen välillä 1980-luvun ankarien talvien seurauksena⁵³. Sen sijaan Keski-Suomen maakunnassa hemppokanta on hiipunut viimeisten 30 vuoden aikana miltei olemattomiin; atlasien havaintomäärät ovat vähentyneet 1970-luvun 36 ruudusta 1990-luvun kymmeneen¹⁹! Eteläisenä lajina hemppo on riippuvainen ennen kaikkea talvien ankaruudesta.

Urpiainen *Carduelis flammea* Gräsiska 0 (1–5?) paria

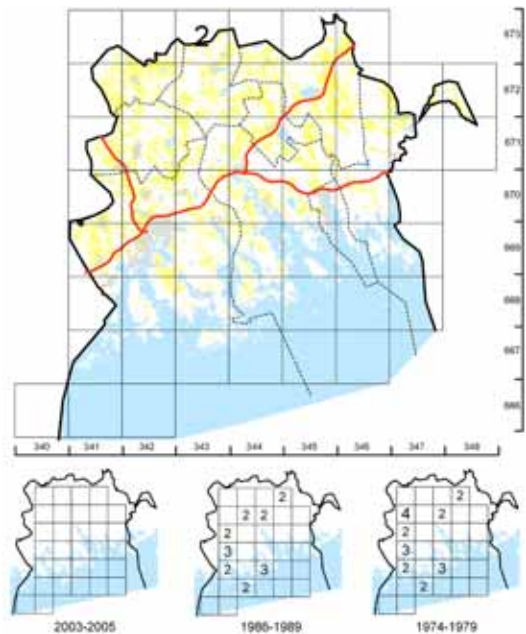
Pesimäympäristö: Puoliavoimet metsä- ja suoalueet.

Esiintyminen Suomessa: Pohjoinen laji, jonka pääasiallinen pesimäalue on Lapissa. Pesii harvakseltaan myös etelämpänä Vaasa–Lappeenranta-linjalle asti, tämän lounaispuolella vain satunnaisesti. Suuri osa kannasta luultavasti seurailee puiden siemensatoa ja saattaa asettua pesimään kauaksikin synnyinseuduiltaan hyvän siemensadon alueelle.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Atlasessa ainoastaan yksi pesimäaikainen havainto aivan alueen pohjoisreunalta.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan urpiainen on kadonnut Itä-Uudellamaalta 1980-luvun jälkeen. Vertailuaineistossa ruutumäärä oli kahdessa ensimmäisessä atlasessa kummassakin kahdeksan, uusimmassa nolla! Kesällä 1989 urpiaisia jättäytyi pesimään etelärannikkoa myöten ja silloin pesimähavaintoja tehtiin atlaskartoituksissa myös Porvoon seudulla⁴. Atlastuloksista ei kannata kuitenkaan tehdä liian pitkälle meneviä päätelmiä, sillä urpiaiskannan vuosivaihtelut ovat normaalistakin erittäin suuria, ja laji on Etelä-Suomessa hyvinäkin vuosina vähälukuinen pesijä. Lisäksi suurin osa aiempien atlasien havainnoista koski mahdollisia pesintöjä, joten havaittujen lintujen joukossa lienee ollut kesäkiertelijöitä. Suuresta ajallisesta ja alueellisesta vaihtelusta

kertoo se, että Rauman seudulla urpiainen oli kahden ensimmäisen atlasen aikaan aivan kateissa, mutta 2000-luvun atlasessa se tavattiin pesivänä miltei kaikissa 19 vertailuruudussa⁵² – siis täysin päinvastoin kuin Porvoon seudulla!? Valtakunnallisissa aineistojen mukaan urpiaiskanta ei ole pitkällä aikavälillä liioin vähentynyt eikä runsastunut^{53,55}.

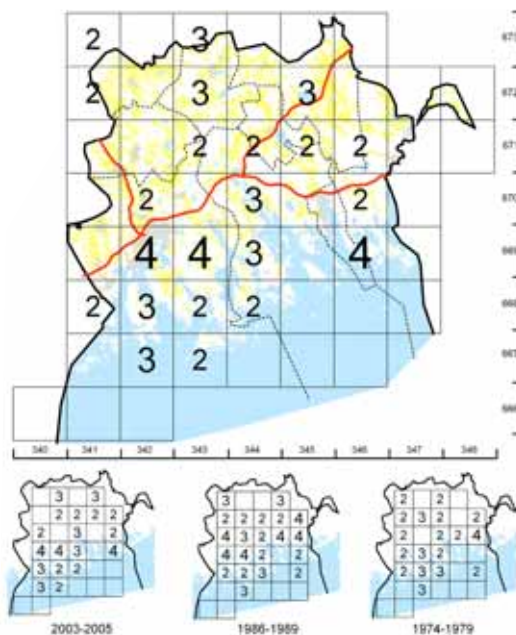
Pikkukäpylintu *Loxia curvirostra* Mindre korsnäbb

Pesimäympäristö: Erilaiset havupuuvaltaiset metsät.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä koko maassa lukuun ottamatta Tunturi-Lappia. Vuosittaiset kannanvaihtelut hyvin suuria (kanta 50 000–400 000 paria), ja ne seuraavat havupuiden siemensatoa, etenkin lajin pääravinnon kuusen.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Metsälajina puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 22 ruudussa.

Kannanmuutos: Pikkukäpylintukanta on vaihdellut jonkin verran atlasien välillä ilman selvää suuntaa. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlasin välillä kolmella (17 %), sitten kasvoi toisen ja kolmannen atlasin välillä niin ikään kolmella (13 %). Havaittu vaihtelu kuvastaa lajille tyypillisiä kannan heilahteluja. Rauman seudulla pikkukäpylintu oli ensimmäisessä atlasissa selvästi vähälukuisempi kuin kahdessa seuraavassa⁵². Valtakunnallisissa aineistojen mukaan kanta on hieman taantunut viimeisten 20 vuoden aikana⁵⁵.

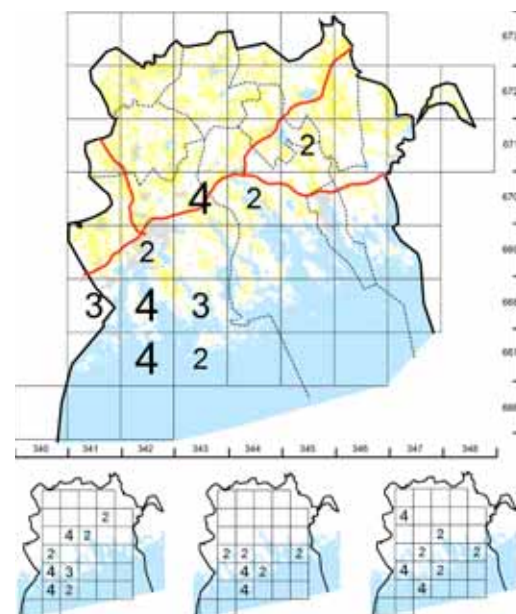
Isokäpylintu *Loxia pytyopsittacus* Större korsnäbb

Pesimäympäristö: Erilaiset havupuuvaltaiset metsät, erityisesti karut männiköt.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko harvalukuisena (kanta 10 000–100 000 paria) koko maassa. Kanta vaihtelee vuosittain huomattavasti havupuiden siemensadon mukaan.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Harvalukuinen pesimälaji. Pesintään viittaavia havaintoja vain yhdeksässä ruudussa. Useimmat havainnoista tehtiin sisäsaariston kalliomännikköissä. Hyvin aikainen pesimäkausi (pesii jo kevättalvella) sekä lajinmääritysongelmat saattavat näkyä aineistossa todellista vähäisempinä havaintoina.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, kuten ei muuallakaan Etelä-Suomessa. Rauman seudun ja valtakunnallisten atlasaineistojen mukaan isokäpylintu oli vähälukuinen 1970-luvulla, selvästi runsaampi 1980-luvun lopulla ja taas vähän harvalukuisempi 2000-luvun alussa^{52,53}. Porvoon seudulla isokäpylintu oli kuitenkin runsas ainakin yhtenä vuonna myös ensimmäisen atlasin aikana. Keväällä 1978 Porvoon seudulla oli männynllä erinomainen siemensato, ja sen seurauksena isokäpylinnusta tehtiin paljon pesimähavaintoja; pelkästään Po Vessöstä löydettiin tuolloin 14 pesää²².

Punavarpuunen *Carpodacus erythrinus* Rosenfink

Pesimäympäristö: Erilaiset puoliavoimet, pensaikkoiset ympäristöt, varsinkin rannat ja pellonreunat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä suuressa osassa Suomea, puuttuu vain Keski- ja Pohjois-Lapista.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji sisämaassa ja sisäsaaristossa. Puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 35 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei mainittavaa muutosta, joskin atlasaineiston mukaan hienoista runsastumista näyttäisi tapahtuneen 1970-luvulta 2000-luvulle. Valtakunnallisten aineistojen mukaan punavarpuunen on ollut yksi Suomen nopeimmin runsastuneita lajeja; kanta kasvoi 1900-luvun jälkimmäisellä puoliskolla yli kymmenkertaiseksi nykyiseen n. 400 000 pariin^{53,55}. Tärkeimpänä syynä runsastumiseen on ollut pensaikkoisten avomaiden lisääntyminen⁵³. Punavarpuusen kaltaiselle yleiselle lajille atlas ei ole erityisen hyvä menetelmä seurata runsauden vaihteluita.

Punatulkku *Pyrrhula pyrrhula* Domherre

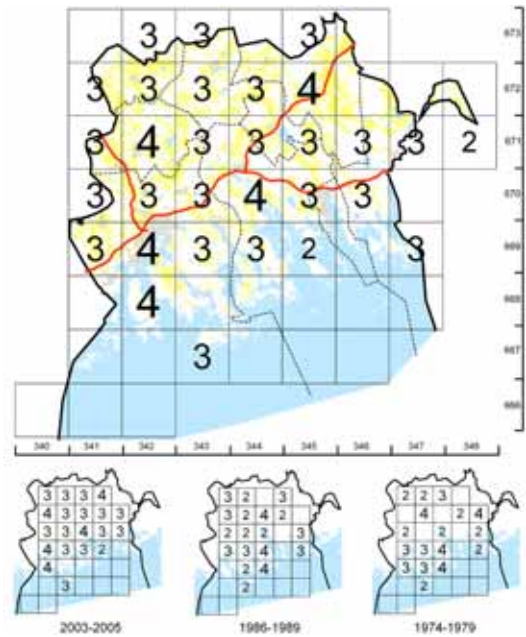
Pesimäympäristö: Nuoret, tiheät kuusikot.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä koko maassa lukuun ottamatta pohjoisinta Lappia.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen, joskin melko huomaamaton pesimälaji lähinnä sisämaassa.

Metsälajina puuttuu miltei kokonaan saaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 30 ruudussa.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan punatulkku näyttäisi hieman runsastuneen 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä kasvoi tuona aikana vajaan viidenneksen (kolme ruutua). Myös valtakunnallisten aineistojen mukaan kanta on pikku hiljaa kasvanut viimeisten 50 vuoden aikana^{53,55}. Punatulkku lienee hyötynyt talvien lauhtumisesta ja ennen muuta talviruokinnan yleistymisestä.

Nokkavarpunen

Coccothraustes coccothraustes Stenknäck **SP** 1–10 paria

Pesimäympäristö: Puistot, puutarhat ja lehtimetsät asutuksen liepeillä.

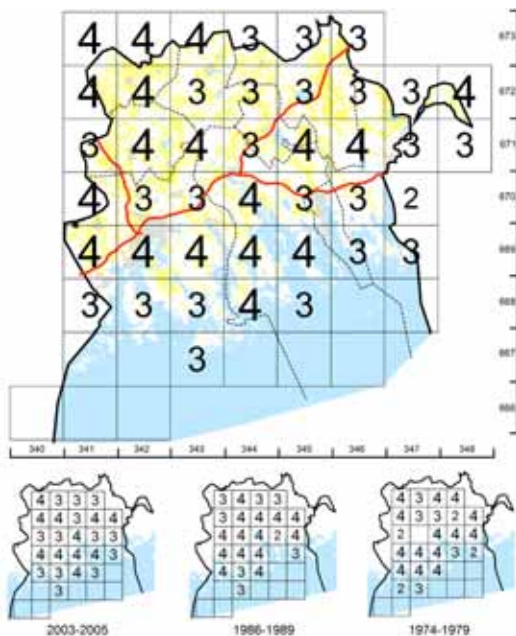
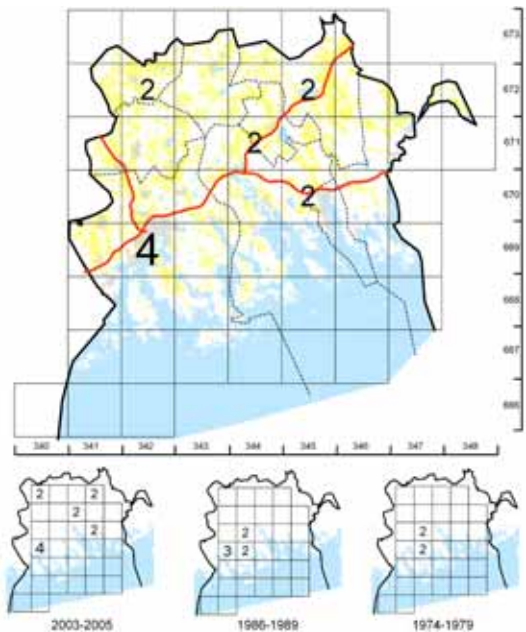
Esiintyminen Suomessa: Pesii harvinaisena Etelä- ja Keski-Suomessa, kanta 300 paria.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Atlashavaintoja tehtiin viidessä ruudussa, joista vain yhdessä varmistettiin pesintä (Po Tarkkinen). Muut havainnot koskivat yksittäisiä lintuja.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan nokkavarpunen näyttäisi hieman runsastuneen 1970-luvulta alkaen. Vertailuaineistossa ruutumäärä yli tuplaantui tuona aikana (kolme ruutua).

Nokkavarpunen on silti yhä Porvoon seudulla pesimälajina harvinaisuus. Valtakunnallisten aineistojen mukaan laji on selvästi runsastunut viimeisten 30 vuoden aikana; kahden ensimmäisen atlaksen välillä koko maan pesimähavainnot kaksinkertaistuivat⁵³, ja faunistisessa aineistossa vuosittaiset yksilömäärät kasvoivat 1980-luvun alun 200–300:sta 2000-luvun yli tuhanteen³⁰.

Nokkavarpunen lienee hyötynyt talvien lauhtumisesta.

Keltasirkku *Emberiza citrinella* Gulsparv

Pesimäympäristö: Kaikenlaiset avomaat.

Esiintyminen Suomessa: Yksi runsaimpia lintujamme, kanta noin miljoona paria. Pesii yleisenä koko maassa lukuun ottamatta Tunturi-Lappia.

Esiintyminen Porvoon seudulla: On yksi Porvoon seudun yleisimmistä pesimälinnuista. Puuttuu ainoastaan ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 42 ruudussa.

Kannanmuutos: Ei merkittävää muutosta kuten ei muuallakaan Etelä-Suomessa.

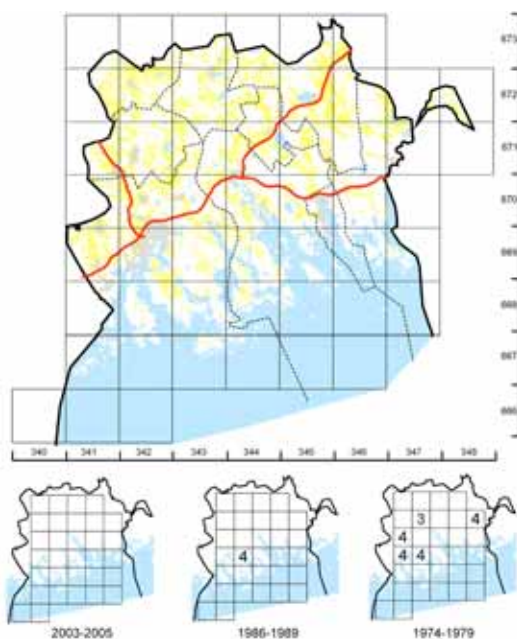
Peltosirkku *Emberiza hortulana* Ortolansparv VA

Pesimäympäristö: Avoimet viljelysmaat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä Etelä- ja Keski-Suomessa, puuttuu kokonaan suuresta osasta Lappia.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Melko harvalukuinen pesimälaji lähinnä sisämaassa. Laajoja viljelysmaita vaativana lajina puuttuu saaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 25 ruudussa. Corvuksen kesäkatsauksissa 2000-luvun parhaina vuosina on havaittu n. 20 reviiä⁴.

Kannanmuutos: Taantunut 1980-luvun jälkeen. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni kahden viimeisimmän atlaksen välillä viidenneksellä (neljä ruutua). Vähentymistä on tapahtunut erityisesti sisäsaaristossa ja rannikolla, kun taas sisämaan ydinalueilla peltosirkkua tavataan yhä laajalti. Peltosirkkukanta on vähentynyt Suomessa viimeisten 20 vuoden aikana yli 90 %^{53,55}. Syiksi jyrkkään alamäkeen on arveltu maaseutu ympäristön yksipuolistumista ja viljelymenetelmien tehostumista sekä muuttomatalla Välimeren maissa harjoitettua ankaraa metsästystä⁵¹.

Pohjansirkku *Emberiza rustica* Videsparv 0 (1-5?) paria

Pesimäympäristö: Rämeet ja muut tiheäpuustoiset, kosteat metsämaat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii melko yleisenä (kanta n. 200 000 paria), mutta vaikeasti havaittavana miltei koko maassa. Kanta vahvin maan itäosassa, puuttuu miltei kokonaan etelärannikolta sekä Tunturi-Lapista.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Ei atlashavaintoja eikä ylipäätään kesähavaintoja koko 2000-luvulla.

Kannanmuutos: Atlasaineiston mukaan pohjansirkku näyttäisi hävinneen Porvoon seudulta 1980-luvun jälkeen. Vertailuaineistossa ruutumäärä oli ensimmäisessä atlaksessa viisi, toisessa yksi, uusimmassa siis nolla. Pohjansirkku on kuitenkin atlaskartoituksissa vaikeasti havaittava laji, joten yksittäisiä pareja saattaa yhä pesiä maakunnassa. Valtakunnallisten aineistojen mukaan pohjansirkkukanta on vähentynyt viimeisten 30 vuoden aikana alle puoleen^{53,55}. Taantuman syyt löytynevät talvehtimisalueilta⁵³, sillä sopivaa biotooppia on yhä tarjolla niin Porvoon seudulla kuin muuallakin maassa.

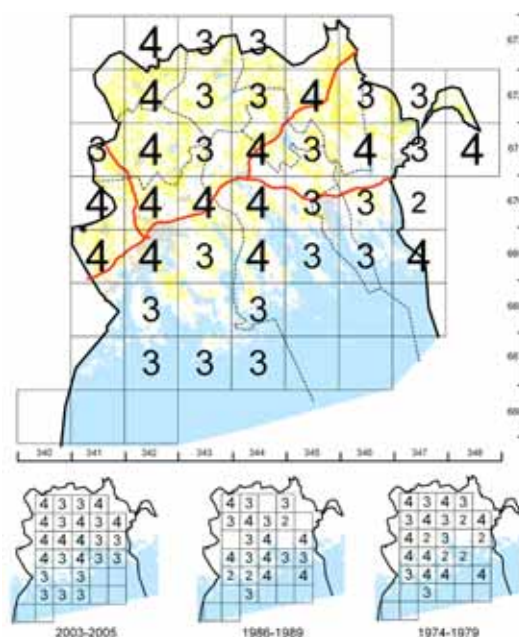
Pajusirkku *Emberiza schoeniclus* Sävsparrv

Pesimäympäristö: Erilaiset kosteikot ja pensaikkoiset avomaat.

Esiintyminen Suomessa: Pesii yleisenä koko maassa.

Esiintyminen Porvoon seudulla: Yleinen pesimälaji lähinnä sisämaassa ja sisäsaaristossa. Puuttuu ulkosaaristosta. Pesintään viittaavia havaintoja yhteensä 36 ruudussa.

Kannanmuutos: Pajusirkkukanta on vaihdellut jonkin verran atlaksen välillä. Vertailuaineistossa ruutumäärä väheni ensimmäisen ja toisen atlaksen välillä kahdella (9 %), sitten kasvoi toisen ja kolmannen atlaksen välillä neljällä (20 %). Ailahtelu liittyy lajille tyypillisiin kannanvaihteluihin. Myös valtakunnallisten aineistojen mukaan kanta on vaihdellut jonkin verran viimeisten 20 vuoden aikana ilman selvää suuntaa⁵⁵.

Kirjallisuus

1. BirdLife International 2004: Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. BirdLife Conservation Series 12, BirdLife International, Cambridge, Englanti.
2. BirdLife International 2006: Species factsheets. Internetosoitteessa: [www.birdlife.org /datazone/species/index.html](http://www.birdlife.org/datazone/species/index.html).
3. BirdLife Suomi. Viljelmien siipiveikot neuvoja lintujen tunnistamiseksi ja auttamiseksi. BirdLife Suomi, Helsinki.
4. Corvus-lehden vuosikerrat 1–29 (1978–2006).
5. Friberg R. 2005: Pikkuvarpunen on nyt runsaampi kuin varpunen! – Corvus 28: 10–12.
6. Friberg R. 2006: Porvoon linnut laskettiin 29.1.2006 keväisessä säässä. – Corvus 29: 14–15.
7. Haartman L. von, Hildén O., Linkola P., Suomalainen P. & Tenovuo R. 1963–1972: Pohjolan linnut värikuvin. Otava, Helsinki.
8. Hario M./Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, kirjallisesti.
9. Hario M. & Rintala J. 2002: Haahkan ja lokkien kannankehitys rannikoillamme vuosina 1986–2001. – Linnut-vuosikirja 2001: 26–36.
10. Hirvonen H. & Leivo M. 1991: Porvoonjoensuiston linnusto, suojeleminen ja hoito. Porvoon ympäristönsuojelulautakunnan julkaisuja 1/1991, Porvoon ympäristönsuojelulautakunta, Porvoo.
11. Härö L., kirjallisesti.
12. Honkala J./Eläinmuseon rengastustoimisto, kirjallisesti.
13. Honkala J. & Saurola P. 2006: Petolintuvuosi 2005 – monien ennätysten vuosi. – Linnut-vuosikirja 2005: 9–22.
14. Hämeen–Uudenmaan metsäkeskus. Metsätilastot internetosoitteessa: www.metsakeskus.fi/web/fin/metsakeskusset/Hame-Uusimaa/
15. Juvonen A. & Lausamo J. 1985: Pesivä ruokosirkkalintupari Pukkilan Kanteleenjärvellä. – Corvus 8: 30–32.
16. Juvonen A. 1993: Kesä 1992. – Corvus 16: 25–27.
17. Juvonen A. 2004: Heinäkurppa pesimälajina Liljendalin Sävträskillä. – Corvus 27: 4–6.
18. Juvonen A., kirjallisesti.
19. Keski-Suomen lintutieteellisen yhdistyksen lintuatlashankkeen 1995–1998 tulokset internetosoitteessa: www.birdlife.fi/ksly/
20. Koivula M., Juvonen A., Savelainen M., Södersved J. & Virta K. (toim.) 2002: Uudenmaan lintupaikkaopas. Toinen tarkistettu painos. Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa ry., Helsinki.
21. Komi P. 2006: Kyhmyhaahka Porvoon Skvättanilla. – Corvus 29: 16–18.
22. Korkolainen V., Korkolainen T. & Korkolainen T. 1979: Isokäpylinturaportti. – Corvus 2: 5–10.
23. Koskimies P. 1994: Linnuston seuranta ympäristöhallinnon hankkeissa. Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja – sarja B 18, Vesi- ja ympäristöhallinto, Helsinki.
24. Koskimies P. 1999: Porvoon Ruskiksen–Stensbölefjärdenin linnusto. Alueelliset ympäristöjulkaisut 142, Uudenmaan ympäristökeskus, Helsinki.
25. Koskimies P. & Lehtiniemi T. 2006: Uhanalaiset ja harvalukuiset lintulajit Suomessa 2002–2003. – Linnut-vuosikirja 2005: 27–34.
26. Laine T. 2004: Valkoselkätikan seuranta 2002–2003 – pesimäkanta vahvistui. – Linnut-vuosikirja 2003: 4–7.
27. Lammi E. 2006: Kunnostustöiden vaikutus Pukkilan Kanteleenjärven kasvillisuuteen ja linnustoon. Painossa. Uudenmaan ympäristökeskus, Helsinki.
28. Lammi E. & Nironen M. 1996: Porvoon Ruskiksen ruovikkoalueen kunnostus- ja hoitosuunnitelma. Enviro, Helsinki.
29. Lehikoinen E., Gustafsson E. ja muut 2003: Varsinais-Suomen linnut. Turun lintutieteellinen yhdistys ry., Turku.
30. Lehtiniemi T. & Koskimies P. 2004: Uhanalaiset ja harvalukuiset lintulajit Suomessa 2000–2001. – Linnut-vuosikirja 2004: 87–93.

31. Leivo M., julkaisematon.
32. Leivo M., Asanti T., Koskimies P., Lammi E., Lampolahti J., Mikkola-Roos M. & Virolainen E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. Suomen ympäristökeskus ja BirdLife Suomi, Helsinki.
33. Malkio H., suullisesti.
34. Metsäntutkimuslaitos. Metsätilastot internetosoitteessa: www.metla.fi.
35. Mikkola-Roos M./Suomen ympäristökeskus, julkaisematon.
36. Ollila T. 2003: Suomen muuttohaukkakanta kasvussa. – Linnut-vuosikirja 2002: 26–27.
37. Pakkala T., Tiainen J. & Pitkänen M. 1998: Helsingin lintuatlas. Pesimälinnusto 1996–97. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 1/98, Helsingin kaupungin ympäristökeskus, Helsinki.
38. Parkko P., Väinänen V.-M. & Lammi E. 2006: Kaulushaikaraseuranta onnistui yli odotusten – Suomessa tuhat reviiriä. – Linnut-vuosikirja 2005: 4–8.
39. Porvoon seudun lintuyhdistyksen havaintoarkisto.
40. Pöyhönen M. 1995: Katsaus Ruotsinpyhtään linnustoon. – Corvus 18: 4–10.
41. Pöysä H./Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2006: Vesilintujen runsaus ja poikastuotto vuonna 2006. Internetosoitteessa: www.rktl.fi/riista/riistavarat/.
42. Rainio K. 2007: Ilmasto muuttuu – pysyvätkö lintumme perässä? – Linnut 42 (1): 18–21.
43. Rassi P., Alanen A., Kanerva T. & Mannerkoski I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
44. Rautavaara A. 2002: Aspskär – ett östnyländskt fågelparadis. – Skärgård 1/2002.
45. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Tiedonanto internetosoitteessa: www.rktl.fi/riista/kannanvaihtelut/selkalokin_poikaskuolemat.html.
46. Stjernberg T. 2005: Suomen merikotkat 2003–2004 – kanta vahvistuu edelleen. – Linnut-vuosikirja 2004: 14–19.
47. Stjernberg T./WWF:n merikotkatyöryhmä, kirjallisesti.
48. Stjernberg T./Räyskäprojekti, kirjallisesti.
49. Suomen Akatemia. Internetosoitteessa: www.aka.fi.
50. Tolin J., suullisesti.
51. Tucker G.M. & Heath M.F. 1994: Birds in Europe: their conservation status. BirdLife Conservation Series no. 3, BirdLife International, Cambridge, Englanti.
52. Vasko V., Lampolahti J. & Sundelin R. 2006: Rauman seudun lintuatlas. Rauman seudun lintuharrastajat ry., Rauma.
53. Väisänen R.A., Lammi E. & Koskimies P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. Otava, Helsinki.
54. Väisänen R.A. 2003: Yleisten talvilintujen kannanmuutokset 27 talvena Suomen eri osissa. – Linnut-vuosikirja 2002: 41–62.
55. Väisänen R.A. 2006: Maalinnuston kannanvaihtelut Etelä- ja Pohjois-Suomessa 1983–2005. – Linnut-vuosikirja 2005: 83–98.
56. Väisänen R.A./Eläinmuseo, kirjallisesti.

Kiitokset

Suurin kiitos tämän raportin valmistumisesta kuuluu atlashavaintojaan ilmoittaneille lintuharrastajille, jotka kolmen kesän aikana viettivät maastossa yhteenlaskettuna tuhansia tunteja koluten retkillään suurimman osan maakunnan alueesta. Tuloksena syntyi aineisto, jonka avulla on ollut mahdollista arvioida varsin luotettavasti Porvoon seudun tämänhetkistä linnustoa ja sen muuttumista viimeisten 20–30 vuoden aikana.

Atlashavaintojaan ilmoittivat seuraavat henkilöt:

Sven-Olof Aaltonen, Hans Ehrnsten, Rolf Friberg, Måns Granlund, Yrjö Hallamäki, Martti Hario, Seppo Hjerppe, Antti Hulsi, Reijo Hytönen, Ilpo Huolman & työryhmä, Sanne Hurmalainen, Lasse Härö, Arto Juvonen, Petri Koivisto, Hannu Koskinen, Matti Koskinen, Esa Lammi, Mauri Leivo, Harri Malkio, Onni Pakarinen, Juho Pitkänen, Rauli Ranta, Ralf Rikberg, Risto Saranto, Hannu Sarvanne, Seppo Sarvanne, Matti Seppä, Pasi Snellman, Taavi Sulander, Joni Sundström, Henry Tennberg, Juha Tiainen & työryhmä, Jarmo Tähtinen, Jaana Tähtinen, Ari Vuorio.

Arto Juvonen työsti lähes tulkoon yksinään koko nettipohjaisen atlastietokannan ja PSLYn atlassivujen kartta-, havaintojen syöttö- yms. systeemit ja oli muutenkin hankkeen alkuvaiheessa ratkaisevan tärkeässä asemassa.

Risto A. Väisänen (Eläinmuseo) luovutti tietoja valtakunnallisista atlaksista.

Heidi Björklund (Rengastustoimisto), Martti Hario, Juha Honkala (Rengastustoimisto), Lasse Härö, Arto Juvonen, Esa Lammi, Harri Malkio, Markku Mikkola-Roos, Pekka Routasuo, Torsten Stjernberg sekä Joni Sundström antoivat lisätietoja ja auttoivat tietojen tarkistamisessa raportin valmisteluvaiheessa.

Ville Vaskon ja kumppanien tekemästä Rauman seudun lintuatlasraportista sain monia hyviä ideoita tämän raportin tekoon.

Lasse Härö, Arto Juvonen ja Risto A. Väisänen lukivat läpi käsikirjoituksen ja tekivät siihen hyviä parannusehdotuksia ja korjauksia.

Pekka Lehtinen (Itä-Uudenmaan liitto) antoi tärkeitä neuvoja rahoitussuunnitelmaa ja -esitystä koskevissa kiemuroissa.

Liitetaulukko. Porvoon seudun pesimälajit vuosina 1974–2005 sekä niiden uhanalaisuus, kannanarvio, kannanmuutos viimeisten 20-30 vuoden aikana (+2 = runsastunut selvästi, +1 = runsastunut jonkin verran, 0 = kanta vakaa tai vaihdellut ilman selvää suuntaa, -1 = vähentynyt jonkin verran, -2 = vähentynyt selvästi), pesintöjen määrä uusimmassa atlaksessa (2003–2005) ja pesintään viittaavien havaintojen yhteismäärä (varmat, todennäköiset ja mahdolliset pesinnät) eri atlasen vertailuruuduissa (yht. 31 kpl; ks. tarkemmin luku ”Yleistä”). Uhanalaisuusluokat: HÄ = hävinnyt, ÄU = äärimmäisen uhanalainen, EU = erittäin uhanalainen, VA = vaarantunut, SP = silmälläpidettävä

Laji	Tieteell.	Ruots.	Uhan- alaisuus	Kannanarvio (paria)	Kannanmuutos (+2...-2)	Pesinnät 2003–2005				Pesintään viittaavat havainnot		
						yht.	varma	tnäk	mahd	1974- 1979	1986- 1989	2003- 2005
Kyhmyjoutsen	<i>Cygnus olor</i>	Knölsvan			+2	22	2	2	4	4	5	20
Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	Sängsvan		25-30	+2	12	6	4	1	0	0	15
Merihanhi	<i>Anser anser</i>	Grågås		10-20	+2	7	3	2	1	2	2	9
Kanadanhanhi	<i>Branta canadensis</i>	Kanadagås			+2	22	5	1	0	5	5	24
Valkoposkihanhi	<i>Branta leucopsis</i>	Vitkindad gås		30-70	+2	8	1	3	2	0	0	9
Ristisorsa	<i>Tadorna tadorna</i>	Gravand	SP	1-3	0	1	0	3	1	1	0	2
Haapana	<i>Anas penelope</i>	Bläsand			-1	5	14	8	1	23	21	18
Harmaasorsa	<i>Anas strepera</i>	Snatterand		5-10	+2	4	1	4	3	4	3	7
Tavi	<i>Anas crecca</i>	Kricka			0	17	10	3	1	21	19	20
Sinisorsa	<i>Anas platyrhynchos</i>	Gräsand			+1	29	15	1	0	26	28	30
Jouhisorsa	<i>Anas acuta</i>	Stjärtand		10-20	-2	1	4	0	1	7	5	3
Heinätaavi	<i>Anas querquedula</i>	Ärta		20-50	-2	3	5	2	0	15	12	8
Lapasorsa	<i>Anas clypeata</i>	Skedand			-1	7	9	2	0	19	15	15
Punasotka	<i>Aythya ferina</i>	Brunand			-2	2	13	3	0	21	19	13
Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>	Vigg			0	16	16	2	0	26	25	24
Lapasotka	<i>Aythya marila</i>	Bergand	VA	0-1	0	1	0	1	1	0	0	1
Haahka	<i>Somateria mollissima</i>	Ejder			-1	14	1	2	1	12	13	13
Kyhmyhaahka	<i>Somateria spectabilis</i>	Praktejder		0-1	+1	1	0	0	2	0	0	1
Alli	<i>Clangula hyemalis</i>	Alfägel		1-5	0	0	0	4	1	2	2	4
Pilkksiipi	<i>Melanitta fusca</i>	Svärta		30-70	-2	4	2	1	1	12	12	4
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>	Knipa			0	34	7	3	1	24	24	27
Üvelo	<i>Mergus albellus</i>	Salskrake		0	0	0	0	0	1	0	0	0
Tukkakoskelo	<i>Mergus serrator</i>	Småskrake			+2	8	12	6	0	14	13	20
Isokoskelo	<i>Mergus merganser</i>	Storskrake			0	16	7	3	1	20	19	20
Pyy	<i>Bonasa bonasia</i>	Järpe			0	15	9	4	0	22	18	20
Riekko	<i>Lagopus lagopus</i>	Dalripa		0	-1	0	0	0	0	1	0	0
Teeri	<i>Tetrao tetrix</i>	Orre	SP		-2	8	19	3	0	24	21	19
Metso	<i>Tetrao urogallus</i>	Tjäder	SP		-1	5	10	5	0	21	12	16
Peltopyy	<i>Perdix perdix</i>	Rapphöna	SP	5-20	-1	2	1	2	1	3	2	2
Viiriäinen	<i>Coturnix coturnix</i>	Vaktel	HÄ	0(-5)	+2	0	0	5	0	2	1	5
Fasaani	<i>Phasianus colchicus</i>	Fasan			+1	6	22	1	0	15	18	19
Kaakkuri	<i>Gavia stellata</i>	Smålom		0	0	0	0	0	5	0	0	0
Kuikka	<i>Gavia arctica</i>	Storlom		15-20	+1	6	4	5	5	8	8	13
Silkkiuikku	<i>Podiceps cristatus</i>	Skäggdopping			0	26	7	2	1	26	22	25
Härkälintu	<i>Podiceps grisegena</i>	Gråhakedopping		10-15	+2	2	6	3	0	5	1	8
Mustakurkku-uikku	<i>Podiceps auritus</i>	Svarthakedopping		7-10	-1	2	2	2	0	7	3	4
Kaulushaikara	<i>Botaurus stellaris</i>	Rördrom	SP	30	+2	1	19	0	1	11	4	13
Harmaahaikara	<i>Ardea cinerea</i>	Grå häger		20-25	+2	2	6	9	6	6	3	11
Merimetso	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Storskarv		830	+2	1	0	1	3	0	0	2
Mehiläishaukka	<i>Pernis apivorus</i>	Bivräk	SP	30-50	0	3	12	7	0	18	15	17
Haarahaukka	<i>Milvus migrans</i>	Brun glada	EU	0(-1?)	0	0	0	0	0	1	0	0
Merikotka	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Havsörn	VA	1(-3?)	+2	0	1	0	3	0	0	2
Ruskosuohaukka	<i>Circus aeruginosus</i>	Brun kärrhök	SP	20-25	+2	4	14	5	1	11	11	16
Sinisuhaukka	<i>Circus cyaneus</i>	Blå kärrhök		0	0	0	0	0	5	1	2	0
Niittysuohaukka	<i>Circus pygargus</i>	Ängshök		0	-1	0	0	0	0	1	2	0
Kanahaukka	<i>Accipiter gentilis</i>	Duvhök		30-50	-1	9	8	4	1	20	13	15
Varpushaukka	<i>Accipiter nisus</i>	Sparvhök		40-80	+1	5	16	5	0	14	16	17
Hiirihaukka	<i>Buteo buteo</i>	Ormvräk		30-50	-1	12	14	0	0	21	20	18
Kiljuotka	<i>Aquila clanga</i>	Större skrikörn	HÄ	0	-1	0	0	0	0	1	0	0
Sääksi	<i>Pandion haliaetus</i>	Fiskgjuse	SP	25	-1	15	5	5	1	22	20	19
Tuulihaukka	<i>Falco tinnunculus</i>	Tornfalk	SP	15-30	-2	5	3	7	0	20	11	8
Ampuhaukka	<i>Falco columbarius</i>	Stenfalk	VA	1-5	-2	1	0	1	1	6	5	1
Nuolihaukka	<i>Falco subbuteo</i>	Lärfalk		50-100	+1	12	18	4	0	20	20	23
Luhtakana	<i>Rallus aquaticus</i>	Vattenrall		20-50	+1	0	10	4	0	7	4	9
Luhtahuitti	<i>Porzana porzana</i>	Småfläckig sumphöna		10-40	-1	0	6	2	0	11	10	7
Ruisräkkä	<i>Crex crex</i>	Kornknarr	SP	30-100	+2	0	22	4	0	8	5	15
Liejukana	<i>Gallinula chloropus</i>	Rörhöna	VA	1-5	+1	0	1	4	2	1	1	3
Nokikana	<i>Fulica atra</i>	Sothöna			0	11	7	3	0	16	12	16
Kurki	<i>Grus grus</i>	Trana		50-100	+1	16	6	11	2	17	19	21
Meriharakka	<i>Haematopus ostralegus</i>	Strandskata			+1	8	11	2	0	14	12	16
Pikkutylli	<i>Charadrius dubius</i>	Mindre strandpipare		10-20	-2	3	2	4	1	15	15	7
Tylli	<i>Charadrius hiaticula</i>	Större strandpipare		5-10	-1	2	3	1	2	5	4	3
Töyhtöhyppä	<i>Vanellus vanellus</i>	Tofsvipa			0	22	10	2	0	21	21	21
Suokukko	<i>Philomachus pugnax</i>	Brushane	SP	1-5	-2	0	1	1	2	5	3	2
Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>	Enkelbeckasin			0	1	24	2	1	19	21	19

Laji	Tieteell.	Ruots.	Uhan- alaisuus	Kannanarvio (paria)	Kannanmuutos (+2... -2)	Pesinnät 2003–2005				Pesintään viittaavat havainnot		
						yht.	varma	tnäk	mahd	1974- 1979	1986- 1989	2003- 2005
Heinäkurppa	<i>Gallinago media</i>	Dubbelbeckasin	HÄ	0-1	+1	1	0	1	1	0	0	2
Lehtokurppa	<i>Scolopax rusticola</i>	Morkulla			0	5	22	2	0	20	19	19
Isokuovi	<i>Numenius arquata</i>	Storspov			-1	5	18	4	0	20	19	17
Punajalkaviklo	<i>Tringa totanus</i>	Rödbena			-2	9	14	5	0	23	24	20
Lampiviklo	<i>Tringa stagnatilis</i>	Dammsnäppa		0	0	0	0	1	0	1	0	1
Valkoviklo	<i>Tringa nebularia</i>	Gluttsnäppa		0-3	-2	0	0	1	1	3	3	1
Metsäviklo	<i>Tringa ochropus</i>	Skogssnäppa			0	3	19	7	0	20	20	21
Liro	<i>Tringa glareola</i>	Grönbena		1-5	-2	1	0	1	5	3	3	1
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>	Drillsnäppa			+1	12	31	2	1	25	26	29
Karikukko	<i>Arenaria interpres</i>	Roskarl			-1	7	5	0	0	12	10	9
Merikihu	<i>Stercorarius parasiticus</i>	Kustlabb		0	-1	0	0	0	3	2	1	0
Pikkulokki	<i>Larus minutus</i>	Dvärgmås		150	-1	4	2	4	3	11	8	6
Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>	Skrattmås	VA	700-800	-1	10	10	11	8	24	22	22
Kalalokki	<i>Larus canus</i>	Fiskmås			0	38	5	6	0	26	30	30
Selkälokki	<i>Larus fuscus</i>	Silltrut	VA		-2	7	5	7	2	19	17	14
Harmaalokki	<i>Larus argentatus</i>	Grätrut			+2	27	5	6	2	20	20	27
Merilokki	<i>Larus marinus</i>	Havstrut			+2	16	2	7	2	15	15	19
Räyskä	<i>Sterna caspia</i>	Skräntärna	VA	122	-1	5	3	5	7	15	8	12
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>	Fisktärna			0	29	10	5	0	28	27	30
Lapintiira	<i>Sterna paradisaea</i>	Silvertärna			+2	17	3	4	1	14	16	20
Mustatiira	<i>Chlidonias niger</i>	Svarttärna		0	0	0	0	1	1	1	0	1
Etelänkiisla	<i>Uria aalge</i>	Sillgrissla	VA	41	0	1	0	0	2	3	2	1
Ruokki	<i>Alca torda</i>	Tordmule		610	0	2	1	3	4	3	2	3
Riskilä	<i>Cephus grylle</i>	Tobisgrissla	SP		-2	8	3	0	1	12	11	7
Kesykyyhky	<i>Columba livia</i>	Klippduva			0	2	11	3	0	10	11	11
Uuttukyyhky	<i>Columba oenas</i>	Skogsduva			0	6	13	5	0	14	13	14
Sepelkyyhky	<i>Columba palumbus</i>	Ringduva			0	12	30	1	0	24	24	25
Turkinkyyhky	<i>Streptopelia decaocto</i>	Turkduva	VA	0-1	0	0	1	0	1	0	0	1
Turturikyyhky	<i>Streptopelia turtur</i>	Turturduva	VA	1-5	-2	0	1	0	1	8	5	1
Käki	<i>Cuculus canorus</i>	Gök	SP		0	0	35	3	0	21	24	24
Huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>	Berguv		30-50	0	6	5	7	0	10	21	14
Hiiripöllö	<i>Surnia ulula</i>	Hökuggla		0	0	0	0	0	0	1	1	0
Varpuspöllö	<i>Glaucidium passerinum</i>	Sparvuggla		30-50	+1	3	5	2	0	5	1	8
Lehtopöllö	<i>Strix aluco</i>	Kattuggla		50-100	0	16	7	2	0	19	18	17
Viirupöllö	<i>Strix uralensis</i>	Slaguggla		20-40	-2	6	1	3	1	12	10	6
Lapinpöllö	<i>Strix nebulosa</i>	Lappuggla		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sarvipöllö	<i>Asio otus</i>	Hornuggla		20-100	0	8	5	1	0	10	16	8
Suopöllö	<i>Asio flammeus</i>	Jorduggla		0	0	0	0	1	0	2	0	1
Helmpöllö	<i>Aegolius funereus</i>	Pärluggla		20-100	0	3	4	6	0	16	18	10
Kehraääjä	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Nattskärä	SP	50-100	0	1	19	1	1	15	11	17
Tervapääsky	<i>Apus apus</i>	Tornseglare			0	15	21	7	1	27	26	26
Kuningaskalastaja	<i>Alcedo atthis</i>	Kungsfiskare		0	-1	0	0	0	2	1	1	0
Käenpiika	<i>Jynx torquilla</i>	Göktytä	VA		-2	4	8	4	0	21	17	14
Harmaapäätikka	<i>Picus canus</i>	Gråspett	SP	50-100	+2	11	8	1	0	7	7	14
Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>	Spillkräka			+1	11	19	3	1	19	22	23
Käpytikka	<i>Dendrocopos major</i>	Större hackspett			+2	30	11	2	0	19	23	25
Valkoselkätikka	<i>Dendrocopos leucotos</i>	Vitryggig hackspett	ÄU	0-3	+2	0	2	0	0	0	0	2
Pikkutikka	<i>Dendrocopos minor</i>	Mindre hackspett	VA		+1	5	6	7	0	11	5	13
Pohjantikka	<i>Picoides tridactylus</i>	Tretäig hackspett	SP	10-30	+2	1	4	5	2	1	0	7
Kangaskiuru	<i>Lullula arborea</i>	Trädlärika	SP	15-30	+2	2	7	2	0	1	0	9
Kiuru	<i>Alauda arvensis</i>	Sånglärika			0	14	21	1	0	21	22	21
Törmäpääsky	<i>Riparia riparia</i>	Backsvala			-2	6	5	1	3	16	14	10
Haarapääsky	<i>Hirundo rustica</i>	Ladusvala			0	30	14	1	1	26	25	27
Räystäspääsky	<i>Delichon urbicum</i>	Hussvala			0	30	12	1	0	27	24	27
Metsäkivinen	<i>Anthus trivialis</i>	Trädpiplärka			0	17	25	2	0	23	23	26
Niittykirvinen	<i>Anthus pratensis</i>	Ängsdiplärka			0	14	21	2	0	25	19	25
Luotokirvinen	<i>Anthus petrosus</i>	Skärpiplärka		30-50	0	6	4	0	0	8	4	7
Keltavästäräkki	<i>Motacilla flava</i>	Gulärkä			-2	6	5	4	0	19	15	11
Sitruunavästäräkki	<i>Motacilla citreola</i>	Citronärkä		0-2	+2	0	2	0	0	0	0	2
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>	Sädesärkä			0	40	11	1	0	29	30	31
Peukaloinen	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Gärdsmyg			0	7	21	2	0	21	17	22
Rautiainen	<i>Prunella modularis</i>	Järnsparv			+1	2	34	2	0	20	22	25
Punarina	<i>Erithacus rubecula</i>	Rödhake			0	19	23	1	0	25	23	26
Satakieli	<i>Luscinia luscinia</i>	Näktergal			+1	5	27	1	1	19	19	21
Mustaleppälintu	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Svart rödstjært		1-2	+1	1	0	0	1	0	0	1
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Rödstjært			-1	3	16	5	0	19	21	17
Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>	Buskskvätta	SP		0	18	15	1	0	22	21	21
Kivitasku	<i>Oenanthe oenanthe</i>	Stenskvätta	SP		0	19	21	1	0	27	27	27
Mustarastas	<i>Turdus merula</i>	Koltrast			0	29	15	0	0	26	23	26
Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>	Björktrast			+1	41	3	0	0	23	23	26
Laulurastas	<i>Turdus philomelos</i>	Taltrast			0	20	22	1	0	24	23	26
Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>	Rödvingetrast			0	21	19	1	0	23	23	24

Laji	Tieteell.	Ruots.	Uhan- alaisuus	Kannanarvio (paria)	Kannanmuutos (+2... -2)	Pesinnät 2003–2005				Pesintään viittaavat havainnot		
						yht.	varma	tnäk	mahd	1974- 1979	1986- 1989	2003- 2005
Kulorastas	<i>Turdus viscivorus</i>	Dubbeltrast			+1	13	10	5	0	16	18	20
Pensassirkkalintu	<i>Locustella naevia</i>	Gräshoppångare			0	0	12	4	0	14	14	11
Viitasirkkalintu	<i>Locustella fluviatilis</i>	Flodsångare		10-30	+2	0	4	7	0	5	6	9
Ruokosirkkalintu	<i>Locustella luscinioides</i>	Vassångare		0-2	+1	0	2	0	0	0	0	2
Ruokokerttunen	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Sävsångare			+1	3	34	1	0	20	23	25
Viitakerttunen	<i>Acrocephalus dumetorum</i>	Busksångare			0	0	8	5	1	10	11	8
Luhtakerttunen	<i>Acrocephalus palustris</i>	Kärrsångare			+1	0	14	9	0	12	15	16
Rytkikerttunen	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Rörsångare			+1	1	23	3	1	15	17	19
Rastaskerttunen	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Trastsångare	VA	40-60	+1	1	5	6	1	7	7	7
Kultarinta	<i>Hippolais icterina</i>	Härmsångare			0	2	12	8	0	14	18	17
Kirjokerttu	<i>Sylvia nisoria</i>	Höksångare		10-20	-1	1	5	2	1	7	7	5
Hernekerttu	<i>Sylvia curruca</i>	Ärtsångare			0	6	33	5	0	26	27	28
Pensaskerttu	<i>Sylvia communis</i>	Törnsångare			0	19	25	1	0	29	26	28
Lehtokerttu	<i>Sylvia borin</i>	Trädgårdssångare			0	5	38	1	0	23	23	25
Mustapääkerttu	<i>Sylvia atricapilla</i>	Svarthätta			+1	0	24	3	0	16	17	21
Idänuunilintu	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	Lundsångare		10-30	-1	0	5	7	0	17	7	10
Sirittäjä	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Grönsångare			0	6	28	2	0	21	24	24
Tiltalti	<i>Phylloscopus collybita</i>	Gransångare	VA		0	0	29	1	0	19	21	19
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>	Lövsångare			0	14	34	0	0	29	27	28
Hippiäinen	<i>Regulus regulus</i>	Kungsfågel			0	14	23	4	0	22	19	24
Harmaasiippo	<i>Muscicapa striata</i>	Grå flugsnappare			0	17	22	3	0	24	24	26
Pikkusiippo	<i>Ficedula parva</i>	Mindre flugsnappare	SP	5-20	-1	0	4	5	0	8	2	4
Kirjosieppo	<i>Ficedula hypoleuca</i>	Svartvit flugsnappare			+1	27	15	1	0	22	24	26
Viiksitimali	<i>Panurus biarmicus</i>	Skägges		0	+1	0	0	1	1	0	0	1
Pyrstötiainen	<i>Aegithalos caudatus</i>	Stjårtmes			+2	12	5	0	0	3	0	13
Hömötiainen	<i>Parus montanus</i>	Talltita			0	20	18	1	0	22	19	23
Töyhtötiainen	<i>Parus cristatus</i>	Tofsmes			+1	24	14	1	0	21	17	26
Kuusitiainen	<i>Parus ater</i>	Svartmes			+2	14	18	4	0	15	14	22
Sinitäinen	<i>Parus caeruleus</i>	Blåmes			+2	30	12	1	0	21	19	26
Talitiainen	<i>Parus major</i>	Talgoxe			0	33	11	1	1	25	25	27
Puukiipijä	<i>Certhia familiaris</i>	Trädkrypare			+1	16	17	2	0	20	15	23
Pussitiainen	<i>Remiz pendulinus</i>	Pungmes		0(-1)	0	0	1	0	1	0	0	1
Kuhankeittäjä	<i>Oriolus oriolus</i>	Sommargylling		5-20	-1	0	4	6	2	9	7	7
Pikkulepinkäinen	<i>Lanius collurio</i>	Törnskata	SP		0	19	15	3	0	26	23	23
Isolepinkäinen	<i>Lanius excubitor</i>	Varfågel		0	0	0	0	1	0	2	0	1
Närhi	<i>Garrulus glandarius</i>	Nötskrika			+1	6	26	1	0	19	17	21
Harakka	<i>Pica pica</i>	Skata			+2	23	16	2	0	19	21	24
Pähkinähakki	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	Nötkräka		1-5	-1	1	0	1	1	4	5	2
Naakka	<i>Corvus monedula</i>	Kaja			+2	17	6	4	2	15	17	18
Mustavaris	<i>Corvus frugilegus</i>	Räka		0	0	0	0	1	0	1	1	1
Varis	<i>Corvus corone</i>	Kräka			0	33	15	1	0	29	29	29
Korppi	<i>Corvus corax</i>	Korp			+2	18	13	4	1	16	23	24
Kottarainen	<i>Sturnus vulgaris</i>	Stare	SP		-1	32	4	2	0	26	22	22
Varpunen	<i>Passer domesticus</i>	Gråsparv	SP		-1	23	9	1	0	19	20	18
Pikkusparpunen	<i>Passer montanus</i>	Pilfink			+2	19	9	2	0	2	2	18
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>	Bofink			0	27	21	0	0	28	28	28
Järripeippo	<i>Fringilla montifringilla</i>	Bergfink		0 (1-5?)	0	0	1	3	1	6	4	4
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>	Grönfink			+2	35	9	2	0	21	19	27
Tikli	<i>Carduelis carduelis</i>	Steglits			+2	5	7	6	1	5	1	12
Vihervarpunen	<i>Carduelis spinus</i>	Grönsiska			0	16	23	4	1	23	25	26
Hemppo	<i>Carduelis cannabina</i>	Hämpling			0	5	15	5	1	13	11	15
Urpäinen	<i>Carduelis flammea</i>	Gråsiska		0 (1-5?)	-1	0	0	1	0	8	8	0
Pikkukäpylintu	<i>Loxia curvirostra</i>	Mindre korsnäbb			0	3	7	12	3	18	21	18
Isokäpylintu	<i>Loxia pytyopsittacus</i>	Större korsnäbb			0	3	2	4	0	7	6	8
Punavarpunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>	Rosenfink			0	0	28	7	1	22	22	24
Punatulkku	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Domherre			+1	5	23	2	0	17	18	20
Nokkavarpunen	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Stenknäck	SP	1-10	+1	1	0	4	2	2	3	5
Keltasirkku	<i>Emberiza citrinella</i>	Gulsparv			0	18	23	1	1	23	22	24
Peltosirkku	<i>Emberiza hortulana</i>	Ortolansparv	VA		-2	5	17	3	0	20	20	16
Pohjansirkku	<i>Emberiza rustica</i>	Videsparv		0 (1-5?)	-2	0	0	0	0	5	1	0
Pajusirkku	<i>Emberiza schoeniclus</i>	Sävsparv			0	15	20	1	0	22	20	24

Ruutu Sisältää muiden muassa:

- 666:340 muutamia Söderskärin saariston ulkoluotoja. Vain ruudun itäreuna kuuluu alueeseemme.
 341 suurimman osan Söderskärin saaristosta. Valtaosa ruudusta saaretonta avomerta.
 342 joitakin Långörenin saariston ulkoluotoja sekä Ytterbådanin luodon.
- 667:341 pohjoisimman osan Söderskärin saaristoa sekä Pirttisaaren saariston. Ruudun luoteisosa alueemme ulkopuolella.
 342 pääosan Långörenin saaristosta sekä Emäsalon eteläkärjen.
 343 Pellingin ulkosaariston, mm. Tunnholmenin ja Kummelskärin, sekä pääosan Pellingin saaresta.
 344 Pellingin pääsaaren itäpuolisen saariston, mm. Sandön luonnonsuojelualueen.
 345 Gåsörenin ja Tiiskerin ulkoluodot.
 346 Hamnskärin ulkoluodon.
- 668:341 Kilpilahden eteläosat ja Kalvönin sisäsaaren. Ruudun länsipuolisko alueemme ulkopuolella.
 342 pääosan Emäsaloa sekä Vessön länsiosan.
 343 Vessön itäosan, suurimman osan Seitlaxfjärdeniä sekä Tirmon ja Vålaxin alueet.
 344 Sarvisalon eteläosan sekä Pellingin koillisen sisäsaariston.
 345 Hamnholmenin linnustonsuojelualueen sekä joitakin sisäsaaria.
 346 Aspskärin sekä joitakin muita ulkosaaria.
 347 harvaa ulkosaaristoa Lehtisen ulkopuolella. Ruudun itäreuna alueemme ulkopuolella.
- 669:341 Kulloon ja Ali-Vekkosken alueet. Ruudun lounaisnurkka alueemme ulkopuolella.
 342 Porvoon kaupungin, Porvoonjoensuiston, Kräkön sekä Tolkkisen.
 343 Seitlaxfjärdenin pohjoisosan, Seitlaxin, Epoon ja Yliken alueet, Åbyn - Piirlaxin sekä suuren osan Pikkupernajanlahtea.
 344 Isnäsän ja Malmsbyn alueet, Labbyträsketin sekä Sarvisalon pohjoisosat.
 345 Keipsalon ja muuta Pernajan sisäsaaristoa.
 346 Loviisan ja Ruotsinpyhtään sisäsaaristoa, mm. Hästholmenin.
 347 Vahterpään ja Lehtisen. Ruudun itäpuolisko alueemme ulkopuolella.
- 670:341 Mäntsäläntien länsipuolisia alueita Hinthaarasta Monninkylään, mm. Pimijärven. Ruudun länsipuolisko alueemme ulkopuolella.
 342 Porvoon pohjoiset osat Suomenkylästä Henttalaan, mm. Viksbergin- ja Eriksdalinjärven.
 343 Porvoon luoteiset osat Ilolasta itään, mm. Pikkupernajanlahden pohjukkan, sekä Pernajan länsiosia.
 344 Pernajanlahden, Sjögårdin ja Pernajan kirkonkylän alueet.
 345 Loviisan keskeiset osat, mm. kaupungin ja Loviisanlahden.
 346 Ruotsinpyhtään lounaiset osat, mm. Kullafjärdenin.
 347 Loviisan itäreunan merialueen Abborsfjärdenillä. Valtaosa ruudusta alueemme ulkopuolella.
- 671:341 Askolan länsiosan, mm. Luhdin - Viljamaan alueen. Ruudun länsipuolisko alueemme ulkopuolella.
 342 pääosan Askolaa, mm. Kylänpäänjärven, Tiiläänjärven sekä Onkimaan alueen Porvoonjoen varrella.
 343 Juornaankylän - Malmgårdin välisen alueen As - Po - Pe - My kuntien risteyksessä.
 344 Pernajan pohjoisia osia, mm. Koskenkylän, sekä Liljendalin länsiosat, mm. Sävträskin.
 345 Loviisan pohjoiset osat sekä osia Liljendalista, mm. Hopomin alueen.
 346 Lapinjärven eteläiset osat sekä Ruotsinpyhtään länsiosia.
 347 Ruotsinpyhtään itäosia, mm. kk:n sekä osan Teutjärveä ja Tammijärveä. Ruudun itäpuolisko alueemme ulkopuolella.
 348 pienen osan Ruotsinpyhtään itäistä sakaraa. Valtaosa ruudusta alueemme ulkopuolella.
- 672:341 Pukkilan länsiosia. Ruudun länsipuolisko alueemme ulkopuolella.
 342 Pukkilan itäosat, mm. Kanteleen alueen.
 343 Myrskylän keskeiset osat, mm. kk:n ja Kankkilan alueet sekä Kirkkojärven.
 344 Liljendalin kk:n pohjoispuoliset alueet Porlammille asti.
 345 Lapinjärven keskeiset osat, mm. kk:n ja Pukaron alueet, Ilveskallion sekä Lapinjärven.
 346 Lapinjärven itäosat, mm. Heikinkylän, sekä Ruotsinpyhtään pohjoisia osia
 347 pienen kaistaleen Ruotsinpyhtään pohjoisia osia, mm. osat Teutjärveä ja itäistä sakaraa. Suurin osa ruudusta alueemme ulkopuolella.
 348 pienen osa Ruotsinpyhtään itäistä sakaraa. Valtaosa ruudusta alueemme ulkopuolella.
- 673:341 Pukkilan luoteisnurkan. Valtaosa ruudusta alueemme ulkopuolella.
 342 Pukkilan pohjoisia osia. Valtaosa ruudusta alueemme ulkopuolella.
 343 Myrskylän pohjoisia osia, mm. Sopajärven. Ruudun pohjoispuolisko alueemme ulkopuolella.
 344 Lapinjärven pohjoisia osia, mm. Porlammien ja Pyhäjärven eteläosan. Ruudun pohjoispuolisko alueemme ulkopuolella.
 345 Lapinjärven pohjoisia osia, mm. Pukaron kylän pohjoisosat. Valtaosa ruudusta alueemme ulkopuolella.
 346 Lapinjärven koillisnurkan, mm. Kimonkylän. Valtaosa ruudusta alueemme ulkopuolella.

Raportissa käytetyt kuntalyhenteet:

As = Askola	Pe = Pernaja
La = Lapinjärvi	Po = Porvoo
Li = Liljendal	Pu = Pukkila
Lo = Loviisa	Ru = Ruotsinpyhtää
My = Myrskylä	